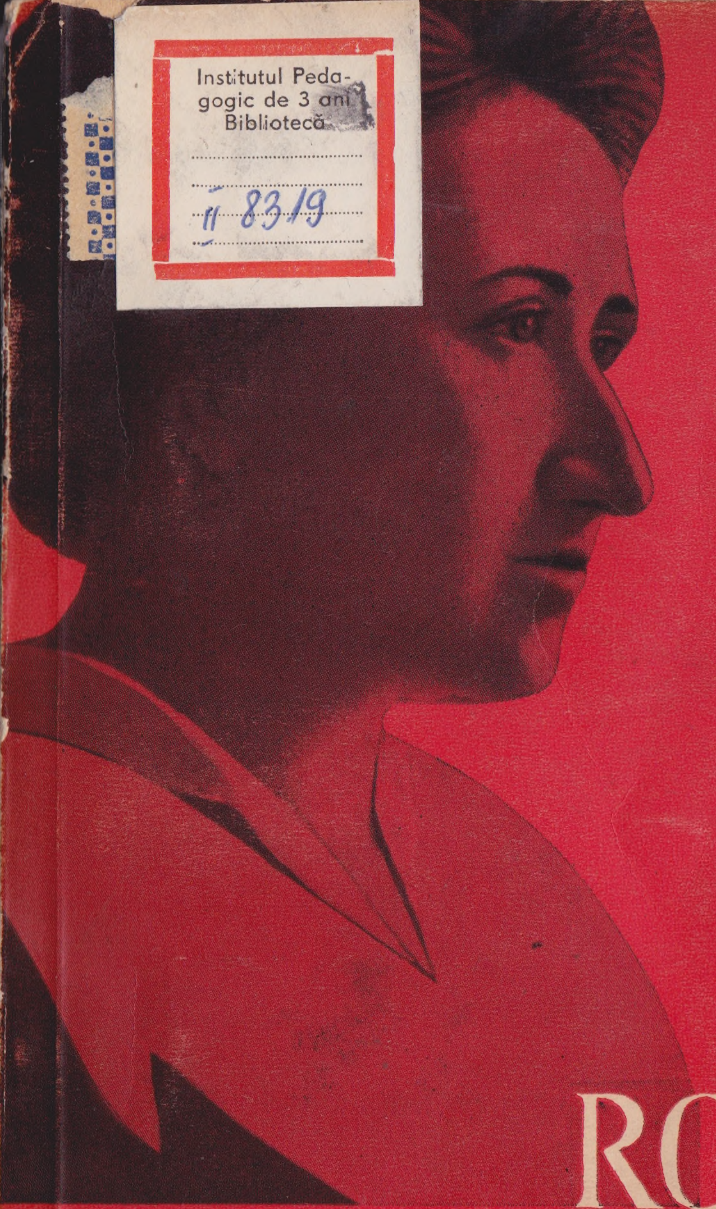

ROSA LUXEMBURG

CUVÎNTĂRI ȘI ARTICOLE ALESE

LEI 6,05

EDITURA POLITICĂ

ROSA LUXEMBURG

Cuvîntări şi articole alese

EDITURA POLITICA
Bucureşti — 1962

Volumul de faţă reprezintă o culegere întocmită după originalul german:

ROSA LUXEMBURG

„Ausgewählte Reden und Schriften",

apărut în Editura „Dietz", Berlin, 1951

Una dintre figurile cele mai luminoase ale mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale a fost Rosa Luxemburg. Alături de Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg a fost unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania.

Rosa Luxemburg s-a născut la 5 martie 1871, în orăşelul Zamosc din fosta Polonie rusească, în familia unui mic comerciant.

La 15 ani Rosa Luxemburg aderă la un cerc muncitoresc ilegal, luînd primul contact cu mişcarea muncitorească revoluţionară. Poliţia dînd de urma cercului, tovarăşii de luptă ai lui Luxemburg i-au organizat trecerea ilegală în străinătate. Ajunsă la Zürich, centru puternic al emigranţilor revoluţionari ruşi şi polonezi, Rosa Luxemburg îmbină studiile sale universitare (ştiinţe naturale, economie politică, drept) cu activitatea revoluţionară.

În 1897, după terminarea studiilor, Rosa Luxemburg se stabileşte în Germania, unde îşi desfăşoară activitatea printre muncitorii din Poznan şi Silezia; totodată, se avîntă în lupta politică internă a social-democraţiei germane. Timp de cîţiva ani colaborează intens la ziarele partidului social-democrat din Dresden şi Leipzig, mutîndu-se apoi la Berlin.

În această perioadă, în Germania a început să prindă rădăcini oportunismul şi revizionismul, care, părăsind deschis principiile de bază ale socialismului ştiinţific, atacau învăţătura lui Marx şi Engels, renegau scopul final al luptei de clasă — lichidarea orînduirii capitaliste şi făurirea socie-

tăţii fără exploatare — şi propovăduiau transformarea luptei de clasă într-o mişcare pentru reforme sociale după formula lui Bernstein : „Scopul final, oricare ar fi el, nu înseamnă nimic..., mişcarea este totul !" În primele rînduri ale marxiştilor germani care se ridicau împotriva revizioniştilor, Rosa Luxemburg a dus o luptă plină de vigoare, demascînd concepţiile reacţionare ale revizioniştilor, după care capitalismul se va transforma, cu ajutorul sindicatelor, cooperativelor şi al parlamentului burghez, în socialism. La Congresul de la Hannover al Partidului social-democrat german, Luxemburg afirma cu putere : „Noi tindem spre o totală transformare a orînduirii economice capitaliste dominante, transformare care poate fi realizată numai prin preluarea puterii de stat, şi nicidecum pe calea reformelor sociale în sînul societăţii actuale". Pe plan internaţional, ea a înfierat intrarea „socialistului" Millerand în guvernul burghez francez ca un act de trădare. Rosa Luxemburg a dus o muncă de agitaţie neobosită, participînd la nenumărate întruniri publice şi demascînd cu vigoare pe oportunişti.

După izbucnirea revoluţiei din 1905 din Rusia, Luxemburg şi-a pus ca sarcină să explice maselor uriaşa însemnătate a acestui eveniment şi să mobilizeze pe muncitorii germani în sprijinul revoluţiei. Ea sublinia, totodată, importanţa internaţională a revoluţiei, scoţînd în evidenţă problema grevelor politice de masă, valabile ca metodă de luptă şi pentru clasa muncitoare din Germania. Pentru a fi mai aproape de frontul revoluţiei, Rosa Luxemburg pleacă la Varşovia, unde, după scurt timp, este arestată şi aruncată în închisoare. Eliberată ulterior, ea a avut prilejul să-şi afirme din nou poziţia faţă de problemele de bază ale revoluţiei din Rusia cu ocazia Congresului al V-lea al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia (1907), la care a participat ca delegată a conducerii Partidului social-democrat german. La acest congres, ea se situează alături de bolşevici, apreciind burghezia liberală ca o forţă antirevoluţionară.

O dată cu intrarea capitalismului în stadiul său imperialist s-a ascuţit pericolul războiului mondial. Atitudinea faţă de război, faţă de militarism devenise o problemă esenţială pentru mişcarea muncitorească internaţională. La Congresul socialist internaţional de la Stuttgart (1907), Rosa Luxemburg s-a situat alături de Lenin, sprijinind amendamentul lui la rezoluţia lui Bebel cu privire la război şi militarism. În acest amendament se spunea că, dacă nu vor reuşi să împiedice războiul, muncitorii trebuie să folosească criza generată de război pentru a accelera răsturnarea burgheziei.

În anii care au urmat, în Germania s-a desfăşurat o acţiune largă împotriva militarismului. În fruntea luptei au stat Karl Liebknecht şi stînga social-democrată, care demascau neobosit pregătirile de război, înarmările, diferitele legi militariste, maltratarea în cazărmi a tineretului, spiritul reacţionar şi războinic al castei militare etc. La o întrunire, Rosa Luxemburg declară : „Dacă ni se va cere să ridicăm armele ucigaşe împotriva fraţilor noştri din Franţa sau din altă ţară, noi vom declara : nu, acest lucru nu-l vom face !" Pentru această declaraţie ea este deferită justiţiei şi condamnată la închisoare. Cuvîntarea ei în faţa tribunalului ilustrează curajul şi înflăcărarea pe care această luptătoare le manifestă în toate ocaziile. Rosa Luxemburg a luptat împotriva oportuniştilor şi centriştilor în problemele tacticii, apărînd tactica revoluţionară şi demonstrînd că în Germania clasa muncitoare, după exemplul proletariatului rus, trebuie să recurgă la forme neparlamentare de luptă : demonstraţii, greve de masă.

După izbucnirea războiului mondial din 1914—1918, conducătorii oportunişti ai partidelor social-democrate şi ai sindicatelor au trecut deschis în tabăra imperialismului şi şovinismului. Această capitulare a fost o lovitură grea dată mişcării muncitoreşti. Rosei Luxemburg, care a luptat ani de zile împotriva oportunismului, i-a fost clar că această trădare însemna lichidarea Internaţionalei a II-a. Aripa de stînga a social-democraţiei germane, care s-a grupat în ju-

rul lui Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg, Franz Mehring, Clara Zetkin şi Wilhelm Pieck, a ţinut sus steagul internaţionalismului proletar. Stînga social-democrată a întreprins primii paşi pentru strîngerea unui grup de opoziţie care să lupte împotriva războiului. În revista „Die Internationale" („Internaţionala"), Rosa Luxemburg, Franz Mehring şi alţi militanţi combăteau cu consecvenţă pe trădătorii cauzei internaţionalismului proletar. Rosa Luxemburg rezuma în felul următor concepţia social-şoviniştilor: „Proletari din toate ţările, uniţi-vă în timp de pace şi măcelăriţi-vă reciproc în timp de război!"

*Arestată din nou, Rosa Luxemburg scrie în închisoare broşura „Criza social-democraţiei", semnată Junius. V. I. Lenin, în articolul său „Despre broşura lui Junius" *, a salutat apariţia în Germania a acestei broşuri ilegale, care demasca caracterul imperialist al războiului de partea ambelor tabere beligerante, şi, în acelaşi timp, a criticat greşelile pe care le conţinea broşura. Tezele elaborate de Rosa Luxemburg şi trimise din închisoare au fost discutate la conferinţa din ianuarie 1916 a opoziţiei de stînga germane, care a pus bazele Ligii „Spartacus".*

Aflînd de doborîrea ţarismului în Rusia ca urmare a revoluţiei din februarie, Rosa Luxemburg scrie din închisoare: „Sînt ferm convinsă că acum începe o nouă eră şi că războiul nu va mai putea dura mult". Victoria epocală a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie a influenţat hotărîtor coacerea crizei revoluţionare din Germania. Rosa Luxemburg a scos în evidenţă însemnătatea istorică a acestui eveniment: „Întreaga onoare revoluţionară şi capacitatea de acţiune care lipseau social-democraţiei în Apus erau întruchipate în bolşevici. Insurecţia lor din Octombrie a constituit nu numai salvarea de fapt a revoluţiei ruse, ci şi salvarea onoarei socialismului internaţional". „Partidul lui Lenin a fost singurul care a înţeles misiunea şi datoria unui

* Vezi V. I. Lenin, *Opere, vol. 22, Editura* P.M.R., 1952, pag. 299—314.

adevărat partid revoluţionar, care prin lozinca: toată puterea în mîinile proletariatului şi ţărănimii a asigurat mersul înainte al revoluţiei".

Revoluţia din Octombrie a ajutat-o pe Rosa Luxemburg să-şi revizuiască unele concepţii greşite legate de exagerarea rolului „spontaneităţii" maselor, de subaprecierea alianţei muncitoreşti-ţărăneşti, de neînţelegerea gravităţii greşelilor menşevismului rus.

Înfrîngerile de pe fronturi, ruina economică provocată de război au contribuit la intensificarea mişcării revoluţionare în Germania. Sub influenţa Revoluţiei din Octombrie şi a propunerilor guvernului sovietic adresate ţărilor beligerante de a încheia o pace democratică fără anexiuni şi contribuţii, în Germania a început un puternic avînt revoluţionar. Grevele şi acţiunile revoluţionare au culminat cu răscoala marinarilor din Kiel, care a constituit începutul revoluţiei burghezo-democratice din noiembrie 1918. La 9 noiembrie, la chemarea spartachiştilor şi a delegaţilor revoluţionari ai muncitorilor, la Berlin începe o grevă generală. Muncitorii sînt sprijiniţi şi de armată. În aceeaşi zi, monarhia Hohenzollernilor se prăbuşeşte, kaiserul Wilhelm fuge în Olanda. Puterea trece în mîinile liderilor social-democraţi de dreapta, care continuă politica lor trădătoare, ducînd o politică de pactizare cu burghezia reacţionară şi cu forţele negre din armată în vederea zdrobirii revoluţiei.

Conducătorii Ligii „Spartacus" făceau mari eforturi pentru a îndruma revoluţia pe făgaşul revoluţiei proletare. Se simţea însă lipsa unui partid revoluţionar puternic, bine organizat. În scopul salvării regimului burghez, conducătorii social-democraţi trădători au păşit la lichidarea consiliilor create de revoluţie, lansînd lozinca alegerii Adunării constituante. Liga „Spartacus", care pe atunci mai făcea parte din Partidul social-democrat independent din Germania, a convocat pentru 30 decembrie 1918 Congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania. Punctul culminant al congresului a fost cuvîntarea cu privire la program,

ţinută de Rosa Luxemburg. Faptul că înfiinţarea Partidului Comunist din Germania a avut loc atît de tîrziu, abia în toiul luptelor revoluţionare şi fără o suficientă pregătire, a fost cauza unor greşeli şi a unor slăbiciuni organizatorice. Burghezia germană şi sprijinitorii ei social-democraţi au trecut imediat la un atac armat masiv împotriva forţelor revoluţionare şi împotriva tînărului partid comunist. Forţele revoluţionare au fos învinse, revoluţia înăbuşită. Teroarea contrarevoluţionară a lovit şi în conducătorii partidului. Karl Liebknecht şi Rosa Luxemburg au fost asasinaţi în mod bestial (15 ianuarie 1919). Dar ca o lozincă pentru luptele viitoare ale proletariatului german au răsunat ultimele cuvinte ale Rosei Luxemburg: „Mîine chiar, revoluţia... va anunţa în sunet de trîmbiţă: am fost, sînt, voi fi!“

Activitatea remarcabilei revoluţionare germane nu a fost lipsită de greşeli. Între altele, Rosa Luxemburg exagera rolul spontaneităţii maselor, subapreciind, în special la începutul activităţii sale, rolul organizator al partidului. Ea a avut o atitudine inconsecventă, greşită în problema „împăcării“ bolşevicilor cu menşevicii. În lucrarea sa „Despre broşura lui Junius“, Lenin o critică pe Rosa Luxemburg pentru că trece sub tăcere legătura dintre social-şovinism şi oportunism şi pentru că susţine că în epoca imperialismului nu pot exista războaie naţionale. În locul lozincii bolşevice a transformării războiului imperialist în război civil, ea susţinea teze pacifiste.

Analizînd esenţa acestor greşeli, Lenin scria că social-democraţii, chiar cei de stînga, de frica sciziunii, se tem să formuleze lozinci pînă la capăt revoluţionare.

*Într-un articol scris în 1922, Lenin, menţionînd greşelile Rosei Luxemburg, arată că, după ce s-a eliberat din închisoare, ea însăşi a îndreptat, la sfîrşitul anului 1918 şi începutul anului 1919, o mare parte din greşelile ei. „Rosa Luxemburg a greşit în problema independenţei Poloniei; a greşit în 1903 în aprecierea menşevismului; a greşit în teoria acumulării capitalului; a greşit, apărînd în 1914, alături de Plehanov, Vandervelde, Kautsky şi alţii unirea bolşevicilor cu menşevicii; a greşit în scrierile sale din închisoare din 1918... Dar cu toate aceste greşeli — scrie Lenin —, ea a fost şi rămîne un vultur... Memoria ei va fi întotdeauna scumpă comuniştilor din lumea întreagă“, iar biografia şi opera ei „vor constitui învăţăminte cum nu se poate mai utile pentru educarea multor generaţii de comunişti din lumea întreagă“ **

EDITURA POLITICĂ

* V. I. Lenin, *Opere, vol. 33, E.S.P.L.P. 1957, pag. 199, 200.*

Greva din 1893 a minerilor englezi

La 17 noiembrie s-a încheiat în cele din urmă, după patru luni, uriaşa grevă fără precedent a celor 300 000 de mineri englezi. După cum am mai arătat, ea a fost provocată de hotărîrea proprietarilor de mine de a reduce, începînd din august, salariile cu 25%. Capitaliştii considerau că, faţă de actualul preţ scăzut al cărbunelui, profitul lor este prea mic, şi deci muncitorii ar trebui să renunţe la un sfert din salariul lor. Cît priveşte raportul din momentul de faţă dintre profitul capitaliştilor englezi şi salariile muncitorilor, el reiese din următorul tablou întocmit de un socialist englez:

Numărul total al capitaliştilor din industria minieră este de 3 000. Venitul lor net se ridica în 1892 la 170 000 000 de ruble. Numărul muncitorilor din minele de cărbuni din partea centrală a Angliei este de 300 000. Cîştigul lor anual însumează în total 150 000 000 de ruble. Prin urmare, *unui capitalist îi revine un venit săptămînal de 1 090 de ruble, iar unui muncitor un salariu săptămînal de 9,60 ruble.* În felul acesta, un trîntor, care nu face nimic toată viaţa, încasează aceeaşi sumă ca 115 muncitori, care trebuie să trudească din greu, punîndu-şi în permanenţă viaţa şi sănătatea în primejdie!

Dar chiar şi aceste salarii modeste, minerii le-au dobîndit prin mari sforţări şi prin zeci de greve. Căci în 1888 încă salariul lor era cu 40% mai mic decît acum, iar mizeria pe care o îndurau era neînchipuit de cruntă. Copiii muncitorilor, se jeluiau minerii, „umblau pe jumătate morţi de foame". Actualul nivel al salariilor l-au dobîndit minerii treptat, prin

luptă dîrză, abia în 1890, şi iată că acum, după trei ani, capitaliştii au hotărît să reducă din nou salariile la 7,20 ruble. Minerii au declarat însă că nivelul actual al salariilor este cel mai scăzut pe care ei îl pot accepta şi că preferă să nu muncească de loc şi să moară de foame decît să se întoarcă la mizeria anului 1888.

La început s-a crezut că greva va cuprinde întreaga masă a minerilor, care în Anglia, împreună cu Scoţia, numără peste 660 000 de oameni. Într-adevăr, în august a fost un moment cînd se aflau în grevă 500 000 de mineri. Dar dintre aceştia vreo 200 000 au renunţat foarte curînd la ideea grevei şi astfel au continuat lupta 300 000 de mineri, care au rezistat pînă la capăt. Cauza lipsei de unitate în rîndurile minerilor englezi trebuie căutată în deosebirea fundamentală dintre concepţiile şi organizaţiile lor. Minerii din Anglia sînt organizaţi în trei mari organizaţii principale: Uniunea districtelor Durham şi Northumberland, care cuprinde aproximativ 100 000 de muncitori, Uniunea districtelor Wales de sud şi Monmouthshire, cuprinzînd 65 000 de muncitori, şi, în sfîrşit, aşa-numita Federaţie a minerilor din partea centrală a Angliei, a cărei influenţă se extinde asupra a peste 300 000 de muncitori. Prin caracterul lor, aceste organizaţii se deosebesc fundamental una de alta. Primele două uniuni stau sub influenţa celor mai bine plătite categorii de mineri, care, mulţumiţi fiind de soarta lor, nu privesc cu ochi buni lupta. Minerii din aceste districte s-au lăsat înşelaţi de capitalişti prin aşa-numita „scară mobilă a salariilor". Această înşelăciune constă în înfiinţarea unui comitet, alcătuit în parte din muncitori, care stabileşte salariile de obicei în funcţie de preţul cărbunelui. În felul acesta, capitalistul apare total nevinovat, ca unul care la stabilirea salariilor depinde întru totul de preţul mărfii sale pe piaţă. Este însă evident că, oricît de ridicat sau de scăzut ar fi preţul cărbunelui, capitalistul stabileşte salariile în aşa fel încît să-şi asigure un profit mare, iar pierderea s-o suporte muncitorii.

Acceptînd cu cîţiva ani în urmă sistemul perfid al scării mobile a salariilor, minerii din aceste districte s-au condamnat la o perpetuare a stării lor, deoarece şi-au barat singuri calea spre îmbunătăţirea prin luptă a situaţiei în care se află. Dînd crezare teoriei exploatatorilor lor, ei repetă papagaliceşte că mărirea salariilor ar putea avea loc numai ca urmare a creşterii preţului cărbunelui, şi deci, întrucît aceste preţuri sînt scăzute, orice luptă ar fi zadarnică. Punîndu-şi nădejdea în providenţa divină şi în preţuri mai ridicate, minerii din aceste două districte au organizaţii proaste şi refuză să se solidarizeze cu ceilalţi mineri din Anglia ; ba, mai mult chiar, îi împiedică în lupta lor şi slujesc capitaliştilor drept unealtă. Mai menţionăm aici că tocmai ei sînt acei muncitori care se opun introducerii în Anglia, printr-o lege obligatorie, a zilei de muncă de opt ore, aceasta fiind, după părerea lor, în contradicţie cu „libertatea“ muncitorului matur. Iată în ce măsură s-au lăsat îmbrobodiţi aceşti muncitori de către exploatatorii lor.

Cu totul alta este atitudinea muncitorilor din partea centrală a Angliei, care sînt organizaţi în aşa-numita Federaţie a minerilor. Aceştia nu au admis să li se impună scara mobilă a salariilor. Ei nu cred într-o dependenţă a salariului de preţul mărfii şi-şi spun : „Pe noi nu ne priveşte preţul de pe piaţă al cărbunelui. Pentru munca noastră trebuie să obţinem atît cît ne este necesar pentru a trăi, iar restul nu ne priveşte“. De aceea, pentru a duce lupta în vederea îmbunătăţirii situaţiei lor, ei s-au unit într-o uniune minieră închegată şi bine organizată. Pînă în 1888, în perioada cea mai grea pentru mineri, în partea centrală a Angliei au existat cîteva uniuni mici. În faţa mizeriei cumplite din vremea aceea, aceste uniuni ale minerilor s-au unit într-o federaţie şi, datorită luptei pe care a dus-o această federaţie, salariile au crescut de atunci, după cum am mai amintit, cu 40%. Reducerea de salarii proiectată ultima dată i-ar fi lovit în primul rînd tot pe minerii din partea centrală a Angliei. Aceştia au lansat din prima clipă un apel către celelalte două uniuni ale minerilor, chemîndu-le să se solidarizeze cu lupta lor. Credincioşi principiilor lor greşite, muncitorii acestor uniuni nu au răspuns însă chemării lor, socotind zadarnică lupta pentru mărirea salariilor, dat fiind preţul scăzut al cărbunelui. Ei nu s-au sfiit nici să presteze ore suplimentare, prejudiciind prin aceasta în mod grav cauza tovarăşilor aflaţi în grevă şi au refuzat chiar să-i sprijine băneşte, deşi minerii din partea centrală a Angliei le-au sărit în ajutor cu sute de mii de ruble atunci cînd ei se aflau în nevoie. Cu toate că au rămas singuri, muncitorii din Federaţie nu şi-au pierdut curajul. Ei au făcut apel la solidaritatea minerilor din Franţa, Belgia, Germania şi Austria, iar aceştia au hotărît la congresul lor să nu producă cărbune pentru exportul în Anglia. Minerii francezi şi belgieni au declarat pînă şi grevă, dar, din cauza slabei organizări şi a unui complex de alte împrejurări, au trebuit să renunţe la această luptă, care s-a soldat cu o înfrîngere parţială sau chiar totală.

Oricine îşi va pune întrebarea : Cum de a fost cu putinţă ca 300 000 de mineri, care împreună cu familiile lor însumau aproximativ 1 000 000 de oameni, să reziste timp de patru luni ? În cazul de faţă, condiţia de bază o constituia excelenta organizare a minerilor. Datorită cotizaţiilor permanente şi abundente, la începutul grevei, în casele de bani ale Federaţiei se aflau mai multe milioane de ruble. Apoi, datorită disciplinei exemplare, minerii aflaţi în grevă au acţionat solidar şi strîns uniţi, evitînd ciocnirile sîngeroase cu armata, şi toate hotărîrile conducerii greviste au fost aduse la îndeplinire de toţi. Prin această atitudine şi disciplină, minerii au stîrnit panică în rîndurile capitaliştilor, ceea ce i-a frînat pe aceştia în intenţiile lor exploatatoare. De exemplu, majoritatea minerilor englezi locuiesc în casele proprietarilor de mine. Cu toate că participau la grevă, nimeni nu îndrăznea să-i evacueze din locuinţele lor, pentru că la o asemenea măsură muncitorii ameninţau să răspundă prin luptă pînă la vărsare de sînge, iar capitaliştii au înţeles că trebuie să ţină seama de avertismentul muncitorilor.

Alt factor şi mai favorabil pentru mineri decît frica de pumnul lor a fost situaţia politică. În Anglia, unde muncitorii posedă drept de vot şi formează majoritatea covîrşitoare a populaţiei, forţa politică a fiecărui partid depinde de poziţia pe care o adoptă faţă de el muncitorii. Tocmai în acest an, muncitorii din Anglia au hotărît să creeze un partid muncitoresc independent şi să aleagă în parlament adevăraţi reprezentanţi ai muncitorilor. Pînă acum, masele muncitoreşti au votat, din nefericire, întotdeauna pentru unul dintre partidele burgheze. De un secol, două partide principale predomină alternativ în parlamentul englez : partidul liberal, care luptă pentru drepturile fabricanţilor şi comercianţilor, şi partidul conservator, care apără interesele marilor proprietari funciari. Aceste două partide principale, care se combat reciproc fără încetare, înving alternativ în alegeri, după cum muncitorii îşi dau voturile unuia sau celuilalt dintre ele. Din cauza acestei dependenţe faţă de muncitori, aceste două partide se întrec în a-i atrage pe aceştia de partea lor ; ele sînt deci obligate să facă ceva şi pentru muncitori. Astfel devine de înţeles de ce proprietarii de mine membri ai partidului conservator, care a fost înfrînt în ultimele alegeri, nu i-au evacuat pe minerii grevişti din locuinţele lor ; nu atît de teama pumnilor acestora, cît mai ales de teama că la viitoarele alegeri muncitorii ar putea să voteze pentru adversari. Tot astfel se explică de ce actualul guvern liberal, care a ajuns la putere tot datorită voturilor muncitorilor, nu a recurs la folosirea forţei militare împotriva greviştilor şi de ce, cu toate că districtele miniere nu duceau lipsă de armată şi poliţie, nu s-a ajuns totuşi nicăieri la acte de violenţă asemănătoare cu cele care au avut loc, de exemplu, în timpul grevei minerilor din Franţa. Ba mai mult decît atît. S-a întîmplat minunea că aproape toate cercurile capitaliste din Anglia i-au sprijinit pe grevişti cu importante sume de bani. Demnitari, preoţi şi episcopi, ba uneori chiar proprietari de mine, vărsau mii de ruble pentru sprijinirea minerilor. Astfel de minuni se pot întîmpla numai acolo unde burghezia depinde politiceşte de clasa muncitoare.

Este, desigur, foarte regretabil că muncitorii englezi nu şi-au ales în parlament reprezentanţi proprii, socialişti, şi că burghezia, în loc să fie nevoită să le facă concesii ca unui adversar politic independent, se limitează doar la încercarea de a-i atrage de partea ei. Totuşi, ne putem da seama ce foloase îi aduc clasei muncitoare drepturile politice, chiar înainte ca muncitorii să se priceapă să folosească temeinic aceste drepturi.

Astfel, întrecerea dintre partidele burgheze pentru a cîştiga favoarea muncitorilor a adus greviştilor sume de bani nicidecum neglijabile. În felul acesta au curs sute de mii de ruble în casa de bani a greviştilor. Este de prisos să menţionăm că şi muncitorii tuturor celorlalte ramuri industriale din Anglia i-au ajutat cît au putut de mult. Aşa a putut o masă de peste 1 000 000 de oameni să reziste, învingînd mari greutăţi, timp de 16 săptămîni. Întîmpinînd o asemenea rezistenţă din partea greviştilor, capitaliştii au început încă din august să le facă propuneri în vederea soluţionării prin arbitraj a acestui diferend în privinţa salariilor. Muncitorii însă nici nu voiau să audă de aceasta şi repetau mereu că nu acceptă nici un fel de reducere a salariilor. Bucurîndu-se de libertatea de întrunire, minerii au ţinut adunări sub cerul liber cu mii de participanţi, iar cei mai buni vorbitori dintre ei îi îndemnau pe tovarăşii lor la rezistenţă, la luptă ; masele îşi exprimau solidaritatea cu greviştii. Cu deosebire s-au evidenţiat, prin hotărîrea lor, soţiile minerilor, care spuneau că preferă să-şi ucidă copiii decît să îngăduie bărbaţilor şi fiilor lor să se întoarcă la lucru şi să accepte mizeria care li se oferă !... La fiecare din aceste adunări se hotăra continuarea grevei.

Între timp, stocurile magnaţilor cărbunelui au început să se epuizeze, preţul cărbunelui a crescut enorm. O mulţime de uzine metalurgice, căi ferate etc. au fost nevoite să-şi înceteze activitatea din lipsă de combustibil. De teamă că în urma încetării livrărilor de mărfuri pe timp îndelungat şi-ar putea pierde debuşeurile din diferite ţări, mulţi capitalişti au început să ceară cu insistenţă ca, într-un fel sau altul, să se

pună cît mai curînd capăt grevei. Populația suferea, de asemenea, din cauza scumpirii combustibilului. Iarna se apropia. Se înteţeau acuzaţiile împotriva capitaliştilor, care au provocat greva, şi tot mai multe voci dădeau dreptate muncitorilor. Muncitorii nici nu se gîndeau să cedeze. În Uniunea proprietarilor de mine creşteau nemulţumirile şi tot mai des se auzeau plîngeri împotriva conducătorilor Uniunii care au provocat greva şi care, prin încăpăţînarea lor, şi-au atras mînia întregii ţări. Rînd pe rînd, capitaliştii au început să părăsească Uniunea şi să facă pe cont propriu concesii muncitorilor. Unul după altul, ei se declarau gata să-i angajeze din nou pe muncitori fără reducerea salariilor. La consfătuirile lor generale, muncitorii au căzut de acord ca tovarăşii care lucrează la aceşti capitalişti să reia lucrul cu condiţia să fie reangajaţi *toţi*, ca nimeni să nu fie concediat din cauza grevei. Fiecare muncitor care relua lucrul se obliga să depună imediat la casa de ajutor a greviştilor, zilnic, cîte o jumătate de rublă pentru întreţinerea tovarăşilor care continuau greva. Deci greviştii primeau ajutor şi din această parte şi masele au continuat cu tenacitate greva. Între timp, Uniunea capitaliştilor era ameninţată să-şi piardă majoritatea membrilor, iar acest lucru a frînt definitiv rezistenţa ei. Ţinînd seama de acest fapt, precum şi de pericolul pe care continuarea grevei îl prezenta pentru existenţa întregii „industrii indigene", guvernul a propus pe unul dintre miniştrii săi ca mediator pentru realizarea unei înţelegeri între muncitori şi capitalişti. Ambele părţi au acceptat propunerea şi la 17 noiembrie s-au anunţat rezultatele înţelegerii :

1) toţi muncitorii pot relua lucrul în condiţiile de dinainte de grevă ;

2) se va forma un comitet, compus din 14 capitalişti şi 14 mineri, care va alege din sînul său un preşedinte şi care, începînd de la 1 februarie 1894, va stabili viitoarele salarii ale minerilor. Acest comitet va funcţiona cu titlu de experienţă un an de zile.

În urma acestei hotărîri, care constituia o victorie deplină şi strălucită a muncitorilor, conducătorii grevei au hotărît să înceteze greva şi să se întoarcă la lucru. Victoria şi sfîrşitul grevei au stîrnit în toate districtele miniere un imens val de bucurie. Intrările în mine şi casele au fost împodobite cu ghirlande. Pe stradă şi în pieţe, copiii dansau şi zburdau. Muncitorii se felicitau reciproc... Ziua încetării grevei a fost o zi de sărbătoare pentru întreaga ţară. În parlament, ştirea despre încetarea grevei a fost primită cu un ropot de aplauze ; premierul Gladstone a răsuflat uşurat şi a exclamat : „slavă domnului!" Întreaga presă s-a ocupat de acest eveniment. Iată ce importanţă au căpătat în întreaga Anglie minerii prin lupta lor dîrză.

Rezultatele grevei trebuie, într-adevăr, considerate ca o victorie. Înainte de toate, muncitorii i-au silit pe exploatatori să le acorde numaidecît salariile de pînă acum. În ceea ce priveşte comitetul care urmează să stabilească salariile în cursul anului viitor, putem fi liniştiţi că el nu va semăna întru nimic cu comitetul pentru scara mobilă a salariilor. O garanţie în această privinţă o constituie forţa uriaşă de care au dat dovadă muncitorii în grevă şi împotriva cărora capitaliştii nu vor fi dispuşi să reînceapă curînd lupta. O altă garanţie o constituie dîrzenia cu care masele de mineri şi-au apărat salariile lor de pînă acum, spunînd că „nu au nimic de obiectat împotriva reglementării salariilor după preţul cărbunelui dacă aceasta va duce la o *mărire* a salariilor". În sfîrşit, muncitorii s-au învoit doar să facă o încercare de un an. Dacă nu vor fi mulţumiţi de acest comitet, peste un an vor reîncepe lupta cu îndoită putere.

Această victorie este un eveniment cum rar întîlnim în istoria clasei muncitoare. O grevă atît de uriaşă nu a mai cunoscut pînă acum Europa. Şi nu trebuie să uităm că duşmanul muncitorilor, Uniunea proprietarilor de mine din Anglia, se numără printre cele mai puternice organizaţii capitaliste din lume. Lucrul principal însă care face ca această grevă să capete o importanţă deosebită este principiul pentru care s-a

luptat. Această grevă trebuia să dovedească dacă este posibilă dobîndirea şi apărarea unui salariu mai bun în condiţiile cînd preţul mărfii scade, sau este inevitabilă reducerea salariilor atunci cînd preţul mărfii este scăzut, aşa cum susţineau acei mineri englezi înşelaţi şi înapoiaţi care au refuzat să participe la grevă. Cu alte cuvinte, ea trebuia să arate dacă muncitorii pot astăzi, prin organizare şi luptă, să obţină ceva, sau trebuie să se supună tuturor oscilărilor pieţei de desfacere şi să îndure cu umilinţă mizeria. Victoria minerilor din partea centrală a Angliei dovedeşte că această din urmă concepţie este greşită, că muncitorii au *posibilitatea,* atunci cînd dispun de o organizaţie puternică şi de libertate politică, să se apere cel puţin împotriva mizeriei extreme.

De aceea, rezultatele grevei şi felul în care s-a încheiat aceasta au o însemnătate mult mai mare decît foloasele materiale nemijlocite obţinute de minerii din partea centrală a Angliei. Ca de obicei după o luptă victorioasă, influenţa Federaţiei minerilor asupra maselor muncitoreşti şi încrederea acestora în Federaţie s-au dublat. Cotizaţiile către casele de bani districtuale ale Federaţiei vor fi vărsate mai bucuros decît pînă acum. Mai strict şi cu mai mult zel vor fi adoptate toate hotărîrile ei. Dar asta nu e tot. Muncitorii din celelalte districte miniere, care au refuzat să participe la grevă, sînt nevoiţi să recunoască acum că Federaţia din partea centrală a Angliei s-a orientat just, sînt nevoiţi să recunoască superioritatea ei şi, treptat, vor păşi pe acelaşi făgaş. Încă în timpul grevei, minerii din aceste districte s-au declarat solidari cu tovarăşii lor din Federaţie. Nu încape îndoială că, mai devreme sau mai tîrziu, ei se vor alătura cu toţii Federaţiei victorioase. În sfîrşit, victoria greviştilor a sfărîmat Uniunea proprietarilor de mine, această puternică organizaţie capitalistă, slăbind-o în aceeaşi măsură în care a întărit, pe de altă parte, organizaţia muncitorilor. Am văzut cum sub loviturile grevei această Uniune s-a destrămat aproape complet.

Astfel, datorită organizării lor excelente şi datorită condiţiilor politice speciale, minerii din Anglia au repurtat o victorie strălucită, înfrîngînd pe duşmanii lor şi atrăgînd mii de tovarăşi de suferinţă la lupta comună pentru un viitor mai bun.

„Sprawa Rabotnicza",
Paris, noiembrie-decembrie 1893.
(Articol scris în limba poloneză)

Posibilism şi oportunism

Cu prilejul congresului partidului, tov. *Heine* a scris, după cum se ştie, o broşură intitulată „A vota sau a nu vota ?“, în care se declară *pentru* participarea la alegerile pentru Landtagul prusian. Dar nu această temă principală a broşurii ne determină, în cazul de faţă, să facem unele observaţii, ci două cuvinte pe care le-a rostit întîmplător în cursul argumentării sale şi faţă de care, date fiind recentele evenimente petrecute în sînul partidului, noi reacţionăm cu o deosebită sensibilitate : posibilism şi oportunism. Heine este de părere că toată împotrivirea partidului faţă de aceste curente se datoreşte neînţelegerii adevăratei *semnificaţii* a acestor cuvinte străine. Tov. Heine a studiat, desigur, ca şi Faust, dreptul, dar vai !, nu a mai studiat ca el, temeinic şi cu neobosită sîrguinţă, o serie de alte lucruri. În spiritul caracteristic concepţiei pur juridice, el îşi spune : la început a existat cuvîntul. De vrem să ştim dacă posibilismul şi oportunismul pot dăuna sau folosi social-democraţiei, n-avem decît să deschidem dicţionarul de cuvinte străine şi în cinci minute problema este rezolvată. Dicţionarul ne lămureşte că posibilismul „este politica a cărei năzuinţă este atingerea posibilului în împrejurările date“, la care Heine exclamă : „Întreb pe toţi oamenii cu judecată : oare politica trebuie să năzuiască spre atingerea imposibilului în împrejurările date ?“ Dacă rezolvarea problemelor politice şi tactice ar fi atît de simplă, atunci, îi răspundem noi, ca oameni cu judecată, lexicologii ar fi cei mai înţelepţi oameni de stat, iar noi ar trebui să introducem în activitatea noastră, în locul

conferinţelor social-democrate, conferinţe de popularizare din domeniul lingvisticii.

Evident că politica noastră trebuie şi poate să năzuiască numai spre atingerea a ceea ce în condiţiile date este posibil. Dar aceasta nu ne spune *cum* şi în ce fel trebuie să năzuim spre atingerea posibilului. Or, tocmai aceasta constituie esenţialul.

Problema fundamentală a mişcării socialiste a constituit-o dintotdeauna modul în care trebuie să fie puse în concordanţă activitatea practică nemijlocită cu scopul final. Diferitele „şcoli“ şi curente ale socialismului se deosebesc tocmai prin felul în care au răspuns la această problemă. Social-democraţia este primul partid socialist care a ştiut să îmbine în mod fericit scopul final al revoluţiei cu activitatea practică de fiecare zi, şi astfel să atragă în luptă masele largi populare. În ce constă această soluţionare deosebit de fericită ? Formulînd răspunsul foarte pe scurt şi în general : în desfăşurarea luptei practice potrivit principiilor generale ale programului. Aceasta o ştim pe de rost cu toţii — ni se va răspunde —, dar sîntem tot atît de puţin dumeriţi ca şi înainte. Şi, totuşi, noi considerăm că această frază, în ciuda generalităţii ei, constituie un îndreptar deosebit de concret în activitatea noastră. Să ilustrăm acest lucru pe scurt prin referire la două chestiuni actuale ale vieţii de partid — *militarismul şi politica vamală.*

În principiu — după cum ştiu toţi aceia care cunosc programul nostru —, noi sîntem împotriva oricărui militarism şi a oricărei politici vamale. Rezultă oare din aceasta că reprezentanţii noştri în Reichstag trebuie să răspundă la toate dezbaterile asupra unor proiecte de lege privitoare la aceste probleme pur şi simplu prin nu ? Nicidecum. O astfel de atitudine ar fi potrivită pentru o sectă neînsemnată, dar nu pentru un mare partid popular. Reprezentanţii noştri trebuie să analizeze de fiecare dată proiectele propuse, să examineze cauzele, să judece şi să argumenteze după condiţiile concrete date, după situaţia economică şi politică din acel moment, şi nu interpretînd principiul într-un mod lipsit de viaţă şi ab-

stract. Dar, dacă judecăm just condiţiile date şi interesele poporului, rezultatul trebuie să fie şi va fi un *nu*. Lozinca noastră este : nici un om şi nici un ban pentru *acest* sistem. Dar pentru noi nu poate exista *nici un* sistem care să fie altceva decît acest sistem. La fiecare nouă mărire a taxelor vamale spunem : în situaţia dată nu avem nici un motiv să aprobăm taxele vamale, dar pentru noi nu poate exista *nici o* situaţie în care să ajungem la o altă concluzie. Numai în felul acesta lupta noastră practică devine ceea ce trebuie să fie : aplicarea principiilor în procesul vieţii sociale, întruparea principiilor noastre generale în activitatea practică de fiecare zi.

Numai respectînd această condiţie luptăm în singurul mod admisibil pentru ceea ce este de fiecare dată „posibil". Însă dacă am spune : sîntem gata să aprobăm anumite măsuri militariste sau măsuri în legătură cu politica vamală în schimbul unor concesii politice sau al unor reforme sociale, atunci am sacrifica principiile luptei de clasă de dragul succeselor de moment, şi ne-am situa *pe poziţia oportunismului*. De altfel, oportunismul este un joc politic la care se pierde de două ori : se prejudiciază şi principiile, şi succesul practic. A presupune că pe calea concesiilor se obţin cele mai multe succese este o gravă eroare. În acest caz, ca în toate chestiunile mari, cei mai şireţi nu sînt în acelaşi timp cei mai deştepţi. Bismark s-a exprimat odată, faţă de un partid burghez de opoziţie : „Voi înşivă vă tăiaţi posibilitatea oricărei influenţe practice spunînd în permanenţă şi de la bun început nu". În această privinţă, bătrînul a dat dovadă, ca de atîtea ori, de mai multă minte decît acoliţii lui. Într-adevăr, un partid *burghez*, adică un partid care spune în general *da* sistemului existent, dar care spune *nu* consecinţelor zilnice ale acestui sistem, este un hibrid, o plăsmuire care nu este nici cal nici măgar. Cu totul altfel stau lucrurile cu noi, care sîntem în opoziţie fundamentală faţă de întregul sistem din prezent. La noi, în acel *nu*, în atitudinea de neîmpăcat rezidă întreaga noastră putere. Această atitudine insuflă teamă şi respect duşmanilor noştri şi ne asigură încrederea şi simpatia poporului.

Numai prin faptul că nu dăm înapoi cu nici un pas de pe poziţia noastră silim guvernul şi partidele burgheze să ne acorde puţinul pe care-l putem dobîndi imediat prin luptă. Dacă vom începe însă să alergăm după „posibil" în spirit oportunist, sacrificînd principiile noastre şi adoptînd calea tocmelilor obişnuite între politicieni, vom ajunge curînd în situaţia vînătorului care nu a doborît vînatul şi a mai pierdut şi puşca.

Pe noi nu ne îngrozesc cuvintele străine : oportunism, posibilism, aşa cum crede Heine, ci ne îngrozeşte traducerea lor în practica noastră de partid. Preferăm ca ele să rămînă pentru noi cuvinte străine. Iar tovarăşii să se ferească de rolul tălmăcitorului în cazul de faţă !

„Sächsische Arbeiterzeitung"
din 30 septembrie 1890

Cuvîntări rostite la Congresul de la Stuttgart al Partidului social-democrat din Germania

Cuvîntări în cadrul discuţiei cu privire la problemele tacticii

I

3 octombrie 1898

Cuvîntările lui Heine şi ale altora au arătat că în partidul nostru domneşte confuzie asupra unui punct deosebit de important, şi anume asupra legăturii dintre scopul nostru final şi lupta noastră de zi cu zi. S-a spus, printre altele, că paragraful cu privire la scopul final este o parte frumoasă a programului nostru, care, desigur, nu trebuie uitată, dar că ea nu are nici o legătură directă cu lupta noastră practică. Sînt, poate, unii tovarăşi care consideră că o discuţie asupra scopului final este de fapt o chestiune academică. Acestora le răspund că pentru noi, ca partid revoluţionar, ca partid proletar, nici o chestiune nu este mai legată de practică ca aceea a scopului final. Căci gîndiţi-vă în ce constă de fapt caracterul socialist al întregii noastre mişcări ? Lupta practică propriu-zisă îmbracă trei forme : lupta sindicală, lupta pentru reforme sociale şi lupta pentru democratizarea statului capitalist. Sînt aceste trei forme ale luptei noastre socialism adevărat ? Nicidecum. Să luăm, în primul rînd, mişcarea sindicală ! Îndreptaţi-vă privirea asupra Angliei ; acolo mişcarea sindicală nu numai că nu este socialistă, ci în parte este chiar o piedică în calea socialismului. Reforme sociale cer şi socialiştii de catedră, naţional-socialii şi alţii de teapa lor. Iar democratizarea este ceva specific burghez. Burghezia a înscris încă înaintea noastră democraţia pe steagul ei. Atunci ce anume face ca în lupta noastră de zi cu zi să fim un partid socialist ? Numai şi numai legătura dintre aceste trei forme ale luptei noastre practice şi scopul final. Tocmai scopul final determină spiritul şi conţinutul luptei

noastre socialiste, o face să devină o luptă de clasă. Dar prin scop final nu trebuie să înţelegem, aşa cum a spus Heine, cutare sau cutare reprezentare despre statul viitorului, ci ceea ce trebuie să premeargă neapărat societăţii viitoare, şi anume cucerirea puterii politice. *(O voce din sală : „Sîntem deci de aceeaşi părere !")* Această înţelegere a sarcinii noastre este în strînsă legătură cu concepţia noastră despre societatea capitalistă, cu convingerea noastră fermă că societatea capitalistă se încurcă în contradicţii de nerezolvat, care fac necesară, ca rezultat final, o explozie, o prăbuşire în cursul căreia ne revine rolul sindicului, care va lichida societatea falimentară. Iar dacă sîntem încredinţaţi că putem să susţinem pînă la capăt interesele proletariatului, atunci afirmaţii ca cele făcute de Heine în ultimul timp, şi anume că putem face concesii în domeniul militarismului, devin cu totul imposibile ; imposibile devin şi afirmaţiile de genul celei făcute de Konrad Schmidt, în organul central, despre majoritatea socialistă în parlamentul burghez şi mai ales ca aceea a lui Bernstein, că, chiar dacă vom ajunge cîndva la putere, tot nu vom fi în stare să ne lipsim de capitalism. Citind aceasta, mi-am spus : Ce noroc că în 1871 muncitorii socialişti din Franţa nu erau atît de înţelepţi, căci atunci ei şi-ar fi zis : copii, să ne culcăm pe-o ureche, ceasul nostru încă nu a sunat, producţia încă nu este destul de concentrată pentru ca să ne putem menţine la cîrmă. Dar, atunci, în locul măreţei privelişti a luptei eroice am fi avut un alt tablou, atunci muncitorii nu ar fi fost eroi, ci nişte babalîci. Cred că discuţia despre chestiunea dacă o dată ajunşi la putere vom fi capabili să organizăm producţia ca o producţie socială, dacă ea este deja coaptă pentru aceasta, ei bine, după părerea mea, *aceasta* este într-adevăr o discuţie academică. Noi nu ne putem îndoi nici o clipă că trebuie să tindem spre cucerirea puterii politice. Un partid socialist trebuie să fie întotdeauna la înălţimea situaţiei, el nu are voie niciodată să se dea speriat înapoi în faţa propriilor sale sar-

cini. Iar părerile noastre în privința țelului nostru final trebuie să fie complet lămurite și vom ști să înfăptuim acest țel, în ciuda furtunii și a oricăror vitregii ale vremii. *(Aplauze.)*

II

4 octombrie 1898

Vollmar mi-a reproșat cu amărăciune că eu, ca tînăr recrut în mișcare, vreau să dau lecții veteranilor. Nu e cazul. Ar fi de prisos, deoarece sînt ferm convinsă că veteranii stau pe aceeași poziție cu mine. Și nici nu este vorba aici de a da cuiva lecții, ci pur și simplu de a formula clar și fără echivoc o anumită tactică. Că eu de-abia de acum încolo urmează să-mi dobîndesc gradele în mișcarea muncitorească germană, aceasta o știu ; dar eu vreau să fac acest lucru în aripa stîngă, acolo unde se dă lupta cu dușmanii, și nu în aripa dreaptă, care vrea compromisuri cu dușmanii.*(Exclamații de protest.)* Iar cînd Vollmar aduce împotriva expunerii mele obiective argumente ca acesta : ia stai, bobocelule, eu aș putea să-ți fiu bunic, pentru mine aceasta constituie o dovadă că el și-a epuizat argumentele. *(Rîsete.)* Într-adevăr, în cursul expunerii sale, el a făcut o serie de afirmații care sînt în gura unui veteran cel puțin ciudate. Zdrobitoarei sale afirmații, citate din Marx, cu privire la asigurările muncitorești, eu îi opun o altă afirmație a lui Marx, și anume că introducerea asigurărilor muncitorești în Anglia a însemnat de-a dreptul salvarea a însăși societății burgheze. Vollmar a spus în continuare, referindu-se la trade-unionuri, că ar fi greșit să nu tratăm mișcarea sindicală ca pe o mișcare socialistă. Oare Vollmar nu a auzit nimic despre diferența dintre noul și vechiul trade-unionism ? Nu știe el că vechii trade-unioniști se situează cu totul pe poziția rigidă a burgheziei, oare nu știe el că însuși Engels și-a exprimat speranța într-un viitor progres al mișcării socialiste în Anglia, deoarece Anglia și-a pierdut preponderența pe piața mondială și, ca urmare, mișcarea trade-unionistă va trebui să pășească pe căi noi ? Blanquismul a fost folosit de Vollmar

ca o sperietoare. Oare nu cunoaște el diferența dintre blanquism și social-democrație ? Nu știe el că, după concepția blanquistă, numai o mînă de emisari trebuie să cucerească puterea în numele clasei muncitoare, în timp ce social-democrația susține că puterea politică trebuie cucerită de însăși clasa muncitoare ? Aceasta este o diferență pe care nu ai voie s-o uiți atunci cînd ești un veteran al mișcării social-democrate. În al treilea rînd, Vollmar a insinuat că eu aș fi o entuziastă adeptă a mijloacelor violente. Nici în cuvîntările mele și nici în articolele contra lui Bernstein din „Leipziger Volkszeitung“ [1] * nu am dat nici cel mai mic prilej pentru o asemenea insinuare. Eu mă situez, dimpotrivă, pe punctul de vedere opus, afirmînd că singura măsură violentă care ne va duce la victorie este lămurirea clasei muncitoare în lupta ei de zi cu zi. Nici că se putea face un compliment mai mare la adresa expunerilor mele decît acela că ele conțin lucruri de la sine înțelese. Cele afirmate de mine trebuie să fie, desigur, pentru un social-democrat lucruri de la sine înțelese, și totuși ele nu sînt ceva de la sine înțeles pentru toți cei prezenți la actualul congres *(„Oh !“)*, de exemplu pentru tov. Heine, adept al politicii de compensații. Oare cum se împacă aceasta cu cucerirea puterii politice ? În ce poate consta o politică de compensații ? Noi cerem întărirea drepturilor poporului, libertăţii democratice, iar statul capitalist cere mijloace pentru întărirea puterii sale și tunuri. Chiar și în cazul cel mai bun, presupunînd că tîrgul va fi încheiat și respectat cu lealitate de ambele părți, tot ceea ce am obține noi ar rămîne numai pe hîrtie. Încă Börne spunea : nu sfătuiesc pe nimeni să ia o ipotecă pe o constituție germană, căci toate constituțiile germane fac parte din categoria bunurilor mobiliare. Libertățile constituționale, pentru a avea valabilitate permanentă, trebuie dobîndite prin luptă, nu prin contract. Ceea ce ar obține statul capitalist în schimb de la noi ar avea o existență fermă și brutală. Tunurile și soldații pe care i le-am aproba ar deplasa raporturile

* Cifrele se referă la adnotările de la sfîrșitul volumului. — *Nota red.*

obiective materiale de forţă în defavoarea noastră. Lassalle a afirmat: „Adevărata constituţie a unei ţări nu constă în forma ei scrisă, ci în raporturile reale de forţă". Rezultatul politicii de compensaţii este deci de fiecare dată acela că noi obţinem condiţii în favoarea noastră doar pe hîrtie, în timp ce condiţiile în favoarea adversarului le transpunem în realitate obiectivă, slăbind în fond poziţiile noastre şi întărind pe cele ale adversarului. Mă întreb dacă despre un om care face asemenea propuneri se poate afirma că năzuieşte serios spre cucerirea puterii politice. Şi dacă tov. Fendrich a accentuat cu indignare că această năzuinţă este pentru noi ceva firesc, el s-a referit la mine, cred eu, numai din greşeală, căci în fond indignarea lui era îndreptată împotriva lui Heine; indignarea lui nu a făcut decît să scoată în evidenţă contradicţia flagrantă dintre poziţia lui Heine, care a îndrăznit să vorbească despre o politică de concesiuni faţă de statul capitalist, şi poziţia partidului nostru, care vădeşte o conştiinţă proletară.

A urmat apoi afirmaţia lui Konrad Schmidt că anarhia dominaţiei capitaliste ar putea fi înlăturată prin lupte sindicale şi altele asemănătoare. Dacă teza programatică a necesităţii cuceririi puterii politice a fost prilejuită de ceva, atunci aceasta a fost convingerea că pe terenul societăţii capitaliste nu a crescut buruiană de leac pentru îndepărtarea anarhiei capitaliste. Zi de zi cresc anarhia, îngrozitoarele suferinţe ale clasei muncitoare, nesiguranţa existenţei, exploatarea, prăpastia dintre bogaţi şi săraci. Se poate oare afirma despre cineva care doreşte o rezolvare prin mijloace capitaliste că el socoteşte necesară cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare? Deci nici de data aceasta indignarea lui Fendrich şi al lui Vollmar nu este îndreptată împotriva mea, ci împotriva lui Konrad Schmidt. Sau să luăm cunoscuta afirmaţie din „Neue Zeit": „Scopul final, oricare ar fi el, nu înseamnă nimic pentru mine, pentru mine mişcarea este totul!" [2] Nici acela care spune aceasta nu se situează pe poziţia necesităţii cuceririi puterii politice. Vedeţi deci că unii membri de partid nu dau de loc importanţa cuvenită scopului final al mişcării noastre. De

aceea se impune să vorbim despre acest scop clar şi fără echivoc; nicicînd nu s-a simţit mai mult ca acum nevoia aceasta. Loviturile reacţiunii cad asupra noastră ca grindina. La recenta cuvîntare a kaiserului va trebui să răspundem în cadrul dezbaterii. Trebuie să spunem răspicat, aşa cum a făcut bătrînul Cato: „De altfel, sînt de părere că acest stat trebuie distrus". Cucerirea puterii politice rămîne scopul nostru final, iar scopul final rămîne sufletul luptei noastre. Clasa muncitoare nu trebuie să se situeze pe punctul de vedere decadent al filozofului şi să spună: „scopul final nu înseamnă nimic pentru mine, pentru mine mişcarea este totul", ci, dimpotrivă, „mişcarea ca atare, fără legătură cu scopul final, mişcarea ca scop în sine nu înseamnă nimic pentru noi, scopul este totul pentru noi". *(Aplauze.)*

Din procesul-verbal al dezbaterilor Congresului
Partidului social-democrat din Germania
Stuttgart, 3—8 octombrie 1898

O problemă de tactică

Intrarea lui Millerand în guvernul Waldeck-Rousseau [3] constituie, desigur, un prilej pentru a face o serie de considerații principiale de tactică nu numai pentru socialiștii din Franța, dar și pentru cei din alte țări. Participarea activă a socialiștilor la un guvern burghez este, în orice caz, un fenomen care iese din cadrul formelor de activitate obișnuite ale socialismului. Avem oare de-a face aici cu o formă tot atît de îndreptățită și utilă cauzei proletare cum este, de pildă, activitatea în parlament sau în consiliul comunal? Sau este aceasta, dimpotrivă, o violare a principiilor și tacticii socialismului? Sau poate, în sfîrșit, participarea socialiștilor la guvernul burghez este o excepție care în anumite împrejurări se poate admite și este necesară, iar în altele este condamnabilă și dăunătoare?

Din punctul de vedere al concepției oportuniste despre socialism, concepție care s-a manifestat în ultimul timp în sînul partidului nostru îndeosebi prin teoriile lui Bernstein, adică din punctul de vedere care preconizează introducerea socialismului bucată cu bucată în societatea burgheză, intrarea elementelor socialiste în guvern trebuie să apară pe cît de dorită, pe atît de firească. Dacă admitem că socialismul poate fi strecurat treptat, în doze mici, în societatea capitalistă și că, pe de altă parte, statul capitalist se transformă treptat, de la sine, într-unul socialist, atunci atragerea progresivă a socialiștilor în guvernele burgheze apare ca un rezultat firesc al dezvoltării statelor burgheze, cu totul corespunzător pretinsei apropieri progresive spre o majoritate socialistă în scopuri legislative. Dacă, astfel privit, acest caz este în concordanță cu teoria oportunistă, apoi el corespunde nu mai puțin și cu practica oportunistă. Deoarece obținerea unor succese imediate, palpabile, indiferent pe ce cale, constituie linia conducătoare a acestei practici, intrarea unui socialist într-un guvern burghez trebuie să apară „politicianului practic“ un succes de nepreţuit. Cîte mici îmbunătățiri, ameliorări și fel de fel de cîrpeli sociale nu poate realiza un ministru socialist!

Altfel se pune problema dacă pornim de la punctul de vedere că instaurarea socialismului poate fi începută abia după prăbușirea sistemului capitalist și că în momentul de față activitatea socialistă se reduce la pregătirea — subiectivă și obiectivă — a acestui moment prin lupta de clasă. Este, desigur, un fapt indiscutabil că, pentru a duce o activitate practică, social-democrația trebuie să ocupe în statul actual toate pozițiile ce pot fi cucerite, trebuie să cîștige pretutindeni teren. Dar aceasta numai cu condiția ca de pe aceste poziții să poată duce lupta de clasă, lupta cu burghezia și cu statul ei.

În această privință există însă în statele burgheze o diferență esențială între corpurile legislative și guvern. În parlamente, reprezentanții muncitorilor au posibilitatea, chiar dacă nu-și pot impune revendicările, să le apere cel puțin, persistînd în atitudinea lor opoziționistă. Dimpotrivă, în cadrul guvernului, care este un organ executiv, de acțiune, nu este loc pentru o opoziție principială. El trebuie să acționeze continuu și prin toate verigile lui, și chiar atunci cînd este compus, așa cum se întîmplă în Franța de cîțiva ani încoace în guvernele de coaliție, din reprezentanți ai diferitelor partide, el trebuie să se situeze totuși pe o bază principială comună, care să-i dea posibilitatea să acționeze pe baza stării de fapt, într-un cuvînt, pe baza statului burghez. Reprezentantul cel mai extremist al radicalismului burghez poate, în general, guverna cot la cot cu cel mai

retrograd conservator. Un adversar principial al stării de fapt se află însă în fața alternativei : sau să facă mereu opoziție majorității burgheze din guvern, adică să nu fie de fapt un membru activ al guvernului — o situație vădit imposibilă, care ar duce implicit la îndepărtarea membrului socialist din guvern —, sau să conlucreze în cele din urmă, să-și exercite zilnic funcțiile în vederea menținerii și funcționării mașinii de stat în fiecare ramură de guvernămînt, adică, de fapt, *să nu fie socialist*, cel puțin în exercițiul funcției sale guvernamentale.

Social-democrația are, firește, înscrise în programul său multe revendicări care — cel puțin abstract vorbind — ar putea fi acceptate de un guvern burghez sau de un parlament burghez. De aceea, la prima vedere s-ar părea că un socialist poate sluji și în guvern, ca în parlament, cauzei proletariatului, străduindu-se să obțină cît mai multe reforme sociale cu putință în favoarea proletariatului. În acest caz iese iarăși la iveală — ceea ce politica oportunistă scapă de fiecare dată din vedere — că în lupta social-democrată important este, în primul rînd, nu *ce* facem, ci *cum* facem. Atunci cînd reprezentanții social-democrației caută să obțină adoptarea unor reforme sociale în corpurile legislative, ei au toată posibilitatea, prin *opoziția* lor concomitentă împotriva legislației și a guvernului burghez *în ansamblu* — ceea ce în mod concret înseamnă, printre altele, respingerea bugetului —, să dea chiar și luptei lor pentru reforme burgheze un caracter principial socialist, caracterul unei lupte de clasă proletare. Dar un social-democrat care caută să obțină *aceleași* reforme sociale în calitate de membru al guvernului, adică sprijinind concomitent statul burghez în ansamblu, reduce de fapt socialismul său, în cel mai bun caz, la democrație burgheză sau la o politică muncitorească burgheză. Pe cînd pătrunderea social-democraților în reprezentanțele populare duce deci la întărirea luptei de clasă și, ca urmare, la promovarea cauzei proletariatului, pătrunderea lor în guverne nu poate avea drept rezultat decît

corupție și confuzie în rîndurile social-democrației. Reprezentanții clasei muncitoare pot intra într-un guvern burghez fără a-și renega rolul numai *într-un singur* caz : dacă o dată cu intrarea lor în guvern pun stăpînire pe el și-l transformă în guvernul clasei muncitoare ajunse la putere.

Se poate, desigur, întîmpla ca în cursul dezvoltării sau, mai degrabă, al pieirii societății capitaliste să survină momente cînd cucerirea definitivă a puterii de către reprezentanții proletariatului să fie încă imposibilă și totuși participarea lor la guvernul burghez să fie necesară, și anume atunci cînd e în joc independența țării sau sînt primejduite cuceririle democratice, ca, de exemplu, republica, iar guvernul burghez este prea compromis și prea dezorganizat pentru a putea, fără sprijinul reprezentanților muncitorilor, să determine poporul la ascultare. Într-un asemenea caz, reprezentanților poporului muncitor nu le este, bineînțeles, permis să se dea în lături de la apărarea cauzei comune numai pentru că țin morțiș să respecte niște principii abstracte. Dar și atunci participarea social-democrației la guvern trebuie să aibă loc în forme care să excludă orice îndoială, atît în sînul burgheziei cît și în sînul poporului, asupra caracterului trecător și a scopului exclusiv al acțiunii lor. Cu alte cuvinte, intrarea socialiștilor în guvern nu trebuie să meargă nici atunci pînă la o solidarizare completă cu activitatea și compoziția guvernului. Pare îndoielnic că în Franța să fi survenit acum o situație ca aceea despre care am vorbit mai sus, deoarece partidele socialiste s-au declarat anticipat, fără a pune problema unei participări la guvern, gata să sprijine orice guvern republican sincer ; iar intrarea lui Millerand în guvern, de altfel fără vreo împuternicire din partea colegilor săi, a atras după sine tocmai contrarul, partidele socialiste nemaivrînd acum să acorde acest sprijin. Ceea ce am urmărit noi nu a fost nicidecum judecarea cazului special din cabinetul Valdeck-Rousseau, ci trasarea unei linii generale de conduită, izvorîtă direct din principiile noastre. Din acest punct de vedere, intrarea so-

cialiştilor în guvernele burgheze apare ca un experiment care nu poate avea decît consecinţe dăunătoare pentru lupta de clasă.

În societatea burgheză, social-democraţiei îi este rezervat, prin însăşi natura sa, rolul de *partid de opoziţie;* ca *partid de guvernămînt,* ea nu poate să se afirme decît pe ruinele statului burghez.

„Leipziger Volkszeitung"
din 6 iulie 1899

Cuvîntări rostite la Congresul de la Hanovra al Partidului social-democrat din Germania

I

Cuvîntare în cadrul discuţiei despre Bernstein

11 octombrie 1899

Tovarăşi, ar însemna să arunc o picătură de apă în mare dacă după minunata expunere a tov. Bebel aş mai încerca să dezvolt aspectul teoretic al problemei. Bebel a tratat aceste probleme atît de temeinic şi a adus atîta material faptic nou împotriva lui Bernstein, încît este de prisos să mai adaug ceva. Totuşi, unele observaţii ale lui David care, în parte, sînt îndreptate împotriva mea mă determină să răspund. Nu mă voi ocupa de expunerile sale cu privire la agricultură. Acolo problema îngrăşămintelor juca un rol atît de mare, încît fără să vreau mi-am amintit de cuvîntarea rostită de un consilier economic pomeranian în Uniunea agricolă, care spunea: „Cred că veţi fi cu toţii de acord cu mine dacă voi încheia expunerea mea cu cuvintele: bălegarul este sufletul agriculturii!" *(Rîsete şi exclamaţii.)*

Partea cea mai slabă a concepţiei teoretice a lui Bernstein şi a adepţilor săi este teoria despre aşa-zisa *putere economică,* pe care clasa muncitoare trebuie să o cucerească încă în cadrul orînduirii sociale actuale, înainte de a putea înfăptui cu succes o revoluţie politică. Atît David cît şi alţi adepţi ai lui Bernstein ne-au învinuit adeseori de frazeologie şi predilecţie pentru şabloane. Dar tocmai în problema cuceririi puterii economice ies în evidenţă la aceştia, după cum voi dovedi, şablonul şi frazeologia.

Marx a dovedit, după cum se ştie, că fiecare mişcare politică de clasă a avut la bază relaţii economice determinate. Marx a demonstrat că toate clasele istorice de pînă acum,

înainte de a pune mîna pe puterea politică, s-au afirmat ca putere economică. David, Woltmann şi Bernstein aplică orbeşte această schemă la relaţiile actuale. Aceasta dovedeşte că ei nu înţeleg nici esenţa luptelor din trecut, nici esenţa luptelor de astăzi.

Căci ce înseamnă cînd spunem: clasele din trecut, şi anume starea a treia, şi-au cucerit puterea economică înainte de emanciparea politică? Nimic altceva decît faptul istoric că toate luptele de clasă de pînă acum se reduceau, în ultimă analiză, la faptul economic că orice nouă clasă ascendentă a creat, totodată, şi o nouă formă de proprietate, pe care şi-a întemeiat în cele din urmă dominaţia de clasă. Lupta meseriaşului împotriva nobilimii de la oraşe în prima parte a evului mediu se baza pe crearea unei noi forme de proprietate, care, spre deosebire de proprietatea funciară a nobilimii, se baza pe muncă. Aceasta era o creaţie economică nouă, care a sfărîmat în cele din urmă cătuşele politice şi a transformat după chipul şi asemănarea sa rămăşiţele proprietăţii feudale, care ajunsese perimată. Acelaşi lucru s-a întîmplat la sfîrşitul evului mediu, cînd clasa de mijloc a dus lupta împotriva feudalismului, cînd a fost creată noua proprietate capitalistă, întemeiată pe exploatarea muncii străine, care, la rîndul ei, a adus în cele din urmă a treia stare şi la dominaţia politică.

Vă întreb: poate fi aplicat şablonul acesta la condiţiile noastre? Nu. Tocmai cei ce trăncănesc despre puterea economică a proletariatului pierd din vedere marea deosebire care există între lupta noastră de clasă şi toate luptele de clasă din trecut. Afirmaţia că proletariatul îşi duce lupta sa de clasă, spre deosebire de luptele de clasă din trecut, nu pentru a pune bazele unei dominaţii de clasă, ci pentru a desfiinţa orice dominaţie de clasă, nu este o frază goală. Aceasta îşi are explicaţia în faptul că în actuala societate proletariatul nu creează o nouă formă de proprietate, ci o dezvoltă doar pe cea creată de economia capitalistă, trecînd-o în posesiunea societăţii. Este deci o iluzie să se

creadă că proletariatul ar putea pune mîna pe puterea economică încă în cadrul societăţii burgheze de astăzi; el poate pune mîna numai pe puterea politică, urmînd ca după aceea să desfiinţeze proprietatea capitalistă. Bernstein îi acuză pe Marx şi Engels că vor să aplice schema politică a marii revoluţii franceze la condiţiile noastre. El şi ceilalţi adepţi ai „puterii economice" aplică însă schema *economică* a marii revoluţii franceze la lupta proletariatului.

David a expus o întreagă teorie a golirii de conţinut a proprietăţii capitaliste. Nu ştiu dacă concepţia sa asupra luptei socialiste duce, într-adevăr, la acest rezultat. Tare mă îndoiesc! Dar un lucru e neîndoielnic, şi anume că o astfel de concepţie presupune totala golire de conţinut a capetelor noastre. *(Ilaritate, rumoare.)*

David şi adepţii lui Bernstein consideră poziţia noastră faţă de sindicate şi cooperative exclusiv din punctul de vedere al acestei puteri economice. Ei ne reproşează că le considerăm pe acestea ca pe un rău necesar. Ei bine, sînt convinsă că printre noi, chiar printre aşa-zişii activişti politici — cum ne numesc cei ce vor să producă o separare artificială între activiştii politici şi sindicalişti —, nu se află nici un tovarăş care să nu fie pe deplin lămurit că în Germania, în domeniul sindicatelor, abia de acum încolo urmează să se realizeze sarcinile mai mari şi că noi trebuie să punem toate forţele noastre în slujba acestor sarcini. Fiecare dintre noi ştie limpede că, dacă ni s-ar tăia posibilitatea luptei sindicale sau dacă ea s-ar opri la faza actuală şi nu s-ar mai dezvolta, lupta politică ar avea şi ea de suferit, şi încă foarte mult; căci prima condiţie este educarea maselor largi pentru lupta de clasă, iar lupta sindicală este mijlocul cel mai nimerit pentru aceasta. Dar, într-o privinţă, cei care ne acuză de o anumită reţinere în prietenia noastră faţă de sindicate au poate dreptate, şi anume atunci cînd prin această prietenie ei înţeleg încurajarea iluziilor în ceea ce priveşte sindicatele. Da, dacă dv. vreţi să prezentaţi lucrurile ca şi cum sindicatele nu ar fi

numai un mijloc de a atrage muncitorii la lupta de clasă, de a-i lămuri şi de a îmbunătăţi actuala lor situaţie, dacă susţineţi că sindicatele servesc nemijlocit la transformarea proprietăţii capitaliste în proprietate socialistă, la golirea de conţinut a proprietăţii capitaliste, atunci nu numai că sîntem îndreptăţiţi, dar avem chiar datoria să refuzăm sprijinul nostru unei astfel de concepţii. *(Exclamaţii : „Foarte just!")* Cel mai mare duşman pe care-l poate avea clasa muncitoare în lupta sa sînt propriile sale iluzii. În fond, cei care susţin o astfel de concepţie nici nu pot fi consideraţi prieteni ai sindicatelor, căci activitatea lor duce în mod inevitabil la viitoare decepţii.

Şi mai greşită este concepţia acestui curent în privinţa *cooperativelor.* Aici vreau să fac doar unele observaţii. A devenit o modă de a pune cooperativele pe aceeaşi treaptă cu sindicatele, ba chiar cu lupta politică. Dar cooperativele sînt cu totul altceva. Oricît de mare ar fi importanţa lor pozitivă, însemnătatea lor pentru clasa muncitoare, un lucru este sigur : cooperativele nu înseamnă luptă de clasă. *(Exclamaţii : „Foarte just!")*

În al doilea rînd, cei care-şi închipuie că cooperativele ar fi de pe acum un germene al orînduirii socialiste uită încă un important factor al actualelor relaţii : *armata de rezervă.* Chiar dacă am presupune că cooperativele vor lua treptat locul tuturor întreprinderilor capitaliste, ar fi totuşi o iluzie fantastică să credem că, menţinînd actuala situaţie a pieţei, relaţiile de producţie ar putea fi adaptate, fără un plan general, cererii pieţei ; problema armatei de rezervă ar rămîne deschisă ca şi înainte.

Şi încă ceva. Nu ştiu care tip de cooperative ar putea fi luate drept ideal, drept schemă abstractă. Ştiu numai că cooperativele engleze, care pînă acum au fost considerate ca model pentru mişcarea cooperatistă, nu reprezintă în nici un caz idealul socialist în ceea ce priveşte productivitatea. *(Exclamaţii : „Modelul nostru sînt cele belgiene!")* La congresul trade-unionurilor, un sindicat al croitorilor a cerut

comitetului parlamentar al sindicatelor să se pună de acord cu corporaţiile pentru a constrînge cooperativele să respecte condiţiile de salarizare şi muncă fixate de comitetul parlamentar ; exploatarea capitalistă nu este deci nicidecum înlăturată.

În strînsă legătură cu această concepţie economică este şi teoria curentului bernsteinian cu privire la *socializarea generală a societăţii capitaliste.* După discursul lui David, orice combatere mai amplă a acestei concepţii este de prisos. Printre altele, el a adus ca exemplu de socializare parţială a capitalismului pînă şi *convenţia tarifelor.* Se vede că aceşti tovarăşi îşi închipuie lucrurile cam aşa : întreaga practică politică rămîne neschimbată, doar că se va acorda ceva mai multă importanţă cooperativelor ; apoi urmează un mic procedeu foarte comod : deasupra se lipeşte eticheta socialism, şi iată socialismul gata înfăptuit ! Un lucru uită însă cu toţii, şi anume că, aşa cum a spus Engels, chiar de-am clasifica peria de haine în rîndul mamiferelor, aceasta tot nu va căpăta mamele ! *(Rîsete. Exclamaţii : „Aşa e!")*

Încă o observaţie despre aşa-zisa *teorie a prăbuşirii.* Dacă tot ceea ce realizăm astăzi denumim socialism, atunci ar fi, desigur, cu totul de prisos să mai provocăm o prăbuşire. Dar tovarăşii care au o concepţie atît de smintită *(Fendrich strigă : „Respectaţi demnitatea!" — clopoţelul preşedintelui),* scuzaţi, nu am avut intenţia de a jigni, am vrut să spun „sucită". Tovarăşii care au o concepţie atît de sucită despre socialism concep şi teoria evoluţiei altfel : ei aduc doar o mică corectură concepţiei dialectice despre istorie, şi iată că istoria este rezolvată din nou foarte lin şi frumos. Din teoria evoluţiei, aşa cum au conceput-o Marx şi Engels, ei scot noţiunea de prăbuşire, de catastrofă socială, şi în felul acesta obţin o noţiune cît se poate de plăcută despre evoluţie, aşa cum o concepe un domn Brentano. Dacă urmărim învăţămintele istoriei, vedem că toate luptele de clasă de pînă acum s-au desfăşurat în felul următor : clasa ascendentă s-a consolidat şi s-a dezvoltat din

ce în ce mai mult în sînul vechii societăţi prin mici progrese, reforme legale, pînă s-a simţit destul de tare pentru a scutura vechile cătuşe *printr-o catastrofă socială şi politică.* Ele au fost silite să procedeze aşa, deşi aveau posibilitatea să-şi dezvolte puterea economică pînă la cel mai înalt grad în sînul vechii clase dominante. Pentru noi însă aceasta este o necesitate de zece ori mai mare. Tovarăşii care cred în posibilitatea transformării paşnice a actualei societăţi în socialism, fără cataclism, se situează complet în afara tărîmului istoric. Prin revoluţie nu trebuie să înţelegem neapărat furci şi vărsare de sînge. O revoluţie se poate desfăşura şi sub forme nesîngeroase, şi dacă vreo revoluţie a avut cîndva o astfel de perspectivă, atunci aceasta este tocmai cea proletară ; căci noi sîntem ultimii care recurgem la mijloace violente şi care am putea dori o revoluţie brutală. Dar aceasta nu depinde de noi, ci de adversarii noştri. *(Exclamaţii : „Foarte just !")* Trebuie să excludem cu totul din discuţii problema formei prin care vom ajunge la putere ; aceasta este o problemă care depinde de împrejurări şi despre care nu putem face astăzi pronosticuri. Ceea ce interesează este esenţa problemei, şi anume că noi tindem spre o totală transformare a orînduirii economice capitaliste dominante, transformare care poate fi realizată numai prin preluarea puterii de stat, şi nicidecum pe calea reformelor sociale în sînul societăţii actuale. Asemenea speranţe pot nutri numai cei care dau dovadă de ignoranţă în ceea ce priveşte trecutul şi de optimism excesiv în ceea ce priveşte viitorul.

Şi acum o altă chestiune, mai mult practică. Bebel a polemizat în chip strălucit timp de şase ore cu Bernstein. Vă întreb : S-ar fi întîmplat acest lucru dacă am fi îndreptăţiţi să presupunem că Bernstein este singurul în rîndurile noastre care susţine aceste teorii, dacă divergenţele de păreri nu ar fi depăşit domeniul teoriilor abstracte ? Noi sîntem un partid al acţiunii, al luptei politice, şi dacă nu s-ar fi întîmplat altceva decît o abatere teoretică a unui sin-

gur om de la concepţia generală a partidului, oricît de meritos şi de important ar fi fost acest om, Bebel tot nu ar fi rostit o astfel de cuvîntare. Dar în partidul nostru există un număr de tovarăşi care împărtăşesc acest punct de vedere, şi divergenţele de păreri nu se referă numai la teorie, la probleme abstracte, ci şi la practică. Este un fapt îndeobşte cunoscut că de aproape un deceniu în rîndurile noastre există un curent relativ puternic care urmăreşte să prezinte, în spiritul concepţiei lui Bernstein, realizările noastre actuale ca socialism gata înfăptuit ; ei transformă astfel, fireşte inconştient, socialismul spre care tindem noi, singurul socialism care nu este frazeologie şi ficţiune, în frazeologie revoluţionară. Bebel şi-a exprimat pe bună dreptate dispreţul faţă de concepţiile lui Bernstein, arătînd că ele sînt atît de confuze, atît de susceptibile de răstălmăcire, încît nu ar putea fi cuprinse într-un cadru ferm fără ca Bernstein să poată spune : M-aţi înţeles greşit ! În trecut Bernstein nu scria în felul acesta. Această lipsă de claritate, aceste contradicţii nu sînt proprii persoanei sale, ci poziţiei sale, conţinutului expunerilor sale. Dacă urmăriţi istoria partidului din ultimii zece ani, dacă studiaţi procesele-verbale ale congreselor, veţi vedea că curentul bernsteinian s-a consolidat treptat, dar nu a ajuns încă la maturitate, şi sper că nu va ajunge niciodată. În actualul său stadiu, acest curent nu se poate lămuri asupra propriei sale esenţe şi nici nu poate găsi limbajul just pentru a exprima ţelul spre care tinde. Aceasta este cauza lipsei de claritate a lui Bernstein. Ca să vă daţi seama de felul în care curentul bernsteinian transformă socialismul într-o vorbă deşartă, luaţi un mic exemplu din ultimele zile. Cu prilejul unei întruniri care a avut loc la München şi în care trebuia să se ia atitudine faţă de congresul de astăzi, un orator a afirmat următoarele referindu-se la cazul Schippel : Schippel a vorbit despre miliţie, pe cînd în programul nostru se vorbeşte despre apărarea populară — o deosebire pe care eu n-o pot sesiza ; dar aceasta este un fapt secundar. Apoi el a continuat : în fa-

voarea lui Schippel se poate spune că adevăratul sens al acestui pasaj din programul nostru se rezumă la faptul că în prezent noi trebuie să luptăm pentru reducerea duratei serviciului militar! Nu vreau să anticipez dezbaterea despre miliţie, care va avea loc în zilele următoare, am citat cele de mai sus numai pentru a caracteriza metoda. Programul nostru minimal are un sens bine definit. Revendicările noastre minimale sînt croite numai pe măsura prezentului, deoarece noi ştim că socialismul nu poate fi realizat bătînd din palme; noi îl realizăm smulgînd de la actuala orînduire, printr-o luptă de clasă îndîrjită pe tărîm economic şi politic, mici reforme menite să îmbunătăţească situaţia noastră economică şi politică şi să ne dea puteri pentru a frînge în cele din urmă gîtul societăţii de astăzi. Acceptăm tot ceea ce ni se dă, dar de revendicat trebuie să revendicăm întregul program politic. *(Exclamaţii: „Foarte just!")* Dar în locul punctului trei, care cuprinde textual revendicarea miliţiei, tovarăşul din München a prezentat reducerea duratei serviciului militar drept revendicare fundamentală a partidului. Dacă vom transforma, cum face el, o mică parte a programului nostru minimal în programul nostru minimal, atunci ceea ce în momentul de faţă considerăm drept program minimal va deveni scop final, iar adevăratul nostru scop final va ieşi cu totul din domeniul realităţii şi va deveni de fapt simplă „frazeologie revoluţionară". *(Aplauze.)*

II

Cuvîntare în cadrul discuţiei despre militarism

13 octombrie 1899

Discursul lui Schippel a constituit, mai ales în prima sa parte, o apărare a militarismului, pe care ar fi putut foarte bine să-l rostească un ministru de război în susţinerea unui proiect de lege militar. *(Rîsete.)* Mi s-a reproşat din mai

multe părţi că de astă dată am avut o atitudine neaşteptat de reţinută şi că am vorbit cu o blîndeţe surprinzătoare. Am făcut-o pentru că nu acord o prea mare importanţă practică dezbaterilor teoretice *generale* privitoare la oportunism. După mine, important este combaterea manifestărilor concrete ale oportunismului, şi ca o astfel de manifestare concretă consider, în primul rînd, atitudinea lui Schippel faţă de militarism. Pentru mine, ca şi pentru partid, se pune problema: Hic Rhodus, hic salta! * Aici Schippel trebuie să ne dea socoteală.

Tov. Geyer a spus că, dacă renunţăm la opoziţia noastră principială de pînă acum împotriva militarismului, lupta noastră va fi mult prelungită. Eu însă cred că, dacă renunţăm la actuala luptă contra militarismului, atunci ne putem autodizolva, atunci încetăm de a mai fi un partid social-democrat. *(Exclamaţii: „Foarte adevărat!")* Militarismul este expresia cea mai concretă şi cea mai importantă a statului capitalist bazat pe dominaţia de clasă, şi dacă nu combatem militarismul, lupta noastră împotriva statului capitalist devine vorbărie goală. *(Aplauze.)* Nu vreau să insist aici asupra tonului articolelor lui Schippel şi nici asupra pseudonimului ales de el. Cred că a fost îndeajuns pedepsit de acea greşeală de tipar răutăcioasă, pe care aţi remarcat-o, probabil, în propunerea Mergner, în care se cere excluderea lui. Aici a apărut că Schippel a păcătuit grav împotriva educaţiei generale în spiritul adevărului („Wahrhaftigkeit"). *(Ilaritate.)* Fireşte, trebuia să fie „în spiritul apărării" („Wehrhaftigkeit"). Nu vreau să insist nici asupra laturii tehnice a problemei miliţiei. Schippel susţine că în această privinţă Kautsky nu înţelege nici măcar ABC-ul. Auzind una ca aceasta, m-am speriat grozav, căci în ce situaţie se află un partid al cărui reprezentant teoretic nu înţelege nici măcar ABC-ul uneia dintre cele mai importante probleme practice şi teoretice! În rest, larga expunere a lui

* Zicală după o fabulă a lui Esop: aici e Rodos, aici să sări, adică aici să arăţi ce ştii. — *Nota trad.*

Schippel cu privire la problemele tehnice o consider *ca un mijloc de diversiune* menit să abată atenţia noastră de la ceea ce este important — de la latura *politică*. N-avem nevoie să ne ocupăm de amănunte tehnice pentru simplul fapt că pe noi nu ne preocupă elaborarea unui proiect concret pentru introducerea miliţiei. Dacă am vrea un astfel de proiect, am alege o comisie de 9 persoane, pe care am însărcina-o să se consulte în această privinţă. *(Ilaritate.)* Astăzi, sarcina noastră constă însă în a formula revendicarea în forma ei generală şi în a pune accentul mai ales pe aspectul ei politic. Cu argumentul că războiul defensiv se transformă în mod necesar într-un război ofensiv şi că pentru aceasta avem nevoie de o armată regulată, Schippel s-a situat din nou pe poziţia obişnuitei argumentări a guvernului german, care consideră ofensiva drept o formă a defensivei. Îi va fi greu lui Schippel să dovedească că sistemul miliţiei nu poate fi utilizat chiar cu mai mult folos decît armatele regulate pentru adevărata apărare de orice formă.

Schippel a subliniat în articolele sale că militarismul ar însemna o uşurare a situaţiei noastre economice, iar astăzi el a căutat să demonstreze că miliţia nu ne-ar aduce în nici un caz o uşurare a situaţiei economice. Cifrele indicate de Schippel par mai mult decît îndoielnice, însă chiar dacă miliţia ne-ar costa tot atît de mult ca şi militarismul, merită totuşi să votăm cu ambele mîini pentru miliţie, căci cel puţin vom cheltui banii noştri pentru a ne crea un mijloc de apărare nu numai împotriva duşmanului din afară, ci şi împotriva asupritorilor dinăuntru, pe cînd militarismului îi sacrificăm banii pentru a fi sugrumaţi şi asupriţi. *(Exclamaţii aprobative.)*

Schippel nu este unicul ; e suficient să mă refer la cele afirmate de Auer la Hamburg, la ultimele cuvîntări ale lui Heine şi Vollmar la München. Un lucru nu se poate înţelege : Cum de cineva care consideră militarismul indispensabil din punct de vedere tehnic şi ca o uşurare din punct de vedere economic poate fi atît de inconsecvent, încît să voteze împotriva cheltuielilor militare ? Este limpede că aceşti tovarăşi fie că vor aproba mai devreme sau mai tîrziu lozincile militariste, fie că-şi vor părăsi actualul punct de vedere şi se vor situa pe poziţia noastră a revendicării miliţiei.

Deocamdată ei mai resping lozincile militariste, dar, cînd concepţiile lor vor cîştiga mai mult teren, atunci ei vor vota, în cele din urmă, şi pentru proiectele de lege militară. *(Rumoare, proteste şi aprobări.)*

Unii tovarăşi şi-au pus întrebarea : dar unde este oportunismul despre care aţi vorbit ? Ei bine, tovarăşi, răspunsul îl găsiţi în expunerile lui Schippel, Heine şi Vollmar cu privire la militarism. În aceste cuvîntări găsiţi expresia cea mai crasă a oportunismului. Împotriva lui trebuie să acţionăm. Vă rog să acceptaţi propunerea mea, care respinge concepţia lui Schippel, răspunzîndu-i astfel lui Schippel cu aceleaşi cuvinte pe care ni le-a adresat el nouă :

„Să se termine cu terciul,
Nu am nevoie de el !
Nu-mi fac sabie din carton !“

(Aplauze, rumoare.)

„Procesul-verbal al dezbaterilor Congresului Partidului social-democrat din Germania“, Hanovra 9—14 octombrie 1899

Cucerirea puterii politice

Soarta democrației este legată, după cum am văzut, de soarta mișcării muncitorești. Oare dezvoltarea democrației, chiar și în cazul cel mai bun, face de prisos și imposibilă o revoluție proletară în sensul preluării puterii de stat, al cuceririi puterii politice ?

Bernstein rezolvă această problemă pe calea unei temeinice cîntăriri a părților bune și rele ale reformelor legale și ale revoluției, și anume cu o impasibilitate care amintește de cîntărirea scorțișoarei și a piperului într-o cooperativă de consum. El vede în dezvoltarea legală influența intelectului, în cea revoluționară influența sentimentului, în reforme o metodă înceată, în revoluție o metodă rapidă a progresului istoric, în legislație o forță sistematică, în revoluție o forță elementară *.

E un fapt știut de mult că reformistul mic-burghez vede în toate lucrurile din lume o parte „bună“ și una „rea“ și că ciugulește de unde poate. Dar tot atît de bine știut este că dezvoltarea reală se sinchisește foarte puțin de combinațiile mic-burgheze și că spulberă foarte repede grămăjoara de „părți bune“ descoperite cu migală în tot felul de lucruri din lume. În realitate, istoria arată că reformele legale și revoluțiile sînt determinate de cauze cu mult mai adînci

* *E. Bernstein :* „Die Voraussetzungen des Sozialismus und die Aufgaben der Sozialdemokratie“ („Premisele socialismului și sarcinile social-democrației“), Stuttgart, 1899, pag. 183.

decît avantajele sau dezavantajele unuia sau altuia dintre procedee.

În istoria societății burgheze, reformele legale au servit la întărirea treptată a clasei ascendente, pînă ce aceasta s-a simțit destul de coaptă pentru a cuceri puterea politică, pentru a răsturna întregul sistem de drept existent și a construi unul nou. Bernstein, care tună și fulgeră împotriva cuceririi puterii politice ca fiind o teorie blanquistă a violenței, consideră, spre nefericirea lui, drept o greșeală de calcul blanquistă tocmai ceea ce constituie de secole baza și forța motrice a istoriei omenești. De cînd societatea este împărțită în clase, avînd drept conținut esențial al istoriei sale lupta de clasă, cucerirea puterii politice este scopul tuturor claselor ascendente și, totodată, punctul de plecare și cel final al oricărei perioade istorice. Aceasta se poate vedea din îndelungatele lupte duse de țărănime împotriva cămătarilor și a nobilimii în vechea Romă, din luptele duse de patricieni împotriva episcopilor și de meșteșugari împotriva patricienilor în orașele medievale, din luptele burgheziei împotriva feudalismului în epoca modernă.

Reformele și revoluția nu sînt deci metode diferite ale progresului istoric, pe care le poți alege din bufetul istoriei așa cum se aleg, după plac, cîrnăciorii calzi sau reci, ci *momente* diferite în dezvoltarea societății împărțite în clase, care se condiționează și se completează reciproc, dar se și exclud în același timp, la fel ca, de exemplu, polul nord și polul sud, ca burghezia și proletariatul.

De fapt, fiecare constituție dată nu este altceva decît un *produs* al revoluției. Pe cînd revoluția este actul de creație politică a istoriei claselor, legislația reprezintă vegetarea politică a societății. Acțiunea pentru reforme legale nu conține o forță motrice proprie, independentă de revoluție, ci se desfășoară în fiecare perioadă istorică numai pe o linie imprimată și numai atîta timp cît asupra ei mai acționează impulsul ce i-a fost dat de ultima revoluție, sau, vorbind concret, ea se desfășoară numai *în cadrul* formelor sociale

aduse pe lume de ultima revoluţie. Tocmai aici este miezul problemei.

Este complet greşit şi cu totul neistoric să ne închipuim acţiunea pentru reforme legale pur şi simplu ca o revoluţie eşalonată pe o perioadă lungă de timp, iar revoluţia ca o reformă concentrată într-o perioadă scurtă de timp. O revoluţie socială şi o reformă legală sînt momente diferite nu prin *durata lor în timp,* ci prin *esenţa* lor. Tot secretul răsturnărilor istorice prin folosirea puterii politice constă tocmai în saltul de la simplele schimbări cantitative la o nouă calitate, adică, vorbind concret, în trecerea de la o perioadă istorică, de la o orînduire socială la alta.

Acela care se pronunţă deci pentru calea reformelor legale *în locul* şi în *opoziţie* cu cucerirea puterii politice şi cu revoluţionarea societăţii nu alege, în realitate, un drum mai lin, mai sigur şi mai încet spre *acelaşi* ţel, ci un *alt* ţel, şi anume alege în locul făuririi unei noi orînduiri sociale numai schimbări neesenţiale în cadrul vechii orînduiri sociale. Astfel, pornind de la concepţiile politice ale revizionismului, se ajunge la aceeaşi concluzie ca şi pornind de la teoriile lui economice, şi anume că aceste concepţii ţintesc în fond nu la realizarea orînduirii *socialiste,* ci numai la o reformare a celei *capitaliste,* nu la desfiinţarea sistemului muncii salariate, ci la o limitare a exploatării, într-un cuvînt la înlăturarea excrescenţelor capitalismului şi nu a capitalismului însuşi.

Dar poate că tezele de mai sus cu privire la funcţiunea reformei legale şi a revoluţiei sînt valabile numai în cadrul luptelor de clasă de pînă acum? Poate că de aici înainte, datorită perfecţionării sistemului de drept burghez, reforma legală va înfăptui şi trecerea societăţii dintr-o fază a istoriei în alta, şi deci cucerirea puterii de stat de către proletariat „va deveni o frază fără conţinut“, aşa cum susţine Bernstein la pag. 183 a lucrării sale?

Lucrurile stau exact pe dos. Ce deosebeşte societatea burgheză de celelalte societăţi împărţite în clase — de societatea

antică şi de cea medievală? Tocmai faptul că dominaţia de clasă se bazează astăzi nu pe „drepturi cîştigate“, ci *pe relaţii economice reale,* faptul că sistemul muncii salariate nu este o relaţie juridică, ci una pur economică. În întregul nostru sistem juridic nu se poate găsi nici o singură formulă legală consacrată dominaţiei de clasă. Iar dacă se găsesc urme ale unor astfel de formule, atunci acestea sînt, ca de pildă regulamentul servituţilor, rămăşiţe ale relaţiilor feudale.

Cum ar putea fi înlăturat treptat sistemul sclaviei salariate „pe cale legală“ dacă el nici nu-şi găseşte exprimare în legi? Bernstein, care vrea să treacă la reforme legale pentru a pregăti în acest fel sfîrşitul capitalismului, ajunge în situaţia acelui poliţai rus care, într-o povestire a scriitorului Uspenski, îşi descria astfel aventura: „...îl iau repede pe individ de guler şi ce să vezi? Afurisitul nici nu avea guler!...“ Tocmai aici e greutatea, n-ai cum te descurca.

„Toate societăţile de pînă acum s-au bazat... pe antagonismul dintre clasele asupritoare şi clasele asuprite“ *. Dar în fazele care au premers societăţii moderne, acest antagonism era exprimat prin relaţii juridice precise şi tocmai de aceea mai permitea, pînă la un anumit grad, noilor relaţii să apară în cadrul vechiului. „Iobagul a început să se ridice în perioada iobăgiei la starea de membru al comunei“ **. Cum? Prin desfiinţarea treptată, în împrejurimile oraşului, a tuturor acelor drepturi fragmentare care laolaltă alcătuiau iobăgia.

În acelaşi fel a început să se ridice „micul burghez... la starea de burghez sub jugul absolutismului feudal“ ***. În ce fel? Prin desfiinţarea parţială formală sau printr-o slăbire reală a cătuşelor corporaţiilor, prin schimbarea treptată — în măsura în care acest lucru era absolut necesar — a administraţiei, a sistemului financiar şi militar.

Dacă cineva vrea să trateze problema abstract, şi nu istoric, atunci în cadrul relaţiilor de clasă anterioare el se poate

* *K. Marx* şi *F. Engels*: „Manifestul Partidului Comunist“, Editura politică, 1962, ediţia a VIII-a, pag. 44.
** Ibid.
*** Ibid.

gîndi cel puţin la o trecere pur legală, pe bază de reforme, de la societatea feudală la cea burgheză. Ce vedem însă de fapt ? Că nici acolo reformele nu au făcut de prisos cucerirea puterii politice de către burghezie, ci, din contra, au pregătit-o şi au pricinuit-o. O adevărată revoluţie politică-socială a fost necesară atît pentru înlăturarea iobăgiei cît şi pentru desfiinţarea feudalismului.

Acum însă lucrurile stau cu totul altfel. Proletarul nu este silit prin nici un fel de lege să-şi vîre capul în jugul capitalului, ci o face de nevoie, din lipsa mijloacelor de producţie. Dar nici o lege din lume nu-i poate atribui prin decret în cadrul societăţii burgheze aceste mijloace, căci ele i-au fost răpite nu prin lege, ci prin dezvoltarea economică.

Apoi, exploatarea *în cadrul* sistemului muncii salariate nu se sprijină nici ea pe legi, căci mărimea salariilor nu se stabileşte prin lege, ci de către anumiţi factori economici. Nici exploatarea însăşi nu se bazează pe o decizie juridică, ci pe o realitate economică, pe faptul că forţa de muncă apare ca marfă, care, între altele, posedă plăcuta însuşire de a produce valoare, şi anume un *plus* de valoare faţă de ceea ce consumă ea însăşi sub formă de mijloace de trai ale muncitorului. Într-un cuvînt, nici una dintre relaţiile fundamentale ale dominaţiei de clasă capitaliste nu poate fi transformată prin reforme legale, în cadrul orînduirii burgheze, pentru că ele nu au fost introduse cu ajutorul legilor burgheze şi nici nu au căpătat înfăţişarea unor astfel de legi. Bernstein ignorează acest lucru atunci cînd plănuieşte o „reformă" socialistă ; dar ceea ce ignorează aici afirmă în pagina 10 a cărţii sale, unde scrie că „factorul economic apare astăzi făţiş, pe cînd înainte era deghizat sub diferite relaţii de dominaţie de către ideologi de tot felul".

La aceasta se mai adaugă încă ceva. O altă particularitate a orînduirii capitaliste este că în această orînduire toate elementele viitoarei societăţi îmbracă, în dezvoltarea lor, întîi o formă sub care nu se apropie de socialism, ci se depărtează de el. Se accentuează tot mai mult caracterul social al pro-

ducţiei. Dar sub ce formă ? Sub forma marii întreprinderi, a societăţii pe acţiuni, a cartelului, în care contradicţiile capitaliste, exploatarea şi subjugarea forţei de muncă cresc la maximum.

În domeniul militar, dezvoltarea duce la extinderea serviciului militar obligatoriu, la reducerea duratei serviciului militar, aşadar, la o apropiere de armata populară. Dar aceasta sub forma militarismului modern, sub care dominaţia statului militarist asupra poporului şi caracterul de clasă al statului ies în evidenţă în modul cel mai cras.

În relaţiile politice, dezvoltarea democraţiei duce, în măsura în care are teren favorabil, la participarea tuturor păturilor populare la viaţa politică, aşadar, în oarecare măsură, la „statul popular". Dar aceasta sub forma parlamentarismului burghez, sub care contradicţiile şi dominaţia de clasă nu sînt înlăturate, ci sînt şi mai accentuate, şi mai evidente. Deoarece întreaga dezvoltare capitalistă se mişcă în contradicţii, cucerirea puterii politice de către proletariat şi desfiinţarea totală a sistemului capitalist sînt indispensabile pentru a dezghioca sîmburele societăţii socialiste din învelişul capitalist care i se opune.

De aici, Bernstein trage, desigur, alte concluzii : dacă dezvoltarea democraţiei ar duce la ascuţirea, şi nu la tocirea contradicţiilor capitaliste, atunci „social-democraţia ar trebui — ne răspunde el — să tindă, pe cît posibil, la zădărnicirea reformelor sociale şi să împiedice lărgirea instituţiilor democratice dacă nu vrea să-şi îngreuieze singură munca" *. Ce-i drept, aşa ar trebui să procedeze social-democraţia dacă ar vrea să se ocupe, după maniera mic-burgheză, de alegerea fără noimă a părţilor bune ale istoriei şi de aruncarea părţilor ei rele. Numai că atunci ea ar trebui, de dragul consecvenţei, „să tindă la zădărnicirea" capitalismului în întregime, căci el este, fără îndoială, principalul răufăcător care-i pune tot timpul beţe în roate în calea ei spre socialism. De fapt,

* *E. Bernstein*, op. cit., pag. 71.

alături și concomitent cu *obstacolele*, capitalismul oferă și singurele *posibilități* de realizare a programului socialist. Dar același lucru este perfect valabil și pentru democrație.

Dacă democrația a devenit în parte de prisos și în parte o piedică pentru burghezie, ea este cu atît mai necesară și indispensabilă pentru clasa muncitoare. Ea este necesară, în primul rînd, pentru că creează forme politice (autoadministrare, drept electoral și altele) care vor folosi ca puncte de plecare și de sprijin pentru proletariat atunci cînd el va transforma societatea burgheză. În al doilea rînd, democrația este indispensabilă pentru că numai prin ea, numai prin lupta pentru democrație, numai prin exercitarea drepturilor democratice, proletariatul poate căpăta conștiința intereselor sale de clasă și a sarcinilor sale istorice.

Într-un cuvînt, democrația este indispensabilă nu pentru că ar face *de prisos* cucerirea puterii politice de către proletariat, ci, dimpotrivă, pentru că face cucerirea puterii atît *necesară* cît și *posibilă*, fiind unicul drum spre aceasta. Atunci cînd, în prefața la „Luptele de clasă în Franța", Engels a revizuit tactica actualei mișcări muncitorești și a opus baricadelor lupta legală, el a tratat — *așa cum rezultă limpede din fiecare cuvînt al prefeței* — nu problema cuceririi definitive a puterii politice, ci problema luptei actuale de zi cu zi, nu atitudinea proletariatului față de statul capitalist în momentul preluării puterii de stat, ci atitudinea sa *în cadrul* statului capitalist. Într-un cuvînt, Engels a indicat linia de conduită a proletariatului *dominat*, și nu a celui victorios.

Dimpotrivă, cunoscutele cuvinte ale lui Marx cu privire la problema agrară în Anglia, la care de asemenea se referă Bernstein : „probabil că s-ar putea scăpa cel mai ieftin dacă s-ar răscumpăra pămîntul landlorzilor", au în vedere nu atitudinea proletariatului *înainte* de victorie, ci *după* victorie. Căci este clar că despre „răscumpărarea" de la clasele dominante se poate vorbi numai atunci cînd clasa muncitoare se află la putere. Ceea ce Marx a luat aici în considerare ca

posibil este *exercitarea pașnică a dictaturii proletariatului,* și nu înlocuirea dictaturii prin reforme sociale capitaliste.

Necesitatea cuceririi puterii politice de către proletariat nu au pus-o niciodată la îndoială nici Marx și nici Engels. Numai un Bernstein putea să considere cotețul parlamentarismului burghez drept organul chemat să efectueze cea mai grandioasă revoluție din istoria mondială : trecerea societății de la formele *capitaliste* la cele *socialiste.*

Cînd și-a formulat teoria, Bernstein și-a exprimat totodată teama și a avertizat ca nu cumva proletariatul să ajungă prea *devreme* la putere ! În cazul acesta, proletariatul ar trebui să lase — după Bernstein — relațiile burgheze așa cum sînt și ar avea de suferit o înfrîngere îngrozitoare. Din această temere reiese, în primul rînd, că teoria bernsteiniană oferă proletariatului, în cazul cînd, datorită împrejurărilor, ar ajunge la putere, o singură indicație „practică" : de a sta cu brațele încrucișate. Prin aceasta, teoria sa pronunță singură sentința, condamnînd proletariatul la pasivitate în momentele cele mai importante ale luptei, așadar, la trădarea pasivă a propriei sale cauze.

Într-adevăr, întregul nostru program ar fi un biet petic de hîrtie dacă nu ne-ar sluji în *toate* împrejurările și în *toate* momentele luptei, și anume dacă nu ne-ar sluji prin *executarea* sa, și nu prin neexecutarea sa. Dacă programul nostru conține analiza dezvoltării istorice a societății de la capitalism la socialism, atunci, evident, el trebuie să analizeze și toate fazele de trecere ale acestei dezvoltări, să le conțină în principalele lor trăsături, adică să indice proletariatului în *fiecare* moment și atitudinea corespunzătoare, în sensul apropierii de socialism. De aici rezultă că, în genere, pentru proletariat nu poate exista *nici un moment* în care el să fie silit să-și abandoneze programul, sau în care acest program să-l abandoneze pe el.

Practic, aceasta se exprimă în faptul că nu poate exista nici un moment în care proletariatul ajuns la putere prin mersul lucrurilor să nu fie în situația și să nu fie, totodată,

dator de a lua anumite măsuri pentru realizarea programului său, anumite măsuri de tranziţie în sensul instaurării socialismului. În spatele afirmaţiei că la un moment dat al dominaţiei politice a proletariatului programul socialist ar putea să nu corespundă de fel şi să nu dea nici o indicaţie pentru realizarea sa se ascunde inconştient o altă afirmaţie, şi anume că *programul socialist este în genere şi în orice moment irealizabil.*

Şi dacă măsurile de tranziţie sînt prea timpurii ? Această întrebare cuprinde o serie de neînţelegeri în ceea ce priveşte adevăratul mers al prefacerilor sociale.

În primul rînd, cucerirea puterii de stat de către proletariat, adică de către o mare clasă a poporului, nu se poate efectua pe cale artificială. Ea presupune un anumit grad de maturitate a relaţiilor politice-economice, abstracţie făcînd de cazuri ca cel al Comunei din Paris, cînd puterea a revenit proletariatului nu ca rezultat al unei lupte conştiente îndreptate spre un anumit ţel, ci, în mod excepţional, i-a căzut în poală ca un bun al nimănui, părăsit de toţi *. În aceasta constă principala deosebire dintre loviturile de stat blanquiste, ale unei „minorităţi decise", care pot porni oricînd ca un glonte din pistol şi de aceea pot surveni oricînd într-un moment nepotrivit, şi cucerirea puterii de stat de către marea masă conştientă a poporului, cucerire care ea însăşi este rodul unui început de prăbuşire a societăţii burgheze şi, de aceea, poartă în sine legitimitatea politică-economică a producerii ei la timpul potrivit.

Dacă, pe de o parte, cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare nici nu poate să intervină „prea devreme" din punctul de vedere al *premiselor* sociale, pe de altă parte, din punctul de vedere al efectului politic, al *menţinerii* puterii, ea trebuie în mod necesar să aibă loc „prea devreme".

* Vezi punctul de vedere al lui Marx şi al lui Lenin în această chestiune în lucrarea lui Lenin „Statul şi revoluţia", capitolul al III-lea. (Vezi *V. I. Lenin,* Opere, vol. 25, E.S.P.L.P. 1956, pag. 409 şi urm.) — *Nota red.*

Revoluţia prematură, care nu-l lasă să doarmă pe Bernstein, ne ameninţă ca sabia lui Damocles, şi contra ei nu ajută nici rugăminţi, nici rugăciuni, nici şovăiala şi nici teama. Şi aceasta din două motive foarte simple.

În primul rînd, o răsturnare uriaşă, cum este trecerea societăţii de la orînduirea capitalistă la cea socialistă, este de neînchipuit dintr-o dată, printr-o lovitură victorioasă a proletariatului. A presupune că aceasta ar fi posibil ar însemna a da dovadă de o concepţie cu adevărat blanquistă. Revoluţia socialistă presupune o luptă îndelungată şi îndîrjită, în cursul căreia proletariatul, după toate probabilităţile, va fi nu o dată respins, aşa încît, din punctul de vedere al rezultatului final al întregii lupte, prima dată el va fi venit inevitabil „prea devreme" la cîrmă.

În al doilea rînd, cucerirea „prematură" a puterii politice nu poate fi evitată şi pentru motivul că tocmai aceste atacuri „premature" ale proletariatului sînt acel factor foarte important care creează condiţiile *politice* ale victoriei definitive, proletariatul putînd să atingă abia în cursul acelei crize politice care va însoţi cucerirea puterii de către el, abia în focul unor lupte îndelungate şi îndîrjite gradul necesar de maturitate politică care îl va face capabil să săvîrşească marea, definitiva revoluţie. Astfel, aceste atacuri „premature" ale proletariatului asupra puterii politice de stat apar şi ele ca momente istorice importante care contribuie la apropierea şi determinarea *momentului* victoriei definitive. Din *acest* punct de vedere, ideea unei cuceriri „premature" a puterii politice de către poporul muncitor apare ca o absurditate politică, care porneşte de la o concepţie mecanică a dezvoltării societăţii şi care presupune pentru victoria luptei de clasă un moment în *afara* luptei de clasă şi *independent* de ea.

Cum însă proletariatul nici nu poate cuceri puterea de stat altfel decît „prea timpuriu", sau, cu alte cuvinte, el trebuie neapărat s-o cucerească o dată sau de mai multe ori „prea timpuriu" pentru ca, în fine, s-o poată cuceri durabil, opoziţia contra cuceririi „premature" a puterii nu este altceva

decît opoziţia împotriva *străduinţelor proletariatului de a pune în genere mîna pe puterea de stat.*

Astfel, pornind şi de la acest aspect, ajungem consecvent, aşa cum toate drumurile duc la Roma, la rezultatul că indicaţia revizionistă de a renunţa la *ţelul final* socialist se reduce la o altă indicaţie, aceea de a renunţa la întreaga *mişcare* socialistă.

Din broşura „Sozialreform oder Revolution"
(„Reformă socială sau revoluţie"),
partea a II-a, capitolul 3,
ediţia I, 1900

Revoluţia din Rusia

Prima răzvrătire revoluţionară de masă a proletariatului rus împotriva absolutismului a fost zdrobită „victorios" la 22 ianuarie, la Petersburg, de către guvernul cnutului, adică a fost înăbuşită în sîngele a mii de muncitori lipsiţi de apărare, în sîngele bărbaţilor, femeilor şi copiilor din popor măcelăriţi. Este foarte posibil ca acum să intervină pentru moment — cel puţin la Petersburg — o pauză sumbră în mişcarea revoluţionară. Valul vijelios se revarsă acum de la nord, de la Petersburg, peste întregul imperiu uriaş şi cuprinde, unul după altul, toate marile oraşe industriale ale Rusiei. Cine s-a aşteptat ca revoluţia să învingă dintr-o singură lovitură, cine se va lăsa pradă acum, după „victoria" prin foc şi sabie de la Petersburg, corespunzător poziţiei sale politice, fie unei deprimări pesimiste, fie unei jubilări premature în legătură cu restabilirea „ordinii", acela va dovedi numai că istoria revoluţiilor, cu legile ei interne de neclintit, a rămas pentru el o carte cu şapte peceţi.

A durat o veşnicie — cel puţin în comparaţie cu nerăbdarea revoluţionară şi cu suferinţele poporului rus — pînă ce de sub mantia de gheaţă seculară a absolutismului a izbucnit cu văpăi luminoase focul revoluţiei. S-ar putea să treacă, şi desigur va trece, o întreagă perioadă de lupte groaznice, cu victorii şi înfrîngeri alternative ale poporului, lupte care vor cere nenumărate jertfe, pînă ce bestia absolutistă, setoasă de sînge, cumplită chiar şi în agonia ei, va fi înfrîntă definitiv. Trebuie să fim pregătiţi în Rusia pentru o epocă revoluţio-

nară, care va dura nu zile sau luni, ci *ani*, asemănător marii revoluţii franceze.

Şi, totuşi, toţi partizanii civilizaţiei şi libertăţii, adică clasa muncitoare internaţională, poate de pe acum să jubileze din toată inima. În Rusia, cauza libertăţii este *de pe acum* cîştigată, iar reacţiunea internaţională a înregistrat *de pe acum*, cu prilejul evenimentelor sîngeroase de la 22 ianuarie, pe străzile Petersburgului, o înfrîngere ruşinoasă asemănătoare celei de la Jena. *Căci în această zi proletariatul rus a păşit pentru prima oară pe arena politică ca clasă*, a apărut, în sfîrşit, pentru prima oară pe cîmpul de luptă acea forţă care este singura istoriceşte chemată şi capabilă să nimicească ţarismul şi să ridice în Rusia, ca şi pretutindeni, steagul civilizaţiei.

Războiul de hărţuială împotriva dominaţiei absolutismului rus durează de aproape un secol. Încă în 1825 a avut loc o revoltă la Petersburg, dezlănţuită de tineretul din rîndurile marii aristocraţii, de ofiţeri care au încercat să scuture lanţurile despotismului. Monumentele acestei neizbutite revolte, înăbuşită cu cruzime, se mai găsesc şi astăzi presărate pe cîmpiile acoperite de zăpadă ale Siberiei, unde zeci de nobile jertfe au fost îngropate pe veci. În deceniul al 5-lea au reapărut asociaţiile complotiste secrete şi au reînceput atentatele, şi din nou „ordinea“ şi cnutul au triumfat asupra mulţimii luptătorilor desperaţi. În deceniul al 7-lea s-a constituit un partid puternic al intelectualităţii revoluţionare, care, sprijinindu-se pe masa ţăranilor, voia să provoace o răsturnare politică prin atentate teroriste sistematice împotriva ţarilor. S-a văzut însă curînd că masa ţăranilor de atunci era un element inert, cu totul nepotrivit pentru mişcări revoluţionare *. S-a mai dovedit că înlăturarea ţarilor este o armă neputincioasă, cu totul nepotrivită pentru înlăturarea ţarismului ca sistem de guvernămînt.

---

* Neînţelegerea rolului ţărănimii ca aliat al clasei muncitoare a fost una din greşelile semimenşevice ale Rosei Luxemburg, pe care ulterior a corectat-o parţial. — *Nota red. la ediţia romînă.*

După declinul mişcării teroriste din Rusia, în deceniul al 8-lea, o adîncă deprimare a cuprins pentru o vreme societatea rusă, ca şi pe partizanii libertăţii din Europa apuseană. Blocul de gheaţă al absolutismului părea de nezdruncinat, situaţia socială din Rusia părea a fi desperată ; tocmai în acest moment, în Rusia a început mişcarea al cărei rezultat avea să fie ziua de 22 ianuarie anul acesta, *mişcarea social-democrată.*

După greaua înfrîngere suferită în războiul Crimeii, ţarismului rus i-a venit în deceniul al 7-lea ideea desperată de a transplanta capitalismul vest-european în Rusia. Absolutismul falit avea nevoie în ţară, pentru scopuri fiscale şi militare, de căi ferate şi telegraf, de fier şi cărbune, de maşini, bumbac şi postav. El a promovat capitalismul cu ajutorul tuturor mijloacelor de prădare a poporului şi printr-o politică vamală protecţionistă necruţătoare, şi astfel şi-a săpat inconştient mormîntul cu propriile mîini. El a cultivat cu dragoste clasa capitalistă şi exploatarea capitalistă şi a stimulat astfel creşterea proletariatului şi a revoltei lui împotriva exploatării şi subjugării.

Rolul pe care ţărănimea s-a dovedit incapabilă să-l îndeplinească a devenit sarcina istorică a clasei muncitoare industriale orăşeneşti din Rusia : *această clasă a devenit promotoarea mişcării revoluţionare şi de eliberare.* Munca subterană neobosită de lămurire desfăşurată de social-democraţia rusă a izbutit să facă în cîţiva ani în Rusia ceea ce nu au putut face nici cele mai eroice revolte ale intelectualităţii din cursul unui secol întreg : a izbutit să zdruncine din temelii vechea fortăreaţă a despotismului.

Acum vor putea intra în acţiune *toate* forţele opoziţioniste şi revoluţionare ale societăţii ruse : răzvrătirea elementară şi confuză a ţăranilor, nemulţumirea liberală a nobilimii progresiste, dorinţa de libertate a intelectualităţii culte, a profesorilor, a literaţilor, a avocaţilor. Ei vor putea acum cu toţii, sprijinindu-se pe mişcarea revoluţionară de masă a proletariatului de la oraşe şi păşind în urma ei, să alcătuiască o mare armată de luptători, să opună ţarismului un *popor*

întreg. Dar puterea şi *viitorul* mişcării revoluţionare se află numai în mîinile proletariatului rus cu conştiinţă de clasă, căci numai el înţelege să jertfească mii de vieţi din rîndurile sale pe cîmpul de luptă al libertăţii. Şi chiar dacă în fruntea revoltei ar ajunge în primul moment conducători întîmplători, chiar dacă revolta ar fi tulburată la suprafaţă de tot felul de iluzii şi tradiţii, ea va fi totuşi numai rezultatul uriaşei munci de lămurire politică desfăşurate pe nesimţite în ultimele două decenii prin agitaţia făcută de social-democraţie, de femei şi de bărbaţi, în rîndurile clasei muncitoare ruse.

În Rusia, ca pretutindeni în lume, cauza libertăţii şi a progresului social se află acum în mîinile proletariatului cu conştiinţă de clasă. Ea se află în mîini sigure !

„Die Gleichheit",
revistă pentru apărarea intereselor
muncitoarelor, nr. 3,
Stuttgart, 8 februarie 1905.

În lumina focului revoluţiei

Ziua de 1 Mai va fi sărbătorită anul acesta pentru prima oară într-o situaţie revoluţionară, cînd un detaşament important al proletariatului internaţional duce o luptă de masă puternică şi directă pentru drepturile sale politice. Această împrejurare trebuie să imprime şi va imprima negreşit zilei de 1 Mai un caracter deosebit. Aceasta nu numai în sensul că toate cuvîntările şi rezoluţiile adunărilor de 1 Mai vor cuprinde cuvinte de simpatie la adresa proletariatului luptător din imperiul ţarist. Actuala revoluţie rusă este, dacă nu ne gîndim la ea numai cu sentimente de simpatie superficială, ci o privim cu toată seriozitatea, *cauza* proletariatului internaţional însuşi, ea fiind legată în mod cu totul special de adevăratul sens al sărbătorii internaţionale de 1 Mai şi constituind o etapă importantă pe calea realizării celor două idei fundamentale ale zilei de 1 Mai : ziua de muncă de 8 ore şi socialismul.

Ziua de muncă de 8 ore a devenit de la început una dintre principalele lozinci ale actualei mişcări revoluţionare din imperiul rus. Printre revendicările formulate de muncitorii din Petersburg în cunoscuta petiţie adresată ţarului se numără, alături de drepturile şi libertăţile politice fundamentale, în primul rînd imediata introducere a zilei de muncă de 8 ore. În grandioasa grevă generală care a izbucnit în legătură cu baia de sînge de la Petersburg în întreg imperiul şi a atins intensitatea maximă în Polonia rusească, ziua de muncă de 8 ore a fost principala revendicare socială. Şi mai tîrziu, în

al doilea stadiu al mişcării greviste, cînd greva generală a încetat de a mai fi o manifestare politică pentru a face loc unui lung şir de greve economice parţiale, revendicarea zilei de muncă de 8 ore a continuat să străbată ca un fir roşu lupta pentru salarii a muncitorilor din toate branşele, dînd tonul bătăliilor şi constituind trăsătura de unire şi nota revoluţionară în aceste bătălii izolate. Chiar prima perioadă a revoluţiei ruse a devenit astfel o manifestare puternică în apărarea lozincii internaţionale de 1 Mai. Ea a arătat — ca nici un alt exemplu de pînă acum — cît de adînc este înrădăcinată ideea zilei de muncă de 8 ore în situaţia socială a proletariatului mondial, în ce grad ziua de muncă de 8 ore a devenit o chestiune vitală pentru proletariatul tuturor ţărilor.

Nimeni din Rusia nu s-a gîndit să îmbine în mod special scopurile politice de bază ale actualei revoluţii cu revendicarea zilei de muncă de 8 ore sau să pună această revendicare chiar pe primul plan. În toată agitaţia care a premers izbucnirii revoluţiei, accentul principal a fost pus în mod firesc şi cu o oarecare unilateralitate, ceea ce este de înţeles, pe revendicările pur politice : înlăturarea autocraţiei, convocarea Adunării constituante, proclamarea republicii. Cînd însă proletariatul s-a ridicat în masă, el a pus imediat, instinctiv, alături de revendicările politice, şi revendicarea socială de bază : ziua de muncă de 8 ore. Mişcarea revoluţionară de masă sănătoasă a corectat ca de la sine unilateralitatea agitaţiei accentuat politice a social-democraţiei şi a transformat prin această revendicare internaţională pur proletară revoluţia formal „burgheză" într-una conştient *proletară*. Constituţia democrată şi chiar constituţia republicană sînt lozinci care, prin conţinutul lor istoric, pot fi formulate tot aşa de bine şi de clasa burgheză, lozinci care de fapt aparţin în mod special democraţiei burgheze. În această privinţă, muncitorimea din Rusia a intrat în arena politică numai ca „reprezentantă" a burgheziei. Ziua de muncă de 8 ore este însă o revendicare care poate fi pusă numai de clasa muncitoare, ea nefiind legată de democraţia burgheză nici prin tradiţii,

nici prin caracterul ei, ci, dimpotrivă, este urîtă în special de purtătorii democraţiei burgheze din toate ţările — de mica burghezie — mai mult chiar decît de marele capital industrial. Ziua de muncă de 8 ore nu este deci nici în Rusia lozinca *comunităţii* de interese a proletariatului cu toate elementele burgheze progresiste, ci este lozinca *contradicţiei* acestor interese, lozinca luptei de clasă. Unită indisolubil cu revendicările politice-democratice, această revendicare arată imediat că proletariatul din imperiul ţarist preia în actuala revoluţie, pe deplin conştient, „reprezentarea" burgheziei *în contradicţie* cu societatea burgheză, că este vorba de lupta unei clase care tinde spre propria ei eliberare definitivă.

În aceasta constă importanţa internaţională a revoluţiei ruse şi pentru cealaltă idee fundamentală a zilei de 1 Mai : realizarea socialismului. Legătura dintre cele două lozinci este foarte strînsă şi directă. Desigur, în sine, ziua de muncă de 8 ore nu reprezintă „o bucată de socialism". Formal, ea este numai o reformă socială burgheză, realizabilă pe terenul orînduirii economice capitaliste. Prin realizarea sa parţială, aşa cum am văzut-o pe ici pe colo, ziua de muncă de 8 ore nu a dus la răsturnarea sistemului muncii salariate, ci l-a ridicat numai pe o treaptă mai înaltă, mai modernă. Dar ca *regulă internaţională* legală generală, aşa cum o revendicăm noi, ziua de muncă de 8 ore este, totodată, reforma socială *cea mai radicală* care poate fi înfăptuită în cadrul societăţii existente, ea este o reformă socială burgheză, dar ca atare şi un punct nodal, în care cantitatea se transformă în calitate, adică o „reformă" care va fi tradusă în practică foarte probabil abia după ce proletariatul victorios va cuceri puterea politică. Iată de ce revoluţia rusă, în care lozinca zilei de muncă de 8 ore răsună ca o notă fundamentală, stă, totodată, sub semnul revoluţiei sociale. Prin aceasta nu vrem să spunem că este de aşteptat ca produsul imediat al acestei revoluţii să fie începutul unei transformări sociale. Dimpotrivă, ca un rezultat concret imediat al luptelor actuale, în imperiul ţarist

va avea loc foarte probabil numai o răsturnare politică şi se va proclama chiar o mizerabilă constituţie burgheză.

Dar sub stratul superficial al acestei schimbări politice pur formale va avea loc, desigur, şi o schimbare socială foarte adîncă. Diferenţierea claselor, contradicţiile de clasă, maturitatea politică şi conştiinţa de clasă a proletariatului din Rusia vor atinge după perioada revoluţionară un grad pe care, în cazul unei desfăşurări paşnice a lucrurilor, nu l-ar fi putut atinge, chiar sub regimul parlamentar, nici în timp de decenii. Procesul *luptei de clasă*, care pregăteşte revoluţia socială, a căpătat în Rusia un imbold neaşteptat.

Un imbold neaşteptat a căpătat şi lupta de clasă proletară *internaţională*. Înlănţuirea vieţii politice şi sociale dintre diversele ţări capitaliste este astăzi atît de strînsă, încît influenţa revoluţiei ruse asupra situaţiei sociale din Europa, ba chiar din întreaga aşa-numită lume civilizată, va fi enormă, cu mult mai puternică decît efectul internaţional produs de revoluţiile burgheze anterioare. Este o treabă fără noimă să vrei să prevezi sau să prezici formele concrete pe care această influenţă le va lua sau va putea să le ia. Principalul este să ne dăm seama şi să fim conştienţi că actuala revoluţie din imperiul ţarist va avea drept rezultat o puternică *accelerare* a luptei de clasă internaţionale, care peste un timp nu prea îndelungat va crea şi în ţările din „vechea" Europă situaţii revoluţionare şi ne va pune în faţa unor noi sarcini tactice.

Cu *acest* gînd şi în *acest* spirit trebuie să fie sărbătorită pretutindeni anul acesta ziua de 1 Mai, pentru a arăta că proletariatul internaţional a înţeles lozinca cea mai importantă a oricărei lupte : *„Totul este să fii pregătit !"*

„Sächsische Arbeiterzeitung"
din 1 mai 1905

Rezolvarea problemei

Cauza revoluţiei progresează în imperiul ţarist cu o logică de fier. În acest moment începe faza *tulburărilor ţărăneşti* ; revoluţia îşi înfige, aşadar, stindardul şi la ţară. De la începutul perioadei revoluţionare şi pînă acum, ţăranii ruşi au tăcut. Proletariatul industrial de la oraşe, influenţat de mai bine de un deceniu şi jumătate de social-democraţie printr-o muncă de lămurire neobosită, a apărut primul pe cîmpul de luptă, a rămas pînă acum singurul exponent al grandioasei revoluţii şi este menit, datorită situaţiei sale de clasă, să rămînă partea cea mai clar-văzătoare, cea mai consecventă, hotărîtă să meargă cel mai departe şi deci să rămînă partea *conducătoare* a armatei revoluţionare, aflată în continuă creştere, din Rusia. Cauzei proletariatului orăşenesc i s-au alăturat, şi anume chiar *înaintea* maselor ţărăneşti, militarii forţelor terestre şi maritime. Memorabila rebeliune de pe „Potemkin" în Marea Neagră, revolta marinarilor de la Kronstadt, la însăşi poarta reşedinţei ţariste, apoi, imediat după aceea, răscoala trupelor din îndepărtatul Vladivostok, din Harbin constituie un şir de explozii care arată puternica frămîntare ce are loc în întreaga marină rusă — în sud, în nord şi în est. Şi nicăieri nu este vorba de o dezlănţuire furioasă de patimi sălbatice nelămurite ale unei „gloate" îmbătate, aşa cum obişnuiesc să mintă agenţiile telegrafice oficioase ruseşti, pentru a găsi, fireşte, o binevoitoare şi pioasă crezare la presa noastră burgheză, şi în primul rînd la ziarele „liberale". Nu. Ceea ce iese la iveală în toate aşa-numi-

tele „rebeliuni“ ale marinei ruse este spiritul luminării politice, al conştiinţei politice, opera *educaţiei social-democrate.* Pe „Potemkin“, ca şi la Kronstadt, în fruntea mişcării au mers social-democraţii organizaţi ; revendicările formulate clar şi precis, avînd un caracter net politic şi totodată proletar, au imprimat rebeliunii în toate cazurile pecetea unei acţiuni de clasă în întregime conştiente, revoluţionare. Şi, dacă toate aceste răzvrătiri au fost însoţite, ca de nişte umbre negre, de incendii, omoruri, orgii şi jafuri, întreaga lume s-a putut convinge că banda de mişei a ţarismului a fost aceea care a încercat să înăbuşe într-un val de crime murdare mişcarea revoluţionară a marinarilor şi muncitorilor industriali de la oraşe, aţîţînd sistematic lumpenproletariatul, sub comanda popilor şi a poliţiei. Asasinatele, incendiile şi jafurile au fost puse la cale nu de către marinarii „răzvrătiţi“, ci de către „apărătorii ordinii“, tocmiţi de absolutism spre a-i folosi ca unelte de luptă împotriva marinarilor.

Dar nu numai în rîndurile marinei, ci şi printre trupele de uscat ale ultimului ţar Nicolaie se coace, ceas de ceas, sămînţa revoluţiei. Încă atunci cînd absolutismul a încercat să înfrîngă rebeliunea marinarilor cu armele, armata a refuzat de mai multe ori să tragă. Regimentele trimise la Kronstadt pentru a măcelări pe marinari li s-au alăturat de două ori. De mai multe ori, soldaţii de la oraşe au refuzat să se supună ordinelor atunci cînd se aflau faţă în faţă cu proletarii care demonstrau. La Moscova, cu prilejul grandioasei şi memorabilei înmormîntări a social-democratului Baumann [4], ucis de banda de mişei a ţarului, printre cei aproximativ 200 000 de oameni care formau cortegiul se aflau numeroşi militari ; un grup de ofiţeri superiori cu săbiile scoase formau garda de onoare în jurul uriaşului steag al social-democraţilor, purtat în fruntea coloanei ; în lanţul viu, înşiruit de ambele părţi de-a lungul drumului parcurs de uriaşul cortegiu îşi dădeau mîna într-un şir pestriţ muncitori, studenţi, femei, soldaţi şi ofiţeri. Nu numai în rîndurile „trupei“, ci şi în cercurile ofiţereşti, partea progresistă revoluţionară ridică din ce în ce

mai îndrăzneţ glasul împotriva ucigaşilor din slujba ţarismului. Armata în totalitatea sa, ţinută într-o stare de încordare din cauza febrilei agitaţii social-democrate, devine pe zi ce trece mai puţin sigură, mai puţin utilizabilă ca sprijin al autocraţiei pe cale de prăbuşire.

Cu aceasta îşi găseşte rezolvarea una dintre cele mai importante probleme tactice, care la noi în Germania, ca de altfel pretutindeni, dă multă bătaie de cap oportuniştilor, care fac fel de fel de socoteli în legătură cu lupta de clasă. Cum poate fi încununată de succes vreo acţiune de masă a clasei muncitoare moderne, chiar dacă ar fi vorba numai de un şir de mari demonstraţii de stradă sau de o grevă de masă, cînd ne lovim de zidul rigid al baionetelor de oţel ale militarismului, împotriva căruia noi, proletariatul dezarmat, sîntem cu totul neputincioşi ? Iată ce ne obiectează aceia care nu-şi pot închipui o acţiune de masă a proletariatului altfel decît în mediul rigid, în atmosfera rece a unui parlamentarism liniştit, de toate zilele. Ei uită mereu că o acţiune de masă serioasă a proletariatului însuşi nu poate avea loc decît într-o situaţie revoluţionară, într-o situaţie care aduce în fierbere întreaga masă populară, întreaga ţară. Dacă aşa stau însă lucrurile, atunci şi „zidul rigid al baionetelor“ apare dintr-un unghi vizual cu totul diferit, căci în momentele revoluţionare, cînd cauza proletariatului luptător devine cauza întregului popor muncitor, cauza tuturor celor exploataţi şi asupriţi, atunci şi în soldat se trezeşte cetăţeanul, fiul poporului, proletarul. Aceia care *opun* revoluţiei populare armata actuală ca pe o forţă duşmănoasă de neschimbat uită că revoluţia îi atrage şi pe militari în vîltoarea sa, uită, din cauza zarvei exterioare pe care o produce lupta revoluţionară, latura ei socială şi istorică cea mai importantă şi mai măreaţă : *opera politică-educativă a revoluţiei.* Iar aceasta nu influenţează numai masa proletariatului, păturile largi ale ţărănimii, ale micii burghezii, ci şi acele părţi ale maselor populare care se află „sub arme“.

Evenimentele din Rusia au dovedit încă o dată că *revoluția, care ridică noi probleme politice și sociale, dă, totodată, și cheia pentru rezolvarea acestor probleme.* Revoluția rusă este deci atît o lecție dată strategilor sceptici și șovăielnici din propriile noastre rînduri cît și un *avertisment* pentru clasele stăpînitoare, care, prin elaborarea de noi și noi legi privitoare la trupele terestre și maritime, cheamă și la noi la suprafața vieții sociale spirite pe care cîndva nu le vor mai putea stăpîni.

„Die Gleichheit",
revistă pentru apărarea intereselor muncitoarelor,
Stuttgart, 29 noiembrie 1905

Cuvîntare rostită la Congresul de la Mannheim al Partidului social-democrat din Germania în cadrul dezbaterii cu privire la greva politică de masă

26 septembrie 1906

Cuvîntarea lui *Legien* a fost o mostră clasică, tipică pentru poziția pe care anumiți conducători sindicali au adoptat-o în ultimul timp față de social-democrație și față de cele mai importante probleme de partid. Mai întîi, timp de o oră, el a criticat cu cea mai mare vehemență rezoluția de la Jena și a căutat să demonstreze caracterul imposibil și efectul dăunător al ideii grevei de masă, prevenindu-ne împotriva ei, pentru ca în încheiere să ne liniștească, firește, cu asigurarea înduioșătoare : sîntem doar cu toți un trup și un suflet ! Prin urmare, nu are nici un rost să ne mai certăm, putem cădea de acord asupra unei rezoluții. Dar, lucru ciudat, la baza acestui acord ar trebui să stea declarația că rezoluția de la Köln, care consideră dăunătoare pînă și discuțiile despre greva de masă, ar fi identică cu rezoluția de la Jena. Cînd l-am auzit pe *Legien* făcînd această propunere, mi-am spus că cineva trebuie să dispună de o serioasă doză de îndrăzneală și neobrăzare ca să presupună că o vom accepta. Și nu mică mi-a fost mirarea cînd am auzit că conducerea partidului a acceptat-o. *(Exclamări : „Așa-i !", „Așa-i !", „Foarte just !")* Cîteva cuvinte despre critica făcută de *Legien* hotărîrii de la Jena ! Caracteristic este apelul lui la tradiție : noi toți, spune el, am crescut în concepția că greva generală, pe care el o identifică pur și simplu cu greva de masă, ar fi de fapt o absurditate generală. Grozavi social-democrați am mai fi dacă nu am ști să ne emancipăm de ideile pe care le-am

avut în timpul copilăriei. De aceea sîntem un partid al dezvoltării istorice ca să învăţăm din istorie. (*Exclamaţii : „Foarte just !“*) În prezent, cînd avem în faţa noastră experienţa măreţei revoluţii ruse, care va rămîne pentru decenii întregi un îndreptar în mişcarea revoluţionară a proletariatului, cel care studiază problema grevei de masă mai ales prin prisma evenimentelor din Italia şi Franţa dovedeşte tocmai ceea ce a demonstrat *Legien* cu apelul său la tradiţie, şi anume că nu ştie nici să înveţe şi nici să uite. (*Rumoare, aprobări*). Da, dv. nu ştiţi de loc să trageţi învăţăminte din revoluţia rusă. (*Legien : „Foarte just !“*) Altfel nu aţi avea curajul să afirmaţi că mişcarea grevistă de masă ar fi cel mai mare pericol pentru existenţa sindicatelor. Se vede că habar nu aveţi că uriaşa mişcare sindicală rusă este un vlăstar al revoluţiei. (*Exclamaţii : „Foarte just !“ şi dezaprobări*). Proletariatul rus a intrat în revoluţie fără o urmă de organizaţie sindicală, iar astăzi întreaga ţară este împînzită cu organizaţii în plină dezvoltare. Ideea că sindicatele ar putea prospera numai în timpul dezvoltării paşnice nu este altceva decît o cramponare de vechea concepţie engleză anchilozată. Revoluţia rusă a dovedit că organizaţiile proletare cele mai puternice pot adeseori să se nască şi să se dezvolte în luptă. *David*, la rîndul său, a criticat ideea grevei de masă de pe poziţia punctului său de vedere legalist, expus în special la Mainz. El ne-a vorbit de mitraliere ca de o sperietoare. Nici el nu are habar de ceea ce se petrece în Rusia (*rîsete*), el uită că mitralierele sînt deservite de oameni vii, de soldaţi, şi mai uită că ele nu-şi vor pierde eficacitatea nici atunci cînd va fi sosit momentul pentru noi. Ele vor rămîne la fel de ucigătoare, numai că vor fi îndreptate împotriva regimului dominant. (*Aplauze vii.*) Un ultim argument al lui *Legien* a demonstrat că *el* a rămas într-adevăr în anumite privinţe la noţiunile copilăriei. (*Rîsete.*) El a afirmat că, prin adoptarea rezoluţiei de la Jena, noi am fi săvîrşit o acţiune necugetată, că i-am fi dezvăluit duşmanului planurile noastre. Dar de cînd oare se

desfăşoară marile mişcări ale istoriei, marile mişcări populare pe calea conspiraţiilor secrete, după uşi închise ? (*Exclamaţii aprobative.*) Este pueril să ne închipuim că soarta grevei generale depinde de ceea ce va hotărî în secret asupra ei comisia generală, fie chiar şi împreună cu conducerea de partid. (*Aprobare însufleţită şi ilaritate.*) Aş vrea să mai spun cîteva cuvinte cu privire la cuvîntarea lui Bebel, dar nu sînt sigură dacă am înţeles totul bine, deoarece am stat în partea stîngă, şi el a vorbit astăzi numai spre dreapta. (*Rîsete.*) Am descoperit totuşi o contradicţie izbitoare. La un moment dat el a spus : rămînem, bineînţeles, la rezoluţia de la Jena. Dacă se va încerca să ni se ia dreptul de vot, atunci, fireşte, trebuie să-l apărăm cu toate mijloacele, pînă la ultimele puteri. Mi-am notat aceste cuvinte, care m-au bucurat şi mi-au înviorat inima. Dar la sfîrşit el a vorbit despre ceea ce ar trebui şi ar putea să se întîmple în Germania dacă printr-o intervenţie a Prusiei am fi împinşi într-un război împotriva Rusiei. Nu sînt sigură dacă l-am înţeles bine pe Bebel, dar cred că ar fi necesar ca în cuvîntul de închiere să prevină orice interpretări greşite. Din cîte am putut înţelege, sensul era că, dacă vom fi împinşi într-un război, nu vom putea face nimic. Prietenii noştri din Franţa s-ar vedea într-o frumoasă încurcătură dacă cuvîntarea lui Bebel ar fi interpretată în acest sens, căci acolo vitejii şi curajoşii noştri tovarăşi s-au pronunţat, prin Vaillant, în felul următor : dacă s-ar ajunge la un război cu Rusia, ei vor opune veto-ul lor. De la aceşti prieteni au pornit cuvintele însufleţite : plutôt l'insurrection que la guerre (mai degrabă insurecţia decît războiul). Aşa a sunat cuvîntul plin de bărbăţie al proletariatului francez, şi sper că nici proletariatului german nu-i va lipsi curajul pentru a spune : „Nu vom permite să se întîmple nimic contra voinţei noastre“. (*Aplauze furtunoase.*) Bebel a spus : „Credeţi că greva de masă poate fi făcută de conducerea partidului ? Nu ! Conducerea partidului trebuie împinsă de

mase". Ei bine, dacă conducerea partidului astfel înţelege să-şi îndeplinească rolul, atunci ea trebuie şi va fi împinsă, şi în acest sens eu vă rog să respingeţi acordurile conducerii cu comisia generală, care au fost încheiate fără ştirea noastră, şi să votaţi pentru propunerea lui Kautsky. *(Aplauze vii.)*

„Procesul-verbal al dezbaterilor Congresului Partidului social-democrat din Germania", Mannheim, 23—29 septembrie 1906

Cuvîntare de salut rostită la Congresul de la Londra al P.M.S.D.R. [5]

16 mai 1907

Tovarăşi!

Aflînd de intenţia mea de a lua parte la congresul dv., conducerea Partidului socialist german a hotărît să folosească această ocazie pentru a mă însărcina să vă transmit salutul său frăţesc şi cele mai bune urări de succes.

Proletariatul german conştient, care numără în rîndurile sale milioane de oameni, urmăreşte cu viu interes şi cu cea mai mare atenţie lupta revoluţionară a fraţilor săi ruşi, iar social-democraţia germană a şi arătat prin fapte că este hotărîtă să preia învăţămintele rodnice din bogata experienţă a social-democraţiei ruse. O dată cu începutul anului 1905, cînd la Petersburg s-a făcut auzit primul tunet care anunţa furtuna revoluţionară, după demonstraţiile proletariatului de la 9 ianuarie, în rîndurile social-democraţiei germane s-a produs o înviorare. Aceasta şi-a găsit expresia în dezbaterea însufleţită a unor probleme de tactică, iar rezoluţia Congresului de la Jena cu privire la grevele de masă a fost prima concluzie importantă trasă de partidul nostru din lupta proletariatului rus. Această hotărîre nu a găsit încă pînă acum o aplicare practică şi e puţin probabil că va fi tradusă în fapte în viitorul apropiat, dar importanţa sa principială este evidentă. Pînă în 1905 exista în rîndurile social-democraţiei germane o poziţie absolut negativă faţă de greva de masă; social-democraţia considera greva de masă ca o lozincă pur anarhistă şi, în consecinţă, ca o utopie reacţionară, dăunătoare. Dar imediat ce proletariatul german a început să vadă în greva de masă a

muncitorilor ruşi o nouă formă de luptă, care trebuie folosită nu în opoziţie cu lupta politică, ci ca o armă în cadrul acestei lupte, nu ca un mijloc care să provoace, ca prin minune, un salt subit în orînduirea socialistă, ci ca un mijloc al luptei de clasă pentru cucerirea libertăţilor elementare în statul modern cu caracter de clasă, el s-a grăbit să-şi modifice din temelii poziţia faţă de greva de masă, recunoscînd că în anumite condiţii ea poate fi folosită şi în Germania. Tovarăşi ! Consider necesar să subliniez faptul că, spre onoarea sa, proletariatul german şi-a modificat atitudinea faţă de problema grevei de masă, fără a se lăsa influenţat cîtuşi de puţin de succesele exterioare ale acestui mod de luptă, care pot să impună chiar şi politicienilor burghezi. Rezoluţia Congresului de la Jena a fost adoptată cu mai mult de o lună înaintea primei şi, pînă acum, singurei mari victorii a revoluţiei, înaintea memorabilelor zile ale lui octombrie, care au smuls absolutismului concesii constituţionale sub forma manifestului din 17 octombrie. Lupta revoluţionară din Rusia suferise pînă atunci numai înfrîngeri, dar proletariatul german a simţit totuşi, cu instinctul său just de clasă, că îndărătul acestor înfrîngeri exterioare se pregăteşte un avînt nemaiîntîlnit al forţelor proletare, o chezăşie sigură a victoriilor viitoare. Rămîne fapt că, încă înainte ca revoluţia rusă să înregistreze oarecare succese exterioare, proletariatul german s-a grăbit să aducă un prinos experienţei acesteia, adăugînd vechilor sale forme de luptă o nouă lozincă tactică, care nu se mai bazează pe activitatea parlamentară, ci pe acţiunea directă a maselor largi ale proletariatului.

Evenimentele ulterioare din Rusia — zilele din octombrie şi noiembrie, şi în special apogeul pe care l-a atins valul revoluţionar în criza din decembrie la Moscova, — s-au oglindit în Germania printr-o stare de spirit şi mai entuziastă şi printr-o puternică frămîntare ideologică în rîndurile social-democraţiei. În decembrie şi ianuarie, după marea demonstraţie din Austria pentru votul universal, în Germania a început să fie discutată cu însufleţire problema dacă nu a sosit mo-

mentul ca, în lupta pentru introducerea votului universal în alegerile pentru Landtagurile din Prusia, Saxonia şi Hamburg, să fie aplicată, într-o formă sau alta, hotărîrea privitoare la greva generală. Această problemă a fost soluţionată negativ, ideea de a provoca artificial o mare mişcare de masă a fost respinsă. De altfel, la 17 ianuarie 1906 s-a făcut prima încercare : o grevă de masă de o jumătate de zi, care a decurs în mod strălucit la Hamburg, a întărit şi mai mult conştiinţa şi încrederea în forţele proprii ale maselor muncitoreşti din marele centru al social-democraţiei germane.

Anul următor, 1906, i-a adus revoluţiei ruse aparent numai înfrîngeri. Şi în Germania, el s-a terminat printr-o aparentă înfrîngere a partidului social-democrat. Vă este cunoscut că, în alegerile din 25 ianuarie, social-democraţia germană a pierdut aproape jumătate din circumscripţiile ei electorale. Dar şi această înfrîngere parlamentară are o foarte strînsă legătură cu revoluţia rusă. Pentru acela care cunoaşte poziţia partidului în ultimele alegeri nu încape nici o îndoială că unul dintre cei mai importanţi factori care au hotărît rezultatul acestei campanii a fost revoluţia rusă. Fără îndoială că impresia produsă de evenimentele revoluţionare din Rusia şi teama pe care aceste evenimente au insuflat-o claselor burgheze din Germania au constituit unul dintre factorii care au unit şi au sudat toate păturile şi partidele societăţii burgheze — cu excepţia centrului — într-un singur bloc reacţionar cu o lozincă unică : jos cu reprezentanţii clasei proletariatului conştient, jos cu social-democraţia ! Niciodată aprecierea lui Lassalle despre burghezie ca masă reacţionară unitară nu s-a confirmat atît de evident ca în aceste alegeri. Rezultatul alegerilor sileşte însă proletariatul german să-şi îndrepte privirile cu o atenţie îndoită asupra luptei revoluţionare a fraţilor săi ruşi. Dacă vrem să facem în cîteva cuvinte bilanţul politic şi istoric al ultimelor alegeri pentru Reichstag, trebuie să spunem că, după 25 ianuarie şi 5 februarie 1907, Germania era singura ţară modernă în care nu mai existau nici urme ale unui liberalism burghez sau ale unei democraţii

burgheze în adevăratul înţeles al acestui cuvînt : în lupta contra proletariatului revoluţionar, liberalismul şi democraţia au trecut definitiv şi fără apel de partea reacţiunii. Tocmai trădarea liberalilor, mai ales în ultimele alegeri, ne-a aservit reacţiunii iuncherilor ; dar, cu toate că liberalii au pătruns acum într-un număr mai mare în Reichstag, ei nu sînt azi decît nişte lachei jalnici ai reacţiunii, camuflaţi în dosul unei firme liberale.

În legătură cu această împrejurare, în rîndurile noastre s-a ivit o problemă care vă priveşte într-un grad şi mai înalt şi pe voi, tovarăşi ruşi. După cîte ştiu, unul dintre punctele de plecare care joacă un rol important în stabilirea tacticii tovarăşilor ruşi este concepţia că proletariatul din Rusia se află în faţa unei sarcini cu totul deosebite, care conţine o anumită contradicţie internă, şi anume sarcina de a crea primele condiţii politice pentru orînduirea burgheză şi de a duce, în acelaşi timp, lupta de clasă contra burgheziei. Această situaţie se deosebeşte fundamental de situaţia proletariatului de la noi din Germania şi din toată Europa apuseană.

Tovarăşi ! Cred că o astfel de concepţie ar însemna o abordare pur formală a problemei. Într-o anumită măsură ne aflăm şi noi într-o situaţie la fel de grea. La noi, în Germania, ultimele alegeri au arătat clar acest lucru — proletariatul a rămas singurul luptător şi apărător al formelor democratice ale statului burghez.

Nu mai vorbim de faptul că la noi, în Germania, pentru majoritatea Landtagurilor nici nu există drept de vot universal, că suferim de pe urma numeroaselor rămăşiţe ale feudalismului medieval, ba chiar puţinele libertăţi de care dispunem, ca, de exemplu, dreptul de vot universal pentru alegerile în Reichstag, dreptul la grevă, dreptul de asociere şi de întrunire, nu sînt asigurate cu adevărat şi sînt supuse unor atacuri permanente din partea reacţiunii. În toate aceste chestiuni, liberalismul burghez este un aliat pe care nu te poţi de loc bizui, în toate aceste cazuri proletariatul conştient

este singurul sprijin ferm al dezvoltării democratice în Germania.

În legătură cu eşecul din ultimele alegeri s-a pus din nou pe ordinea de zi problema relaţiilor noastre cu burghezia liberală. E drept, s-au făcut auzite foarte puţine voci care deplîngeau apusul prea timpuriu al liberalismului. În legătură cu aceasta, din Franţa ni s-a transmis sfatul să ţinem seama în tactica noastră de slaba poziţie a liberalismului burghez şi să-i cruţăm zilele, spre a-l folosi ca aliat în lupta împotriva reacţiunii şi pentru apărarea bazelor generale ale dezvoltării democratice. Tovarăşi ! Am putut constata că atît vocile care deplîng rezultatele dezvoltării politice a Germaniei cît şi aceste sfaturi se lovesc de o rezistenţă unanimă şi dîrză în rîndurile proletariatului german conştient. *(Bolşevicii şi o parte a centrului aplaudă.)* Constat cu bucurie că în acest caz nu numai o aripă a partidului, ci partidul în totalitatea lui a declarat : „Putem regreta rezultatele triste ale dezvoltării istorice, dar nu avem voie să ne abatem nici cu o iotă de la tactica noastră proletară principială de dragul liberalismului". Proletariatul german conştient a tras din ultimele alegeri pentru Reichstag concluzii complet opuse sfatului dat : dacă liberalismul burghez şi democraţia burgheză se arată atît de şubrede şi de şovăielnice încît sînt gata să se scufunde în prăpastia reacţiunii la orice gest mai energic al luptei de clasă a proletariatului, atunci aşa le şi trebuie ! *(Bolşevicii şi o parte a centrului aplaudă.)* Sub influenţa rezultatelor alegerilor din 25 ianuarie, cele mai largi pături ale proletariatului german s-au lămurit că, faţă de descompunerea liberalismului, în lupta pe care o duce contra reacţiunii, proletariatul trebuie să se elibereze de ultimele iluzii şi speranţe cu privire la un ajutor din partea liberalismului şi că acum, mai mult ca oricînd, trebuie să se bazeze numai pe sine însuşi, atît în lupta pentru interesele sale de clasă cît şi în lupta contra atacurilor pe care reacţiunea le îndreaptă împotriva dezvoltării democratice. *(Bolşevicii şi o parte a centrului aplaudă.)* Tocmai în aceste alegeri a ieşit

la iveală, cu o claritate extraordinară, ascuţirea fără precedent a antagonismelor de clasă. Dezvoltarea internă a Germaniei a atins, aşa cum s-a dovedit, un grad de maturitate cum nu şi-l puteau închipui pînă acum nici cei mai mari optimişti. Analiza dezvoltării societăţii burgheze făcută de Marx a găsit din nou o confirmare evidentă, o confirmare mai strălucită decît ne puteam aştepta. Dar, totodată, a devenit clar pentru oricine că această dezvoltare, această ascuţire a contradicţiilor de clasă va duce, mai devreme sau mai tîrziu, în mod inevitabil la o perioadă de lupte politice furtunoase şi la noi în Germania. În legătură cu aceasta, la noi se discută cu un deosebit interes problema diferitelor forme şi crize ale luptei de clasă.

Tocmai de aceea proletariatul german îşi îndreaptă privirile cu o atenţie îndoită către fraţii ruşi, pe care îi consideră drept pionieri, drept avangarda clasei muncitoare internaţionale. Din modesta mea experienţă din campania electorală pot să vă relatez că la toate întrunirile electorale — şi am luat cuvîntul la întruniri la care participau 2 000 pînă la 3 000 de oameni — răsunau voci chiar din mijlocul muncitorilor : „Vorbiţi-ne despre revoluţia rusă !“ Aceasta vădeşte nu numai o simpatie firească, care izvorăşte din solidaritatea de clasă instinctivă cu tovarăşii de luptă, ci şi conştiinţa că interesele revoluţiei ruse sînt şi ale lor. Lucrul cel mai important pe care-l aşteaptă proletariatul german de la cel rus este lărgirea şi îmbogăţirea tacticii proletare, folosirea principiilor luptei de clasă în condiţii istorice cu totul noi. Într-adevăr, tactica social-democrată pe care o foloseşte în prezent clasa muncitoare din Germania şi căreia îi datorăm pînă acum victoriile noastre este adaptată în special la lupta parlamentară, are în vedere cadrul parlamentarismului burghez. Social-democraţia rusă este prima căreia i-a revenit sarcina grea, dar de onoare să aplice învăţătura lui Marx nu într-o perioadă de dezvoltare paşnică, parlamentară a vieţii de stat, ci în timp de furtună revoluţionară violentă. Singurul caz în care socialismul ştiinţific putea fi folosit în politica

practică într-o perioadă revoluţionară a fost activitatea lui Marx în timpul revoluţiei din 1848. Felul cum a decurs revoluţia nu poate însă servi ca exemplu pentru actuala revoluţie din Rusia. Din ea nu se poate trage decît o singură învăţătură, şi anume cum nu trebuie să se acţioneze într-o revoluţie. Principalele trăsături ale acestei revoluţii au fost următoarele : proletariatul se luptă, cu eroismul ce-l caracterizează, dar nu ştie să se servească de victoriile sale ; burghezia înlătură proletariatul pentru a-şi însuşi roadele luptei acestuia ; în cele din urmă, absolutismul se leapădă de burghezie pentru a strivi atît proletariatul cît şi revoluţia. Formarea ca clasă a proletariatului se găsea pe atunci încă în germene. E adevărat că exista deja „Manifestul Comunist“, această mare cartă a luptei de clasă. E adevărat că Marx a participat la această revoluţie ca un luptător activ. Dar, tocmai din pricina condiţiilor istorice speciale, el nu a putut să joace rolul unui om politic socialist, ci a trebuit să joace rolul unui democrat burghez extremist, iar „Noua gazetă renană“ nu era atît un organ al luptei de clasă, cît mai mult postul cel mai înaintat al lagărului revoluţionar. E drept că în Germania nu exista pe atunci acea democraţie burgheză al cărei purtător de cuvînt ideologic era „Noua gazetă renană“. Însă Karl Marx a dus în primul an al revoluţiei, cu o consecvenţă de fier, tocmai o asemenea politică. Fără îndoială, această politică a constat în aceea că Marx a susţinut prin toate mijloacele lupta burgheziei contra absolutismului. În ce a constat acest sprijin ? În faptul că de la început pînă la sfîrşit, el a biciuit necruţător şi fără îndurare întreaga duplicitate şi inconsecvenţă, întreaga slăbiciune şi laşitate a burgheziei *(bolşevicii şi o parte a centrului aplaudă)* ; în faptul că el a apărat şi a sprijinit, fără cea mai mică şovăială, orice acţiune a maselor muncitoare, nu numai acţiunea care a adus cu sine prima victorie vremelnică, de la 18 martie, ci şi atacul memorabil asupra Arsenalului din Berlin, de la 19 iunie, despre care s-a afirmat cu încăpăţînare atunci, şi chiar mai tîrziu, în cercurile burgheziei, că ar fi fost o cursă întinsă

proletariatului, după cum a sprijinit şi răscoala din septembrie şi pe cea din octombrie de la Viena — ultimele încercări ale maselor muncitoare de a salva revoluţia care se prăbuşea din cauza şovăielilor şi a trădării burgheziei. El a sprijinit mişcările naţionale din anul 1848 deoarece le considera ca aliate ale revoluţiei. Politica lui Marx a constat în aceea că el a împins de fiecare dată burghezia pînă la ultima limită a situaţiei revoluţionare. Da, Marx sprijinea burghezia în lupta ei contra absolutismului, însă o sprijinea cu biciul şi cu lovituri de picior. Marx a considerat ca o greşeală de neiertat faptul că proletariatul a admis, după scurta sa victorie de la 18 martie, formarea guvernului responsabil burghez al lui Champhausen-Hansemann. Însă, o dată ce burghezia se afla la putere, Marx a pretins din primul moment ca ea să realizeze dictatura revoluţionară. El a declarat categoric în „Noua gazetă renană“ că perioada de trecere, după orice revoluţie, cere cea mai energică dictatură. Marx a înţeles prea bine întreaga incapacitate a „Dumei“ germane — a Adunării Naţionale de la Frankfurt —, dar el nu vedea în această incapacitate o circumstanţă atenuantă pentru ea, ci, din contră, o îndruma către singura ieşire din această stare desperată, şi anume către cucerirea adevăratei puteri în luptă deschisă contra vechii puteri, şi-i cerea să se sprijine în acest scop pe masele populare revoluţionare. Dar, tovarăşi, care a fost sfîrşitul acestei politici a lui Marx ? Un an mai tîrziu, Marx a trebuit să părăsească poziţia democratului burghez extremist — o poziţie complet izolată şi fără perspective — şi să treacă la o pură politică proletară de clasă. În primăvara anului 1849, Marx împreună cu tovarăşii săi de idei s-au retras din asociaţia burghezo-democratică cu hotărîrea de a trece la crearea unei organizaţii muncitoreşti de sine stătătoare ; ei au vrut să ia parte şi la proiectatul congres al tuturor muncitorilor germani, a cărui convocare fusese iniţiată de proletariatul din Prusia orientală. Însă atunci cînd Marx a vrut să realizeze o schimbare de front a politicii sale, revoluţia îşi trăia ultimele sale zile, şi „Gazeta renană“ a fost una

dintre primele victime ale reacţiunii triumfătoare, înainte ca Marx să poată folosi noua tactică pur proletară.

Este limpede că voi, tovarăşi, nu puteţi să începeţi acum în Rusia cu ceea ce a început Marx, ci trebuie să începeţi cu politica în care a culminat acţiunea lui Marx în 1849 : cu o politică proletară independentă, cu un caracter de clasă clar pronunţat. Acum, în Rusia, proletariatul nu se găseşte în acea fază embrionară în care se găsea în Germania anului 1848, ci este o forţă politică închegată şi conştientă. Proletariatul rus nu trebuie să se considere în lupta sa actuală ca o armată izolată, ci ca o parte a armatei internaţionale a proletariatului. El nu trebuie să uite că lupta sa revoluţionară actuală nu este un atac izolat, ci una dintre cele mai mari bătălii în cadrul luptei de clasă generale internaţionale. Este de asemenea limpede că, dacă la noi, în Germania, lupta de clasă proletară va ajunge — mai devreme sau mai tîrziu, o dată cu maturizarea corespunzătoare a relaţiilor de clasă — la ciocniri inevitabile de masă cu clasele dominante, proletariatul german nu va trebui să aplice experienţa şi exemplul revoluţiei burgheze din 1848, ci experienţa proletariatului rus din actuala revoluţie. De aceea, tovarăşi, voi aveţi îndatoriri faţă de proletariatul internaţional. Proletariatul rus se va dovedi la înălţimea sarcinilor sale numai dacă prin formele luptei sale, prin hotărîrea sa, prin conştiinţa clară a ţelurilor sale, prin întreaga sa tactică va lua în considerare rezultatele dezvoltării internaţionale în totalitatea lor, dacă va lua în considerare gradul de maturitate atins de societatea capitalistă în ansamblul ei. Proletariatul rus trebuie să arate prin acţiunile sale că între 1848 şi 1907 s-a scurs peste o jumătate de secol de dezvoltare capitalistă, că acţiunile sale se desfăşoară nu la începuturile statului burghez, bazat pe dominaţie de clasă, ci mai curînd la începutul sfîrşitului lui. El trebuie să arate că revoluţia rusă nu este atît ultimul act în şirul revoluţiilor burgheze din secolul al XIX-lea, cît, mai curînd, prologul la noul şir de viitoare revoluţii proletare, în care proletariatul conştient şi avangarda sa, social-democra-

ţia, sînt chemate de istorie să joace rolul de conducător. (*Aplauze.*) Proletariatul german aşteaptă de la voi nu numai victorii în lupta cu absolutismul ţarist, ci şi un nou punct de sprijin pentru mişcarea de eliberare din Europa, precum şi o lărgire şi o adîncire a perspectivelor tacticii proletariatului ; el vrea să înveţe de la voi cum trebuie dusă lupta în perioadele de luptă revoluţionară deschisă.

Pentru a îndeplini cu succes acest rol, social-democraţia rusă trebuie să îndeplinească neapărat o condiţie esenţială, şi anume unitatea partidului. Nu o unitate exterioară, pur mecanică, ci o coeziune internă şi o forţă internă care să fie, fireşte, rezultatul unei tactici clare şi juste, care să corespundă unităţii interne a luptei de clasă a proletariatului. Cît de imperios necesară consideră social-democraţia germană unitatea partidului din Rusia puteţi să vă daţi seama direct din cuvintele conducerii partidului german, şi anume din scrisoarea pe care am misiunea să v-o predau...

(Urmează textul scrisorii)

Procesul-verbal al „Congresului de la Londra al P.M.S.D.R.", editat de Comitetul Central, Paris, 1909 (din limba rusă).

Cuvîntare rostită la Congresul internaţional de la Stuttgart al socialiştilor în cadrul comisiei pentru problemele privind militarismul şi conflictele internaţionale

21 august 1907

M-am înscris la cuvînt pentru a aminti în numele delegaţiei social-democrate ruse şi poloneze că la acest punct al ordinii de zi nu trebuie să uităm de marea revoluţie rusă. Atunci cînd, la deschiderea congresului, Vandervelde, cu elocvenţa sa caracteristică, şi-a îndeplinit datoria de a cinsti pe martiri, noi toţi am adus un omagiu jertfei celor căzuţi, luptătorilor. Dar trebuie să spun deschis că, auzind cuvîntările unora, mai ales cuvîntarea lui Vollmar, m-am gîndit că, dacă umbrele sîngerînde ale revoluţionarilor ar fi aici, ele ar spune : „Ne lipsim de omagiul vostru, dar învăţaţi de la noi !" Ar însemna o trădare a revoluţiei să nu faceţi acest lucru. În 1904, la ultimul Congres de la Amsterdam, s-a discutat problema grevei de masă. S-a adoptat o rezoluţie în care se spunea că nu sîntem destul de maturi şi de pregătiţi pentru greva de masă. Dar dialectica materialistă, la care Adler s-a referit atît de convingător, a realizat imediat ceea ce noi am declarat imposibil. Trebuie să iau cuvîntul împotriva lui Vollmar şi, cu părere de rău, şi împotriva lui Bebel, care au spus că noi nu sîntem în stare să facem mai mult decît am făcut pînă acum. Revoluţia rusă nu a fost numai un rezultat al războiului, ci a slujit şi la încetarea războiului. Altfel ţarismul ar fi continuat, cu siguranţă, războiul. Noi nu trebuie să înţelegem dialectica istoriei în sensul că trebuie să aşteptăm cu braţele încrucişate pînă ce ea ne va pune în poală roadele coapte. Sînt o adeptă convinsă a marxismului şi de aceea consider că este foarte periculos să dăm concepţiei

marxiste acea formă rigidă, fatalistă, care nu duce decît la provocarea, drept reacţie, a unor excese, cum este herveismul. Hervé este un copil, însă un „copil teribil". *(Ilaritate.)* Afirmaţia lui Vollmar că Kautsky ar fi vorbit doar în numele său este cu mult mai valabilă pentru Vollmar însuşi. Fapt este că marea masă a proletariatului german a dezaprobat concepţiile lui Vollmar. La Congresul de la Jena al partidului a fost adoptată aproape în unanimitate o rezoluţie care a dovedit că partidul german este un partid revoluţionar care a tras învăţăminte din istorie. În această rezoluţie, partidul a declarat greva generală, pe care ani de-a rîndul a respins-o ca pe un mijloc anarhist de luptă, drept un mijloc de care se poate face uz în anumite împrejurări. Dar nu spiritul lui Domela Nieuwenhuis, ci spectrul roşu al revoluţiei ruse a plutit asupra dezbaterilor de la Jena. Noi nu am avut în vedere atunci greva de masă ca mijloc de luptă împotriva războiului, ci ca mijloc de luptă pentru dreptul de vot. Nu putem jura, desigur, că vom declanşa o grevă de masă dacă ni se ia dreptul de vot. Dar nu putem jura nici că o vom declanşa numai pentru dreptul de vot. După discursul lui Vollmar şi, în parte, al lui Bebel considerăm necesar să accentuăm rezoluţia propusă de Bebel, şi în acest scop am elaborat un amendament pe care îl vom prezenta. Trebuie să mai adaug că în amendamentul nostru am mers parţial chiar mai departe decît tovarăşii Jaurès şi Vaillant, prin aceea că, în caz de război, noi vrem ca agitaţia să fie desfăşurată nu numai în sensul încetării războiului, ci şi în sensul folosirii războiului pentru a grăbi răsturnarea dominaţiei de clasă în general. *(Aplauze.)*

Procesul-verbal al „Congresului
internaţional de la Stuttgart al socialiştilor"
18—24 august 1907.

Greva politică de masă şi sindicatele *

Cuvîntare ţinută la Hagen, cu prilejul adunării generale a sindicatelor libere

1 octombrie 1910

Tovarăşi şi tovarăşe! Stimaţi auditori!

Trebuie să mărturisesc că nu am fost mai puţin surprinsă decît dv. zărind aici, în această adunare extraordinară a membrilor Uniunii metalurgiştilor, mai mulţi reprezentanţi în uniformă ai mai marilor noştri pe pămînt. Am aflat că, în afară de cei cîţiva domni sus-puşi care se găsesc în această sală, nu mai fost aduşi la postul cel mai apropiat un număr însemnat de comisari şi jandarmi. *(Rumoare în sală.)* Tovarăşi şi stimaţi auditori! Trebuie să vă mărturisesc că această surpriză a avut asupra mea alt efect decît asupra dv. N-am primit-o cu indignare, ci m-a cuprins un minunat sentiment de siguranţă. *(Exclamări ironice: „Bravo" !)*

Tovarăşi! Aici la voi, la Hagen, civilizaţia prusacă nu a făcut atîtea progrese ca la noi, la Berlin; eu vin din capitală, din Berlin, unde există un cartier care se cheamă Moabit **. Acolo noi am învăţat, tovarăşi, că, peste tot unde trebuie păstrate siguranţa şi ordinea, poliţia prusacă este de-a dreptul indispensabilă. *(Ilaritate.)* Onorat auditoriu! De-abia după ce am primit ştirea că sala noastră de întrunire se bucură din plin de ocrotirea poliţienească pot fi absolut convinsă că vom putea părăsi sala cu nasul, urechile, ochii şi alte părţi ale corpului nevătămate. *(Rîsete.)* Trebuie să vă mărturisesc că, după cîte se pare, exercit o deosebită putere de atracţie asu-

* Text prescurtat.
** Cartier în care se află o închisoare cu acelaşi nume. — *Nota red.*

pra poliţiei. *(Ilaritate.)* Vă mai mărturisesc că prezenţa onoratei poliţii îmi produce de fiecare dată o oarecare bucurie, iar ca vorbitoare mă încearcă şi un simţămînt de recunoştinţă. Trebuie să vă spun că tocmai prezenţa acestor domni cu coifuri dă lucrurilor o anumită prestanţă. *(Exclamaţii : „Foarte bine !")* Iar acum, prezenţa onoratei poliţii nu va face decît să sublinieze importanţa temei pe care o vom trata în astă seară.

Sper să am în cursul acestei seri prilejul de a lămuri legătura specială dintre acţiunile şi demonstraţiile de masă ale proletariatului şi onorata poliţie. Cred că nu e rău ca aceşti domni să aibă şi ei o dată prilejul să audă ceea ce gîndim despre ei. *(Exclamaţii : „Foarte just !")* Nu-mi pierd niciodată speranţa că şi ei pot învăţa cîte ceva şi de aceea nu trebuie să fim zgîrciţi cu învăţăturile şi cuvintele noastre. Să zvîrlim şi noi o dată mărgăritarele noastre în faţa... poliţiei prusace *.

Tovarăşi şi stimaţi auditori ! De fapt, în momentul de faţă, *nici o altă temă nu poate fi mai actuală pentru o adunare sindicală germană decît tema : greva de masă şi sindicatele.* Ne-am adunat aici pentru a discuta această temă, pentru a chibzui, aşa cum se obişnuieşte, între două uriaşe bătălii. Abia în urmă cu cîteva săptămîni, aici la Hagen, pe Schwelm, s-a desfăşurat o măreaţă luptă model, care merită atenţia şi admiraţia tuturor muncitorilor germani cu conştiinţă de clasă ; iar în scurt timp, *stimată asistenţă,* veţi fi poate siliţi, dv. şi nenumăraţii dv. colegi şi tovarăşi din întreaga Germanie, să păşiţi la o nouă luptă, cum nu ne-a mai fost dat să vedem alta în Germania. Ştiţi cu toţii că peste cîteva zile, poimîine, vor începe tratativele dintre reprezentanţii muncitorilor organizaţi şi puternicii magnaţi ai capitalului de la şantierele navale. În cadrul lor se va hotărî dacă vor fi aruncaţi în stradă sau nu 400 000 de metalurgişti germani.

Tovarăşi ! Dacă acest lucru se va întîmpla şi va duce la ceea ce ne putem aştepta, ţinînd seama de solidaritatea şi

* Parafrazare a proverbului care spune : „A zvîrli mărgăritare în faţa porcilor". — *Nota red.*

conştiinţa de clasă, de energia de luptă a metalurgiştilor organizaţi, atunci vom fi în întreaga Germanie martorii unei lupte cum poate încă nu a existat în lume, căci împreună cu rudele cele mai apropiate şi cu familiile lor aproximativ un milion de oameni vor fi antrenaţi într-o luptă pe viaţă şi pe moarte între cele mai puternice organizaţii sindicale şi îngîmfatul capital atotputernic.

Tovarăşi ! Într-un astfel de moment, cînd, după cum am spus, ne aflăm între două bătălii uriaşe, este cît se poate de indicat să vorbim şi să chibzuim asupra unei probleme care pentru noi este şi va rămîne problema cea mai actuală. În felul acesta, tovarăşi, stimată asistenţă, clasa muncitoare organizată care luptă în Germania sau în alte părţi învaţă, chiar pe cîmpul de luptă, în toiul bătăliei, să folosească o clipă de răgaz pentru a chibzui, a analiza, pentru a-şi ridica conştiinţa, pentru a încerca armele pe care urmează să le folosească în luptă.

Acest lucru este cît se poate de firesc, acest lucru rezultă din însăşi esenţa luptei muncitorilor. Clasa proletară modernă nu-şi duce lupta după vreo schemă gata elaborată, expusă în vreo carte sau vreo teorie. *Lupta modernă a muncitorilor este o bucată din istorie,* o bucată din dezvoltarea socială, iar noi învăţăm în plină istorie, în plină dezvoltare, în plină luptă cum trebuie să luptăm. Tovarăşi şi stimată asistenţă ! Tocmai această caracteristică este cea mai demnă de admirat, este trăsătura epocală a colosalei opere de civilizaţie pe care o săvîrşeşte mişcarea muncitorească modernă : pentru prima oară enorma masă a poporului muncitor îşi făureşte armele pentru propria ei eliberare, din imboldul propriei ei conştiinţe, din proprie convingere şi din proprie înţelegere. De aceea este cît se poate de important să folosim la maximum astfel de scurte momente de răgaz între bătălii ca cele pe care le avem acum pentru a chibzui asupra luptei, pentru a analiza, pentru a cerceta toate aspectele, toate laturile, toate problemele pe care ni le pune viaţa.

Una dintre problemele cele mai importante, care preocupă acum atît organizaţiile sindicale cît şi cele socialiste, nu numai cele din Germania, ci şi din toate ţările moderne, este *problema grevei de masă.* Dar iată ce fenomen interesant iese la iveală. Ca de atîtea alte ori, constatăm şi aici că pentru viaţa şi activitatea noastră socială şi politică sînt pe deplin valabile vorbele rostite de Mefisto în „Faust“ al lui Goethe : „raţiunea devine absurditate, binefacerea plagă“. Cu timpul se schimbă totul.

Primul imperativ pentru nişte luptători politici cum sîntem noi este de a ţine pas cu dezvoltarea timpului şi de a ne da în orice moment seama de schimbările din lumea modernă, ca şi de necesitatea schimbării *strategiei noastre de luptă.* Tovarăşi şi stimaţi auditori ! În istoria ideii grevei de masă şi-a găsit confirmarea, într-un mod strălucit şi izbitor, legea permanentă a dezvoltării istorice. Ştiţi cu toţii prea bine că ideea grevei de masă, sau, aşa cum se numea înainte, a grevei generale, nu este o invenţie a ultimelor zile sau ani...

Aşa stăteau lucrurile pînă de curînd, şi ce constatăm astăzi ? Dacă privim faptele reale, făcînd bilanţul ultimului deceniu, din 1900 pînă acum, vom constata, tovarăşi, că în toate ţările cu dezvoltare capitalistă izbucnesc, într-o ţară după alta, an după an, uriaşe greve generale şi greve de masă. Tovarăşi ! Vreau să vi le reamintesc numai pe cele mai importante. În 1900 a avut loc uriaşa grevă a minerilor din Pennsylvania, despre care tovarăşii americani spun că a contribuit mai mult la răspîndirea conştiinţei de clasă socialiste decît ar fi făcut-o zece ani de agitaţie. În 1902 am avut marea grevă de masă a minerilor din Austria, care, deşi la început părea că a decurs fără rezultate, a avut drept urmare, prin schimbarea opiniei publice şi prin presiuni exercitate asupra guvernului şi parlamentului, cucerirea zilei de muncă de 9 ore pentru mineri. În 1903 a avut loc greva de masă a minerilor din Franţa, care a dus, ceva mai tîrziu, la cucerirea zilei de muncă de 8 ore pentru minerii francezi. A

mai avut loc, în 1902, marea grevă de masă din Belgia, o grevă politică în care se dădea lupta pentru dreptul de vot universal. În 1904, chiar la începutul anului, în ianuarie, a avut loc puternica grevă generală a feroviarilor olandezi, care a făcut o impresie colosală asupra lumii şi a prilejuit vestea nemaiauzită că în Olanda a fost paralizat dintr-o dată întregul transport şi, prin aceasta, întreaga viaţă economică ; greva a încetat numai datorită dorinţei unei anumite categorii de muncitori. Şi apoi, tovarăşi, a venit anul 1905. În luna ianuarie a anului 1905 a ajuns în Europa o veste care suna ca venită din împărăţia basmelor. Era vestea că în capitala nordică a ţarului tuturor ruşilor — la Petersburg —, 100 000—200 000 de proletari au declarat dintr-o dată greva de masă şi s-au dus în faţa palatului pentru a revendica libertăţi politice şi ziua de muncă de 8 ore. De atunci, tovarăşi, nu a trecut nici o lună, ba nici o zi în care în Rusia să nu izbucnească greve generale locale şi greve de masă. Şi aceasta se petrece într-o ţară despre care pînă acum se presupunea că reprezintă o excepţie faţă de vechile ţări civilizate ; într-o ţară despre care se presupunea că la graniţele ei, în pragul ei, legile dezvoltării istorice se prăbuşesc neputincioase ; într-o ţară spre care autocraţii din Germania, şi în special cei din Prusia, priveau plini de încredere, convinşi fiind că acolo se găseşte singurul suveran căruia supuşii săi nu-i pricinuiesc nici un fel de griji. Tovarăşi! În această ţară s-a ridicat pentru prima-oară o enormă masă de proletari şi a întrebuinţat în lupta contra clasei exploatatoare şi pentru cucerirea libertăţii politice instrumentul grevei de masă, arma grevei de masă, a celei politice şi sindicale în acelaşi timp. Ca un ecou viu, ca un răsunet al acestei perioade furtunoase, în toamnă am avut în Austria un şir de puternice greve de masă, care au constituit o demonstraţie şi un mijloc de luptă pentru cucerirea votului universal în alegerile pentru Reichsrat şi pentru Landtagurile Boemiei, Galiţiei şi Triestului. În 1905 a avut loc şi în Italia o grevă colosală a feroviarilor, iar în Galiţia greva de masă a celor 200 000 de muncitori agricoli — o categorie

care trăieşte în cea mai neagră mizerie, în cea mai adîncă umilinţă. De atunci nu trece un an fără ca într-o ţară sau alta să nu izbucnească o puternică grevă de masă. Anul trecut, în 1909, s-a desfăşurat neuitata grevă din Suedia, pe care o mai aveţi proaspătă în memorie. Acum, în acest an au avut loc în America — nu trebuie să vă reamintesc cele trăite de dv. — două greve de masă admirabil organizate şi care au decurs victorios. Prima, greva de masă din Philadelphia, a început în martie şi s-a terminat în aprilie ; cea de-a doua, de-abia de curînd terminată, a fost greva generală a celor 70 000 de muncitori, femei şi bărbaţi, din industria de confecţii new-yorkeză ; ei au obţinut ca în întreaga ramură, în toate atelierele, să aibă putere de lege numai ceea ce hotărăşte sindicatul muncitorilor. *(Exclamaţii : „Bravo !")* Tovarăşi ! Aceasta este, ca să spunem aşa, o scurtă privire asupra faptelor din istoria grevelor de masă din ultimul deceniu. Este suficient să constatăm aceste fapte pentru a trage concluzia că, în ultimul timp, s-au schimbat radical condiţiile în care se desfăşoară greva de masă. Avem oare vreun motiv să presupunem sau să ne gîndim că toate aceste greve de masă şi greve generale, pe care vi le-am enumerat mai sus, ar fi un aşa-zis triumf întîrziat al ideilor anarhiste ? Nu, în nici un caz, stimată asistenţă ; nu anarhiştii sînt aceia care au motiv de a triumfa şi de a ne arăta că noi am ajuns la ideile lor, ca să spunem aşa, cu întîrziere. Remarcaţi că, tocmai în acele ţări unde au avut loc în ultimul timp cele mai active şi mai puternice greve de masă, anarhismul a dispărut complet. Şi mai remarcaţi faptul interesant că, în timpul revoluţiei ruse, în ţara unde greva de masă a fost oarecum consacrată ca mijloc de luptă politică, unde a fost folosită ca un strălucit exemplu epocal, că tocmai în această ţară, care mai este şi leagănul cunoscutului teoretician anarhist Mihail Bakunin — cu care încă Marx şi Engels au trebuit să ducă lupte înverşunate în cadrul Internaţionalei —, că în Rusia însăşi nu numai că anarhismul nu a jucat nici un rol în timpul marii revoluţii, ci a fost complet călcat în picioare de

detaşamentele victorioase ale proletariatului organizat. *(Exclamaţii : „Bravo !")* Căci, tovarăşi, este un fapt istoric care trebuie subliniat că singura formă în care denumirea de anarhism, de acest tip, a putut fi întîlnită în revoluţia rusă a fost firma sub care a acţionat lumpenproletariatul, hoţii, bandiţii şi vagabonzii, care, pentru a se îmbrăca într-o mantie ideală, îşi spuneau comunişti anarhişti, dar care au fost recunoscuţi de întreaga muncitorime socialistă drept ceea ce sînt, drept reprezentanţi ai lumpenproletariatului. Tovarăşi ! Prin aceasta am putea spune că ideea grevei de masă se diferenţiază cu totul, chiar de la începutul perioadei actuale de dezvoltare, de ideea grevei generale aşa cum a fost concepută de părinţii ei spirituali anarhişti şi de propagandiştii anarhişti. Ideea grevei de masă apare în directă contradicţie cu himerele anarhismului. Căci, tovarăşi şi stimată asistenţă, pe cînd pentru vechii anarhişti ideea grevei generale apărea ca un fel de baghetă magică cu ajutorul căreia să se poată face, ca prin minune, de azi pe mîine, fără mare osteneală, saltul într-un paradis al socialismului, pe cînd anarhiştii opuneau chiar ideea grevei de masă activităţii politice, luptei politice, *noi privim astăzi greva de masă, dimpotrivă, ca o armă politică* care slujeşte, în primul rînd, la cucerirea drepturilor politice pentru popor.

Astfel se prezintă lucrurile, stimată asistenţă, şi acum avem toate motivele, ca nişte luptători care gîndesc, să ne punem întrebarea : ce s-a întîmplat, cum se face că o idee a cărei înfăptuire era considerată vreme îndelungată ca nepractică şi irealizabilă a devenit acum aproape un fenomen zilnic, care se află pe ordinea de zi a fiecărei mişcări politice şi sindicale ? Dacă vreţi să răspundeţi la această întrebare cu temeinicia care se cere unui om politic serios, trebuie să aruncaţi o privire asupra dezvoltării economice din ultimele decenii, şi în special din ultimul deceniu. Stimaţi auditori şi tovarăşi, aceia dintre dv. care locuiesc în centrele mai importante ale regiunii industriale din vest ştiu, desigur, ce au simţit pe propria lor piele. Cea mai importantă trăsătură a

dezvoltării capitalismului în Germania din ultimul timp este puternica concentrare a capitalului, concentrarea şi centralizarea marii industrii ca o forţă potrivnică proletariatului. Tovarăşi, amintiţi-vă că acum vreo 12 ani se făceau auzite, chiar în rîndurile noastre, ale social-democraţiei, voci puternice care exprimau îndoieli, care cereau revizuirea întregii învăţături marxiste, care susţineau că tot ceea ce a spus Marx cu privire la linia, la direcţia dezvoltării organizatorice a capitalismului ar fi bun de aruncat la fier vechi, căci în realitate capitalismul german nu s-ar fi dezvoltat aşa cum a prezis Marx. Se spunea că concentrarea capitalului nu se desfăşoară conform acestor previziuni, căci multe întreprinderi mici mai supravieţuiesc, aşa încît proletariatul nu ar avea numaidecît nevoie să pună atît de repede capăt dominaţiei capitaliste. Or, tovarăşi, abia fusese exprimată această părere, abia începuse marea operă de revizuire a învăţăturii marxiste, cînd viaţa însăşi a arătat — şi anume atît de clar, încît pînă şi un orb ar fi putut să vadă — că dezvoltarea capitalistă în Germania se desfăşura aşa cum prevăzuse Marx, confirmînd în mod strălucit ceea ce a prezis teoria noastră. Nicăieri ca în Germania în ultimul an, capitalul nu s-a unit într-o asemenea forţă imensă potrivnică proletariatului.

Nicăieri ca în Germania, şi în special aici, în regiunea industrială apuseană. N-avem decît să privim ramurile industriale cele mai importante. Aproape pretutindeni totalitatea capitalurilor, întreaga proprietate asupra mijloacelor de producţie este concentrată în cîteva mîini, în carteluri, care sînt atotputernice în întreaga regiune.

De aici reiese, tovarăşi, că şi pe tărîm politic fiecare pas înainte, orice drept politic poate fi cucerit numai de masele muncitoare înseşi, printr-o mare acţiune îndrăzneaţă, sau, mai degrabă, prin numeroase şi îndelungate acţiuni de stradă ale maselor. Noi am făcut pînă acum unii paşi înainte. În lupta pentru dreptul de vot în Prusia am văzut, tovarăşi, că, pentru a ne îngreuia victoria, orînduirea dominantă existentă nu se dă înapoi nici de la cele mai brutale încălcări ale drepturilor

noastre cetăţeneşti. Aduceţi-vă aminte de frumoasa zi de 6 martie din Tiergarten din Berlin, cînd noi, o mare de mii de capete, stăteam liniştiţi şi paşnici sub soarele de primăvară, nefăcînd altceva decît să strigăm într-una : „Trăiască dreptul de vot universal şi egal !". Deodată, la faţa locului a apărut o trupă de poliţişti călări, care s-au năpustit asupra noastră cu săbiile scoase ca o hoardă de sălbatici. Atunci s-a văzut în ce scop, pentru siguranţa cui sînt purtate săbiile poliţieneşti. Tovarăşi, noi putem povesti în linişte şi cu calm această întîmplare din trecut ; noi i-am silit pe aceşti domni să-şi bage din nou sabia în teacă. Ba mai mult decît atît, tovarăşi ! Noi l-am silit pe şeful poliţiei din Berlin, după ce decretase şi afişase proclamaţii aprige contra noastră, a partidului revoluţionar, în care se spunea că strada aparţine circulaţiei şi că demonstraţiile sînt interzise, l-am silit să ne cedeze străzile şi i-am dovedit că străzile ne aparţin nouă, maselor muncitoreşti. *(Exclamaţii : „Bravo !")* Astfel, tovarăşi, mişcarea de masă ne-a arătat pînă acum că *fiecare pas înainte trebuie să fie cucerit şi făcut afară, în stradă, sub presiunea uriaşă a masei de muncitori.* Autorităţile prusace n-au decît să-şi agite şi mai ameninţător săbiile în aer. Aţi auzit, poate, cu toţii ce noutăţi ne-au parvenit de la adversari la ultimul nostru congres de la Magdeburg ? Aţi auzit că un domn din Westfalia, generalul în retragere von Bissing, a elaborat un vast plan de campanie contra proletariatului care demonstrează pe străzi. N-au decît să-şi îndrepte domniile lor tunurile şi puştile încărcate cu gloanţe nimicitoare împotriva maselor, aşa cum au făcut la 6 martie la Berlin. Împotriva armelor pe care le avem noi în rezervă nu ajută nici tunuri, nici săbii ascuţite. *(Exclamaţii : „Bravo !", „Foarte adevărat !")* Căci, tovarăşi, întreaga noastră experienţă de pînă acum a arătat acest lucru. Poate oare vreun stat, chiar dacă ar depăşi în orbire, în brutalitate pînă şi statul prusac, să scoată tunurile contra a sute de mii de muncitori care fac liniştiţi şi paşnic grevă ? Nebun şi orb ar fi statul care ar vrea să măcelărească o mulţime atît de uriaşă de muncitori, căci el ar ucide cu

propriile sale mîini albina din a cărei miere trăieşte ca trîntor. *(Exclamaţii : „Bravo !", „Foarte adevărat !")* Şi poate vreun stat, tovarăşi — chiar dacă ar îndrepta contra noastră toate tunurile sale —, poate să-i silească pe greviştii paşnici să pună maşinile în mişcare ? Nu ! Acest lucru nu-l poate înfăptui nici cel mai despotic stat. Ei bine, aceasta dovedeşte că tocmai arma paşnică şi liniştită a grevei politice de masă este arma noastră cea mai ascuţită, la care va trebui, poate, să recurgem dacă reacţiunea dominantă se va încăpăţîna în nebunia şi orbirea ei. Şi dacă, tovarăşi, dezvoltarea politică ne sileşte să recurgem din ce în ce mai mult la greva de masă pentru a cuceri drepturile politice cele mai elementare, noi promovăm în aceeaşi direcţie politica noastră şi în cadrul mişcării sindicale.

Stimată asistenţă ! Căror împrejurări le datorăm ultimele mari greve de masă în domeniul economic şi ce învăţăminte trebuie să tragem în special din furtuna care ameninţă să se abată asupra înfloritoarei Uniuni a metalurgiştilor ? Capitaliştii acţionează neîncetat şi metodic, provocîndu-ne la o uriaşă încercare a forţelor. După experienţa concedierii în masă a lucrătorilor din construcţii, s-a stabilit, pe bază de documente, că acţiunea contra organizaţiei muncitorilor din construcţii a fost de mult pregătită, că patronii au urmărit metodic să-i silească pe proletari, prin concedierile în masă, să recurgă la o luptă desperată ; aceleaşi intenţii urmăresc acum prin planurile lor capitaliştii din întreprinderile de construcţii navale, precum şi capitaliştii din industria metalurgică. Dacă, în felul acesta, înşişi capitaliştii, patronii, pot oricînd, sub protecţia unei forţe constituite şi folosind concedierile în masă, să provoace o grevă de masă, atunci pentru organizaţiile noastre profesionale se impune necesitatea de a considera pe viitor ca ceva inevitabil lupta pentru apărarea dreptului de asociere prin arma grevei de masă. Din aceasta rezultă că lucrul cel mai important este să privim viitorul în faţă, să spunem deschis că, cu cît masa proletariatului va reuşi să înţeleagă mai clar întreaga situaţie, cu cît va deveni mai

conştientă de marile sarcini ce îi stau în faţă, cu cît va fi mai pregătită să ducă această mare luptă, cu atît vom avea mai multe şanse să ieşim învingători.

Stimaţi tovarăşi ! Contra folosirii grevei de masă se aduc mai multe argumente. În primul rînd, ni se spune : trecînd la greva de masă, şi în special la greva politică de masă, riscăm foarte mult, expunînd organizaţiile sindicale unui imens pericol. Într-o asemenea ciocnire puternică, organizaţiile noastre sindicale ar putea fi nimicite. Este adevărat că într-o grevă de masă furtunoasă organizaţia noastră poate fi în primul moment vătămată. Dar *există anumite situaţii*, şi noi *ajungem* din ce în ce mai mult într-o astfel de situaţie, cînd *trebuie să primim lupta şi în condiţii nefavorabile dacă vrem, în genere, să apărăm onoarea mişcării muncitoreşti organizate.*

Tovarăşi ! Organizaţiile sindicale sînt create, în primul rînd, pentru a ne servi în lupta pentru apărarea principalului nostru drept, dreptul de asociere, care este astăzi atît de ameninţat, pentru a ne servi ca armă în această luptă. Organizaţiile noastre sindicale sînt tunurile noastre în lupta pentru un viitor mai bun. Ce aţi spune despre un stat militarist care ar declara că nu poate merge la război pentru că se teme că îi vor fi distruse tunurile ? Pentru ce avem tunuri, dacă nu pentru a trage asupra duşmanului atunci cînd este nevoie ? Totodată, armele noastre nu sînt atît de greoaie ca armele unui stat militarist. Tunurile militariştilor pot fi, într-adevăr, distruse şi scoase din uz în cursul unei lupte. *Organizaţiile noastre, în schimb,* se verifică în luptă, ele *pot exista numai prin luptă, ele cresc numai în luptă.* Aduceţi-vă aminte de perioada legii împotriva socialiştilor. Nu a fost aceasta perioada cea mai grea pe care au trăit-o sindicatele germane şi social-democraţia germană ? Care era situaţia organizaţiilor noastre în primul moment după aplicarea legii împotriva socialiştilor ? Sindicatele noastre erau zdrobite, presa noastră paralizată, organizaţiile noastre nimicite ; şi cum stăteau lucrurile după 12 ani, atunci cînd legea împotriva socialiştilor a trebuit să fie abrogată ? Forţele noastre se înzeciseră, iar legea împo-

triva socialiştilor era zdrobită. *(Aplauze furtunoase.)* Aşa se va întîmpla mereu în marea luptă pe care ne-o impun adversarii noştri.

Tovarăşi ! Ce ne arată experienţa dobîndită în ultimul timp ? Ea ne arată că *nu există moment mai favorabil pentru întărirea organizaţiilor sindicale decît o mare luptă de masă,* care zguduie masele indiferente ale proletariatului şi le face *coapte pentru a adera la organizaţiile sindicale. („Foarte just!")* Acest lucru l-aţi văzut şi aici, la Hagen, unde după ultimele concedieri în masă Uniunea metalurgiştilor a crescut atît de mult. Acelaşi lucru se întîmplă şi în alte părţi. Luaţi, de exemplu, Rusia, despre care am vorbit înainte. Pînă în 1905, în Rusia aproape nu au existat organizaţii sindicale. În urma puternicelor greve de masă care au avut loc în 1905, organizaţiile sindicale au crescut ca ciupercile după ploaie, cuprinzînd o gubernie după alta. Sînt organizaţii sindicale tinere, viguroase. Acelaşi lucru s-a întîmplat, la timpul său, în Belgia. Pînă în 1886 nu a existat în Belgia nici urmă de organizaţii sindicale. Primul simptom al trezirii generale s-a manifestat după puternica grevă de masă a oţelarilor. Această grevă de masă a dat naştere atît mişcării politice, luptei pentru votul universal şi egal, cît şi primelor organizaţii sindicale din Belgia. Cele mai noi experienţe în această direcţie ni le dau exemplele pline de învăţăminte de la Philadelphia, din America.

Şi acum un alt argument care se aduce împotriva grevei de masă. Tovarăşi ! Ni se spune — şi acest argument a jucat un rol important în discuţiile purtate despre greva de masă în cadrul luptei pentru dreptul de vot în Prusia —, ni se spune că prea multe greutăţi ne provoacă încă faptul că o mare parte a colegilor fac parte din organizaţii ostile nouă ; că avem de întîmpinat greutăţi din partea muncitorilor cuprinşi în organizaţiile creştine, care nu acceptă punctul nostru de vedere. Am putea noi oare întreprinde o acţiune atît de mare ca greva politică de masă cîtă vreme avem contra noastră un număr considerabil de proletari care gîndesc altfel ? Tovarăşi,

cei ce exprimă o astfel de temere trebuie să ştie că în această privinţă istoria acţionează contrar tezelor lor. Muncitorii din organizaţiile creştine nu pot constitui o piedică serioasă în acţiunea pentru greva de masă, ci invers. Pentru a rupe noi mase de muncitori dintre cei duşi de nas de către conducătorii burghezi în uniunile social-creştine şi în alte uniuni şi a-i atrage de partea noastră nu există alt mijloc mai sigur decît o acţiune de masă îndrăzneaţă şi puternică. Pentru că, tovarăşi, cu cît vor avea loc mai multe mişcări de masă în care este vorba de chestiuni mari, de probleme mari, de interesele fundamentale ale proletariatului, cu atît mai mult masele, inclusiv cele din sindicatele creştine şi din sindicatele Hirsch-Duncker, ni se vor alătura nouă şi cu atît mai mult se vor lămuri că avem dreptate, că întreaga politică a conducătorilor uniunilor lor constă în a duce de nas sindicatele. Tovarăşi ! Iată de ce trebuie să ne bucure întotdeauna cînd la o mare mişcare de masă participă adepţi ai uniunilor creştine şi ai uniunilor Hirsch-Duncker. Desigur, această participare îşi atinge scopul numai dacă este însoţită de o cît mai intensă muncă politică pentru a lămuri masele care se află la remorca conducătorilor burghezi asupra adevăratei esenţe a intereselor şi sarcinilor lor.

Tovarăşi ! Există încă o obiecţie, care pare foarte plauzibilă şi care poate constitui o armă foarte periculoasă împotriva grevei politice de masă ; ni se spune, de obicei, că punem la încercare principalul factor al puterii organizaţiilor noastre sindicale, casa noastră de bani, mijloacele noastre financiare. Nici un sindicat pus în faţa unei puternice mişcări de masă, a unei puternice greve de masă nu poate spune despre sine : sindicatul nostru dispune de suficiente fonduri materiale pentru a întreţine sute de mii de oameni timp de mai multe luni. Dar, tovarăşi, o asemenea concepţie este complet greşită. *Noi nu putem să privim prin prisma casei de bani mişcări puternice cum sînt grevele politice de masă.* În asemenea cazuri trebuie să ne bizuim pe cu totul altceva decît pe banii lichizi pe care îi avem în casele noastre de

bani şi pe conturile de casă. În înfăptuirea acestor acţiuni trebuie să ne bizuim pe izvorul nesecat al idealurilor noastre. *Numai cu casele de bani nu vor putea fi duse niciodată în viitor bătălii atît de mari ca cele care ne stau în faţă.* Pentru aceasta trebuie apelat la întreg devotamentul faţă de marile noastre ţeluri şi sarcini, pentru aceasta pînă şi ultimul om din masă trebuie să înţeleagă că este vorba despre sarcini de dragul cărora merită nu numai să rabzi luni de zile, dar de dragul cărora la nevoie îţi jertfeşti şi viaţa. *(Exclamaţii: „Bravo!“)* Tovarăşi! Pînă acum, încrederea în idealurile maselor nu a dat niciodată greş în istoria noastră. N-am avut oare suficiente exemple în timpul luptei proletare moderne de eliberare care arată că masele ştiu să aducă jertfe oricît de grele? Dar aceasta numai cu condiţia ca ele să vadă clar înaintea ochilor ţelul care duce la eliberarea de sub jugul capitalist. Tovarăşi! Aşa a fost în 1848, şi nu numai în Germania, ci şi în Franţa, în timpul cunoscutei revoluţii din februarie. Pe atunci, proletarii nutreau iluzia că e de ajuns să facă o sforţare fără a precupeţi jertfele pentru a realiza în timpul cel mai scurt orînduirea socială socialistă. După ce, la 24 februarie, au smuls de la guvernul provizoriu proclamarea republicii, ei au formulat imediat revendicarea: cerem ca de data aceasta să fie instituită în Franţa o *republică socială* în care să fie pentru fiecare fasole şi pîine îndeajuns. Atunci, tovarăşi, proletarii francezi au ieşit pe străzile Parisului desfăşurînd un steag negru pe care era scris: Muncitori, trăiţi sau fiţi gata să muriţi! Guvernul provizoriu, căruia pe atunci îi era o teamă grozavă de proletariatul adunat în stradă, a promis instituirea unei republici sociale şi asigurarea pîinii şi muncii pentru fiecare, dar pentru aceasta cerea un oarecare răgaz. Domnii ştiau însă că după 3 luni cîmpul de luptă va arăta altfel. Ei voiau *să cîştige timp* pentru a strînge gloanţele cu care să-i hrănească pe cei flămînzi. Tovarăşi! Proletarii au rostit atunci prin gura unuia de-ai lor, a unuia dintre cei mai buni muncitori ai Parisului, cuvinte istorice de neuitat. Ei au declarat în adunarea guvernului

provizoriu: Bine, domnilor, vă dăm răgazul cerut, noi, proletariatul Parisului, vom flămînzi cele 3 luni, însă vrem să avem republică socială. Au urmat 3 luni de mizerie cruntă, pe care ei le-au îndurat în credinţa că vor primi mult rîvnita republică socială, care va da fiecăruia pîine şi muncă. Dar, după ce s-au scurs cele 3 luni, în loc de pîine şi de muncă aşteptate de la republica socială, pe stradă şi-au făcut apariţia Garda naţională, a apărut armata. Au urmat atunci cunoscutele lupte şi măceluri din iunie, prin care în trei zile şi trei nopţi a fost înăbuşit în sînge visul despre republica socială.

Dar, tovarăşi, încă de atunci s-a văzut că masele nu se dau înapoi de la nici o jertfă. Pe atunci nu existau case de bani care să-i întreţină timp de 3 luni pe proletari, pe atunci nu existau sindicate şi nici organizaţii care să le întărească voinţa de luptă. Cu atît mai mult trebuie să fim gata să aducem toate jertfele pe care le va cere lupta astăzi, după ce sindicatele germane şi social-democraţia germană au desfăşurat o muncă de educare atît de vastă! *Pentru a trezi acest spirit, acest ideal în sînul maselor nu trebuie să facem altceva decît să arătăm mereu că bătăliile pe care le dăm acum, toate grevele de masă care bat la uşă nu sînt decît o etapă istorică necesară în lupta pentru eliberarea definitivă de sub capitalism, pentru o orînduire socială socialistă.*

Tovarăşi! Fiecare concediere în masă care se face astăzi nu este oare şi ea o puternică propagandă pentru socialism? Sau faptul că sîntem puşi astăzi în faţa unei situaţii hotărîtoare şi ne întrebăm dacă încă zilele următoare vor fi aruncaţi în stradă, printr-un verdict al unui pumn de capitalişti, sute de mii de bărbaţi şi femei nu constituie oare o dovadă suficientă, chiar şi pentru cei orbi, că o astfel de orînduire socială merită să fie trimisă la dracu? *(Aplauze vii.)*

Tovarăşi! Orice concediere în masă este un pas înainte, este încă un cui bătut în sicriul orînduirii capitaliste, căci tocmai metoda preferată acum a concedierilor în masă, departe de a înfrînge proletariatul, este cea mai bună dovadă că actuala orînduire socială este şubredă, că ea nu se mai poate

menţine, ci *trebuie să facă loc unei alte orînduiri.* Şi fiecare grevă de masă nu este oare un pas înainte spre înlăturarea ei ? Tovarăşi, cunoscutul „Manifest Comunist", elaborat de Marx şi Engels, se încheie cu cuvintele : „Proletarii n-au de pierdut... decît lanţurile. Ei au o lume de cîştigat". Pentru marea bătălie pe care o vom avea de dat în viitorul apropiat vom fi înarmaţi numai atunci cînd fiecare proletar organizat în sindicate va înţelege că locul lui este în partidul social-democrat, cînd fiecare proletar socialist va înţelege că este obligat să-şi însuşească literatura socialistă de popularizare, pentru că fiecare muncitor organizat şi activ în sindicat este, în acelaşi timp, un luptător ferm şi conştient pentru eliberarea socialistă. *Singura lozincă în stare să ne aducă victoria în apropiatele bătălii este că cel din urmă proletar trebuie să fie conştient că n-are de pierdut decît lanţurile, dar are o lume de cîştigat. (Aplauze furtunoase, îndelungate.)*

Publicată pentru prima oară în „Der Propagandist", publicaţie lunară editată de C.C. al P.C.G., 1930, nr. 10—11.

Greva politică de masă

Cuvîntare rostită la adunarea alegătorilor din circumscripţia a patra electorală din Berlin

22 iulie 1913

În Germania, discuţiile în jurul problemei grevei politice de masă s-au desfăşurat sub puternica impresie a marii revoluţii ruse din 1905, în care folosirea grevei de masă a adus proletariatului rus, pe lîngă înfrîngeri, şi victorii. Rezoluţia Congresului de la Jena constituie un rezultat al acestei discuţii. Prin această rezoluţie greva politică de masă a fost declarată drept armă a proletariatului care poate fi folosită şi în Germania. A urmat apoi un timp cînd discutarea acestei probleme a trecut pe planul al doilea. În 1910 problema grevei politice de masă a fost din nou viu discutată în legătură cu acţiunile noastre pentru cucerirea dreptului de vot în Prusia. Aceste acţiuni de masă au fost însă metodic întrerupte. Atenţia a fost îndreptată atunci asupra alegerilor pentru Reichstag din 1912. Pe vremea aceea, problema grevei de masă dispăruse iar din temele discuţiilor noastre. Acum vedem că problema grevei politice de masă este din nou dezbătută în adunări, la conferinţe de district şi de circumscripţii. Nici congresul partidului nu va putea să-şi desfăşoare lucrările fără să ia cu toată seriozitatea atitudine faţă de această problemă. Cînd se va vedea ce viu interes trezeşte problema grevei de masă în rîndurile tovarăşilor de partid, nimeni nu va mai crede că întreaga discuţie ar fi fost iniţiată de cîţiva partizani ai ideii grevei de masă. La baza unor discuţii de asemenea amploare nu pot sta decît cauze care îşi au rădăcinile în condiţiile existente. Astfel de discuţii au loc atunci cînd partidul vrea să împingă mişcarea cu un pas mare înainte şi cînd membrii de partid devin con-

ştienţi că cu metodele luptei de clasă folosite pînă acum partidul nu mai poate progresa. Iată răspunsul pe care-l dăm acelora care vor să prezinte întreaga discuţie ca pe o urzeală a cîtorva capete sucite.

Cînd şi cum a început această discuţie ? La adunarea de la Wilmersdorf ? E o eroare. Ea este însă scuzabilă pentru cei care nu citesc decît „Vorwärts". Acest ziar a prezentat lucrurile ca şi cum discuţia despre greva politică de masă ar fi fost deschisă la adunarea de la Wilmersdorf, de tov. Frank. Dar încă cu mult înainte de a se discuta despre greva de masă la Berlin, tovarăşii s-au ocupat de această problemă în diferite alte localităţi. Acum, cînd este lucru stabilit că problema grevei politice de masă a fost pusă pe ordinea de zi de către mase, pentru a treia oară, cu o deosebită tărie, noi trebuie să vedem în aceasta un indiciu şi să salutăm cu bucurie faptul că mai devreme sau mai tîrziu nu va putea fi evitată folosirea acestui mijloc eficace al luptei de clasă a proletariatului. De aceea se impune ca problema grevei de masă să fie analizată din toate punctele de vedere. Ea nu este nici pe departe elucidată. Ea trebuie să fie încă mult dezbătută, pentru a explica maselor cît mai bine folosirea acestei noi forme de luptă.

Dacă urmărim actualele discuţii, vedem că de o parte stau adepţii ferventi ai grevei de masă, care cer cu insistenţă ca congresul partidului să traseze conducerii partidului sarcina de a pregăti greva de masă, în înţelegere cu Comisia generală. Ei cer să se înceapă neîntîrziat pregătirea muncitorilor pentru greva de masă. Ei propun ca greva de masă să fie pregătită după exemplul belgian. Acestea sînt revendicările unuia dintre curente. Celălalt curent s-a declarat imediat, în modul cel mai categoric, împotriva oricărui „joc cu ideea grevei de masă". S-a spus că un astfel de joc ar fi foarte primejdios pentru viaţa noastră de partid, căci în Germania nu sîntem încă nici pe departe copţi pentru greve de masă şi că partidul ar suferi o înfrîngere de pe urma căreia nici peste zeci de ani nu s-ar putea reculege.

Reprezentanţii primului curent, care se pronunţă pentru declararea cît mai grabnică a grevei de masă, urmează linii diferite în politică. Tov. *Frank*, care este şi el pentru greva de masă, urmează în politică o linie oportunistă. El susţine la Baden politica marelui bloc cu naţional-liberalii. Politica sa este cît se poate de simplă : în parlament faci politică înaltă cu toate mijloacele tacticii oamenilor de stat, pactizezi cu partidele burgheze, formezi un mare bloc al tuturor celor de stînga ; iar dacă prin toate acestea cauza proletariatului nu progresează de fel, cum e şi de aşteptat, ei bine, atunci, muncitori, ieşiţi în stradă şi declaraţi o grevă de masă. *Atitudinea lui Frank este un exemplu clasic de felul cum nu trebuie să te comporţi faţă de greva de masă.*

Greva de masă nu este un lucru care poate fi *pus la cale* îndată ce dă greş politica scamatorilor parlamentari. O grevă de masă făcută în astfel de condiţii este de la început sortită eşecului. Scamatorii politici care cred că pot provoca greva de masă şi îi pot pune capăt la un simplu semnal greşesc. Aşa ceva nu este posibil ! *Grevele de masă pot izbucni abia cînd sînt create premisele istorice pentru aceasta.* Dar ele nu pot fi făcute la comandă. Grevele de masă nu pot fi nicidecum folosite ca un mijloc artificial cu ajutorul căruia să putem ieşi de la o zi la alta la liman atunci cînd partidul ajunge cu politica sa în impas. Cînd contradicţiile de clasă se ascut în aşa măsură şi situaţia politică se accentuează într-atîta încît mijloacele parlamentare se dovedesc insuficiente pentru a duce înainte cauza proletariatului, atunci greva de masă apare ca o necesitate, şi chiar dacă nu duce neapărat la victorie, ea este totuşi de mare folos pentru cauza proletariatului. Numai cînd situaţia se ascute într-atîta încît spulberă orice speranţă într-o colaborare cu partidele burgheze, în special cu liberalii, proletariatul capătă energia necesară pentru succesul grevei de masă. Iată de ce greva de masă nu se poate împăca cu o politică care vrea să mute centrul de greutate în parlament.

Mişcarea belgiană este o comoară de învăţăminte cu privire la problema grevei de masă. După ce legea electorală care acorda anumitor persoane dreptul la mai multe voturi fusese înlăturată de greva de masă, tovarăşii noştri au mutat centrul de greutate în parlament. Astfel, greva de masă a fost abandonată. Renunţarea la toate acţiunile proletariatului era legată de planul de a cuceri, împreună cu stînga burgheză, votul universal. Dar alegerile din 1912 au dus la prăbuşirea totală a liberalismului, iar ceea ce a mai rămas din el a trecut în lagărul reacţiunii. Aceasta a stîrnit un val de indignare. Îndată după alegeri a reapărut problema grevei de masă. Dar conducerea social-democraţiei belgiene, care şi-a orientat politica spre colaborarea cu liberalii, a căutat să liniştească masele, promiţîndu-le că va pregăti greva de masă pentru mai tîrziu. A început apoi tărăgănarea sistematică a grevei de masă. În locul unei izbucniri spontane s-a adoptat o nouă tactică: s-a trecut la pregătirea grevei de masă cu luni de zile înainte. În cele din urmă, după o pregătire de 9 luni, masele nemaiputînd fi reţinute, a avut loc greva, care a fost dusă timp de zece zile cu o disciplină demnă de admiraţie. Rezultatul a fost că greva a trebuit să fie întreruptă la prima concesie aparentă, care nu însemna aproape nimic. Tovarăşii belgieni nu aveau sentimentul de a fi repurtat o victorie. Vedem, aşadar, că, *subordonată politicii marelui bloc, greva de masă nu a adus decît înfrîngeri*. Avînd în vedere aceasta, vom respinge propunerea de a duce politica marelui bloc în sud şi a face grevă de masă în Prusia.

Reprezentanţii celuilalt curent spun că ar fi prematur să se facă în Germania propagandă pentru greva de masă, căci noi am fi mai puţin copţi pentru aceasta decît proletariatul altor ţări. În Germania, noi avem cele mai puternice organizaţii, fondurile cele mai mari, cea mai numeroasă fracţiune parlamentară, şi tocmai noi, din întregul proletariat internaţional, nu sîntem încă copţi? Se spune că organizaţia noastră, în ciuda forţei sale, reprezintă numai o minoritate a proletariatului. Judecînd în felul acesta, vom fi copţi abia cînd

ultimul bărbat şi ultima femeie îşi vor plăti cotizaţia la Asociaţia electorală. Noi nu trebuie să aşteptăm această prea frumoasă clipă. În toate acţiunile importante, noi contăm nu numai pe masele organizate, ci şi pe faptul că ele antrenează şi masele neorganizate. Căci ce s-ar alege din lupta proletară dacă ne-am bizui numai pe masele organizate!

În greva generală de zece zile din Belgia, cel puţin două treimi din numărul greviştilor erau neorganizaţi. Fireşte, de aici nu trebuie să tragem concluzia că organizarea nu ar fi necesară. Forţa organizaţiei constă tocmai în aceea că ea este capabilă să atragă la acţiune, la timpul potrivit, masele neorganizate. Folosirea unor astfel de situaţii este un mijloc de a face ca organizaţiile partidului şi cele sindicale să crească foarte mult. Completarea organizaţiilor puternice trebuie să fie făcută printr-o vastă politică de perspectivă, căci altfel organizaţiile vor lîncezi cu timpul. Istoria partidului şi a sindicatelor ne arată că organizaţiile noastre cresc în perioadele de asalt. Atunci şi cei neorganizaţi se strîng sub steagurile noastre. Organizaţiile care socotesc dinainte, pînă la para, cît va trebui să coste susţinerea unei acţiuni nu sînt bune de nimic, ele nu pot rezista furtunii. Toate acestea trebuie lămurite bine şi nu trebuie să tragem cu atîta insistenţă un zid despărţitor între cei organizaţi şi cei neorganizaţi.

Celor care cer conducerii de partid să pregătească, împreună cu Comisia generală, greva de masă, trebuie să li se răspundă: grevele de masă nu se fac la comandă. Dar este necesar să arătăm că *ne aflăm în Germania în faţa unei situaţii cînd grevele de masă sînt inevitabile*. În prezent, prin adoptarea monstruosului proiect de lege privind cheltuielile militare, imperialismul a înregistrat o nouă victorie. După unele speranţe nutrite în rîndurile noastre cu privire la colaborarea cu liberalii ne-am convins că aceştia se ploconesc în faţa imperialismului. Atunci cînd, cu prilejul proiectului de lege pentru acoperirea cheltuielilor, fracţiunea noastră s-a pronunţat — în mod regretabil — pentru impozitul pe proprietate, acest lucru s-a făcut cu intenţia de a izola, în alianţă

cu progresiştii şi naţional-liberalii, blocul negrilor-albaştri. Dar liberalii ne-au izolat pe *noi*, s-au unit cu negrii-albaştrii şi au făcut, în spatele social-democraţilor, din impozitul pe proprietate o mizerabilă cîrpăceală. Votul final al fracţiunii noastre în legătură cu proiectul de lege pentru acoperirea cheltuielilor a produs o puternică frămîntare în presa externă a partidului şi în adunări. La congresul partidului vor avea loc vii dezbateri asupra acestei chestiuni.

Din triumful repurtat de imperialism în ceea ce priveşte proiectul de lege pentru acoperirea cheltuielilor militare am tras din nou învăţătura usturătoare că pe liberali nu se mai poate conta. De aceea e nevoie să deschidem ochii maselor. Parlamentarii noştri au nutrit iluzia că ar putea constitui un bloc cu liberalii împotriva negrilor-albaştri, dar acum această iluzie a fost spulberată. Recenta victorie a imperialismului a fost un nou pas către ascuţirea contradicţiilor de clasă. Trăim într-o perioadă cînd în cadrul parlamentului nu mai pot fi dobîndite avantaje pentru proletariat. De aceea trebuie ca masa însăşi să intre în arenă. Dezvoltarea merge către o situaţie în care greva de masă nu poate fi scoasă de pe ordinea de zi nici în Germania. Nu este vorba de a pregăti greva de masă, dar trebuie să avem grijă ca politica noastră să exprime maximum de energie ce se cere în actuala situaţie.

Cel mai recent capitol al politicii noastre de partid datează din 1912, de la victoria noastră electorală. Această victorie a trezit speranţe dintre cele mai îndrăzneţe. Într-un articol publicat în „Vorwärts", Kautsky vorbea despre apariţia unui nou liberalism. Aceasta a fost o iluzie funestă, care se explică însă prin lozinca „atenuării" [6], lansată în vederea balotajului.

„Atenuarea" este o politică cum nu ar trebui să existe. După „atenuare" au apărut vagi speranţe într-un nou liberalism, apoi aşteptările exaltate legate de ocuparea de către un social-democrat a unui loc în prezidiul Reichstagului. Toate aceste speranţe s-au năruit, dar aceasta demonstrează că politica şi tactica noastră nu sînt de loc la înălţime. Am văzut ce

zarvă au stîrnit jubileul şi vizita ţarului sîngeros la curtea din Berlin. Acest prilej ar fi trebuit să fie folosit pentru o acţiune republicană. Oare de aceea avem 4 000 000 de social-democraţi ca atunci cînd vine ţarul sîngeros să ne ascundem în gaură de şarpe ? Cîţi partizani nu am fi putut cîştiga dacă am fi organizat o demonstraţie !

Dacă vrem să fim demni de viitoarele mari evenimente, atunci nu trebuie să purcedem la treabă în ordinea inversă şi să începem să pregătim greva de masă din punct de vedere tehnic. Cînd condiţiile vor fi coapte, atunci se va vedea şi ce tactică trebuie adoptată în greva de masă. Să nu ne batem capul cu problema sprijinului material. Mult mai necesar este să vă îndreptaţi atenţia asupra presei de partid, ca ea să fie arma voastră şi să exprime părerea şi starea voastră de spirit. Trebuie să mai băgaţi de seamă ca parlamentarii voştri să simtă în spatele lor o masă stăruitoare, pentru ca să n-o mai ia pe căi greşite, aşa cum au făcut cu prilejul proiectului de lege privind cheltuielile militare. Daţi o asemenea structură organizaţiilor voastre, încît să nu trebuiască să aşteptaţi pînă vi se face semn cu fanionul de sus, ci ca fanionul să se afle în mîna voastră. Nu vă pierdeţi în amănunte tehnice, cum sînt reorganizarea plăţii cotizaţiilor şi a sistemului de delegaţi. Toate acestea sînt foarte importante, dar înainte de toate trebuie să ne îndreptăm privirile către orientarea liniei generale a politicii noastre în parlament şi în întreaga ţară. Politică nu trebuie dusă în aşa fel încît masele să se afle întotdeauna în faţa unor fapte împlinite. Înainte de toate trebuie să vegheaţi ca presa să fie o armă ascuţită de luptă şi să împrăştie întunericul din capetele oamenilor. Masele trebuie să se afirme pentru a împinge înainte corabia partidului. Atunci vom putea privi cu încredere în viitor. Istoria îşi va săvîrşi singură opera ei. Vegheaţi ca şi *voi* să o săvîrşiţi bine pe a voastră.

„Vorwärts" din 24 iulie 1913

Militarismul, războiul şi clasa muncitoare

Cuvîntare rostită în faţa tribunalului din Frankfurt [7]

20 februarie 1914

Apărătorii mei au dovedit suficient netemeinicia juridică a capetelor de acuzare. De aceea aş dori să clarific acuzaţia din alt punct de vedere. Atît în declaraţia de azi a domnului procuror cît şi în actul său de acuzare, un rol important joacă nu numai textul afirmaţiilor mele incriminate, ci mai cu seamă *interpretarea şi tendinţa* care se atribuie acestor cuvinte. Domnul procuror a accentuat în repetate rînduri şi cu o deosebită tărie ceea ce, după părerea sa, *am urmărit conştient* prin afirmaţiile făcute în faţa acelor adunări. Ei bine, despre acest moment intern, psihologic al cuvîntării mele, despre conştiinţa mea, nimeni nu este mai competent şi mai în măsură să dea explicaţii temeinice şi depline ca mine.

Vreau să precizez de la început: sînt foarte dispusă să dau explicaţii complete domnului procuror şi dumneavoastră, domnilor judecători. Anticipînd problema principală, aş vrea să spun că ceea ce domnul procuror a zugrăvit aici, sprijinindu-se pe declaraţiile martorilor săi principali, ca fiind firul gîndirilor mele, intenţiile şi sentimentele mele nu este decît o caricatură *banală şi searbădă atît a cuvîntărilor mele cît şi a muncii de agitaţie social-democrate în general.* Ascultînd aceste expuneri ale procurorului, am rîs în sinea mea şi mi-am spus: avem aici încă un exemplu clasic care ne arată că o cultură formală este cu totul insuficientă pentru a înţelege gîndirea social-democrată, ideologia noastră în toată complexitatea ei, esenţa ei ştiinţifică şi profunzimea

ei istorică atunci cînd apartenenţa socială de clasă stă în calea acestei înţelegeri. Dacă v-aţi fi adresat, domnilor judecători, celui mai simplu şi mai lipsit de cultură muncitor dintre miile de participanţi la adunările în care am luat cuvîntul, el v-ar fi redat cu totul altă imagine, ar fi avut cu totul altă impresie despre expunerile mele. Da! Femeile şi bărbaţii simpli din rîndurile poporului muncitor sînt în stare să înţeleagă ideologia noastră, care în creierul unui procuror prusian se reflectă ca într-o oglindă deformată, ca o caricatură. Am să demonstrez aceasta mai amănunţit prin cîteva exemple.

Domnul procuror a afirmat de mai multe ori că eu aş fi „instigat peste măsură" auditoriul încă înainte de acea declaraţie incriminată, care ar fi constituit punctul culminant al cuvîntării mele. În legătură cu aceasta declar: *domnule procuror, noi, social-democraţii, nu instigăm de loc!* Căci ce înseamnă „a instiga"? Am încercat eu oare să vîr în capul auditorilor mei ceva în felul acesta: ca germani, dacă veţi ajunge în timp de război într-o ţară duşmană, de exemplu în China, purtaţi-vă în aşa fel, încît nici după o sută de ani un chinez să nu îndrăznească să se uite chiorîş la un neamţ. Dacă aş fi vorbit *aşa,* atunci, fără îndoială, aş fi instigat. Sau poate am încercat să stîrnesc în rîndul maselor adunate înfumurarea naţională, şovinismul, dispreţul şi ura faţă de alte rase şi popoare? Aceasta ar fi fost, fără îndoială, o instigare.

Dar eu n-am vorbit în felul acesta şi nici un om cu educaţie social-democrată nu vorbeşte în acest fel. Ceea ce am făcut în adunările de la Frankfurt, ceea ce facem mereu în vorbă şi în scris noi, social-democraţii, este cu totul altceva. *Noi răspîndim lumina, facem cunoscute maselor muncitoare interesele lor de clasă şi sarcinile lor istorice,* le arătăm liniile generale ale dezvoltării istorice, tendinţele prefacerilor economice, politice şi sociale care se desfăşoară în sînul societăţii noastre actuale şi care cer cu o necesitate implacabilă ca, la un anumit grad al dezvoltării ei, orîn-

duirea socială actuală să fie înlăturată şi în locul ei să fie instaurată o orînduire socială superioară, orînduirea socialistă. Aceasta este agitaţia pe care o facem, astfel ridicăm noi — prin influenţa înnobilatoare a perspectivelor istorice, pe tărîmul cărora ne situăm — nivelul vieţii morale a maselor. Din acelaşi punct de vedere larg ducem şi *agitaţia noastră contra războiului şi militarismului*, pentru că la noi, social-democraţii, totul se încheagă într-o concepţie asupra lumii armonioasă, unitară, ştiinţific întemeiată. Iar dacă domnul procuror, cu jalnicii săi martori, socoteşte toate acestea pur şi simplu o instigare, atunci această înţelegere grosolană şi simplistă se datoreşte numai *incapacităţii procurorului de a gîndi în mod social-democrat.*

Domnul procuror a vorbit, de asemenea, de mai multe ori, de pretinsele mele îndemnuri la *„uciderea superiorilor"*. Aceste îndemnuri la uciderea ofiţerilor, ascunse, dar pe înţelesul tuturor, ar dezvălui sufletul meu negru şi caracterul primejdios al intenţiilor mele. Ei bine, vă rog să presupuneţi un moment că declaraţiile ce mi se pun în gură ar fi chiar adevărate ; în acest caz, dacă veţi chibzui puţin, va trebui să recunoaşteţi că procurorul — în intenţia lui lăudabilă de a mă zugrăvi cît mai în negru — şi-a ieşit complet din rol. Oare cînd şi contra *căror* „superiori" am instigat ? Acuzarea însăşi afirmă că am pledat pentru introducerea *sistemului miliţiei* în Germania şi că am arătat că în acest sistem esenţialul este obligaţia de a se da trupelor armele acasă, aşa cum se face în Elveţia. Pe această obligaţie — reţineţi —, *pe această obligaţie* m-aş fi bazat cînd am spus că la un moment dat arma ar putea fi îndreptată într-o direcţie care să nu fie pe placul stăpînitorilor. Este deci limpede : domnul procuror m-a acuzat de *a fi aţîţat* la asasinarea nu a superiorilor din cadrul actualului sistem militar german, ci a superiorilor din cadrul *viitoarei miliţii germane !* Propaganda noastră în favoarea sistemului miliţiei este combătută energic, iar în actul de acuzare ce mi s-a întocmit, această propagandă este calificată de-a dreptul o crimă. În acelaşi timp însă, procurorul se simte chemat să ia apărarea vieţii, ameninţate de mine, a ofiţerilor acestui hulit sistem de miliţie. Încă un pas şi, din prea mult zel, domnul procuror va ridica împotriva mea acuzaţia că *aş fi instigat la atentate împotriva preşedintelui viitoarei Republici germane !*

Ce-am spus în realitate cu privire la aşa-zisa ucidere a superiorilor ? Am spus cu totul altceva ! Am arătat în cuvîntarea mea că, de obicei, apologeţii oficiali ai actualului militarism caută să justifice existenţa acestuia prin fraze despre necesitatea apărării patriei. Dacă această grijă pentru patrie ar fi cinstită şi sinceră, atunci — aşa cum am spus — clasele stăpînitoare nu ar trebui să facă altceva decît să traducă în fapt o veche revendicare programatică a social-democraţiei : sistemul miliţiei. Căci aceasta este unica garanţie sigură a apărării patriei, deoarece numai poporul liber, care porneşte din proprie hotărîre la război împotriva duşmanului, poate forma un zid de apărare puternic şi de nădejde al libertăţii şi independenţei patriei. Numai atunci s-ar putea spune : Scumpă patrie, poţi fi liniştită ! De ce atunci, am întrebat eu, apărătorii oficiali ai patriei nu vor nici să audă despre acest sistem de apărare, singurul sistem eficace ? Pentru că nu le pasă de loc de apărarea patriei, ci îi interesează războaiele imperialiste de cucerire, pentru care miliţia, desigur, nu corespunde de fel. Şi apoi, desigur, clasele stăpînitoare nu îndrăznesc să înarmeze poporul muncitor, pentru că conştiinţa lor încărcată de exploatatori îi face să se teamă că la un moment dat arma ar putea fi îndreptată într-o direcţie care să nu fie pe placul stăpînitorilor.

Ceea ce am afirmat că este *temerea claselor stăpînitoare* mi se impută acum de către domnul procuror, pe baza spuselor neîndemînatecilor săi martori, ca o instigare ! Aveţi deci încă o dovadă a harababurii pe care a produs-o în capul dumisale absoluta incapacitate de a urmări mersul gîndirii social-democrate.

Tot atît de fundamental greşită este şi afirmaţia acuzării că eu aş fi recomandat *exemplul olandez*, conform căruia în armata colonială soldatul are dreptul să tragă în superiorul său dacă acesta îl maltratează. În realitate, eu am vorbit atunci, în legătură cu militarismul şi maltratarea soldaţilor, de neuitatul nostru conducător *Bebel*, şi am arătat că unul dintre cele mai importante capitole ale operei vieţii sale a fost lupta dusă în Reichstag contra acelora care maltratau soldaţii şi, spre ilustrare, am citat din procesul-verbal stenografiat al dezbaterilor Reichstagului — şi acestea sînt, după cîte ştiu, legale — mai multe cuvîntări ale lui Bebel, printre care şi unele expuneri din 1893 în care el vorbea despre obiceiurile din armata colonială olandeză. Vedeţi deci, domnilor, că şi aici a greşit domnul procuror în zelul său: în orice caz şi-a îndreptat acuzaţia nu contra mea, ci contra altuia.

Ajung acum la punctul esenţial al acuzării. Domnul procuror îşi bazează acuzaţia principală — afirmaţia că în cuvîntarea incriminată *aş fi îndemnat pe soldaţi ca în caz de război să se împotrivească ordinului de a trage în duşmani* — pe o deducţie căreia îi atribuie, probabil, o logică de fier şi o putere de convingere de necontestat. El face următoarea deducţie: de vreme ce am făcut agitaţie contra militarismului, de vreme ce am vrut să împiedic războiul, nu aş fi putut avea desigur în vedere altă cale, alt mijloc mai eficace decît acela de a îndemna direct pe soldaţi: dacă vi se va ordona să trageţi, nu trageţi! Nu-i aşa, domnilor judecători? Ce concluzie concisă şi convingătoare, ce logică irezistibilă! Şi, totuşi, permiteţi-mi să vă declar: această logică şi această concluzie rezultă din concepţia domnului procuror, nu din concepţia mea, nu din aceea a social-democraţilor. Acum v-aş ruga să fiţi deosebit de atenţi. Eu afirm că concluzia că singurul mijloc eficace pentru a împiedica războaiele ar consta în a ne adresa direct soldaţilor şi a-i îndemna să nu tragă nu este decît reversul concepţiei după care totul este în ordine în stat atîta timp cît soldatul se supune ordinului superiorilor săi, pe scurt reversul concepţiei după care temelia puterii de stat şi a militarismului este *supunerea oarbă a soldaţilor*. Această concepţie a domnului procuror îşi găseşte o completare armonioasă, de exemplu, în declaraţia oficială a şefului suprem al armatei, declaraţie potrivit căreia împăratul ar fi spus anul trecut, la 6 noiembrie, la Potsdam, cu prilejul primirii vizitei regelui Greciei, că victoria armatei greceşti dovedeşte „că principiile cultivate de statul nostru major şi de trupele noastre, dacă sînt bine aplicate, chezăşuiesc întotdeauna victoria". *Statul-major cu „principiile" sale şi soldatul cu supunerea oarbă* — iată bazele purtării războiului şi garanţia victoriei. Ei bine, *noi, social-democraţii, nu sîntem de această părere.* Noi socotim că izbucnirea şi deznodămîntul unui război nu sînt determinate numai de armată, de „ordinele" de sus şi de „supunerea" oarbă de jos, ci că asupra lor *hotărăşte şi trebuie să hotărască marea masă a poporului muncitor. Noi considerăm că războaiele sînt purtate numai atunci şi numai atîta timp cît masele muncitoare participă la ele în mod activ, fie considerîndu-le drepte şi necesare, fie, cel puţin, suportîndu-le cu îngăduinţă.* Dacă, dimpotrivă, marea majoritate a poporului muncitor ajunge la convingerea — *şi a trezi într-însa această convingere, această conştiinţă este tocmai sarcina pe care ne-o punem noi, social-democraţii —, deci atunci cînd majoritatea poporului ajunge la convingerea că războaiele sînt un fenomen barbar, profund imoral, reacţionar şi antipopular, atunci războaiele devin imposibile* chiar dacă soldatul mai dă deocamdată ascultare ordinului superiorilor! După părerea procurorului, *armata* este cea care duce războiul, după părerea *noastră*, cel care duce războiul este *întregul popor*. Acesta trebuie să hotărască dacă un război trebuie să aibă loc sau nu; masele muncitoare, bărbaţi şi femei, bătrîni şi tineri — şi nu o mică minoritate a poporului care poartă haina militară —, au dreptul să hotărască soarta militarismului.

Explicînd toate acestea pe larg, am adus, cred, o dovadă clasică că într-adevăr aceasta este concepţia mea, concepţia noastră.

Sînt întîmplător în măsură să răspund procurorului din Frankfurt, care mi-a pus întrebarea pe *cine* am vizat atunci cînd am spus că „aceasta *noi* nu o facem", printr-o referire la un discurs ţinut de mine la Frankfurt. La 17 aprilie 1910 am vorbit acolo, la circul Schumann, în faţa a aproximativ 6 000 de persoane, despre lupta dusă în Prusia pentru dreptul de vot — după cum ştiţi, lupta noastră se afla tocmai într-o perioadă de avînt. În darea de seamă stenografiată a acelei cuvîntări, la pagina 10, scrie următoarele :

„Stimată asistenţă ! Trebuie spus că în actualele lupte pentru dreptul de vot, ca şi în toate problemele politice importante ale progresului în Germania, noi ne bizuim pe propriile noastre forţe. Dar cine sîntem *«noi»* ? *«Noi»* sîntem milioanele de proletari şi proletare ale Prusiei şi Germaniei. Dar noi sîntem mai mult decît o cifră. Noi sîntem acele milioane din munca cărora trăieşte societatea. Şi este suficient ca acest simplu fapt să prindă rădăcini în conştiinţa celor mai largi mase ale proletariatului german, pentru ca reacţiunea aflată astăzi la putere în Prusia să se convingă că lumea se poate descurca şi fără iuncherii de la răsărit de Elba şi fără conţii din centru, fără consilieri intimi şi la nevoie chiar şi fără procurori, dar că ea nu va putea exista nici 24 de ore dacă muncitorii îşi vor încrucişa o dată braţele".

După cum vedeţi, aici exprim lămurit care este, după părerea noastră, lucrul principal în viaţa politică şi în destinele statului : *conştiinţa, voinţa clară, hotărîrea marii mase a celor ce muncesc. Şi în acelaşi fel înţelegem şi problema militarismului.* Dacă clasa muncitoare ar ajunge să înţeleagă că nu trebuie să mai îngăduie războaiele şi ar lua această hotărîre, războaiele ar deveni imposibile.

Dar mai am şi alte dovezi că noi înţelegem agitaţia antimilitaristă tocmai aşa, şi nu altfel. Mă prinde mirarea :

domnul procuror îşi dă cea mai mare osteneală ca prin răstălmăciri, presupuneri şi deducţii arbitrare să desprindă din cuvintele mele care este calea pe care aş fi avut intenţia să acţionez împotriva războiului. Şi doar în faţa lui se află material doveditor din belşug. Noi nu facem agitaţia noastră antimilitaristă pe întuneric, pe ascuns, nu, ci o facem în plină lumină a zilei, în faţa oficialităţii. De decenii, lupta contra militarismului este obiectul principal al agitaţiei noastre. Încă din timpul vechii Internaţionale, ea constituie un subiect de discuţii şi hotărîri la aproape toate congresele internaţionale şi congresele de partid germane. Domnul procuror n-ar fi trebuit decît să urmărească viaţa complexă a omenirii, şi pretutindeni ar fi găsit dovezi interesante. Din păcate, nu pot să expun în faţa dumneavoastră tot bogatul material privitor la această problemă. Dar îngăduiţi-mi să expun cel puţin ceea ce este esenţial.

Încă în 1868, la *Congresul de la Bruxelles al Internaţionalei,* s-au arătat măsurile practice pentru împiedicarea războiului. În rezoluţia congresului se spune, printre altele :

„Întrucît popoarele pot reduce de pe acum numărul războaielor, opunîndu-se acelora care fac şi declară războaie ;

întrucît acest drept revine, în primul rînd, claselor oamenilor muncii, deoarece ele sînt aproape singurele care fac serviciul militar, şi sînt deci singurele care trebuie să-şi dea încuviinţarea ;

întrucît în acest scop le stă la dispoziţie un mijloc eficace, legal şi realizabil chiar în momentul de faţă ;

întrucît societatea nu ar putea trăi dacă producţia s-ar opri un timp şi ar fi de ajuns ca cei care produc să oprească lucrul pentru a face imposibile acţiunile întreprinse de guvernele despotice care iau măsuri de capul lor,

Congresul de la Bruxelles al Asociaţiei Internaţionale a Muncitorilor declară că va protesta în chipul cel mai energic şi unit împotriva războiului şi invită toate secţiunile asociaţiilor din diferite ţări, precum şi toate societăţile şi

organizațiile muncitorești fără deosebire să acționeze cu cel mai mare elan pentru a împiedica un război între popoare, care, fiind un război între cei ce produc, adică între frați și cetățeni, trebuie privit, totodată, ca un război civil.

Congresul recomandă muncitorilor în special ca, în cazul izbucnirii unui război în țara lor, să înceteze lucrul".

Trec peste numeroase alte rezoluții ale vechii Internaționale și mă opresc la congresele noii Internaționale. Congresul de la *Zürich* din 1893 declară:

„Poziția muncitorilor față de război este precis indicată în hotărîrea Congresului de la Bruxelles asupra militarismului. Social-democrația revoluționară internațională trebuie să se opună în toate țările din răsputeri acțiunilor șovine ale claselor stăpînitoare, să strîngă tot mai puternic legăturile de solidaritate dintre muncitorii din toate țările, să acționeze fără încetare pentru înlăturarea capitalismului, care a împărțit omenirea în două tabere dușmane și ațîță popoarele unele împotriva altora. O dată cu înlăturarea dominației de clasă dispare și războiul. Răsturnarea capitalismului înseamnă pacea lumii".

Congresul din 1896 de la *Londra* declară:

„Numai clasa muncitoare poate avea cu adevărat voința și poate dobîndi puterea pentru a asigura pacea în lume. De aceea, ea cere:

1. Desființarea simultană a armatelor permanente în toate statele și introducerea înarmării poporului.
2. Crearea unui tribunal internațional de arbitraj, ale cărui hotărîri să aibă putere de lege.
3. Hotărîrea definitivă asupra războiului și păcii să fie luată direct de către popor în cazul cînd guvernele nu vor voi să accepte hotărîrea tribunalului de arbitraj".

Congresul din 1900 de la *Paris* recomandă ca mijloc practic de luptă contra militarismului:

„Partidele socialiste să înceapă pretutindeni și să desfășoare cu deosebită energie educarea și organizarea tineretului în scopul combaterii militarismului".

Permiteți-mi să citez încă un pasaj important din rezoluția Congresului din 1907 de la *Stuttgart*, în care sînt sintetizate foarte concret rezultatele unei serii întregi de acțiuni practice ale social-democrației în lupta contra războiului. În această rezoluție se spune:

„Într-adevăr, de la Congresul internațional de la Bruxelles încoace, proletariatul a folosit în lupta sa neobosită contra militarismului cele mai diferite forme de acțiune, pe care le-a aplicat cu o energie și cu un succes tot mai mare, *refuzînd mijloacele bănești pentru înarmarea trupelor terestre și maritime și urmărind democratizarea organizației militare*, pentru a împiedica izbucnirea războaielor sau pentru a le pune capăt, precum și pentru a folosi în scopul eliberării clasei muncitoare zguduirile sociale provocate de război. Trebuie amintite în special acordul sindicatelor engleze și franceze, după cazul Fașoda [8], pentru asigurarea păcii și refacerea legăturilor prietenești dintre Anglia și Franța; acțiunea partidelor socialiste în parlamentele german și francez în timpul crizei marocane; manifestările organizate în același scop de socialiștii germani și francezi; acțiunile comune ale socialiștilor din Austria și Italia, care s-au adunat la Triest pentru a preveni un conflict între cele două state; energica intervenție a muncitorilor socialiști din Suedia pentru a împiedica un atac împotriva Norvegiei; în sfîrșit, jertfele eroice și luptele de masă ale muncitorilor socialiști și ale țăranilor din Rusia și Polonia pentru a se opune războiului dezlănțuit de țarism, pentru a-i pune capăt și a folosi criza în scopul eliberării țării și a clasei muncitoare. Toate aceste eforturi sînt mărturia forței crescînde a proletariatului și a *voinței sale tot mai puternice de a asigura menținerea păcii prin intervenții energice*".

Iar acum vă întreb: găsiți, domnilor, în toate aceste rezoluții și hotărîri măcar un singur apel care să arate că noi ne așezăm în fața soldaților și le strigăm: nu trageți? Și pentru ce nu o facem? Poate pentru că ne temem de urmările unei astfel de agitații, de paragrafe de legi? Ah,

n-am fi decît nişte creaturi jalnice dacă de frica urmărilor am neglija ceea ce considerăm necesar şi folositor. Nu, noi nu procedăm aşa pentru că ştim că cei care poartă haina militară sînt doar o parte a poporului muncitor, iar dacă poporul va ajunge să înţeleagă că războaiele au un caracter odios şi antipopular, atunci şi soldaţii vor şti ce au de făcut în asemenea împrejurări fără să mai fie nevoie de vreun apel din partea noastră.

Vedeţi, domnilor, că agitaţia noastră contra militarismului nu este atît de săracă şi simplistă cum şi-o închipuie domnul procuror. Noi dispunem de numeroase şi diferite mijloace de influenţare : *educaţia tineretului* — pe care o facem cu ardoare şi cu succese trainice, în ciuda tuturor greutăţilor ce ni se ridică în cale —, *propaganda pentru sistemul miliţiei, adunări de masă, demonstraţii de stradă*... În fine, priviţi ce se petrece în Italia. Cum au răspuns acolo muncitorii cu conştiinţă de clasă aventurii războinice de la Tripoli ? Ei au răspuns printr-o grevă de masă demonstrativă, excelent organizată. Şi cum a reacţionat la aceasta social-democraţia germană ? La 12 noiembrie, muncitorii din Berlin au adoptat în 12 adunări o rezoluţie *în care mulţumeau tovarăşilor italieni pentru organizarea grevei de masă.*

Asta-i, *greva de masă !*, spune procurorul. Tocmai în această direcţie crede el că a descoperit intenţia mea cea mai periculoasă de subminare a statului. Procurorul şi-a sprijinit astăzi acuzarea mai cu seamă pe referirile la agitaţia făcută de mine în favoarea grevei de masă, agitaţie în care întrezărea *cele mai îngrozitoare tendinţe de răsturnare violentă, aşa cum şi le poate imagina numai un procuror prusian.* Domnule procuror, dacă aş putea presupune la dumneavoastră cea mai mică capacitate de a pătrunde gîndirea social-democraţiei, de a manifesta o concepţie istorică mai nobilă, v-aş explica aici ceea ce explic cu succes în orice adunare populară, şi anume că grevele de masă, fiind *o anumită etapă în dezvoltarea relaţiilor actuale,* nu

se „fac“, aşa cum nu se „fac“ nici revoluţiile. Grevele de masă sînt *o etapă a luptei de clasă,* la care, fără îndoială, actuala dezvoltare duce în mod inevitabil. Rolul nostru, al social-democraţiei, în această privinţă este de *a face în aşa fel, încît clasa muncitoare să devină conştientă de aceste tendinţe ale dezvoltării,* pentru ca muncitorii să fie la înălţimea sarcinilor lor şi să acţioneze ca o masă populară pregătită, disciplinată, matură şi hotărîtă.

Vedeţi deci că şi în această privinţă procurorul, zugrăvind în actul de acuzare stafia grevei de masă aşa cum o înţelege el, vrea de fapt să mă pedepsească pentru ideile lui, şi nu pentru ale mele.

Cu aceasta voi încheia. Vreau să mai remarc un singur lucru. Domnul procuror a acordat în expunerile sale multă atenţie neînsemnatei mele persoane. El m-a prezentat ca pe un mare pericol pentru siguranţa statului şi nu s-a sfiit nici *să se coboare la nivelul revistei „Kladderadatsch“* şi să mă numească „Rosa cea roşie“. Ba chiar *a îndrăznit să pună la îndoială onoarea mea personală,* exprimînd temerea că, în cazul cînd s-ar da urmare rechizitoriului său, eu voi încerca să fug.

Domnule procuror, în ceea ce priveşte persoana mea, refuz cu dispreţ să răspund acuzaţiilor dumneavoastră. Însă un lucru trebuie să vă spun : *nu cunoaşteţi social-democraţia ! (Preşedintele întrerupe : „Nu sîntem dispuşi să ascultăm aici cuvîntări politice“.)* În 1913, mulţi colegi de-ai dumneavoastră au muncit în sudoarea frunţii pentru ca să pronunţe împotriva presei noastre într-un singur an pedepse totalizînd 60 de luni de închisoare. Aţi auzit oare ca măcar unul dintre acuzaţi să fi fugit de frica condamnării ? Credeţi că această ploaie de condamnări a făcut ca măcar un singur social-democrat să şovăie sau să se lase abătut de la îndeplinirea datoriilor sale ? *O, nu, cauza noastră desconsideră toată urzeala paragrafelor dumneavoastră, ea creşte şi se dezvoltă în ciuda tuturor procurorilor !*

În încheiere, încă un cuvînt cu privire la un atac *incalificabil, care se întoarce asupra autorului său.*

Procurorul a spus textual — mi-am notat — că cere imediata mea arestare, deoarece „ar fi de neînţeles ca acuzata să nu încerce să fugă". Cu alte cuvinte, aceasta înseamnă: dacă eu, procurorul, aş avea de executat o pedeapsă de un an, aş fugi. *Domnule procuror, vă cred, dumneavoastră aţi fugi. Un social-democrat însă nu fuge. El răspunde de faptele lui şi rîde de pedepsele dumneavoastră.*

Şi acum, condamnaţi-mă!

Publicată pentru prima oară în „Vorwärts" din 22 februarie 1914

Disciplină de partid

Şedinţa Reichstagului din 2 decembrie a adus din nou pe primul plan problema disciplinei de partid, şi membrii de partid trebuie să se ocupe serios, prin însăşi calitatea lor, de această problemă. Pentru a ajunge la concluzii juste se cere să analizăm lucrurile în profunzime, să nu ne oprim la suprafaţa lor.

Orice grupare, orice comunitate mai mare care se bazează pe colaborarea mai multor indivizi are nevoie de disciplină, adică de subordonarea fiecărui individ în parte, căci fără aceasta nu poate exista o conlucrare. Fără disciplină nu poate funcţiona nici o fabrică, nu poate exista nici un învăţămînt, nici o armată şi nici un stat. Dar stă oare aceeaşi disciplină la baza partidului social-democrat? Nu, nicidecum! Între disciplina noastră, social-democrată, şi disciplina de fabrică sau cea militară există o deosebire fundamentală, esenţială. Disciplina militară, ca şi cea din industria capitalistă sînt bazate pe constrîngerea externă şi servesc dominaţiei despotice a unei minorităţi asupra masei populare; disciplina social-democrată este bazată pe subordonarea liber consimţită şi serveşte democraţiei, adică voinţei maselor populare lămurite, voinţă căreia i se supune fiecare individ. Nimeni nu este întrebat dacă vrea sau nu să fie cetăţeanul unui stat. În partidul social-democrat intră de bunăvoie cei care se supun în mod voluntar voinţei masei partidului, pentru a traduce în fapt această voinţă pe tărîm social şi politic. Şi ce înseamnă această voinţă ne

arată întotdeauna, în mod limpede şi fără echivoc, programul partidului, ne arată rezoluţiile congreselor internaţionale la care a participat partidul.

În aceasta, şi numai în aceasta rezidă adevărata bază, justeţea internă şi sensul istoric al disciplinei social-democrate. Ea este unealta istorică şi mijlocul indispensabil pentru a traduce mereu în fapte politice voinţa fixată în programul partidului muncitoresc, în rezoluţiile congreselor partidului şi ale congreselor internaţionale.

Mişcarea muncitorească are diverse organe care o slujesc, şi în fiecare din aceste organe individul trebuie să se supună majorităţii. Dar disciplina acestor organe, de exemplu disciplina fracţiunii parlamentare, a conducerii de partid, a comitetelor de tineret, a comitetelor culturale etc. etc., nu are alt scop decît realizarea *disciplinei de partid*, adică punerea în aplicare a programului partidului şi a rezoluţiilor întregului partid. Să ne închipuim pentru o clipă că fracţiunea social-democrată din Reichstag ar fi hotărît dintr-o dată, cu o mare majoritate de voturi sau aproape în unanimitate, să se alăture partidului național-liberal. Ar fi în cazul acesta justificată referirea membrilor săi la disciplina de partid ? Orice tovarăş va răspunde fără ezitare că *nu*. O fracţiune social-democrată care ar hotărî dintr-o dată să se alăture partidului naţional-liberal ar fi, dimpotrivă, tocmai cea care a încălcat disciplina de partid în modul cel mai brutal şi, în consecinţă, ar trebui supusă judecăţii întregului partid. O asemenea hotărîre a fracţiunii parlamentare ar dezlega pe fiecare membru al său de obligaţia de a se supune acestei hotărîri, aşa cum astăzi, în armată, un soldat este dezlegat de obligaţia de a se supune ordinului atunci cînd i se cere să comită acţiuni care contravin legii. Aşa cum fiecare cetăţean şi soldat este obligat să respecte legile, tot aşa fiecare social-democrat este obligat să respecte întru totul programul de partid. Şi nici chiar un grup de o sută de tovarăşi, reprezentînd o adunare locală, o cooperativă de consum sau o fracţiune parlamen-

tară, nu are dreptul într-un partid democrat cum este partidul social-democrat să silească individul să-şi trădeze partidul. Disciplina întregului partid, adică disciplina faţă de programul partidului, e mai presus de orice disciplină de grup şi e singura care poate împuternici pe acesta din urmă, fixînd totodată şi limitele împuternicilor sale.

În exemplul nostru, lucrurile sînt clare şi fără echivoc, pentru că ne-am imaginat o hotărîre care se caracterizează încă de la prima vedere ca o trădare faţă de partid. Dar o fracţiune poate lua hotărîri cu urmări grele pentru întregul partid fără a se situa formal alături de partidul naţional-liberal ; ea poate lua hotărîri care să contrazică de-a dreptul programul, tactica, tradiţia şi rezoluţiile congreselor, toate broşurile, ziarele şi cuvîntările agitatorice din cei 50 de ani de existenţă a partidului. O astfel de hotărîre ar constitui, fără îndoială, cea mai flagrantă încălcare de pînă acum a disciplinei faţă de întregul partid.

Pînă acum nu se ştie şi, probabil, încă o bună bucată de vreme nu se va şti cum apreciază partidul şedinţele Reichstagului din 4 august şi 2 decembrie. Pînă azi este cunoscută opiniei publice numai părerea a 110 deputaţi ai Reichstagului şi a 30—40 de redactori. Într-un partid democrat ca al nostru nu sînt însă hotărîtoare părerea şi voinţa unui număr de literaţi, activişti de partid sau parlamentari, ci părerea şi voinţa marii majorităţi a proletariatului, a milioanelor care îşi adoptă hotărîrile după o matură chibzuinţă, după dezbateri largi şi deschise. Astăzi, cînd ne găsim sub stare de asediu, cînd sîntem lipsiţi de libertatea presei, de dreptul de întrunire, de o viaţă de partid liberă şi nestingherită, cînd nu ne putem manifesta opinia noastră, marea masă a tovarăşilor de partid nu are posibilitatea să-şi exprime părerea. Şi voturile de încredere pe care le-au obţinut unii deputaţi în circumscripţiile lor electorale au, *în asemenea condiţii politice* pe întreaga ţară, o valoare foarte mică. Rămîne un fapt stabilit că de la izbucnirea războiului, sub protecţia stării de asediu, se comit

în permanență grave încălcări de disciplină, cu scopul de a abate social-democrația de la linia ei de pînă acum, de a schimba fizionomia ei, de a o abate de la țelurile ei. Aceste încălcări de disciplină constau în faptul că unele organe de partid, în loc de a sluji voința generală, adică programul partidului, nesocotesc arbitrar voința generală.

Și abia cînd va fi înlăturată disciplina de fier a stării de asediu, marea masă a membrilor de partid va impune din nou disciplina sa și va putea cere socoteală pentru încălcările comise.

„Sozialdemokratische Korrespondenz“
din decembrie 1914

Refacerea Internaționalei

I

La 4 august 1914, social-democrația germană a abdicat politicește și, totodată, s-a prăbușit și Internaționala Socialistă. Toate încercările de a nega aceste fapte sau de a le învălui în ceață, indiferent de motivele care le-ar da naștere, au în mod obiectiv o singură tendință : să eternizeze și să dea o aparență de stare normală, conștientă acelor iluzii funeste ale partidelor socialiste, acelor slăbiciuni interne ale mișcării care au dus la prăbușirea ei și să facă din Internaționala Socialistă pentru multă vreme o ficțiune, o ipocrizie.

Prăbușirea însăși este fără precedent în istoria tuturor timpurilor. Socialism sau imperialism — aceasta era alternativa care a rezumat în ultimul deceniu orientarea politică a partidelor muncitorești. Această alternativă a fost formulată, mai ales în Germania, în numeroase cuvîntări programatice, adunări populare, broșuri și articole de ziar, devenind lozinca social-democrației, concepția ei despre actuala fază istorică și tendințele acesteia.

O dată cu izbucnirea războiului mondial, cuvîntul a devenit fapt, alternativa s-a transformat dintr-o tendință istorică într-o situație politică. Pusă în fața acestei alternative, pe care ea a înțeles-o cea dintîi și a adus-o la cunoștința maselor populare, social-democrația și-a strîns pînzele și a îngăduit imperialismului să obțină victoria fără luptă. De cînd există istoria luptei de clasă, de cînd există partide politice, niciodată nu s-a mai întîmplat ca vreun partid care

a crescut neîncetat timp de 50 de ani, care şi-a cucerit o poziţie de prim rang, care a strîns milioane de oameni în jurul său să dispară cu desăvîrşire ca factor politic în 24 de ore, aşa cum a dispărut social-democraţia germană. Tocmai pentru că a fost cea mai organizată şi disciplinată avangardă a Internaţionalei, cazul ei este dovada cea mai elocventă a falimentului social-democraţiei de astăzi.

Kautsky, care, ca reprezentant al aşa-numitului „centru marxist", sau, vorbind în termeni politici, ca teoretician al mlaştinii, a înjosit de ani de zile teoria noastră, făcînd din ea slujnica complezentă a practicii oficiale a „forurilor de partid", şi care a contribuit astfel din plin la actuala prăbuşire a partidului, a şi inventat o nouă teorie pentru a justifica şi a scuza această prăbuşire. După această teorie, social-democraţia ar fi un instrument al păcii, dar nu şi un mijloc împotriva războiului. Sau, după cum declară, suspinînd, în revista austriacă „Kampf" discipolii devotaţi ai lui Kautsky în legătură cu actualele rătăciri ale social-democraţiei : singura politică ce se cuvine a fi urmată de socialism în timpul războiului este „tăcerea" ; abia cînd vor suna clopotele păcii, socialismul trebuie să intre din nou în funcţiune *. Această teorie a adoptării voluntare a situaţiei de eunuc, teorie care crede că poate păzi virtutea socialismului numai dacă-l suprimă ca factor în momentele hotărîtoare ale istoriei mondiale, suferă de greşeala fundamentală a tuturor calculelor făcute de impotenţii politici : ei uită că socoteala de-acasă nu se potriveşte cu cea din tîrg.

Pusă în faţa alternativei : pentru sau contra războiului, social-democraţia, din momentul în care a renunţat de a fi „contra" războiului, a fost silită de imperativul inexorabil al istoriei să aplece, cu toată greutatea ei, balanţa *în favoarea* războiului. În memorabila consfătuire a fracţiunii parlamentare de la 3 august, Kautsky a pledat pentru aprobarea creditelor, iar „austromarxiştii" (cum se numesc ei

* Vezi articolul lui F. Adler în numărul din ianuarie al revistei „Kampf".

înşişi) consideră şi acum, în revista „Kampf", că aprobarea creditelor de război de către fracţiunea social-democrată este ceva de la sine înţeles. Tot ei însă varsă din cînd în cînd lacrimi din cauza exceselor naţionaliste ale organelor de partid social-democrate şi din cauza insuficienţei cunoştinţelor teoretice ale acestora în ceea ce priveşte mai ales despicarea în patru a noţiunii de „naţionalitate" şi a altor „noţiuni" şi care ar fi, după ei, pricina tuturor rătăcirilor. Lucrurile îşi au însă logica lor chiar şi atunci cînd oamenii ar vrea să nu o aibă. O dată ce social-democraţia, prin reprezentanţii ei parlamentari, s-a pronunţat *pentru* sprijinirea războiului, toate celelalte evenimente s-au desfăşurat de la sine, cu o inevitabilitate proprie destinului istoric.

Începînd din 4 august, social-democraţia germană, departe de a „tăcea", a preluat o importantă funcţie istorică : aceea de scutier al imperialismului în actualul război. Napoleon a spus cîndva : doi factori hotărăsc desfăşurarea unei bătălii, şi anume factorul „pămîntesc", adică terenul, calitatea armelor, condiţiile atmosferice etc., şi factorul „ divin", adică moralul armatei, entuziasmul ei, credinţa în cauza proprie. De factorul „pămîntesc" s-a îngrijit în actualul război, de partea germană, în special firma „Krupp" din Essen, iar meritul de a fi asigurat factorul „divin" revine, în primul rînd, social-democraţiei. Sprijinul pe care aceasta l-a acordat şi îl acordă zi de zi, începînd din 4 august, Germaniei pentru ducerea războiului este imens. O dată cu izbucnirea războiului, sindicatele au renunţat la orice lupte pentru salarii şi înconjură cu nimbul „socialismului" toate măsurile de siguranţă luate de autorităţile militare pentru prevenirea tulburărilor în rîndurile poporului ; femeile social-democrate, în loc să-şi folosească timpul şi energia pentru agitaţia social-democrată, le folosesc, braţ la braţ cu „patriotele" burgheze, pentru consolarea familiilor luptătorilor de pe front ; presa social-democrată, cu unele excepţii, foloseşte coloanele cotidianelor ei, publicaţiilor ei săptămînale şi lunare pentru a face propagandă în favoarea războiului, prezentîndu-l drept cauză naţională şi proletară ; după cum

se schimbă soarta războiului, ea ba zugrăveşte primejdia rusă şi teroarea dominaţiei ţariste, ba aţîţă ura poporului împotriva Albionului perfid ; ba jubilează de revoltele şi revoluţiile din coloniile străine, ba prezice refacerea puterii Turciei după război ; ba promite polonezilor, rutenilor şi tuturor popoarelor libertatea, ba exaltă în rîndurile tineretului proletar spiritul războinic şi vitejesc — pe scurt, depune toate sforţările pentru a cîştiga opinia publică şi masa poporului pentru ideologia războiului ; şi, în fine, parlamentarii şi conducătorii de partid social-democraţi nu numai că aprobă creditele pentru ducerea războiului, dar caută din răsputeri să înăbuşe în rîndurile maselor populare orice manifestare a îndoielii şi criticii, calificînd-o drept „punere de beţe în roate" ; iar personal, ei sprijină guvernul prin tot felul de servicii discrete, precum şi prin broşuri, cuvîntări şi articole de cel mai autentic patriotism naţional-german. Cînd s-a mai pomenit în istoria mondială un război în care să se întîmple fapte asemănătoare ?

Cînd şi unde s-a mai întîmplat ca suspendarea tuturor drepturilor constituţionale să fie primită cu atîta supunere, ca ceva de la sine înţeles ? Cînd şi unde s-a mai întîmplat ca opoziţia să înalţe un asemenea imn de slavă celei mai crunte cenzuri a presei cum se întîmplă în ziarele social-democraţiei germane ? Niciodată încă un război nu a găsit asemenea Pindari, o dictatură militară — asemenea supunere ; niciodată încă un partid politic nu a jertfit cu atîta ardoare tot ce a reprezentat şi a posedat pe altarul unei cauze împotriva căreia de mii de ori şi-a jurat sie însuşi şi lumii întregi să lupte pînă la ultima picătură de sînge. În comparaţie cu această schimbare, naţional-liberalii sînt adevăraţi Catoni romani, adevărate stînci de granit.

Organizarea puternică, mult lăudata disciplină a social-democraţiei germane s-au manifestat tocmai în aceea că în 24 de ore, la comanda unui pumn de parlamentari, un organism de patru milioane de oameni a putut fi întors din drum şi înhămat la carul unei cauze străine, împotriva căreia ţelul

vieţii lui era să lupte din răsputeri. Cei 50 de ani de muncă, de educare social-democrată îşi spun cuvîntul în acest război. Atît sindicatele cît şi unii conducători de partid pretind că energia şi forţa combatanţilor germani ar fi roadele „educaţiei" maselor în organizaţiile proletare. Marx şi Engels, Lassalle, Liebknecht, Bebel şi Singer au educat oare proletariatul german pentru ca să-l poată conduce Hindenburg ? Şi cu cît educaţia, organizarea, faimoasa disciplină, dezvoltarea sindicatelor şi a presei muncitoreşti se află la un grad mai înalt în Germania decît în Franţa, cu atît şi sprijinul acordat războiului de social-democraţia germană este mai eficace decît cel acordat de social-democraţia franceză.

În comparaţie cu serviciile pe care le aduc imperialismului autohton social-democraţia germană şi sindicatele germane, socialiştii francezi, cu miniştrii lor cu tot, apar ca nişte cîrpaci în străduinţa lor neobişnuită de a face pe bunii naţionalişti şi războinici.

II

Teoria oficială, al cărei organ este „Neue Zeit", abuzează după plac de marxism pentru a-l adapta la nevoile interne ale forurilor de partid în scopul justificării treburilor lor zilnice şi caută să explice mica nepotrivire dintre funcţia de astăzi a partidului muncitoresc şi cuvintele sale de ieri, afirmînd că socialismul internaţional s-ar fi ocupat mult de ceea ce trebuie să se facă *împotriva* izbucnirii războiului, dar nu şi de ceea ce trebuie să se facă *după* izbucnirea lui *. Ca o slujnică credincioasă, această teorie ne asigură că între practica de astăzi a socialismului şi trecutul lui ar exista cea mai deplină armonie, că nici un partid socialist nu are să-şi reproşeze ceva ce ar pune sub semnul întrebării apartenenţa sa la Internaţională. Această teorie maleabilă şi elastică are gata pregătită chiar şi o explicaţie suficientă pentru a lămuri

* Vezi articolul lui Kautsky apărut în „Neue Zeit" din 2 octombrie 1914.

contradicţia dintre actuala poziţie a social-democraţiei internaţionale şi poziţia ei din trecut, contradicţie care sare în ochi şi unui profan. Internaţionala s-a ocupat, chipurile, numai de problema evitării războiului. Dar acum „războiul este aici" şi tot acum iese la iveală că, după izbucnirea lui, pentru socialişti ar fi valabile cu totul alte reguli de conduită decît înainte de război. Din moment ce războiul a izbucnit, pentru proletariatul din orice ţară s-ar pune numai problema: victorie sau înfrîngere. Sau, după cum afirmă F. Adler, alt „austromarxist", într-un limbaj naturalist-filozofic: naţiunea, ca orice organism, trebuie înainte de toate să-şi apere existenţa. Cu alte cuvinte, aceasta înseamnă că pentru proletariat nu există *o singură* regulă de conduită, după cum susţinea pînă acum socialismul ştiinţific, ci *două*: una pentru timp de pace şi alta pentru timp de război. În timp de pace, în interiorul fiecărei ţări este valabilă lupta de clasă, iar pe plan extern solidaritatea internaţională; în timp de război, pe plan intern este valabilă solidaritatea dintre clase, iar pe plan extern lupta dintre muncitorii diverselor ţări. Apelul istoric al „Manifestului Comunist" a fost completat acum în mod esenţial şi, după corectarea făcută de Kautsky, sună cam astfel: proletari din toate ţările, uniţi-vă în timp de pace şi măcelăriţi-vă reciproc în timp de război! Aşadar, astăzi „fiecare împuşcătură să ucidă un rus, fiecare lovitură să doboare un francez", iar mîine, după încheierea păcii, „îmbrăţişaţi-vă, milioane, în sărutarea întregii lumi". Căci Internaţionala „este în esenţă un instrument al păcii", şi „nu este o unealtă eficace în timp de război" *.

Această teorie comodă nu numai că deschide perspective atrăgătoare pentru practica social-democrată, ridicînd la rangul de principiu fundamental al Internaţionalei Socialiste instabilitatea politicii fracţiunii parlamentare, împerecheată cu iezuitismul centrului, dar, mai mult, ea inaugurează o „revizuire" cu totul nouă a materialismului istoric, o revizuire faţă

* Vezi articolul lui Kautsky apărut în „Neue Zeit" din 27 octombrie, 1914.

de care încercările din trecut ale lui Bernstein apar ca un joc inofensiv de copil. Tactica proletară *înainte* de izbucnirea războiului şi *după* izbucnirea lui ar trebui deci să urmeze direcţii cu totul deosebite, ba chiar diametral opuse. Aceasta înseamnă că şi condiţiile sociale care stau la baza tacticii noastre ar trebui să fie fundamental deosebite în timp de pace şi în timp de război. După materialismul istoric întemeiat de Marx, întreaga istorie scrisă de pînă acum este istoria luptei de clasă. Potrivit materialismului revizuit de Kautsky, trebuie adăugat: cu excepţia perioadelor de război. După Kautsky, dezvoltarea socială, care de mii de ani este periodic zguduită de războaie, se desfăşoară după următoarea schemă: o perioadă a luptei de clasă, apoi o pauză, în care clasele se unesc şi au loc lupte naţionale, apoi iar o perioadă a luptei de clasă, iar pauză şi unirea claselor, şi aşa mai departe. De fiecare dată bazele vieţii sociale din timp de pace sînt răsturnate prin izbucnirea războiului, iar cele din perioada de război sînt date peste cap în momentul încheierii păcii. După cum se vede, aceasta nu mai este teoria dezvoltării sociale „prin cataclisme", teorie împotriva căreia a trebuit să se apere cîndva Kautsky împreună cu alţi amatori de „a pune beţe în roate"; aceasta este teoria dezvoltării în tumbe. Potrivit acestei teorii, societatea se mişcă ca un gheţar plutitor în apele primăverii, care, după ce baza lui s-a topit în curentul călduţ, se dă peste cap, repetîndu-se periodic acest joc drăgălaş.

Dar acest materialism istoric revizuit este contrazis în mod flagrant de toate faptele cunoscute din istoria de pînă acum. În locul contradicţiei proaspăt construite dintre război şi lupta de clasă, aceste fapte ne înfăţişează de fiecare dată o trecere dialectică clar vizibilă a războiului în luptă de clasă, şi invers, a luptei de clasă în război, vădind în felul acesta şi esenţa lor comună. Aşa a fost în timpul războaielor duse de oraşele medievale, în timpul războaielor din epoca reformei sau al războiului de eliberare a Ţărilor de Jos, şi tot aşa în timpul războaielor marii revoluţii franceze, al războiului de

secesiune din S.U.A., al Comunei din Paris şi al marii revoluţii ruse din 1905. Dar, chiar considerată numai din punct de vedere pur abstract-teoretic, teoria materialismului istoric construită de Kautsky, dacă stăm puţin să ne gîndim, nu are nimic comun cu teoria marxistă. Dacă, după cum spune Marx, nici lupta de clasă şi nici războiul nu cad din cer, ci sînt rezultatul unor cauze economice-sociale adînci, atunci nici prima, nici al doilea nu pot dispărea periodic dacă nu dispar şi cauzele lor. Lupta de clasă a proletariatului este doar o consecinţă necesară a relaţiilor muncii salariate, cît şi a dominaţiei politice de clasă a burgheziei. Or, în timpul războiului, relaţiile muncii salariate nu numai că nu dispar, ci, dimpotrivă, forţa lor este puternic sporită prin speculaţiile şi afacerile care înfloresc pe pămîntul gras al industriei de război, prin presiunea dictaturii militare exercitate asupra muncitorilor. Dominaţia politică de clasă a burgheziei nu încetează nici ea în timpul războiului, ci, dimpotrivă, prin desfiinţarea drepturilor constituţionale devine o dictatură de clasă nemascată prin nimic. Şi, de vreme ce izvoarele economice şi politice ale luptei de clasă ţîşnesc în societate în timp de război de zece ori mai puternic decît în timp de pace, cum poate înceta consecinţa lor inevitabilă — lupta de clasă? Şi, invers, războaiele actualei perioade istorice rezultă din interesele potrivnice ale grupurilor capitaliste concurente şi din nevoia de expansiune a capitalului. Aceste două resorturi nu acţionează însă numai atunci cînd bubuie tunurile, ci şi în timp de pace, pregătind izbucnirea războaielor şi făcîndu-le inevitabile. Căci războiul este — după cum îi place lui Kautsky să-l citeze pe Clausewitz — doar „continuarea politicii cu alte mijloace". Tocmai faza imperialistă a dominaţiei capitaliste a făcut ca pacea să devină ceva iluzoriu din cauza cursei înarmărilor, proclamînd, în fond, dictatura militarismului, războiul permanent. Şi astfel, materialismul istoric revizuit se află în faţa unei alternative. Ori lupta de clasă este şi în timp de război legea atotputernică a existenţei proletariatului, şi atunci proclamarea în locul ei a armoniei de clasă

în timp de război de către instanţele de partid înseamnă o lovitură dată intereselor vitale ale proletariatului, ori lupta de clasă înseamnă şi în timp de pace o lovitură dată „intereselor naţionale" şi „securităţii patriei". Factorul fundamental al vieţii sociale, atît în timp de război cît şi în timp de pace, este ori lupta de clasă, ori armonia dintre clase.

Practic, alternativa se prezintă şi mai limpede. Ori social-democraţia va declara, pocăită: pater peccavi (părinte, am păcătuit) în faţa burgheziei naţionale — cum făceau pe vremuri tinerii aventurieri şi cum fac azi bătrînii bigoţi din rîndurile noastre —, şi atunci va trebui să-şi revizuiască din temelii şi pentru timp de pace întreaga tactică şi principiile pentru a le adapta actualei sale poziţii social-imperialiste, ori va declara: pater peccavi în faţa proletariatului internaţional, şi atunci va trebui să-şi adapteze atitudinea din timp de război principiilor proclamate în timp de pace. Ceea ce este valabil pentru mişcarea muncitorească germană este, fireşte, valabil şi pentru cea franceză.

Ori Internaţionala va rămîne şi după război o movilă de ruine, ori reînvierea ei va începe pe tărîmul luptei de clasă, singura din care-şi poate trage vlaga. Dacă însă va relua vechiul cîntec cu care a fermecat lumea pînă la 4 august, ca şi cum între timp nu s-ar fi întîmplat nimic, Internaţionala nu va reînvia. Refacerea Internaţionalei poate începe numai printr-o „biciuire profundă şi totală a propriilor lipsuri şi slăbiciuni", a propriei decăderi morale de la 4 august încoace, prin lichidarea întregii tactici de după 4 august. Un prim pas în această direcţie trebuie să-l constituie acţiunea pentru terminarea grabnică a războiului, precum şi pentru făurirea păcii potrivit intereselor comune ale proletariatului internaţional.

III

În chestiunea păcii, în rîndurile partidului au ieşit pînă acum în evidenţă două curente deosebite. Unul, reprezentat de Scheidemann, membru în conducerea partidului, de mai

mulţi alţi deputaţi ai Reichstagului şi de unele ziare de partid, lansează, ca un ecou al guvernului, lozinca de „a rezista pînă la capăt" şi combate mişcarea pentru pace ca neoportună şi primejdioasă pentru interesele militare ale patriei. Acest curent sprijină continuarea războiului, deci se îngrijeşte obiectiv ca războiul să fie continuat în spiritul claselor dominante, „pînă la victoria corespunzătoare jertfelor aduse", „pînă ce pacea va fi asigurată". Cu alte cuvinte, adepţii lozincii de „a rezista pînă la capăt" se îngrijesc ca tendinţa obiectivă a războiului să ducă cît mai aproape de cuceririle imperialiste, pe care Rohrbach, Dix şi alţi proroci ai dominaţiei mondiale germane le prezintă deschis în ziarul „Post" drept ţel al războiului. Dacă aceste vise frumoase nu vor deveni realitate, iar puieţii sădiţi de tînărul imperialism german nu vor creşte pînă la cer, nu va fi vina celor de la redacţia ziarului „Post" şi nici a tovarăşilor lor de drum din rîndurile social-democraţiei germane. Nu „declaraţiile" solemne în parlament „împotriva oricărei politici de cucerire" sînt hotărîtoare pentru deznodămîntul războiului, ci sprijinirea lozincii de „a rezista pînă la capăt". Războiul, pentru a cărui continuare pledează Scheidemann şi alţii, are logica sa proprie ; purtătorii lui consacraţi sînt elementele agrare-capitaliste, care stau astăzi în şea, şi nu modestele figuri ale parlamentarilor şi redactorilor social-democraţi, care nu fac decît să le ţină scara. Atitudinea social-imperialistă a partidului este expresia cea mai evidentă în această privinţă.

În timp ce şi în Franţa conducătorii partidului — fireşte, pornind de la o cu totul altă situaţie militară — se cramponează de lozinca de „a rezista pînă la victorie", în toate ţările se observă o mişcare tot mai puternică pentru terminarea cît mai grabnică a războiului. Ceea ce caracterizează în modul cel mai pregnant toate aceste gînduri şi dorinţe de pace este formularea plină de grijă a garanţiilor de pace, care urmează a fi revendicate la terminarea războiului. Apare nu numai revendicarea generală : nici o cucerire, ci şi o serie întreagă de noi revendicări, ca dezarmarea generală sau, mai modest,

reducerea metodică a cursei înarmărilor, desfiinţarea diplomaţiei secrete, comerţul liber pentru toate naţiunile în colonii şi încă multe alte lucruri frumoase. Demn de admirat în toate aceste clauze, care au în vedere viitoarea fericire a omenirii şi evitarea războaielor în viitor, este optimismul de nezdruncinat, care, ieşind nevătămat din catastrofa actualului război, sădeşte noi... rezoluţii chiar pe mormîntul vechilor speranţe. Dacă putem trage vreo învăţătură din prăbuşirea de la 4 august, apoi este învăţătura de importanţă istorică că o chezăşie eficace a păcii şi un adevărat bastion împotriva războiului nu se realizează prin dorinţe pioase, prin reţete ticluite cu vicleşug şi prin revendicări utopice adresate claselor dominante, ci numai şi numai prin puternica voinţă activă a proletariatului de a rămîne devotat politicii sale de clasă, solidarităţii sale internaţionale în toate furtunile imperialismului. Partidele socialiste din ţările cele mai importante, şi în primul rînd cel din Germania, s-au dovedit neputincioase nu din lipsa revendicărilor şi formulelor, ci din lipsa capacităţii de a sprijini aceste revendicări prin voinţa şi fapta în spiritul luptei de clasă şi al internaţionalismului. Dacă astăzi, după toate cîte le-am trăit, am concepe acţiunea pentru pace ca o ticluire a celor mai bune reţete împotriva războiului, ar trebui să constatăm lucrul cel mai primejdios pentru socialismul internaţional, şi anume că, în ciuda lecţiilor severe pe care le-a căpătat, el n-a învăţat şi n-a uitat nimic.

Şi în această privinţă Germania este un exemplu clasic. Recent, un deputat al Reichstagului, Hoch, a publicat în „Neue Zeit" un program al păcii, pe care — după cum mărturisea un organ de partid — l-a susţinut cu multă căldură. Din acest program nu lipsea nimic ; el cuprindea o enumerare de „revendicări" menite să preîntîmpine în viitor în mod sigur şi fără dureri războaiele, cît şi o expunere convingătoare în care se demonstra că o pace grabnică este posibilă, necesară şi dorită. Lipsea doar un singur lucru, şi anume indicaţia că în vederea păcii trebuie acţionat prin fapte, şi nu prin „dorinţe", şi cum anume trebuie acţionat prin fapte !

Autorul face parte din majoritatea compactă a fracţiunii parlamentare, care nu numai că a votat de două ori creditele de război, ci a şi justificat, de fiecare dată, acest vot ca o necesitate politică, patriotică, socialistă ; bine dresată pentru noul ei rol, această majoritate este gata să aprobe, cu aceeaşi uşurinţă, noi credite pentru continuarea războiului. A aproba acordarea de mijloace materiale pentru continuarea războiului şi a proslăvi în acelaşi timp năzuinţele spre o pace grabnică cu toate binecuvîntările ei, „a întinde cu o mînă guvernului sabia şi a flutura cu cealaltă deasupra Internaţionalei blînda ramură de măslin a păcii". — iată un exemplu clasic al practicii politicii de mlaştină pe care acelaşi „Neue Zeit" o propagă teoretic.

Dacă socialiştii ţărilor neutre, dacă, de exemplu, Conferinţa de la Copenhaga consideră cu toată seriozitatea că elaborarea pe hîrtie a unor revendicări de pace şi a unor reţete ale păcii este o acţiune eficace pentru terminarea grabnică a războiului, aceasta este o rătăcire relativ inofensivă. *Înţelegerea* punctelor nodale în actuala situaţie a Internaţionalei şi a cauzelor falimentului ei poate şi trebuie să devină un bun comun al tuturor partidelor socialiste. *Fapta* salvatoare pentru restabilirea păcii şi pentru refacerea Internaţionalei poate porni numai de la partidele socialiste ale ţărilor beligerante. Primul pas spre pace şi spre Internaţională este întoarcerea de pe calea social-imperialismului. Dacă însă parlamentarii social-democraţi continuă să aprobe mijloacele pentru ducerea războiului, înseamnă că dorinţele şi reţetele lor de pace, precum şi declaraţiile lor solemne „împotriva oricărei politici de cucerire" sînt, luate fiecare în parte, ceea ce este şi Internaţionala lui Kautsky — ai cărei membri „nu au ce-şi reproşa" şi alternativ se îmbrăţişează frăţeşte ori se măcelăresc reciproc —, adică o ipocrizie, ba chiar ceva mai rău, o fantomă. Şi aici lucrurile îşi au propria lor logică. Prin aprobarea creditelor de război, alde Hoch scapă frînele din mînă şi, sprijinind lozinca de „a rezista pînă la capăt", acţionează într-o direcţie contrară păcii, tot aşa cum Scheidemannii, prin recomandarea de „a rezista pînă la capăt", predau de fapt frînele celor de la „Post" şi acţionează într-o direcţie contrară declaraţiilor lor solemne de a se opune „oricărei politici de cucerire", şi anume în direcţia dezlănţuirii instinctelor imperialiste pînă la totala sîngerare. Nici aici nu există decît o alternativă : ori Bethmann Hollweg, ori Liebknecht. Ori imperialismul, ori socialismul aşa cum l-a înţeles Marx.

După cum în persoana lui Marx erau întruniţi în mod inseparabil, se sprijineau şi se completau reciproc omul capabil de o analiză pătrunzătoare a istoriei şi revoluţionarul îndrăzneţ, omul gîndirii şi omul faptei, tot aşa marxismul, ca teorie socialistă, a îmbinat pentru prima oară în istoria mişcării muncitoreşti moderne cunoaşterea teoretică cu forţa revoluţionară activă a proletariatului, a luminat şi a fructificat una prin cealaltă. Amîndouă aparţin în egală măsură esenţei marxismului ; despărţită de cealaltă, fiecare dintre ele transformă marxismul în propria lui caricatură jalnică. Social-democraţia germană a recoltat timp de jumătate de secol roadele cele mai bogate de pe urma cunoaşterii teoretice a marxismului şi cu seva lor a crescut un organism puternic. Pusă de istorie la o probă grea, probă pe care ea însăşi a prevăzut-o teoretic şi a prezis-o în toate trăsăturile ei esenţiale cu siguranţa unui cercetător al naturii, s-a văzut că-i lipseşte cu desăvîrşire al doilea element vital al mişcării muncitoreşti : voinţa puternică, activă nu numai de *a înţelege* istoria, ci şi de *a o face*. Cu toată exemplara ei înţelegere teoretică şi putere organizatorică, ea a fost prinsă în vîrtejul istoriei şi tîrîtă, într-o clipă, întocmai ca o corabie veche fără cîrmă, în curentul imperialismului, împotriva căruia ar fi trebuit să-şi croiască drum spre insula salvatoare a socialismului. Pentru înfrîngerea întregii Internaţionale era suficient şi acest naufragiu al „avangărzii" sale, al elitei sale celei mai pregătite şi mai puternice, chiar dacă n-ar fi existat rătăcirile altora.

O prăbuşire fără seamăn în istoria mondială, care complică şi întîrzie în chip periculos eliberarea omenirii de do-

minaţia capitalismului. Dar, chiar dacă s-a întîmplat astfel, marxismul este complet nevinovat de cele petrecute. Şi toate încercările de a-l adapta astăzi marasmului momentan al practicii socialiste, de a-l prostitua pînă la transformarea lui într-un apologet venal al social-imperialismului sînt mai periculoase chiar decît toate excesele făţişe şi stridente ale rătăcirilor naţionaliste din rîndurile partidului; aceste încercări duc nu numai la tăinuirea adevăratelor cauze ale decăderii profunde a Internaţionalei, ci şi la secarea izvoarelor care ar putea duce în viitor la refacerea Internaţionalei. Internaţionala, ca şi o pace corespunzătoare intereselor cauzei proletare pot să se nască numai din autocritica proletariatului, din cunoaşterea propriei sale forţe, a acelei forţe care la 4 august s-a frînt ca o trestie plăpîndă biciuită de furtună, dar care, redobîndindu-şi adevărata ei măreţie, este chemată de istorie să doboare stejarii milenari ai nedreptăţii sociale şi să mute din loc munţii.

Calea care duce spre această forţă — şi nu spre rezoluţii aşternute pe hîrtie — duce, în acelaşi timp, spre pace şi refacerea Internaţionalei.

„Die Internationale",
nr. 1 din 1915

Ori — ori

O, de-ai fi rece sau fierbinte!
Astfel, fiindcă eşti călduţ,
nici rece, nici fierbinte,
am să te vărs din gura mea.

Tovarăşe şi tovarăşi! Cunoaşteţi cu toţii dezbinarea din sînul opoziţiei de partid. Pe unii dintre voi care nu sînt de acord cu actuala situaţie din partidul oficial şi cu politica instanţelor lui, această dezbinare îi va întrista peste măsură în primul moment. „Din nou sciziuni! — vor exclama ei nemulţumiţi. — N-ar trebui ca cel puţin toţi aceia care fac front împotriva majorităţii fracţiunii parlamentare să fie strîns uniţi şi să acţioneze unitar? Nu înseamnă că se slăbeşte opoziţia şi se dă apă la moară politicii majorităţii dacă se iscă certuri pînă şi între aceia care urmăresc un ţel comun: readucerea mişcării de partid pe drumul unei politici principiale, de clasă, a proletariatului?"

Desigur, tovarăşi! Dacă ar fi vorba numai de certuri personale, de nimicuri, de ambiţia unora care vor să dovedească cu orice preţ că în cutare sau cutare problemă neînsemnată ei au dreptate, de neglijenţe sau de aşa-zisul „joc în afara horei" al unor indivizi, atunci orice om serios ar trebui să considere o uşurinţă condamnabilă, ba chiar o crimă faptul că pentru lucruri atît de meschine s-a putut produce o sciziune în sînul opoziţiei.

Numai că lucrurile nu stau aşa, tovarăşi! Ceea ce a produs această sciziune sînt problemele fundamentale ale politicii, este însăşi concepţia despre mijloacele şi căile care trebuie să ne scoată din actuala situaţie desperată a partidului şi să ne ducă la o situaţie mai demnă.

Să vedem acum ce este în joc! La 4 august 1914, social-democrația germană oficială și, o dată cu ea, Internaționala s-au prăbușit în mod lamentabil. Tot ceea ce timp de 50 de ani am propovăduit în fața poporului, ceea ce am declarat drept principiile noastre cele mai sfinte, ceea ce am vestit de nenumărate ori prin cuvîntări, broșuri, ziare și manifeste, — toate acestea s-au dovedit dintr-o dată a fi fraze goale. Partidul luptei de clasă proletare internaționale a devenit dintr-o dată, ca printr-un farmec nefast, un partid național-liberal; puternicele noastre organizații, de care eram atît de mîndri, s-au dovedit a fi complet neputincioase și din dușmanii de moarte respectați și temuți ai societății burgheze am devenit unelte lipsite de voință și pe drept cuvînt disprețuite ale dușmanilor noștri de moarte — burghezia imperialistă. Și în alte țări a avut loc, în mai mare sau mai mică măsură, aceeași gravă decădere a socialismului, iar vechea chemare mîndră: proletari din toate țările, uniți-vă! s-a transformat pe cîmpurile de luptă în comanda: proletari din toate țările, măcelăriți-vă reciproc!

Niciodată în istoria omenirii un partid politic nu a dat faliment într-un mod atît de mizerabil, niciodată un ideal sublim nu a fost trădat și călcat în picioare într-un mod atît de rușinos ca acum!

Pe mii și mii de proletari și proletare îi podidesc lacrimi de sînge, de rușine și furie că tot ceea ce le-a fost mai scump și sfînt a devenit acum batjocura și rîsul întregii lumi. Mii și mii de oameni ard de dorința de a îndrepta greșeala, de a spăla rușinea care apasă asupra partidului, pentru ca să poată purta din nou numele de social-democrat cu fruntea sus și fără să roșească.

Dar fiecare tovarăș trebuie să aibă în vedere că numai o politică închegată, clară și lipsită de orice șovăieli poate aduce salvarea dintr-o decădere atît de adîncă. Cu jumătăți de măsuri, cu ezitări, cu o politică sfioasă și șovăielnică nu vom rezolva nimic. Acum fiecare trebuie să-și spună: ori, ori. Ori sîntem niște oi național-liberale în piele de leu socialist,

și atunci mai bine să renunțăm la orice joc de-a opoziția, ori sîntem luptători ai Internaționalei proletare, în înțelesul deplin al acestui cuvînt, și atunci trebuie să mergem cu opoziția pînă la capăt, atunci trebuie să desfășurăm larg și fără ezitări steagul luptei de clasă și al internaționalismului. Și acum, tovarăși și tovarășe, să vedem mai de aproape cum arată așa-zisa opoziție de pînă acum, așa cum este reprezentată de Ledebour, Haase și prietenii lor. După ce au tolerat supuși, de patru ori consecutiv, aprobarea în Reichstag a creditelor de război, devenind prin aceasta părtași la trădarea socialismului, ei și-au luat în cele din urmă inima în dinți și la 21 decembrie 1915 au votat în plen împotriva creditelor. În sfîrșit! — și-au spus muncitorii. În sfîrșit, o respingere publică a politicii de înșelăciune naționalistă. În sfîrșit, s-au găsit măcar și 20 de oameni în parlament care să țină sus steagul socialismului! Iluzia s-a spulberat însă repede și de „curajoasa faptă“ au putut să se bucure netulburați numai aceia care privesc lucrurile cu totul superficial, fără a le cerceta la temelie cu ochi critici. Declarația prin care Geyer și compania au motivat în Reichstag refuzarea de către ei a creditelor a anihilat tot ce au realizat prin votul lor. Căci de ce au votat de data aceasta împotriva creditelor? „Granițele țării noastre sînt asigurate“, sună declarația lor. Ce au urmărit bieții de ei prin aceste cuvinte, pe cine au crezut că trebuie să menajeze, îi privește. Însă omul din afară, neinițiat în înalta diplomație de culise care a putut duce la această declarație, le va înțelege în felul următor: evident, cei 20 au votat de data aceasta împotriva creditelor pentru că granițele germane sînt asigurate. Așadar, nu pentru că sîntem din principiu împotriva militarismului și războiului, nu pentru că acest război este o crimă imperialistă împotriva tuturor popoarelor, ci pentru că Hindenburgii, Mackensenii și Kluckii au masacrat destui ruși, francezi și belgieni și și-au întărit suficient pozițiile în țările lor poate să-și permită în momentul de față un social-democrat german luxul să voteze împotriva cheltuielilor de război! Dar, prin aceasta, Geyerii și con-

sorții se situează cu totul pe poziția politicii majorității. Prin aceasta ei sprijină nerușinata înșelătorie cu ajutorul căreia acest război a fost prezentat de la început ca un război de apărare, purtat în scopul asigurării granițelor țării. Ceea ce-i deosebește de majoritate nu este deci o concepție principială despre întreaga atitudine față de război, ci numai o apreciere diferită a situației militare. După Scheidemann, David, Heine, granițele germane nu sînt nici acum încă asigurate, dar după Haase, Ledebour, Geyer, s-a reușit să se obțină ca ele să fie asigurate. Orice om cu rațiune trebuie să admită însă că, dacă e vorba să ne rezumăm numai la aprecierea situației militare, punctul de vedere al lui Scheidemann, David, Heine este mai consecvent decît cel al lui Ledebour și Haase. Căci cine poate să garanteze că în război norocul va rămîne și de acum încolo de partea militarismului german? Care general cu scaun la cap ar vrea să jure astăzi că este absolut exclus să se mai întoarcă roata și rușii să intre din nou în Prusia orientală? Și ce va fi dacă acest lucru se va întîmpla totuși? Atunci, Ledebour, Geyer, Haase, pentru a fi consecvenți cu declarația lor, ar trebui să voteze în Reichstag pentru credite de război! Așadar, ceea ce au făcut ei nu este o tactică principială, ci o politică de conjunctură, croită după situația de moment a teatrului de război, este celebra politică de la caz la caz, vechea politică oportunistă a manevrării care a dus partidul la „strălucita" zi de 4 august 1914.

Dar chestiunea aceasta trebuie privită cu foarte multă seriozitate și dintr-un alt motiv. Dacă după declarația lui Ledebour-Haase, social-democrații germani pot vota astăzi împotriva creditelor de război pentru că granițele germane sînt asigurate, atunci care este situația tovarășilor francezi, belgieni, ruși, sîrbi, ale căror țări au fost cotropite de dușman? Pînă și cel mai simplu muncitor înțelege că această frază din declarație oferă tovarășilor din aceste țări un minunat argument pentru a justifica politica lor naționalistă. De fapt, tovarășii francezi din majoritatea naționalistă s-au

și grăbit s-o adopte drept cea mai bună motivare a propriei lor atitudini. Rezultatul este o nouă sciziune a Internaționalei, o politică care, în loc să-i unească pe socialiștii diverselor țări în lupta împotriva războiului și a claselor dominante, îi ațîță pe unii contra altora, exact așa cum ordonă imperialismul. Așadar, și pe această cale ajungem pe terenul aceleiași politici a majorității, care ne-a nimicit atît pe noi cît și Internaționala.

Și acum vă întreb, tovarăşe și tovarăși: dacă privim lucrurile serios și critic, a însemnat votul de la 21 decembrie al lui Ledebour, Haase & Co. un pas înainte? A fost aceasta o faptă salvatoare, pe care noi am așteptat-o cu inimile chinuite, după care tînjeau masele? Nu și încă o dată nu! Acel vot și acea declarație au reprezentat un pas înainte și, totodată, unul înapoi, au fost una din acele iluzii plăcute care ne lasă să întrezărim o îndreptare, dar care aduc după sine în mod inevitabil o și mai amară deziluzie.

Și deziluzia nu a întîrziat. Este limpede că acel vot împotriva creditelor de război, chiar dacă n-ar fi fost anihilat prin acea declarație nenorocită, nu putea să epuizeze întreaga politică a opoziției, ci constituia doar primul pas pe o cale nouă, un prim semnal perceptibil, după care ar fi trebuit să urmeze pe întreaga linie o acțiune energică, consecventă, în spiritul luptei de clasă. În loc de aceasta, ce ne-a fost dat să vedem? De atunci, Ledebour, Haase & Co. s-au culcat pe laurii refuzului lor de a acorda credite — și-și duc existența în umbră.

Să cităm numai cîteva exemple. În faimosul caz „Baralong" [9], fracțiunea social-democrată s-a făcut atît de mult de rușine prin discursul lui Noske și îndemnurile lui la măsuri sîngeroase de răzbunare împotriva englezilor, încît ar fi trebuit să roșească pentru noi pînă și liberalii burghezi cinstiți, dacă ar mai exista în Germania astfel de oameni. După 4 august și după tot ce a urmat se părea că partidul nostru zace în străfundurile cele mai adînci ale marasmului. Dar socialiștii-imperialiști „pocăiți" ne fac mereu noi surprize. Se

pare că corupţia lor politică şi morală nu poate fi măsurată cu nici o măsură obişnuită. În cazul „Baralong", ei i-au întrecut şi i-au lăsat în urmă, prin aţîţarea instinctelor războinice celor mai bestiale, pînă şi pe conservatori. Şi cum a ripostat tov. Ledebour, ca membru al opoziţiei, la o astfel de aţîţare nemaiauzită ? În loc să intervină energic, în loc să rupă în faţa întregii lumi, în numele proletariatului german, orice legături cu Noske şi cei de teapa sa, în loc de aceasta, Ledebour însuşi s-a asociat zbieretelor, a aprobat în principiu politica de răzbunare a lui Noske & Co. şi n-a găsit de cuviinţă să facă altceva decît să cerşească moderaţie în aplicarea principiilor bestiale.

Cuvintele de necrezut ale lui Ledebour, rostite la 15 ianuarie, sună, conform stenogramei, în felul următor :

„Domnilor, în aprecierea cazului «Baralong», adică a nelegiuirii care a fost săvîrşită pe mare de marinarii englezi împotriva vitejilor marinari germani, *sînt solidar cu toţi antevorbitorii.* Renunţ să mai completez într-un fel oarecare expunerile lor".

Şi aceşti „antevorbitori" au fost : Noske din partea social-imperialiştilor, Spahn din partea centrului, Fischbeck din partea liberalilor şi Knutenoertel din partea conservatorilor ! Cu toţi aceştia Ledebour a fost „solidar" în aprecierea acestui caz.

Aşadar, o nouă sprijinire totală a politicii majorităţii trădătorilor socialişti şi o alunecare spre unitatea cu partidele burgheze, şi aceasta la numai trei săptămîni după ridicarea aparentă a steagului luptei de clasă.

Să luăm un alt exemplu. Prin aşa-zisele „mici interpelări", deputaţii din Reichstag au căpătat o armă de nepreţuit, care le permite în cadrul acestei jalnice adunări aprobative a unor mameluci supuşi dictaturii militare să se împotrivească în permanenţă guvernului şi majorităţii burgheziei, să surescite în permanenţă falanga imperialistă şi să menţină trează în permanenţă vigilenţa maselor populare. În mîinile a 20 de reprezentanţi hotărîţi ai poporului, micile interpelări puteau

deveni un bici usturător care să brăzdeze neîncetat spinarea haitei imperialiste. Dar, în loc de aceasta, ce vedem ? Ledebour-Haase & Co. nici nu se gîndesc să facă uz de acest mijloc important de luptă. Ei nu au încercat nici măcar o singură dată să uzeze de el. Ei îl lasă pe Karl Liebknecht să lupte în toate direcţiile şi să se apere singur în mijlocul haitei dezlănţuite ; se vede că le e teamă de propriul lor curaj, ei nu îndrăznesc să înoate împotriva curentului şi să se elibereze de sub stăpînirea majorităţii fracţiunii parlamentare.

Ba mai mult decît atît ! Cînd majoritatea parlamentară imperialistă împreună cu majoritatea fracţiunii social-democrate au dat lovitura pentru a anihila arma micilor interpelări, instaurînd cenzura arbitrară a preşedintelui Reichstagului, Ledebour, Haase & Co. au lăsat lucrurile la voia întîmplării. Aceşti pretinşi conducători ai opoziţiei şi-au adus contribuţia la violarea unui drept democratic al reprezentanţilor poporului, a unui mijloc important de activizare a maselor. Ei au participat la această nouă trădare comisă de majoritatea fracţiunii.

Şi cum s-au petrecut lucrurile la 17 ianuarie, cînd s-au dezbătut în Reichstag problemele militare, cînd s-a ivit cel mai bun prilej pentru a supune unei critici necruţătoare uneltirile dictaturii militare, bestialităţile războiului şi pentru a face o analiză a situaţiei generale şi a dezvălui principalele probleme ale crizei mondiale ? Ledebour, Haase & Co. nu au făcut nici atunci nimic. Deşi la 21 decembrie se părea că vor să deschidă lupta şi să facă o schimbare de front, nu au trecut nici 4 săptămîni de atunci, şi iată că au înregistrat un jalnic eşec. O simplă pălăvrăgeală despre lucruri fără importanţă, aşa cum se obişnuia în timp de pace în viaţa cenuşie de toate zilele a morii parlamentare, iată culmea la care au fost în stare să se ridice în chestiunea militară aceşti conducători ai opoziţiei.

Aceasta este, tovarăşe şi tovarăşi, aşa-numita opoziţie aşa cum o înţeleg Ledebour, Haase & Co. Nici urmă de consecvenţă, de energie, de ţinută, de tărie principială ; nimic decît

compromisuri, dovezi de slăbiciune şi iluzii. Dar noi ne-am săturat de compromisuri, de dovezi de slăbiciune, de iluzii, căci am văzut unde ne-au dus ele.

Nimeni nu va pune la îndoială bunele intenţii ale unui Ledebour, ale unui Haase, ale unui Adolf Hoffmann. Dar cu bune intenţii este pavată şi calea ce duce spre iad. Acum noi avem nevoie de forţă, consecvenţă şi tărie, măcar de un strop din acea forţă, consecvenţă şi tărie cu care duşmanii noştri, clasele dominante, ne pun căluşul în gură şi ne vîră sub jugul imperialismului sîngeros! Avem nevoie de bărbaţi întregi, de luptători neînfricaţi şi dîrzi, nu de politicieni şovăielnici, de slăbănogi şi birocraţi timizi.

Că aşa-zisa opoziţie nu corespunde acestor cerinţe o dovedeşte cel mai bine manifestul pe care tocmai acum l-au publicat Ledebour şi Adolf Hoffmann.

În acest manifest sînt criticate cu vehemenţă şi sînt combătute tezele pe care un număr de tovarăşi din diferite localităţi ale Germaniei le-au adoptat ca fir călăuzitor al concepţiei lor şi al sarcinilor lor în actualul moment istoric. Le reproducem mai jos în întregime, pentru ca fiecare tovarăş să poată să-şi formeze o părere despre ele. Aceste teze nu sînt altceva decît sintetizarea deschisă, cinstită şi directă a faptelor şi evenimentelor cărora războiul mondial le-a dat naştere în mişcarea muncitorească şi constituie, totodată, aplicarea consecventă şi hotărîtă a vechilor noastre principii de partid la situaţia şi sarcinile de astăzi, principii care ni se impun nouă tuturor dacă vrem, în cele din urmă, să luăm în serios social-democraţia internaţională.

Şi tocmai împotriva acestei tendinţe a tezelor se ridică Ledebour şi Hoffmann cu vetoul lor categoric! Ar fi nepotrivit, susţin ei, să facem din Internaţionala Socialistă centrul hotărîtor al întregii mişcări muncitoreşti; ar fi nepotrivit să îngrădim secţiile din diferitele ţări în luarea unor hotărîri libere cu privire la război; ar fi nepotrivit şi irealizabil să punem Internaţionala deasupra instanţelor partidului german şi ale celorlalte partide. Internaţionala ar trebui să rămînă,

aşa cum a fost înainte de izbucnirea războiului mondial, o grupare federativă eterogenă, care să lase partidelor muncitoreşti naţionale deplină independenţă în ceea ce priveşte tactica atît în timp de pace cît şi în timp de război.

Tovarăşi şi tovarăşe! Tocmai aceasta constituie punctul nodal al întregii situaţii, tocmai în aceasta constă problema vitală a mişcării muncitoreşti. La 4 august, partidul nostru, ca şi partidele altor ţări au dat faliment tocmai pentru că Internaţionala s-a dovedit a fi o frază deşartă, pentru că rezoluţiile congreselor Internaţionalei s-au dovedit a fi vorbe goale, lipsite de putere. Dacă vrem să punem capăt acestei situaţii ruşinoase, dacă vrem să evităm repetarea pe viitor a falimentului de la 4 august 1914, atunci pentru noi nu există decît o singură cale, o singură scăpare: de a face în aşa fel încît, dintr-o frază frumoasă, solidaritatea internaţională a proletariatului să devină o realitate, o normă de viaţă deosebit de serioasă şi sfîntă, încît, dintr-o simplă formaţie de paradă, Internaţionala Socialistă să devină o forţă reală bună pentru a clădi un zăgaz de neclintit, de care să se sfarme pe viitor valurile furioase ale imperialismului capitalist. Dacă vrem să ieşim din prăpastia ruşinii în care am căzut, trebuie să educăm pe proletarul german, pe cel francez, cît şi pe oricare alt proletar cu conştiinţă de clasă după următorul principiu:

Înfrăţirea muncitorilor din întreaga lume este pentru mine cel mai sfînt şi mai suprem lucru pe pămînt, este steaua mea călăuzitoare, idealul meu, patria mea; prefer să-mi dau viaţa decît să devin necredincios acestui ideal!

Şi tocmai despre acest principiu nu vor să ştie nimic tovarăşii Ledebour şi Hoffmann. Ei vor pur şi simplu să restabilească după război vechea situaţie jalnică: fiecare partid naţional să aibă mînă liberă pentru a-şi bate joc, ca şi înainte, de hotărîrile Internaţionalei, iar la intervale de cîţiva ani să asistăm din nou la congrese pompoase, să ţinem cuvîntări frumoase, să organizăm explozii de entuziasm şi să lansăm manifeste răsunătoare şi rezoluţii îndrăzneţe, dar, cînd va fi

vorba de fapte, Internaţionala să fie, ca şi pînă acum, complet neputincioasă şi să se dea în lături în faţa frazeologiei mincinoase despre „apărarea patriei“ ca o stafie în faţa realităţii sîngeroase! Aşadar, Ledebour & Co. n-au învăţat nimic din acest război îngrozitor! Dar, tovarăşi şi tovarăşe, nu există un certificat mai prost pentru un om politic, pentru un luptător decît acela că nu e în stare să tragă învăţăminte din aspra şcoală a istoriei. Nimeni dintre aceia care trebuie să ia hotărîri în marea învălmăşeală a luptei istorice mondiale nu este ferit de greşeli. Dar a nu recunoaşte greşelile comise, a nu fi în stare să tragi învăţăminte din ele, a ieşi din toate înfrîngerile ruşinoase fără să fi tras învăţăminte — aceasta este o comportare vecină cu crima. Tovarăşi, dacă nici măcar oceanul de sînge în care ne scăldăm, dacă nici măcar această îngrozitoare decădere morală a Internaţionalei nu ne duc la o mai bună înţelegere şi pe un drum mai sigur, atunci nu ne mai rămîne decît să ne lăsăm cu adevărat înmormîntaţi. Atunci — în lături cu frazele internaţionaliste, în lături cu vechiul cîntec mincinos, în lături cu înşelarea maselor populare, care pe bună dreptate ne vor scuipa în faţă dacă după acest război vom reîncepe să propagăm ideea înfrăţirii între popoare, ca nişte frazeologi înrăiţi care n-au învăţat nimic şi care nu au luat niciodată în serios ceea ce au spus!

Şi aici, tovarăşi, se pune chestiunea: *ori-ori!* Ori trădare deschisă şi neruşinată a Internaţionalei, aşa cum îşi permit s-o facă Heine, David, Scheidemann, ori seriozitate sfîntă faţă de Internaţională, şi atunci ea va trebui să fie întărită, spre a deveni o cetate puternică, un bastion al proletariatului socialist internaţional, un bastion al păcii mondiale. Astăzi nu ne mai putem împăca cu căi de mijloc, şovăieli şi compromisuri.

De aceea, adevăratele elemente opoziţioniste nu pot merge alături de cei care stau pe poziţia lui Ledebour şi Hoffmann.

Tovarăşi şi tovarăşe! Nu vă lăsaţi amăgiţi de vechea frază care spune că unitatea dă putere. Cu această frază, de-alde Scheidemann şi Ebert din conducerea partidului mai fac şi astăzi speculă. Desigur, unitatea dă putere, dar numai o unitate a convingerilor ferme, lăuntrice, şi nu o înjghebare pur mecanică, exterioară a unor elemente divergente. Puterea nu constă în număr, ci în idealul, în conştiinţa, în energia care ne însufleţesc. Cît de puternici ne-am crezut, cum ne-am fălit înainte de război cu cele 4 000 000 de aderenţi şi cum s-a năruit forţa noastră la prima încercare, asemenea unui castel de cărţi de joc! Trebuie să tragem învăţăminte din decepţiile avute, ca să nu mai cădem în vechile greşeli! Dacă vrem să ne opunem hotărîţi politicii dominante a instanţelor oficiale de partid, a majorităţii fracţiunii parlamentare, atunci trebuie să adoptăm o politică clară, consecventă, energică, atunci nu trebuie să privim în dreapta sau în stînga, ci să ne grupăm în jurul unui steag ţinut sus cu hotărîre, ca cel pe care îl reprezintă principiile respinse de Ledebour şi acoliţii săi. Să se termine cu compromisurile şi cu ezitările! Să păşim cu fermitate spre ţelul nostru, să ducem fără cruţare lupta de clasă pe toată linia, în spiritul Internaţionalei! Aceasta este sarcina noastră, acesta este terenul pe care ne grupăm. Cine doreşte serios şi cinstit reînvierea social-democraţiei va merge cu noi, dacă nu astăzi, atunci mîine.

Tovarăşi şi tovarăşe de pretutindeni, însuşiţi-vă tezele care ne indică calea de urmat şi faceţi uz de întreaga voastră forţă pentru ca gîndurile pe care le exprimă să devină fapte! Masele sîngerînde şi subjugate ale proletariatului din întreaga ţară, din toate ţările tînjesc după o politică proletară hotărîtă, singura care le poate aduce salvarea din iadul situaţiei existente. Este sarcina noastră, este datoria noastră să grăbim din toate puterile noastre ceasul acestei salvări printr-o necruţătoare luptă de clasă pe toată linia!

Deci, trăiască lupta de clasă! Trăiască Internaţionala!

Un număr mai mare de tovarăşi din toate părţile Germaniei au adoptat următoarele teze, care reprezintă aplicarea

programului de la Erfurt la actualele probleme ale social-democrației internaționale *.

1. Războiul mondial a nimicit rezultatele muncii de 40 de ani a social-democrației europene prin faptul că a redus complet importanța clasei muncitoare revoluționare ca factor politic și prestigiul moral al social-democrației, a sfărîmat Internaționala proletară, a împins secțiile sale la fratricid, iar în cele mai importante țări ale dezvoltării capitaliste a legat dorințele și speranțele maselor populare de carul imperialismului.

2. Prin aprobarea creditelor de război și proclamarea păcii civile (Burgfrieden), conducătorii oficiali ai partidelor socialiste din Germania, Franța și Anglia (cu excepția Partidului muncitoresc independent) au consolidat pozițiile imperialismului, au determinat masele populare să suporte cu răbdare mizeria și ororile războiului, contribuind astfel la dezlănțuirea neînfrînată a nebuniei imperialiste, la prelungirea măcelului și la creșterea numărului victimelor sale și preluînd o parte din răspunderea pentru declanșarea războiului și pentru consecințele sale.

3. Această tactică a instanțelor oficiale ale partidelor din țările beligerante, în primul rînd din Germania, pînă acum țara conducătoare a Internaționalei, înseamnă o trădare a celor mai elementare principii ale social-democrației internaționale, a intereselor vitale ale clasei muncitoare, a tuturor intereselor democratice ale popoarelor. Prin aceasta a fost condamnată la neputință politica socialistă și în acele țări în care conducătorii partidului au rămas credincioși îndatoririlor lor : Rusia, Serbia, Italia și — cu o singură excepție — Bulgaria.

4. Suspendînd în timp de război lupta de clasă, amînînd-o pînă după război, social-democrația oficială din principalele țări a dat răgaz claselor dominante din toate țările

* Vezi lucrarea lui *Lenin* „Despre broșura lui Junius" (vezi *V. I. Lenin*, Opere, vol. 22).

să-și consolideze enorm de mult pozițiile economice, politice și morale pe seama proletariatului.

5. Războiul mondial nu servește nici apărării naționale, nici intereselor economice sau politice ale maselor populare din nici o țară, ci este un monstru ieșit din rivalitățile imperialiste ale claselor capitaliste din diferite țări pentru dominația lumii și pentru monopolul exploatării și subjugării regiunilor încă nedominate de capital. În această eră a imperialismului dezlănțuit nu mai pot exista războaie naționale. Așa-zisele interese naționale sînt numai un mijloc de înșelare a maselor populare muncitoare, pentru a le aservi intereselor dușmanului lor de moarte — imperialismul.

6. Politica statelor imperialiste și războiul imperialist nu pot aduce libertate și independență pentru nici una dintre națiunile oprimate. Micile națiuni, ale căror clase dominante nu sînt decît anexe și complici ale claselor guvernante ale statelor mari, constituie de fapt simple figuri de șah în jocul imperialist al marilor puteri, iar în timp de război ele sînt folosite drept unelte, ca și masele muncitoare din marile state, pentru ca după război să fie sacrificate intereselor capitaliste.

7. În aceste împrejurări, actualul război mondial înseamnă, de orice parte ar fi înfrîngerea sau victoria, o înfrîngere a social-democrației. Indiferent de rezultat, el duce — afară de cazul unei intervenții revoluționare a proletariatului internațional — la consolidarea militarismului, la ascuțirea contradicțiilor internaționale și a rivalităților economice mondiale. El face să crească exploatarea capitalistă și reacțiunea politică internă, slăbește controlul public și transformă parlamentele în instrumente din ce în ce mai docile ale militarismului. Actualul război mondial creează, totodată, premisele unor noi războaie.

8. Pacea lumii nu poate fi asigurată prin planuri utopice sau reacționare prin fondul lor, cum sînt înființarea de tribunale internaționale de arbitraj ale diplomaților capitaliști, acorduri diplomatice cu privire la „dezarmare", „libertatea mărilor", „desființarea dreptului de captură pe mare", „uniuni

de state europene", „uniuni vamale ale statelor din Europa centrală", „state naţionale tampon" şi altele. Imperialismul, militarismul şi războaiele nu pot fi înlăturate sau stăvilite atîta timp cît clasele capitaliste îşi exercită nestingherite dominaţia lor de clasă. Singurul mijloc pentru a le opune o rezistenţă eficace, pentru a asigura pacea mondială este capacitatea de acţiune politică a proletariatului internaţional şi voinţa sa revoluţionară de a arunca în balanţă toate forţele sale.

9. Imperialismul, ca ultimă fază de existenţă şi ca forma cea mai înaltă de dezvoltare a dominaţiei politice mondiale a capitalului, este duşmanul de moarte comun al proletariatului din toate ţările. Dar el are aceeaşi soartă ca şi fazele anterioare ale capitalismului : pe măsura propriei sale dezvoltări întăreşte forţele duşmanului său de moarte. El grăbeşte concentrarea capitalului, fărîmiţarea păturii mijlocii, creşterea numărului proletarilor, trezeşte rezistenţa crescîndă a maselor şi duce astfel la accentuarea intensă a contradicţiilor de clasă. Atît în timp de pace cît şi în timp de război, lupta de clasă a proletariatului trebuie să se concentreze, în primul rînd, împotriva imperialismului. Pentru proletariatul internaţional, lupta împotriva imperialismului înseamnă totodată lupta pentru puterea politică, bătălia hotărîtoare dintre socialism şi capitalism. Ţelul final socialist va putea fi realizat de proletariatul internaţional numai dacă va face front împotriva imperialismului pe întreaga linie şi va face din lozinca „război războiului !" firul conducător al politicii sale practice, dăruind acestui ţel întreaga sa forţă şi tot spiritul său de sacrificiu.

10. Pentru realizarea acestui scop, sarcina principală a social-democraţiei constă astăzi în a uni proletariatul din toate ţările într-o forţă revoluţionară vie, în a face ca proletariatul să devină, potrivit rolului său istoric, factorul hotărîtor al vieţii politice, prin gruparea lui într-o puternică organizaţie internaţională cu o concepţie unitară a intereselor şi sarcinilor sale, cu o tactică unitară şi o mare capacitate de acţiune politică atît în timp de pace cît şi în timp de război.

11. Internaţionala a II-a a fost sfărîmată de război. Lipsurile ei au ieşit la iveală prin incapacitatea ei de a ridica un adevărat zăgaz împotriva fărîmiţării naţionale în timp de război şi de a realiza tactica şi acţiunea comună a proletariatului din toate ţările.

12. Avînd în vedere trădarea ţelurilor şi intereselor clasei muncitoare de către reprezentanţii oficiali ai partidelor socialiste din principalele ţări, avînd în vedere alunecarea lor de pe terenul Internaţionalei proletare pe terenul politicii burghezo-imperialiste, se impune cu o necesitate vitală pentru social-democraţie crearea unei noi Internaţionale muncitoreşti, care să preia în toate ţările conducerea şi coordonarea luptei de clasă revoluţionare împotriva imperialismului.

Pentru a-şi îndeplini sarcina ei istorică, ea trebuie să se bazeze pe următoarele principii :

1. Lupta de clasă în interiorul statelor burgheze împotriva claselor dominante şi solidaritatea internaţională a proletarilor din toate ţările sînt două norme de viaţă inseparabile ale clasei muncitoare în lupta ei istorică mondială de eliberare. Nu poate exista socialism fără solidaritatea internaţională a proletariatului şi nu poate exista socialism fără luptă de clasă. Nici în timp de pace, nici în timp de război, proletariatul socialist nu poate renunţa la lupta de clasă şi la solidaritatea internaţională fără a se condamna la sinucidere.

2. Acţiunile clasei proletare din toate ţările, atît în timp de pace cît şi în timp de război, trebuie să aibă drept principal ţel lupta împotriva imperialismului şi împiedicarea războaielor. Acţiunea parlamentară, acţiunea sindicală, precum şi întreaga activitate a mişcării muncitoreşti trebuie să fie subordonate scopului de a sprijini în modul cel mai energic lupta proletariatului din fiecare ţară împotriva burgheziei naţionale, de a sublinia la fiecare pas contradicţia politică şi spirituală dintre aceste două clase şi de a pune pe primul plan şi a întări în acelaşi timp solidaritatea internaţională a proletarilor din toate ţările.

3. În Internaţională se află centrul de greutate al organizării de clasă a proletariatului. Internaţionala stabileşte în timp de pace tactica secţiilor naţionale în problemele militarismului, politicii coloniale, politicii comerciale, sărbătoririi zilei de 1 Mai şi indică, totodată, tactica care trebuie adoptată în timp de război.

4. Îndatorirea de a îndeplini hotărîrile Internaţionalei este mai presus de orice alte îndatoriri faţă de organizaţie. Secţiile naţionale care procedează contrar rezoluţiilor ei se situează în afara Internaţionalei.

5. În lupta împotriva imperialismului şi războiului, forţa hotărîtoare care poate fi pusă în acţiune o constituie masele compacte ale proletariatului din toate ţările. În tactica secţiilor naţionale, principala atenţie trebuie deci îndreptată spre stimularea capacităţii de acţiune politică şi a iniţiativei hotărîte a maselor largi, spre asigurarea unei coordonări internaţionale a acţiunilor de masă, spre lărgirea organizaţiilor politice şi sindicale, astfel ca ele să permită oricînd organizarea unor acţiuni rapide şi energice comune ale tuturor secţiilor, ca voinţa Internaţionalei să devină fapta celor mai largi mase muncitoare din toate ţările.

6. Sarcina imediată a social-democraţiei este eliberarea spirituală a proletariatului de sub tutela burgheziei, care se manifestă prin influenţa ideologiei naţionaliste. Secţiile naţionale trebuie să-şi îndrepte agitaţia lor în parlamente şi în presă spre denunţarea frazeologiei tradiţionale a naţionalismului ca instrument al dominaţiei burgheze. Astăzi, singurul mijloc de a apăra adevăratele libertăţi naţionale este lupta de clasă revoluţionară împotriva imperialismului. Patria proletarilor, a cărei apărare trebuie să stea în fruntea tuturor problemelor, este Internaţionala Socialistă.

Broşură ilegală a Ligii „Spartacus",
aprilie 1916

Învăţămintele zilei de 24 martie

> 3. În Internaţională se află centrul de greutate al organizării de clasă a proletariatului...
> 4. Îndatorirea de a îndeplini hotărîrile Internaţionalei este mai presus de orice alte îndatoriri faţă de organizaţie...
>
> (Teze)

Tovarăşi şi tovarăşe !

Evenimentele de la 24 martie [10] din Reichstag, care au dus la ieşirea a 18 deputaţi din fracţiunea oficială social-democrată, sînt un simptom evident că politica dusă de forurile de partid începînd de la 4 august 1914 nu mai poate fi continuată. Li se poate reproşa orice tovarăşilor Haase, Ledebour şi prietenilor lor, afară de un singur lucru : că ar fi dat dovadă de lipsă de îngăduinţă sau de prea multă hotărîre, fermitate şi consecvenţă. Aceşti 18 tovarăşi au suportat cu răbdare timp de aproape doi ani jugul impus de majoritatea fracţiunii. Ei au îngăduit ca fracţiunea să voteze, în numele clasei muncitoare germane, de patru ori creditele de război, fără să protesteze împotriva acestei nemaipomenite trădări faţă de socialism în alt mod decît prin părăsirea sălii de şedinţe, adică prin propria lor excludere în ceasul celor mai importante hotărîri istorice. Atunci cînd s-au hotărît, în sfîrşit, la al 40-lea miliard, să voteze în Reichstag, la 21 decembrie 1915, împotriva creditelor, ei s-au grăbit să motiveze votul lor printr-o declaraţie care, prin referirea la graniţele asigurate ale Germaniei, reprezintă o concesie făcută punctului de vedere al majorităţii şi o lovitură dată solidarităţii internaţionale cu tovarăşii francezi, belgieni, ruşi şi sîrbi. În faimosul caz Baralong, ei au aprobat în principiu, prin declaraţia făcută de Ledebour, politica de represalii a lui Noske, producînd prin aceasta satisfacţie chiar şi în rîndurile aţîţătorilor la război din jurul lui Oertel. Supunîndu-se poruncii şi voinţei majorităţii, ei nu au făcut pînă acum niciodată uz de arma

valoroasă a micilor interpelări pentru a zgudui blocul guvernamental imperialist, pentru a trezi opinia publică şi a ridica la luptă masele muncitoare. Mai mult decît atît, ei au sprijinit majoritatea fracţiunii parlamentare atunci cînd, împreună cu partidele burgheze, a vrut să smulgă din mîna lui Karl Liebknecht arma micilor interpelări. În fine, ei au privit liniştiţi cum Liebknecht împreună cu Otto Rühle erau excluşi din fracţiune exact în felul în care au fost excluşi astăzi Haase, Ledebour & Co. ; ei au rămas mai departe în fracţiunea oficială şi nu s-au solidarizat cu Karl Liebknecht şi Rühle. Şi chiar în ceasul cel din urmă al şederii lor în fracţiune, ei au lansat în „Lose Blätter" („Foi volante") un program cu privire la impozite, deci într-o chestiune de importanţă covîrşitoare privind lupta pentru pace, program care în principiu corespunde cu cel al majorităţii fracţiunii parlamentare ; în loc să refuze categoric acestui guvern al stării de asediu şi al închisorii popoarelor orice impozite, ei vor să-i aprobe, mînă în mînă cu majoritatea fracţiunii, impozite directe !

Timp de aproape doi ani, cei 18 tovarăşi din sînul fracţiunii n-au constituit nici chiar în ultimul timp o opoziţie în adevăratul sens al cuvîntului, ci numai o umbră de opoziţie. Şi ce iese la iveală astăzi ? Iese la iveală că în sînul aşa-zisei fracţiuni social-democrate nu este loc nici măcar pentru cea mai timidă, şovăielnică şi palidă umbră de opoziţie ! Logica de fier a lucrurilor le dă tovarăşilor o lecţie aspră, din care fiecare muncitor capabil să raţioneze este dator să tragă de urgenţă învăţăminte. Evenimentele de la 24 martie arată că blîndeţea, îngăduinţa, răbdarea, docilitatea faţă de trădătorii partidului nu duc la nimic altceva decît la tărăgănarea şi amînarea procesului de însănătoşire a partidului. Cei 18 din jurul lui Haase şi Ledebour, care de frica cuvintelor de ordine demagogice despre disciplină şi unitate s-au condamnat singuri în ultimii doi ani la o existenţă jalnică, plină de contradicţii şi echivocuri, au ajuns pînă la urmă în aceeaşi situaţie în care Liebknecht ajunsese încă înainte datorită apărării

pline de bărbăţie şi consecvenţă a principiilor partidului. Toate desolidarizările de Liebknecht, toate ezitările de a lua o hotărîre nu i-au ferit de alternativa : ori să devină, împreună cu trădătorii social-democraţiei şi ai Internaţionalei, complici ai trădării, ori să se elibereze de dictatura trădătorilor, pentru a-şi crea cel puţin posibilitatea de a duce o politică social-democrată şi a reprezenta interesele muncitorilor. Această alegere, acest necruţător ori-ori în ceea ce priveşte atitudinea faţă de instanţele oficiale de partid nu-l poate ocoli nici un om care vrea să salveze partidul şi social-democraţia din mocirla actuală. Ziua de 24 martie, constituirea „comunităţii de lucru" social-democrate reprezintă, privite din acest punct de vedere, falimentul politicii paşilor mărunţi şi a eschivării de la luarea unei atitudini hotărîte, falimentul politicii şovăielilor, compromisurilor şi concesiilor făcute dreptei. Ziua de 24 martie a arătat clar ca lumina zilei că printr-o asemenea politică nu se pot evita nici sciziunea, nici izbucnirea unor divergenţe grave, publice în sînul partidului. Despărţirea de clica social-imperialistă a fracţiunii s-ar fi produs cu mult mai devreme dacă Haase şi Ledebour ar fi îndrăznit să facă opoziţie consecventă şi principială împotriva trădătorilor partidului. Dacă toţi cei care se intitulează opoziţie ar fi acţionat de la început hotărît şi consecvent, atunci procesul dureros al însănătoşirii partidului ar fi fost mult scurtat, lămurirea şi strîngerea maselor proletare uşurată, iar unirea internaţională a social-democraţiei şi, prin aceasta, sfîrşitul măcelului popoarelor ar fi fost grăbite.

Tovarăşi şi tovarăşe ! Este un imperativ al datoriei faţă de sarcinile noastre istorice să învăţăm cel puţin din propriile noastre greşeli. Nesfîrşitele suferinţe pe care ni le aduce războiul criminal, prăbuşirea morală a partidului şi a Internaţionalei, care însemnau totul pentru noi, toate acestea ar trebui să ne fie spre folos măcar dintr-un singur punct de vedere, şi anume ca masele muncitoare înaintate să înveţe să-şi ia soarta în propriile lor mîini, să-i silească pe conducă-

torii lor să păşească pe calea luptei de clasă revoluţionare şi să-i împingă înainte.

Experienţa celor 18 deputaţi din Reichstag a arătat definitiv că politica lipsită de energie a compromisurilor nu duce la nimic bun, că partidul poate fi salvat numai printr-o politică energică, principială. Fiţi deci gata, tovarăşi şi tovarăşe, să vegheaţi ca de acum înainte interesele voastre să fie recunoscute şi reprezentate aşa cum se cuvine pentru nişte oameni întregi. Mieii răbdători nu se vor transforma în 24 de ore în lei. Deputaţi care timp de aproape doi ani nu au îndrăznit să tragă o linie de demarcaţie între ei şi majoritatea fracţiunii trădătoare nu vor deveni luptători revoluţionari prin simplul fapt al despărţirii de această majoritate. „Comunitatea de lucru" social-democrată este de părere că trebuie mai degrabă să ceară scuze celor de dreapta pentru existenţa sa decît să-i acuze deschis de trădare faţă de partid. În loc să ţină sus stindardul revoltei contra dictaturii forurilor de partid trădătoare, această nouă fracţiune pare că se străduieşte să arate lumii că ea nu doreşte să tulbure nici un pic atmosfera în partid. Tovarăşi şi tovarăşe, întăriţi coloana vertebrală a acestei minorităţi şovăielnice, împingeţi-o înainte! Lui Haase, Ledebour & Co. să le puneţi mereu în vedere revendicările voastre :

1. Să respingă în viitor orice credite de război, fără a ţine seama de situaţia militară, dînd refuzului lor o motivare principială, socialistă.

2. Să refuze acestui guvern al stării de asediu şi al războiului mondial orice impozite, de orice formă ar fi.

3. Să folosească micile interpelări şi orice alt mijloc admis de regulamentul parlamentar pentru a combate neîncetat partidele imperialiste şi pentru a activiza masele populare.

Noua scindare în sînul fracţiunii va putea să ducă la salvarea onoarei social-democraţiei internaţionale numai dacă veţi exercita asupra ei o presiune energică, permanentă.

Să pornim deci, tovarăşi şi tovarăşe, lupta pe toată linia contra majorităţii fracţiunii şi a conducerii partidului, care nu

vor să permită nici cea mai mică opoziţie împotriva politicii lor de trădare a socialismului! Această majoritate a fracţiunii şi această majoritate a conducerii au devenit de mult unelte ale imperialiştilor burghezi, o filială a lui Heydebrand şi clica sa. După cum aceşti aţîţători la război şi guvernul lor vor să ne astupe gura, proclamînd starea de asediu pentru a-şi face pe spinarea noastră afacerile lor capitaliste, tot aşa Scheidemann, Heine, David şi cei de teapa lor vor să folosească mandatele şi funcţiile lor pentru a înăbuşi în cadrul partidului toate elementele ce li se opun, orice opoziţie socialistă. Tovarăşi şi tovarăşe! Partidul nu înseamnă funcţionarii, deputaţii sau redactorii, partidul înseamnă masele muncitorilor organizaţi, pătrunse de spiritul luptei de clasă socialiste. Partidul sînteţi voi! Să pornim deci lupta pentru recucerirea partidului, pe care clica trădătorilor aflaţi în funcţii înalte l-a transformat într-un apendice al imperialismului burghez. Respingeţi „lovitura de stat" de la 24 martie a trădătorilor! Declaraţi cu voce tare că nu mai recunoaşteţi majoritatea fracţiunii David-Heine-Noske drept reprezentanţă a social-democraţiei, cereţi cu tărie ca trădătorii să-şi depună mandatele, pe care nu le-au meritat!

Încetaţi să mai vărsaţi cotizaţiile de partid în casa actualei conduceri a partidului, căci ea întrebuinţează banii cîştigaţi în sudoarea frunţii voastre pentru promovarea unei politici şi pentru editarea unei literaturi menite să vă transforme în carne de tun docilă a imperialismului şi să contribuie la prelungirea măcelului popoarelor! Organizaţiile de partid trebuie să sisteze vărsarea cotizaţiilor către conducerea partidului reprezentată de Scheidemann-Ebert, care aprobă din banii poporului credite molohului războiului mondial, cît şi guvernului foametei şi al stării de asediu.

Starea de asediu în Reich, cît şi „starea de asediu" în partid pot fi învinse numai dacă masele înaintate ale proletariatului se vor hotărî să-şi manifeste şi să-şi impună voinţa cu toată energia. 24 martie a arătat că sub dictatura actualelor foruri de partid nu este posibilă nici cea mai vagă încer-

care de a duce o politică socialistă. 24 martie a mai arătat că drumul compromisurilor şi al supunerii faţă de aceste foruri este drumul cel mai lung şi mai greu, la al cărui capăt devin totuşi inevitabile sciziunea şi luarea unei atitudini hotărîte. Arătaţi că ştiţi ce vreţi şi că sînteţi hotărîţi să transformaţi voinţa voastră în fapte! Organizarea, disciplina să slujească transpunerii în fapte a voinţei *voastre*, a voinţei maselor, şi nu prefacerii voastre într-o unealtă supusă voinţei unei mici minorităţi de funcţionari şi deputaţi. Să pornim deci lupta pe întreaga linie pentru scopul dublu şi totuşi unic:

Recucerirea partidului pentru lupta de clasă principială!

Terminarea măcelului popoarelor prin refacerea Internaţionalei proletare!

Manifest ilegal al Ligii „Spartacus“, aprilie 1916

Politica unor cîini

> 3. În Internaţională se află centrul de greutate al organizării de clasă a proletariatului...
> 4. Îndatorirea de a îndeplini hotărîrile Internaţionalei este mai presus de orice alte îndatoriri faţă de organizaţie...
>
> **(Teze)**

Imposibilul a devenit realitate. Reichstagul, partidele burgheze, fracţiunea oficială social-democrată s-au dezonorat şi mai mult. Se părea că acest parlament nemaiîntîlnit, această nobilă societate a reuşit să facă pînă în prezent tot ce era omeneşte posibil pentru propria sa înjosire politică, renunţînd la cea mai elementară bunăcuviinţă politică, şi că pur şi simplu nu ar putea aluneca mai adînc în această mlaştină. Dar ce iluzie deşartă! La dezbaterea cazului Liebknecht, Reichstagul, majoritatea burgheză şi majoritatea fracţiunii social-democrate şi-au întrecut cu mult propria lor infamie.

Liebknecht a fost arestat de zbirii poliţiei la demonstraţia de 1 Mai, în timpul îndeplinirii datoriei sale de socialist internaţionalist, şi predat organelor justiţiei militare. Liebknecht este deputat în Reichstag şi, prin urmare, este temporar scutit de serviciul militar pentru a-şi exercita mandatul de reprezentant al poporului, deci în timpul sesiunii Reichstagului nu este soldat, ci reprezentant al poporului. A-l apăra de ghearele justiţiei militare, ca şi de orice prigonire politică, era, aşadar, cea mai elementară datorie a Reichstagului. Oricare parlament din lume socoteşte drept obligaţia sa supremă să-şi apere membrii de violenţele autorităţilor guvernului. Aici s-a întîmplat însă ceva nemaiauzit, ceva fără precedent în istoria tuturor parlamentelor. Reichstagul a predat el însuşi pe unul dintre membrii săi justiţiei militare!

Cîteva zile mai tîrziu a urmat al doilea act al farsei: acelaşi Reichstag a refuzat să-i apere pe membrii săi contra

unor brutalităţi şi silnicii ca cele la care a fost supus Liebknecht atunci cînd, la 8 aprilie, a vrut să supună criticii maşinaţiile în legătură cu ultimele credite germane de război! Cei care prin ţipetele lor au contribuit cel mai mult la această sinucidere parlamentară au fost tocmai liberalii. Spiritul lui Eugen Richter, acest lacheu al reacţiunii din timpul tarifului vamal de înfometare, trăieşte în demnii săi urmaşi. Cu strigătul „trădare de patrie!", alde Hubrich şi Müller-Meiningen se reped cu pumnii asupra oricui s-ar urca la tribuna Reichstagului pentru a critica guvernul. Cu strigătul „trădare de patrie!", alde Payer şi Liesching jertfesc dictaturii militare imunitatea reprezentanţilor poporului. După aceste urlete ale liberalilor, lui Oertel, Heydebrand şi compania nu le mai rămîne nimic de adăugat. Şi ce face majoritatea fracţiunii social-democrate? Ea n-a respins nici măcar cu un cuvînt aceste ţipete isterice. Doar Scheidemann şi cei de o seamă cu el, adepţi ai politicii de „a rezista pînă la capăt", consideră ei înşişi trădător de patrie pe oricine păzeşte cu cinste principiile social-democrate şi luptă împotriva măcelului popoarelor.

Trădare de patrie! Trădare de patrie!

Sărbătorirea zilei de 1 Mai este trădare de patrie! Critica adusă creditelor de război — trădare de patrie! Solidaritatea internaţională — trădare de patrie! Lupta de clasă — trădare de patrie! Respingerea bugetului — trădare de patrie! Greva pentru sporirea salariilor de mizerie — trădare de patrie! Dezbaterea publică a speculei cu alimente — trădare de patrie! Strigătele de jale ale femeilor înfometate în faţa prăvăliilor — trădare de patrie! Ceea ce s-a spus de mii de ori în ziarele social-democrate, în adunările electorale social-democrate, în cuvîntările din Reichstag ale deputaţilor social-democraţi este astăzi trădare de patrie. Întreaga activitate din ultimii 50 de ani a social-democraţiei îndreptată împotriva războiului, militarismului şi dominaţiei de clasă, împotriva „solidarităţii dintre clase", „unităţii naţionale" şi frazeologiei patriotice este astăzi trădare de patrie.

Payer-Liesching-Hubrich, David-Landsberg-Scheidemann şi compania au depăşit pe toţi procurorii, au făcut de ruşine pe toţi prefecţii de poliţie şi l-au lăsat în urmă chiar şi pe răposatul Tessendorf. Vai şi amar ar fi fost dacă aceşti indivizi ar fi avut de aplicat legile antisocialiste ale lui Bismarck! Ei ar fi trimis la închisoare pe toţi deputaţii şi redactorii social-democraţi, ar fi dus la spînzurătoare pe August Bebel al nostru, pe bătrînul nostru Liebknecht! Scheidemann şi clica lui şi-au permis farsa de a prezenta formal o propunere cu privire la imunitatea lui Liebknecht, dar ei au motivat-o prin aceea că lupta lui Liebknecht nu ar fi periculoasă, că poporul german tot nu ar putea fi zdruncinat în disciplina sa oarbă! Da, în comisia Reichstagului, „social-democratul" David a spus referitor la Liebknecht: „Cîinele care latră nu muşcă!"

Pentru a da tuturor acestor infamii din Reichstag răspunsul cuvenit, nu un răspuns avocăţesc, nu unul formal, ci unul socialist, pentru a nu discuta, a nu argumenta, ci a înfiera josnica societate ca pe o bandă de trădători ai poporului, pentru aceasta lipsea tocmai Liebknecht!

Dar răspunsul le va fi dat de către masele proletariatului, de masele celor înfometaţi, subjugaţi, de poporul folosit drept carne de tun. Şi atunci nu va lipsi nici cuvîntul „cîine", folosit de oratorul majorităţii social-democrate.

Cîine este acela care linge cizmele stăpînului său, deşi zeci de ani acesta l-a călcat în picioare.

Cîine este acela care în timp ce i se pune botniţa stării de asediu se gudură supus şi cu privirea aţintită la stăpînul său — dictatura militară —, imploră cu un scheunat jalnic îndurare.

Cîine este acela care latră răguşit contra unui absent, a unui încătuşat, făcînd în acelaşi timp sluj în faţa despoţilor momentani.

Cîine este acela care la comanda guvernului reneagă întregul trecut al partidului său, tot ce i-a fost mai sfînt o viaţă întreagă, calomniindu-l şi tăvălindu-l în noroi.

Cîini sînt și rămîn alde David, Landsberg și compania. Cînd va veni ziua încheierii socotelilor, îi va ajunge din urmă cu siguranță binemeritata lovitură de picior a clasei muncitoare germane.

Liebknecht — prin exemplul său — cît și infamiile Reichstagului și ale majorității fracțiunii au contribuit ca această zi să vină cît mai repede și să se facă treabă cît mai serioasă. Acum trebuie să fie limpede pentru fiecare bărbat și fiecare femeie din popor că acest parlament, această hoardă josnică de mameluci, de la Payer pînă la David, sînt judecați și osîndiți de justiția istoriei mondiale. Numai activitatea maselor înseși, numai inițiativa îndrăzneață a maselor, numai acțiunea energică a luptei de clasă pe toată linia ne pot scoate la mal și pot pune capăt uciderii popoarelor, dictaturii militare, înfometării lente a poporului.

Masele vor putea realiza aceasta numai dacă vor învăța să se identifice cu lupta pentru idealurile socialismului internațional, așa cum a făcut Liebknecht, dacă vor dovedi, nu numai prin cîntece, ci și prin fapte și acțiuni, că

„Nu numărăm dușmanii,
Și nici primejdiile toate...",

dacă vor striga neîncetat în întregul Reich, din sute de mii și milioane de piepturi, împreună cu Liebknecht :

„Jos războiul !
Proletari din toate țările, uniți-vă !"

Manifest ilegal al Ligii „Spartacus",
vara anului 1916

Pentru ce a luptat Liebknecht și de ce a fost condamnat la închisoare ?

> 3. În Internațională se află centrul de greutate al organizării de clasă a proletariatului...
> 4. Îndatorirea de a îndeplini hotărîrile Internaționalei este mai presus de orice alte îndatoriri față de organizație...
>
> (Teze)

La 4 noiembrie, procesul lui Karl Liebknecht va fi dezbătut și de ultima instanță. Liebknecht a fost condamnat la 23 august de instanța a doua. Prima condamnare, la *doi ani și jumătate închisoare*, considerată de toată lumea ca ceva nemaiauzit, a fost *înăsprită de Tribunalul militar suprem la 4 ani închisoare*, adăugîndu-i-se la aceasta *6 ani de pierdere a drepturilor civile*, așa încît Liebknecht urmează să fie îndepărtat pentru 10 ani din Reichstag și Landtag ! De cînd există în Germania social-democrația n-a fost pronunțată o sentință atît de monstruoasă împotriva unui social-democrat pentru activitate politică. Răzbunătoarea justiție de clasă a societății burgheze s-a abătut asupra lui Liebknecht cu o furie fără precedent în istoria mișcării muncitorești germane. Și de ce ? Numai și numai pentru că el a rămas credincios atît în vorbe cît și în fapte învățăturii socialiste și intereselor clasei muncitoare.

Lupta de clasă și solidaritatea internațională a proletariatului social-democrația le-a considerat dintotdeauna ca principii supreme. În aceste principii rezidă întreaga putere politică și economică a clasei muncitoare, rezidă și viitoarea ei eliberare, victoria socialismului. În fiecare țară există de fapt două naționalități : cea a exploatatorilor și cea a exploataților. Capitalistul autohton german este dușmanul proletarului german, iar proletarul străin, fie el francez, englez sau rus, îi este frate. Lupta fără cruțare împotriva primului, solidaritatea devotată cu al doilea — iată evanghelia noastră.

Această evanghelie trebuie să fie valabilă atît în timp de pace cît mai ales în timp de război. Social-democrația germană a jurat solemn la congresele internaționale, împreună cu tovarășii din alte țări, să lupte pînă la ultima picătură de sînge împotriva războiului și militarismului. Frazele „patriotice" ale burgheziei, noi le-am disprețuit întotdeauna. Războiul mondial pe care-l pregătesc acum statele capitaliste nu este nimic altceva decît o campanie de jaf imperialistă pentru profituri, o încăierare sîngeroasă pentru pradă. Unui astfel de război ne împotrivim cu toate puterile noastre, dînd viață lozincii : „Proletari din toate țările, uniți-vă !"

Astfel vorbea social-democrația și astfel și-a cîștigat ea inimile și mințile a milioane de exploatați și asupriți, care așteptau de la ea, „eliberatoarea popoarelor", mîntuirea lor.

A venit însă ziua de 4 august 1914, și totul s-a prăbușit. Cei mai mulți dintre conducătorii și reprezentanții de vază ai clasei muncitoare și-au călcat în picioare propriile idealuri, au trădat lupta de clasă și solidaritatea internațională. Fracțiunea din Reichstag a trecut deodată în tabăra guvernului și a partidelor burgheze, devenind o unealtă a imperialismului și militarismului.

Liebknecht a fost unul dintre puținii care au rămas credincioși vechiului drapel. Încă în decembrie 1914, el a avut bărbăția, singur din tot Reichstagul, să respingă creditele de război, și de atunci le-a mai respins de încă două ori, pînă cînd, în decembrie 1915, exemplul său a fost urmat, în sfîrșit, deși cu sfială, de mai mulți deputați.

Liebknecht a fost și primul care a demascat în Reichstag tot timpul și cu cea mai mare fermitate întreaga farsă a „păcii civile" și care a smuls masca de pe fața trădătorilor care au trecut în lagărul imperialist, dezvăluind în fața întregii lumi fărădelegile imperialismului. Din „micile interpelări" el a știut să făurească o armă a luptei de clasă, care producea de fiecare dată zăpăceală în lagărul guvernamental, dîndu-i lovituri puternice. El a demascat mașinațiile josnice oficioase în legătură cu „creditele de război patriotice". El a scos la lu-

mină fărădelegile comise în secret de către militarismul germano-austriac împotriva popoarelor slabe și împotriva drepturilor popoarelor. Cu aceeași lipsă de menajamente a făcut țăndări toată frazeologia militarismului despre „eliberare".

De fiecare dată cînd Liebknecht se urca la tribuna Reichstagului sau a Landtagului, guvernul și slugile lui aveau o zi neagră. Și de fiecare dată el transforma tribuna parlamentară într-un avanpost, de la care își lansa apelul către masele de proletari, îndemnîndu-le la îndeplinirea datoriei solidarității internaționale, la lupta contra măcelului popoarelor, contra imperialismului.

Într-un cuvînt, Liebknecht întruchipa vechea social-democrație, așa cum a fost ea pînă la 4 august 1914, așa cum au păstrat-o masele în inimile lor : mîndră, dîrză, necruțătoare în lupta contra asupritorilor, de neclintit în credința sa față de cei asupriți. Așa cum a spus odată bătrînul Bebel la Dresden : sînt și rămîn un dușman de moarte al societății burgheze ! — așa a fost și așa a rămas Liebknecht. Pentru că era pe deplin convins că numai masele de muncitori, prin propria lor acțiune hotărîtă, pot pune capăt războiului, la 1 Mai, mergînd în fruntea demonstrației de la Berlin pentru solidaritatea internațională, el a strigat pe stradă, înconjurat de săbiile și pumnii poliției, tot atît de neînfricat ca și de la tribuna Reichstagului :

„Jos războiul ! Jos guvernul !"

De aici ura de moarte a guvernului și a partidelor burgheze contra lui Liebknecht. De aceea intenția lui de a lua cuvîntul a dezlănțuit de multe ori în Reichstag și în Landtag furia turbată a majorității. Prin țipete, prin răsturnarea silnică a ordinii de zi încercau să-l reducă la tăcere, alteori îl trăgeau jos de la tribună cu violență brutală. Apoi l-au predat justiției militare, iar acum vor să-l distrugă printr-o sentință draconică.

Acum muncitorimea poate judeca dacă ura stăpînitorilor împotriva lui Liebknecht era întemeiată, dacă Liebknecht a

mers pe drumul cel just, dacă avertismentele şi lupta lui au fost spre binele maselor.

Care sînt urmările trădării conducătorilor oficiali ai partidului faţă de social-democraţia internaţională şi ale supunerii oarbe a maselor ? Ce vedem ? Cumplitul măcel al popoarelor continuă şi cuprinde mereu alte şi alte ţări. În loc să se unească pentru a lupta împotriva capitalului internaţional, proletarii din toate ţările, la porunca capitaliştilor, se măcelăresc şi se sugrumă reciproc. Cel puţin 5 000 000—6 000 000 de oameni, dintre care patru cincimi proletari, au şi fost coborîţi în groapă. Nenumărate milioane vor lîncezi tot restul vieţii lor ca schilozi. Femeile şi copiii lor sînt pe jumătate morţi de foame şi nu ştiu cum să facă faţă preţurilor de speculă şi lipsei de alimente, mizeriei celei mai crunte. Întreaga generaţie viitoare de muncitori va avea sănătatea şi forţa vitală subminată din cauza îngrozitoarei subalimentaţii. În acelaşi timp, furnizorii de armament şi cămătarii fac afaceri fabuloase, cumpără moşii, vile, briliante, nu ştiu ce să mai facă cu averea. Iar biciul stării de asediu şuieră tot mai turbat deasupra maselor populare : presei i se pune căluş, au loc mereu noi arestări, noi percheziţii, dări în judecată şi procese. Şi, dacă bietele femei încearcă cumva să protesteze pe stradă împotriva lipsurilor pe care le îndură, împotriva preţurilor de speculă, atunci ele fac cunoştinţă cu pumnul aspru al zbirilor poliţiei sau cu sabia lor.

Acum pînă şi cei orbi văd cine a reprezentat adevăratele interese şi viitorul clasei muncitoare : Liebknecht, care s-a opus la fiecare pas cu tărie războiului şi claselor stăpînitoare, sau ceilalţi „social-democraţi", care se pleacă în faţa guvernului, fac pace cu burghezia imperialistă şi vor să „reziste pînă la capăt". *Acum poate vedea fiecare muncitor de partea cui e dreptatea : de partea lui Liebknecht, care este încătuşat, prigonit şi condamnat la închisoare, sau de partea celorlalţi, care se gudură în antecamerele Reichscancelarului şi se bucură de favorurile guvernului.* Un *Göhre* primeşte decoraţii ca ofiţer. Un *Südekum* călătoreşte peste tot ca agent guverna-

mental. *Scheidemann, Ebert, David* şi *Schöpflin* sînt primiţi ca oaspeţi la cartierul general al împăratului. *Legien* şi *Robert Schmidt* din Comisia generală a sindicatelor primesc în Casa sindicatelor vizitele miniştrilor. *Hänisch, Lensch* şi *Heinemann* sînt copleşiţi cu laude de presa burgheză şi prezentaţi ca băieţi model. *Toţi aceştia sînt copii răsfăţaţi ai guvernului şi ai burgheziei şi poartă tocmai prin aceasta stigmatul trădării intereselor poporului. Haina de puşcăriaş a lui Karl Liebknecht este cel mai bun certificat de onoare pentru el, certificat că a slujit cu credinţă poporul, adevăratele lui interese, că a luptat pentru viitorul socialismului.*

Fără mare curaj şi voinţă de fier, fără spirit de sacrificiu şi înalt idealism, cauza clasei muncitoare nu poate învinge. Cel care vrea să scoată astăzi masele muncitoreşti din mizerie, să pună capăt măcelului popoarelor şi să refacă Internaţionala Socialistă, trebuie să se înarmeze împotriva unei lumi întregi de duşmani — împotriva tuturor claselor burgheze, împotriva dictaturii militare, precum şi împotriva acelora care şi-au uitat datoria, împotriva denunţătorilor şi iudelor din propriile rînduri.

Aceasta o ştia Liebknecht. De aceea a vrut să dea un exemplu, să se jertfească pe sine pentru a ridica masele, pentru a le inspira curaj în lupta pentru propria lor salvare. Aşa cum o făcea înainte de la tribuna Reichstagului şi Landtagului prin cuvîntul său, tot aşa voia el şi acum să trezească masele prin procesul său.

Liebknecht a fost condamnat de două ori, dar cu aceasta lucrurile nu s-au terminat. Acum va compărea în faţa celei de-a treia instanţe. Justiţia militară a Reichului va trebui să se pronunţe. Dar acum poporul va trebui să-şi spună şi el cuvîntul.

Dacă muncitorii se vor trezi la timp şi vor organiza proteste de masă, demonstraţii şi greve de masă care să facă dictatura militară să simtă cît mai mult puterea proletariatului şi importanţa lui, atunci, sub această presiune, sentinţa împotriva lui Liebknecht va putea fi casată, procesul său re-

judecat, şi atunci porţile temniţei lui Karl Liebknecht vor putea fi deschise. Numai presiunea protestului maselor şi teama de noi tulburări în ţară şi în tranşee pot sili zbirii să lase din gheare victima pe care o urăsc. Dacă însă muncitorii vor rămîne tăcuţi şi liniştiţi, dacă nu-şi vor ridica glasul puternic împotriva condamnării ruşinoase, atunci justiţia militară a Reichului va rosti sentinţa nu numai împotriva lui Liebknecht, *ci şi împotriva întregului viitor apropiat al clasei muncitoare din Germania.* Atunci masa proletariatului german va arăta că rabdă orice, că îngăduie orice. Şi atunci va fi tratată conform atitudinii sale, atît în timpul războiului cît şi după război. După ce-şi va fi îndeplinit cu supuşenie, pînă la capăt, rolul de a servi drept carne de tun, ea va mai trebui să suporte, ca un animal de povară, şi toate cheltuielile războiului şi, în plus, să încaseze şi loviturile de picior ale reacţiunii.

Deci, dacă muncitorii se ridică acum pentru a protesta contra atentatului juridic comis împotriva lui Liebknecht, ei nu fac aceasta de dragul lui Liebknecht. Nu de persoana lui este vorba. Numele lui a devenit simbolul cauzei clasei muncitoare şi al credinţei faţă de social-democraţia internaţională. *E în joc propria soartă a muncitorilor.*

Ei sînt datori faţă de femeile lor mult încercate, faţă de copiii lor flămînzi, faţă de propriul lor viitor să se ridice, în sfîrşit, contra despotismului şi crimelor imperialismului nesăţios de sînge. Pacea şi alinarea suferinţelor maselor proletare zadarnic le aşteptăm de la Reichstag şi de la vorbele lui goale. După atitudinea de pînă acum a Reichstagului, şi îndeosebi după ce s-a prostituat prin predarea lui Liebknecht şi a propriei sale imunităţi, guvernul nu-i mai acordă nici o consideraţie acestui corp de lachei, ci îl foloseşte numai din cînd în cînd drept unealtă atunci cînd aţîţarea patriotardă trebuie niţel împrospătată.

Acum muncitorii nu se mai pot bizui pe alţii, ci numai pe ei înşişi, pe propriile lor acţiuni de masă, pe puternicele lor proteste, pe grevele de masă repetate, prin care să-şi

arate adevărata lor forţă. Aşa cum, lovind în Liebknecht, care s-a ridicat împotriva măcelului popoarelor, asupritorii au căutat să lovească prin sentinţa lor ruşinoasă întreaga clasă muncitoare, tot aşa prin protestele împotriva sentinţei, prin lupta pentru eliberarea lui Liebknecht va fi apărată cinstea întregii clase muncitoare germane.

Protestînd împotriva condamnării lui Liebknecht, vom protesta împotriva războiului, a stării de asediu, a foametei. Luptînd pentru Liebknecht, vom lupta pentru pace, pentru înfrăţirea internaţională a popoarelor, pentru eliberarea socialistă.

Mobilizarea întregii energii pentru această acţiune este astăzi prima sarcină şi datorie a fiecărui proletar şi a fiecărei proletare din Germania. A sosit de mult momentul. De la acela care nu se ridică la luptă nici acum, în ceasul al 12-lea, după aproape doi ani şi jumătate de măcel, după toată mizeria îndurată, după ce numărul arestărilor a crescut neîncetat, de la acela nu ne putem aştepta la mare lucru, dar nici el nu trebuie să aştepte ceva bun de la viitor. Cu cît masele acceptă mai smerit toate loviturile, cu atît mai nebuneşte acţionează reacţiunea, cu atît mai mult va înăspri ea exploatarea. Pentru muncitorii germani a sosit momentul să-şi spună : *ori-ori !* Fiecare muncitor şi fiecare muncitoare trebuie să ştie acum ce alege : ori lupta hotărîtă, curajoasă pentru eliberarea muncitorilor şi pacea, ţeluri pentru care a luptat şi Liebknecht, ori încovoierea răbdătoare a spinării sub jugul imperialismului şi trădarea faţă de socialism, faţă de propria eliberare, faţă de propria onoare de clasă.

Ne pot speria oare eventualele jertfe cu care s-ar putea solda demonstraţiile, grevele politice de masă ? Ne pot speria cumva pierderea „pîinii", tranşeele sau închisoarea ? Liebknecht nu s-a temut nici de tranşee şi nici de închisoare sau temniţă ! Sute de alţi tovarăşi care stau de luni de zile în dosul gratiilor închisorilor din Ulm, Leipzig, Berlin, Braunschweig şi care aşteaptă să li se aducă tot felul de acuzări de „trădare de patrie" nu s-au temut nici ei de jertfe. *Şi nu sînt*

oare jertfite viețile și sănătatea a milioane de oameni în tranșee pentru interese străine, pentru propria lor subjugare? Poate proletarul german să-și pună viața în joc numai la comanda capitalului, și să șovăiască să aducă jertfe pentru propria sa onoare?

Nu poate fi așa, nu trebuie să fie așa!

Dacă nu vrem ca întreaga activitate de 50 de ani a social-democrației, ca tot ce ne-au lăsat moștenire Lassalle, Bebel și bătrînul Liebknecht să fi fost zadarnice, dacă nu vrem ca învățătura socialistă eliberatoare de popoare să fie literă moartă pentru muncitorul german, atunci trebuie să încetăm de a mai răbda în tăcere umilă grozăviile războiului, crimele dictaturii militare! Atunci trebuie să pornim la proteste de masă, la luptă pentru propria noastră eliberare, pentru eliberarea lui Liebknecht, cu strigătul lui Liebknecht pe buze:

Jos războiul!
Jos guvernul!

Manifest ilegal al Ligii „Spartacus“,
octombrie 1916

Rodos

Un vînt aspru străbate țara. Dictatura militară lovește în jurul ei ca posedată. Percheziții, arestări, procese politice sînt la ordinea zilei la Berlin, Stuttgart, Leipzig, Hamburg, Bremen... Toți conducătorii opoziției, toți aceia care, credincioși principiilor social-democrației internaționale, acționează cu toată energia pentru terminarea războiului criminal sînt închiși după gratii de fier sau înrolați în glorioasa armată a „apărătorilor patriei“. Închisorile sînt tixite. Procurorii lucrează din răsputeri la întocmirea actelor de acuzare pentru trădare de patrie, agenți secreți mișună pe străzi și în localuri publice, conducerea partidului social-democrat scoate manifeste împotriva unor ațîțători „anonimi“, care sînt răspîndite cu ajutorul polițiștilor în gări și piețe... Așa horcăie de moarte în Germania faimoasa „pace civilă“. Farsa a luat sfîrșit, măștile au căzut și viața tihnită a încetat. Născută din infamia trădării de către conducătorii social-democrați a maselor proletare și a trădării de către masele proletare a propriilor lor sarcini de clasă, „pacea civilă“ se termină cu infamia unei cruciade fățișe a conducătorilor social-democrați, aliați cu dictatura militară, împotriva maselor care și-au amintit de interesele și sarcinile lor și care încep să se revolte împotriva foametei, a asasinatelor în masă și a stării de asediu.

Și aceasta atît „în afara zidurilor“ partidului cît și înăuntrul lor. Organismul partidului merge către totala sa descompunere. Buboiul anarhiei, care s-a spart în districtul Teltow-Beeskow, arată ca într-o oglindă viitorul întregului partid,

precum şi soarta apropiatului congres, în care îşi pune atîtea speranţe opoziţia „căii de mijloc". Uneltirile lui Groger şi Thurow, puse la cale din ordinul lui Scheidemann-Ebert, ca şi manifestul aşa-zisei „conduceri a partidului" lansat împotriva „manifestelor anonime" arată cu o claritate deplină ce se urmăreşte prin lozinca de „a rezista pînă la capăt". Adepţii acestei lozinci au curajul desperat al renegaţilor, care au tăiat toate punţile dintre ei şi un trecut cinstit. Ca sprijinitori voluntari ai guvernului imperialist, ei au hotărît : *ori* să facă din politica zilei de 4 august politica *permanentă* a social-democraţiei, să rupă clasa muncitoare germană de Internaţionala Socialistă şi s-o înhame la carul burgheziei germane, *ori* să nu lase piatră pe piatră din partid. Acest plan este pus în practică în mod sistematic, cu încăpăţînare şi fără scrupule.

Pe cînd dictatura militară pedepseşte cu închisoare, temniţă sau cu înrolarea în armată orice acţiune a opoziţiei îndreptată împotriva măcelului popoarelor, conducerea partidului caută să înăbuşe prin anarhie orice opoziţie în partid îndreptată împotriva dictaturii sale. Organizaţia galbenă pe care o opun partidului Groger, Thurow şi cei de teapa lor este o manifestare tipică a acestei politici, şi după soarta pe care a avut-o Adunarea generală a districtului Teltow-Beeskow putem uşor deduce ce va urma dacă la viitorul congres majoritatea nu va fi alcătuită din mameluci supuşi ai conducerii partidului sau dacă, în urma creşterii opoziţiei în întreaga ţară, se va putea chiar şi numai presupune că el va avea o majoritate neascultătoare. Nu mai mult de 200 de asemenea figuri de şah supuse i-au fost de ajuns conducerii partidului ca să înjghebeze în cel mai mare district al Germaniei, împotriva voinţei a zeci de mii de membri de partid, o organizaţie-fantomă şi, sprijinindu-se pe această organizaţie-fantomă, să pună stăpînire pe întreaga avere reală a acelor zeci de mii de proletari — pe toată casa districtuală. A fost de ajuns destituirea în toată regula a unui comitet districtual format din 7 manechine pentru ca din el să crească o „organizaţie de district". După

cum se ştie, la organismele inferioare se refac fără greutate organe importante pe care animalul le pierde în urma unui accident. Unele reptile, dacă li se rupe coada, completează de la sine în scurt timp partea pierdută a corpului. În social-democraţia germană se întîmplă însă minuni şi mai mari : aici o coadă tăiată „completează" întregul organism, un comitet districtual demis îşi adaugă o nouă „organizaţie districtuală" !... Cazul ar stîrni ilaritate dacă simpla posibilitate a unei asemenea şarlatanii n-ar fi totuşi un simptom caracteristic al denaturării grave a tuturor noţiunilor despre democraţie, denaturare care s-a cuibărit pe îndelete în viaţa de partid, şi dacă aceasta n-ar fi un simptom şi mai caracteristic că pînă la răfuiala cu Scheidemann şi compania trebuie învinse încă numeroase confuzii.

Ceea ce a păţit astăzi districtul Teltow va păţi partidul în întregime îndată ce va încerca să-şi spună deschis părerea şi să-şi impună voinţa împotriva politicii de la 4 august. Aşa cum profitorii prusaci ai sistemului electoral în trei colegii au folosit fără nici un fel de scrupule poziţia lor în Landtag pentru a împiedica orice modificare a acestui sistem electoral însuşi, tot aşa Scheidemann-Ebert şi creaturile lor au hotărît să exploateze pînă la extrem posturile ce le deţin şi toate împuternicirile cu care sînt investiţi tocmai pentru a păstra şi pe mai departe aceste posturi şi să distrugă partidul în cazul cînd s-ar ridica împotriva acestei situaţii, prin anarhia intrigilor interne, prin denunţuri, sciziuni şi organizaţii-fantome. Unui congres care ar îndrăzni să dezavueze politica lui 4 august, conducerea partidului îi va opune imediat un contra-congres galben, alcătuit din creaturi ale conducerii, care îl vor ridica în slăvi pe Scheidemann şi Ebert. Partidul care va îndrăzni să-şi aleagă, în spiritul social-democraţiei internaţionale, un nou comitet de partid va vedea imediat apărînd un contra-partid galben, cu care se vor „completa" Ebert şi Scheidemann. Ebert şi Scheidemann sînt „inamovibili", aşa cum „inamovibili" sînt şi Groger şi Thurow. Cu mijloacele pe care ni le oferă statul, democraţia, hotărîrile

majorității nu îi putem alunga, tot așa cum dictatura militară, măcelul popoarelor și foametea de masă organizată nu pot fi izgonite prin trimiteri la paragrafele constituției, prin cuvîntări în Reichstag și prin rezoluții adoptate în adunări. Divergențele cu dictatura conducerii de partid și a adepților ei, ca și divergențele cu dictatura imperialismului nu sînt o chestiune de drept, ci sînt o chestiune de *putere* — a înțelege, în sfîrșit, acest lucru este cel mai important și mai urgent lucru de care are nevoie așa-numita opoziție din rîndurile noastre.

Pe cînd adepții politicii de la 4 august, cu toată îngustimea orizontului lor politic și a calculelor lor, au totuși clar în față țelul nemijlocit pe care și l-au propus și merg hotărît — chiar dacă pe căi ocolite — spre acest țel, în cercurile largi ale opoziției situația este, din nefericire, încă tristă. Lipsei de claritate cu privire la adevăratele sarcini i se adaugă lipsa de fermitate.

În ultimul timp, tovarășii dintr-un șir de circumscripții electorale au luat public atitudine față de așa-zisele diferende de partid, adică față de chestiunile care hotărăsc soarta social-democrației. Sub ce formă s-a produs această luare de atitudine, de exemplu, la Kiel, la Nordhausen ? Sub forma unor rezoluții în care sînt exprimate aprobarea sau sprijinirea politicii „comunității de lucru" social-democrate. Aceasta este o formă de manifestare a opoziției la care membrii și partizanii „comunității de lucru" îi îndeamnă pe tovarășii din diferite circumscripții electorale.

Ce este însă această „politică a comunității de lucru", din a cărei aprobare urmează să se facă o profesiune de credință a maselor de membri de partid, o parolă politică ? Cînd și unde a fost formulată, enunțată și motivată această politică ca ceva închegat ? Nu vrem să reamintim de data aceasta amănuntele, dar este clar pentru oricine a urmărit cu atenție ultima sesiune a Reichstagului — și înșiși tovarășii respectivi din Reichstag o vor recunoaște, desigur, cinstit — că nici nu există o „politică a comunității de lucru" ca

ceva închegat, consecvent, gîndit și cu un țel precis, o politică în jurul căreia să se poată grupa, ca în jurul unei axe, cercurile largi ale partidului. Mai mult decît atît. Această politică s-a bazat pînă acum mai curînd pe o serie de tatonări mai mult sau mai puțin izbutite, mai mult sau mai puțin șovăielnice, fiind o politică care, deși bine intenționată, este încă ea însăși în formare, deci se află abia la începuturile ei și care necesită neapărat să fie întărită din interior, clarificată și precizată.

Chiar dacă „politica comunității de lucru" ar fi fost pînă acum excelentă — ceea ce, din păcate, n-a fost —, nici atunci luarea de atitudine politică de către mase nu s-ar putea rezuma în *actuala situație* la aprobarea sau dezaprobarea „politicii comunității de lucru" ! Nu înseamnă oare că masele de membri de partid suferă din nou de cretinism parlamentar — să ne fie iertat cuvîntul prea tare, dar singurul potrivit —, care timp de decenii formase cangrena vieții noastre de partid, dacă și *astăzi*, după toate cele întîmplate și în ciuda celor întîmplate, cred că spun sau realizează mare lucru aprobînd atitudinea comunității de lucru ? Așa cum la începutul războiului supunerea oarbă a milioanelor de muncitori a făcut ca partidul să execute în tăcere, întocmai ca o coloană de soldați prusaci, comanda „la stînga împrejur" a celor 110 reprezentanți din Reichstag, tot așa dorința de a se întoarce înapoi la socialism ia forma grotescă a aprobării mașinale de către mase a refuzului creditelor în Reichstag. Așadar, acțiunea parlamentară a zece sau a cîtorva zeci de deputați continuă să fie factorul hotărîtor, *suprema* politică, axa vieții, buricul pămîntului, iar masele sînt numai corul care spune „da" sau — în cazurile cele mai rare — „nu". Ca și cum soarta războiului și a păcii s-ar mai putea hotărî astăzi în parlament ! Ca și cum acțiunea parlamentarilor social-democrați ar mai avea astăzi altă semnificație, alt scop decît de a lămuri masele că ele nu au *nimic* de așteptat de la Reichstag, că *totul* depinde numai de ele însele, și de a le trezi și a le urni, prin cuvînt și exemplu, la această acțiune independentă !

Zidurile dictaturii militare şi ale dominaţiei sîngeroase a imperialismului nu vor cădea la simplul glas de trompetă al cuvîntărilor parlamentare sau prin voturile exprimate în Reichstag, şi cu atît mai puţin prin exersarea timidă la fluierul ciobănesc a unei opoziţii modeste şi virtuoase. Numai prin desfăşurarea energică a forţei maselor populare se poate săvîrşi această minune. Şi dacă aprobarea creditelor în Reichstag a devenit punctul esenţial şi lozinca întregii politici de trădare a social-democraţiei, refuzul creditelor în Reichstag nu este nicidecum alfa şi omega întoarcerii la politica socialistă, ci mai curînd un amănunt, o simplă schiţare a unei *politici* al cărei centru de greutate trebuie căutat în afara parlamentului, în acţiunile maselor.

Din punctul de vedere al adepţilor lui Scheidemann-Ebert, aprobarea politicii fracţiunii oficiale este în realitate o profesiune de credinţă clară, desăvîrşită; esenţa acestei politici constă doar în a preface clasa muncitoare în simplă carne de tun, într-o turmă de oi supusă unui pumn de parlamentari — ceea ce este, de altfel, şi esenţa oricărei politici burgheze. Miezul autodeterminării şi al opoziţiei contra politicii de la 4 august constă, dimpotrivă, tocmai în a transforma măsurile politice dintr-un apanaj al şedinţelor secrete ale fracţiunii parlamentare şi ale altor „foruri" în propria voinţă şi acţiune conştientă a maselor. De aceea, dacă sciziunea în masa membrilor de partid ar lua forma aderării unor circumscripţii electorale la politica lui Scheidemann-David, iar a celorlalte la politica lui Haase-Ledebour, atunci opoziţia n-ar fi, în fond, decît o maimuţăreală a politicii duse de majoritate. Primul cuvînt al unei adevărate opoziţii ar trebui să fie mai curînd recunoaşterea şi enunţarea faptului că hotărîrile asupra războiului şi păcii, asupra Internaţionalei şi foametei de masă nu pot fi luate în parlament, ci în fabrici, ateliere, pe stradă.

Prin aprobarea necritică a „politicii comunităţii de lucru" nu s-a făcut încă nimic şi nici măcar nu s-a spus încă nimic. Ceea ce contează este *propria* politică, *propria* acţiune

a maselor. Proletarii trebuie să cuteze să apară în arena politică nu ca să aplaude acţiunile unui pumn de parlamentari, ci ca să acţioneze ei înşişi.

Trebuie să le repetăm tovarăşilor fără preget: nu aşteptaţi de la nimeni altul salvarea decît de la voi înşivă. Numai dacă veţi îndrăzni să desfăşuraţi cu întreaga voastră forţă acţiuni de masă cutezătoare, de o vigoare mereu crescîndă, fără a vă teme de pericole, fără a număra jertfele, numai atunci partidul va scăpa de Ebert-Scheidemann, vor putea fi cucerite libertatea şi pacea din haosul bestialităţii imperialiste. „Hic Rhodus, hic salta". Aici este Rodos, aici e cazul să săriţi.

„Scrisoarea Spartacus" nr. 1
din 20 septembrie 1916

Începutul

Revoluţia a început. Nu e nevoie nici să jubilăm, bucurîndu-ne de cele înfăptuite, nici să triumfăm pentru că duşmanul este doborît, ci se cere cea mai severă autocritică şi o concentrare de fier a energiei, pentru a duce mai departe opera începută. Căci ceea ce s-a înfăptuit este încă foarte puţin, şi duşmanul *nu este* încă învins.

Ce s-a obţinut ? Monarhia a fost măturată, puterea guvernamentală supremă a trecut în mîinile reprezentanţilor muncitorilor şi soldaţilor. Dar monarhia nu a fost niciodată principalul duşman, ea a fost numai faţada, numai firma imperialismului. Nu Hohenzollernii au dezlănţuit războiul mondial, au dat foc întregii lumi şi au dus Germania pe marginea prăpastiei. Monarhia a fost numai, ca orice regim burghez, mandatara claselor dominante. Burghezia imperialistă, dominaţia de clasă capitalistă — iată criminalul care trebuie să fie făcut răspunzător pentru măcelul popoarelor.

Înlăturarea dominaţiei capitalului, realizarea orînduirii sociale socialiste — aceasta este sarcina istorică a actualei revoluţii, care nu se mulţumeşte cu obiective mai mici. Aceasta este o operă uriaşă care nu poate fi înfăptuită cît ai bate din palme, prin cîteva decrete de sus, ci poate fi înfăptuită numai prin propria acţiune conştientă a maselor celor ce muncesc de la oraşe şi sate şi dusă la bun sfîrşit, în ciuda tuturor obstacolelor, numai prin cea mai mare maturitate spirituală şi printr-o nesecată încredere în idealuri a maselor populare.

Din obiectivul revoluţiei rezultă clar calea ei, aşa cum din sarcină rezultă metoda. *Toată puterea în mîinile maselor muncitoare, în mîinile consiliilor de muncitori şi soldaţi, asigurarea operei revoluţionare împotriva duşmanilor ce o pîndesc* — aceasta este linia directoare care trebuie să stea la baza tuturor măsurilor guvernului revoluţionar.

Fiecare pas, fiecare faptă a guvernului trebuie orientate, ca după acul unei busole, spre următoarea direcţie :

Lărgirea şi realegerea consiliilor locale de muncitori şi soldaţi, pentru ca primul gest spontan şi impulsiv al creării lor să fie înlocuit printr-un proces conştient de deplină lămurire a scopurilor, sarcinilor şi drumului revoluţiei ;

funcţionarea permanentă a acestor organe reprezentative ale maselor şi transferarea puterii politice propriu-zise din comitetul restrîns al consiliilor executive în consiliile de muncitori şi soldaţi cu o bază mai largă ;

cît mai rapida convocare a parlamentului muncitorilor şi soldaţilor din Reich, pentru ca proletariatul din întreaga Germanie, constituit ca clasă, ca o putere politică compactă, să devină scutul revoluţiei, forţa ei de şoc ;

imediata organizare nu a *„ţăranilor“*, ci a proletariatului agricol şi a ţăranilor cu gospodării mici, care, ca pătură socială, stau pînă acum în afara revoluţiei * ;

formarea unei gărzi roşii proletare pentru apărarea permanentă a revoluţiei şi constituirea miliţiei muncitoreşti, pentru a face din întregul proletariat o pază gata oricînd de a interveni ;

eliminarea din administraţie, justiţie şi armată a organelor preluate de la statul absolutist militar-poliţienesc ;

imediata confiscare a averilor şi proprietăţilor dinastice, ca şi a latifundiilor, aceasta ca o primă măsură provizorie pentru asigurarea aprovizionării poporului, foamea fiind cel mai periculos aliat al contrarevoluţiei ;

imediata convocare în Germania a unui congres mondial al muncitorilor, pentru a sublinia şi a scoate clar în evidenţă

* Vezi nota din pag. 58.

caracterul socialist și internaționalist al revoluției, căci viitorul revoluției germane este ancorat numai în Internațională, în revoluția mondială a proletariatului.

Noi am enumerat aici numai primii și cei mai necesari pași. Ce face însă actualul guvern revoluționar?

El lasă liniștit ca statul, acest organism administrativ, să fie menținut mai departe, de sus pînă jos, în mîinile stăpînilor de ieri ai imperiului absolutist și ale uneltelor de mîine ale contrarevoluției;

el convoacă Adunarea națională constituantă, creează prin aceasta o contrapondere burgheză a reprezentanței muncitorilor și soldaților și împinge astfel revoluția pe făgașul unei revoluții burgheze, escamotînd țelurile socialiste ale revoluției;

el nu face nimic pentru a sfărîma puterea dominației de clasă capitaliste, care continuă să se mențină;

el face totul pentru a liniști burghezia, pentru a propovădui caracterul sacru al proprietății, pentru a asigura inviolabilitatea relațiilor capitaliste;

el lasă contrarevoluția, care-și ridică pretutindeni capul, să acționeze în liniște și nu face apel la mase, nu previne deschis poporul.

Liniște! Ordine! Ordine! Liniște! Aceste chemări răsună din toate părțile, se desprind din toate proclamațiile guvernului, acesta este ecoul care răsună puternic în întreaga tabără burgheză. Tunetele contra stafiei „anarhiei" și „puciului", stigătele desperate ale burghezilor îngrijorați pentru casele lor de bani, pentru proprietățile și profiturile lor constituie nota fundamentală a zilei, iar guvernul revoluționar al muncitorilor și soldaților suportă liniștit acest vacarm al asaltului contra socialismului, ba mai și participă la el cu vorba și cu fapta.

Bilanțul primei săptămîni a revoluției ne arată că în statul Hohenzollernilor nu s-a schimbat de fapt nimic, guvernul muncitorilor și soldaților funcționează doar ca locțiitor al guvernului imperialist, care a dat faliment. Întreaga lui purtare

este determinată de frica pe care i-o inspiră masa muncitorilor. Încă înainte ca revoluția să fi căpătat energie sau să fi luat avînt, încă înainte de a se fi pus serios în mișcare i s-a răpit forța vitală: caracterul ei socialist și proletar.

Totul este în ordine. Statul reacționar al lumii civilizate nu devine în 24 de ore un stat popular revoluționar. Soldații care au ucis pînă mai ieri, ca jandarmi ai reacțiunii, pe proletarii revoluționari din Finlanda, Rusia, Ucraina, regiunile baltice, și muncitorii care au privit aceste fapte fără să cîrtească n-au devenit în 24 de ore purtătorii conștienți ai socialismului.

Tabloul revoluției germane corespunde stadiului la care au ajuns condițiile interne germane. Guvernul Scheidemann-Ebert este guvernul adecvat al revoluției germane în actualul ei stadiu. Iar independenții, care își închipuie că pot face împreună cu Scheidemann și Ebert socialism și care în „Freiheit" declară acestora solemn că împreună cu ei vor putea constitui un „guvern pur socialist", se aliniază singuri prin aceasta în rîndul celor chemați să poarte firma în acest prim stadiu provizoriu.

Dar revoluțiile nu stau pe loc. Legea lor vitală este dezvoltarea rapidă, creșterea vertiginoasă. Primul stadiu merge înainte prin înseși contradicțiile sale interne. Situația este explicabilă pentru început, dar nu se poate menține ca o situație de durată. Masele trebuie să stea de veghe pentru a nu permite contrarevoluției să cîștige preponderență pe toată linia.

Începutul s-a făcut. Urmarea nu depinde de pigmeii care vor să oprească mersul revoluției, care vor să pună bețe în roatele istoriei. Pe ordinea de zi a istoriei mondiale este astăzi realizarea țelului final al socialismului. Revoluția germană a intrat pe orbita acestei constelații luminoase. Ea va ajunge pas cu pas, prin frămîntări și furtuni, prin lupte și suferințe, prin lipsuri și biruințe, la țintă.

Trebuie să ajungă!

„Die Rote Fahne" din 18 noiembrie 1918

Vechiul joc

Liebknecht a ucis la Spandau 200 de ofiţeri.
Liebknecht a fost ucis la Spandau.
Spartachiştii au luat cu asalt grajdurile princiare.
Spartachiştii au vrut să pătrundă cu mitralierele la „Berliner Tageblatt".
Liebknecht jefuieşte magazinele.
Liebknecht împarte bani soldaţilor pentru a-i aţîţa la contrarevoluţie.

Spartachiştii înaintează spre Camera deputaţilor! În fracţiunea Partidului popular progresist, întrunit aici în şedinţă, a izbucnit la această veste panica, şi onorata adunare a fugit care încotro, lăsînd pe locul unde se aşteptau fapte înfricoşătoare pălării, umbrele şi alte asemenea obiecte preţioase, astăzi aproape de neînlocuit...

De o săptămînă circulă în Berlin cele mai alarmante zvonuri cu privire la acţiunile noastre. Se sparge undeva un geam, plesneşte la un colţ de stradă cu mare zgomot un cauciuc, — filistinul priveşte imediat în jur înfiorat, cu părul măciucă, şi spune: „Aha, vin spartachiştii!..."

Diverse persoane i s-au adresat personal lui Liebknecht cu înduioşătoarea rugăminte de a excepta pe soţii, nepoţii sau mătuşile lor de la intenţionata „ucidere a pruncilor", asemănător masacrului din Betleem, pe care l-ar plănui spartachiştii. Toate acestea au loc în prima lună a primului an al glorioasei revoluţii germane!

Cine nu face imediat asociaţie cu amuzanta scenă din „Flautul fermecat", în care micul ştrengar Monostatos, speriat de umbra lui Papagenos, cîntă bîlbîindu-se de frică:

> Cred că e diavolul,
> Da, da, e diavolul,
> Ah, dacă aş fi un şoarece,
> Cum m-aş mai ascunde.
> Ah, dacă aş fi un melc,
> Cum m-aş vîrî în căsuţa mea...

În dosul tuturor acestor zvonuri alarmante, al acestor fantezii ridicole, poveşti absurde şi minciuni sfruntate se ascunde însă ceva foarte serios: ele formează un sistem. Aţîţarea se face metodic. Zvonurile sînt fabricate şi răspîndite în public cu un anumit scop: de a crea prin aceste poveşti şarlataneşti o stare de spirit de panică printre oamenii de pe stradă, de a zăpăci opinia publică, de a intimida şi înşela muncitorii şi soldaţii pentru a se crea o atmosferă de pogrom şi a realiza asasinatul politic al mişcării „Spartacus" înainte ca ea să aibă posibilitatea să facă cunoscute maselor largi politica şi scopurile sale.

Jocul este vechi. Să ne amintim cum în urmă cu 4 ani, la izbucnirea războiului, pentru a stîrni oarba furie războinică şi pentru a putea folosi muncitorii drept carne de tun, aţîţătorii la război puneau în circulaţie metodic şi conştient, prin agenţii lor, poveşti care de care mai sfruntate despre automobile de aur, aviatori francezi, fîntîni otrăvite, ochi scoşi etc. La fel se procedează şi acum pentru a înşela masele populare, pentru a semăna în rîndul lor ura oarbă, cu scopul de a le folosi ca instrument lipsit de voinţă împotriva mişcării „Spartacus".

Cunoaştem melodia, cunoaştem textul şi îi cunoaştem şi pe autori. Sînt cercurile social-democraţilor dependenţi, ale lui Scheidemann, Ebert, Otto Braun, ale lui Bauer, Legien şi Baumeister, care otrăvesc conştient opinia publică cu minciuni sfruntate şi aţîţă poporul împotriva noastră pentru că

le este teamă de critica noastră, de care au toate motivele să le fie teamă.

Aceşti oameni, care încă cu o săptămînă înainte de izbucnirea revoluţiei repudiau orice gînd la revoluţie în Germania, considerînd-o drept crimă, „puci", aventură, şi care declarau că în Germania a şi fost realizată democraţia, deoarece prinţul Max era cancelar al Reichului, iar Scheidemann şi Erzberger se plimbau în fracuri ministeriale, aceşti oameni vor să convingă acum poporul că revoluţia a şi fost înfăptuită, că scopurile ei principale au şi fost atinse. *Ei vor să ţină în loc mersul înainte al revoluţiei, ei vor să salveze proprietatea burgheză, exploatarea capitalistă!* Aceasta este „ordinea" şi „liniştea" pe care le apără împotriva noastră.

Acesta este fondul problemei! Şi în aceasta trebuie căutat şi motivul pentru care acestor domni le e atît de frică de noi şi pentru care nutresc o ură de moarte împotriva noastră. Ei ştiu prea bine că noi nu prădăm prăvălii, dar vrem să desfiinţăm proprietatea privat-capitalistă, că nu atacăm grajdurile princiare şi nici Camera deputaţilor, dar vrem să sfărîmăm dominaţia de clasă a burgheziei, că nu ucidem pe nimeni, dar vrem să ducem mai departe revoluţia, fără abateri, în interesul celor ce muncesc.

Ei denaturează în mod conştient şi intenţionat scopurile noastre socialiste, pe care, pentru a induce în eroare masele, le prezintă ca aventuri ale lumpenproletariatului. Ei ţipă contra puciurilor, asasinatelor şi altor asemenea bazaconii, dar în fond ţipă împotriva socialismului. Încercînd să răpună mişcarea „Spartacus", ei vor să lovească în inimă însăşi revoluţia proletară!

Dar planul lor nu va reuşi. Noi nu vom lăsa să ni se pună căluşul în gură. Chiar dacă unele pături nelămurite de muncitori sau soldaţi se lasă încă aţîţate împotriva noastră, chiar dacă o creştere momentană a valului contrarevoluţionar ne va închide din nou în închisorile pe care de-abia le-am părăsit, drumul ferm al revoluţiei nu poate fi barat! Vom face ca glasul nostru să răsune cu putere, iar masele ne vor înţelege şi se vor ridica cu şi mai multă energie contra aţîţătorilor şi fabricanţilor de zvonuri pogromistice. Atunci furtuna nu se va abate asupra grajdurilor princiare, asupra brutăriilor şi filistinilor fricoşi, ci ea vă va mătura pe voi, complici de ieri ai reacţiunii burgheze şi ai prinţului Max, pe voi, trupe de pază ale exploatării capitaliste, pe voi, avanposturi camuflate ale contrarevoluţiei, pe voi, lupi în piele de oaie!

„Die Rote Fahne" din 18 noiembrie 1918

Adunarea națională

De la „Deutsche Tageszeitung", „Vossische Zeitung" și „Vorwärts" și pînă la independenta „Freiheit", de la Reventlow, Erzberger, Scheidemann și pînă la Haase și Kautsky, toți reclamă într-un glas Adunarea națională și toți într-un glas își exprimă frica față de ideea că puterea va încăpea pe mîna clasei muncitoare.

Întregul „popor", întreaga „națiune" să fie chemată să decidă, prin hotărîrea majorității, asupra viitorului revoluției.

Această parolă sună cu totul firesc în gura agenților fățiși și camuflați ai claselor dominante. Cu paznicii caselor de bani capitaliste nu vom discuta însă nici *în* Adunarea națională și nici *despre* Adunarea națională.

Dar și unii militanți independenți se alătură în această problemă hotărîtoare păzitorilor capitalului.

Prin aceasta ei vor, așa cum explica Hilferding în ziarul „Freiheit", să apere revoluția de folosirea violenței, de războiul civil cu toate ororile lui. Iluzii mic-burgheze! Ei își închipuie desfășurarea celei mai mărețe revoluții sociale pe care a cunoscut-o vreodată omenirea ca o întrunire a diferitelor clase sociale care duc între ele o discuție calmă, frumoasă și „demnă", iar apoi aranjează un scrutin — poate chiar după sistemul faimosului „salt de berbec" *. Dacă clasa capitalistă va vedea că este în minoritate, ea va declara, ca

* Denumirea ironică dată unui sistem de vot potrivit căruia cei care votează „pentru" și cei care votează „contra" intră în sala de ședințe pe uși diferite, ca oile prin strungă, permițînd astfel numărarea voturilor. — *Nota red.*

un partid parlamentar bine disciplinat, cu un oftat: Ce să-i faci! Vedem că am rămas în minoritate, ei bine, ne supunem și dăm toate pămînturile, fabricile, minele noastre, toate casele noastre de bani și frumoasele noastre profituri muncitorilor!...

Într-adevăr, neamul lui Lamartine, Garnier Pages, Ledru-Rollin, al utopiștilor mic-burghezi și palavragiilor anului 1848 n-a pierit, el a renăscut — fără strălucire, fără talent și fără farmecul noutății — într-o ediție germană plicticoasă, pedantă și savantă, reprezentată de alde Kautsky, Hilferding, Haase.

Acești marxiști profunzi au uitat abc-ul socialismului.

Ei au uitat că burghezia nu este un partid parlamentar, ci o clasă dominantă, care deține întreaga putere economică și politică.

Iuncherii și capitaliștii stau liniștiți numai atîta timp cît guvernul revoluționar se mulțumește să aducă mici înfrumusețări sistemului capitalist al muncii salariate. Ei stau cuminți numai atîta timp cît revoluția este cuminte, adică atîta timp cît nervul vital, artera principală a stăpînirii de clasă capitaliste — proprietatea privată, sistemul muncii salariate, profitul — rămîn neatinse.

Cînd va fi atins profitul, cînd va fi în pericol proprietatea privată, atunci se va termina și cu blîndețea lor.

Actuala idilă, în care lupul și oile, tigrii și mieii stau pașnic împreună ca în arca lui Noe, va dura exact pînă în clipa cînd se vor face primii pași serioși spre socialism.

Îndată ce faimoasa Adunare națională s-ar hotărî să înfăptuiască socialismul, să smulgă din rădăcini capitalismul, ar începe și lupta. Atunci cînd burghezia este lovită în inimă — și inima ei se află în casa de bani —, ea va lupta pe viață și pe moarte pentru dominația ei, va ridica sute de piedici fățișe și ascunse în calea măsurilor socialiste.

Toate acestea sînt inevitabile. Toate acestea trebuie să fie combătute, înfrînte, zdrobite prin luptă — cu sau fără Adunarea națională. „Războiul civil", pe care unii încearcă

cu înfrigurare să-l excludă din revoluţie, nu se lasă exclus. Căci războiul civil nu este decît o altă denumire dată luptei de clasă, şi ideea de a introduce socialismul fără luptă de clasă, prin hotărîrile majorităţii parlamentare, este o ridicolă iluzie mic-burgheză.

Ce se cîştigă deci dacă se merge pe această laşă cale ocolită a Adunării naţionale ? Prin aceasta se întăreşte poziţia burgheziei, se slăbeşte şi se induce în eroare prin iluzii deşarte proletariatul, se pierde şi se risipeşte timp şi energie în „disputa" dintre lup şi miel, într-un cuvînt se dă apă la moară tuturor acelor elemente al căror scop şi intenţie este să golească revoluţia proletară de conţinutul ei socialist, s-o degradeze la rangul de simplă revoluţie burghezo-democratică.

Dar problema Adunării naţionale nu este o problemă de oportunitate, nu este problema unei căi mai „lesnicioase". Ea este o chestiune de principiu, o chestiune a recunoaşterii caracterului socialist al revoluţiei.

În marea revoluţie franceză, primul pas hotărîtor din iulie 1789 a fost făcut prin întrunirea într-o Adunare naţională comună a reprezentanţilor celor trei stări. Această hotărîre şi-a pus pecetea pe întreaga desfăşurare ulterioară a evenimentelor, a fost simbolul victoriei orînduirii sociale noi, burgheze, asupra societăţii feudale medievale, împărţită în stări.

Simbol al noii orînduiri sociale, a cărei purtătoare este revoluţia proletară actuală, simbol al trăsăturii de clasă a adevăratei sale sarcini trebuie să fie caracterul de clasă al organului politic menit să ducă la îndeplinire această sarcină — parlamentul muncitorilor, adunarea reprezentativă a proletariatului de la oraşe şi sate.

Adunarea naţională este o moştenire perimată a revoluţiilor burgheze, o formă fără conţinut, o relicvă de pe vremea iluziilor mic-burgheze despre „poporul unit", despre „libertatea, egalitatea, fraternitatea" în statul burghez.

Acela care se pronunţă pentru Adunarea naţională întoarce, conştient sau inconştient, revoluţia înapoi la stadiul

istoric al revoluţiei burgheze şi este fie un agent camuflat al burgheziei, fie un ideolog inconştient al micii burghezii.

Lupta în jurul Adunării naţionale se duce sub lozinca : democraţie sau dictatură ! Conducătorii socialişti au preluat supuşi şi această parolă a demagogiei contrarevoluţionare, fără să observe că întreaga alternativă este o falsificare demagogică.

Nu este vorba astăzi să ne decidem pentru democraţie sau dictatură. Problema pe care istoria o pune la ordinea zilei este : democraţie *burgheză* sau democraţie *socialistă*. Căci dictatura proletariatului înseamnă democraţie în spirit socialist. Dictatura proletariatului nu înseamnă bombe, puciuri, scandaluri, „anarhie", aşa cum pretind, inducînd lumea în eroare, în mod conştient, agenţii profitului capitalist, ci este folosirea tuturor mijloacelor puterii politice pentru realizarea ţelurilor socialismului, pentru exproprierea clasei capitaliste în spiritul şi prin voinţa majorităţii proletariatului revoluţionar, deci în spiritul democraţiei socialiste.

Fără voinţa conştientă şi acţiunea conştientă a majorităţii proletariatului nu există socialism. Pentru a ridica această conştiinţă, pentru a oţeli această voinţă, pentru a organiza această acţiune este nevoie de un organ de clasă : parlamentul proletariatului de la oraşe şi sate.

Crearea unei astfel de reprezentanţe muncitoreşti în locul tradiţionalei Adunări naţionale a revoluţiilor burgheze este prin ea însăşi un act al luptei de clasă, o ruptură cu trecutul istoric al societăţii burgheze, un mijloc puternic pentru activizarea maselor populare proletare, o primă declaraţie de război făţişă şi dîrză contra capitalismului.

Nu este permisă nici o eschivare, nici un echivoc — zarurile trebuie să cadă. Cretinismul parlamentar a fost ieri o slăbiciune, astăzi este un echivoc, iar mîine va fi o trădare a socialismului.

„Die Rote Fahne" din 20 noiembrie 1918

Către proletarii din toate țările

Proletari! Muncitori și muncitoare! Tovarăși!

Revoluția și-a făcut intrarea în Germania. Masele de soldați, care timp de patru ani au fost mînate la abator pentru profitul capitaliștilor, masele de muncitori, care timp de patru ani au fost supte, stoarse, înfometate, s-au ridicat. Îngrozitorul instrument al subjugării, militarismul prusac, acest flagel al omenirii, zace zdrobit la pămînt; reprezentanții săi oficiali, și deci cei care poartă oficial vina pentru acest război, împăratul și prințul moștenitor, au fugit din țară. Pretutindeni s-au constituit consilii de muncitori și soldați.

Proletari din toate țările, noi nu spunem că în Germania întreaga putere se află deja în mîinile poporului muncitor, că victoria deplină a revoluției proletare a și fost cucerită. Mai sînt încă în guvern toți acei socialiști care în august 1914 au părăsit bunul nostru cel mai de preț, Internaționala, care timp de patru ani au trădat atît clasa muncitoare germană cît și Internaționala.

Dar, proletari din toate țările, acum vă vorbește însuși proletarul german. Ne considerăm îndreptățiți să ne adresăm în numele său forului vostru. Noi ne-am străduit din prima zi a acestui război să ne îndeplinim îndatoririle noastre internaționaliste, luptînd din toate puterile contra guvernului criminal și stigmatizîndu-l ca pe adevăratul vinovat de acest război.

Acum, în ceasul acesta, noi sîntem justificați în fața istoriei, a Internaționalei, a proletariatului german. Masele ne aprobă cu entuziasm, cercuri tot mai largi de proletari împărtășesc convingerea că ceasul răfuielii cu dominația de clasă capitalistă a sunat.

Proletariatul german nu poate însă înfăptui singur această mare operă, el poate lupta și învinge numai făcînd apel la solidaritatea popoarelor din întreaga lume.

Tovarăși din țările beligerante, cunoaștem situația voastră. Noi știm bine că acum, cînd au dobîndit victoria, guvernele voastre caută să orbească unele pături populare cu strălucirea exterioară a victoriei. Noi știm că prin succesul războiului ei vor să le facă să uite cauzele și scopurile lui.

Mai știm însă și altceva. Știm că și în țările voastre proletariatul a adus cele mai cumplite jertfe în oameni și bunuri, că el este obosit de îngrozitorul măcel, că proletarul întors acasă găsește nenorocire și mizerie, pe cînd în mîinile cîtorva capitaliști s-au acumulat averi de miliarde. El s-a convins și se va convinge tot mai mult că și din partea guvernelor voastre războiul a fost dus de dragul sacului cu bani. El se va mai convinge că guvernele voastre, atunci cînd vorbeau de „drept și civilizație" și de „apărarea națiunilor mici", înțelegeau tot numai profiturile capitalului, întocmai ca și guvernul nostru atunci cînd vorbea de „apărarea patriei"; că pacea „dreptății" și a „Ligii Națiunilor" se reduce în fond la aceeași josnică tîlhărie ca și pacea de la Brest-Litovsk. Aici, ca și acolo, aceeași nerușinată rapacitate, aceeași tendință de a subjuga, de a folosi pînă la extrem forța brutală a armelor ucigătoare.

Imperialismul din toate țările nu dorește o „înțelegere", el cunoaște numai un singur drept — profitul capitalului, numai o singură noțiune — sabia, numai un singur mijloc — violența. Și, dacă el vorbește acum în toate țările, la voi ca și la noi, despre „Liga Națiunilor", „dezarmare", „dreptul națiunilor mici", „autodeterminarea popoarelor", acestea nu sînt decît obișnuitele vorbe mincinoase ale claselor dominante menite să adoarmă vigilența proletariatului.

Proletari din toate țările! Acest război trebuie să fie ultimul! Aceasta este o îndatorire a noastră față de cele

12 000 000 de victime asasinate, faţă de copiii noştri, faţă de omenire.

Europa a fost ruinată de nelegiuitul măcel al popoarelor, 12 000 000 de cadavre acoperă îngrozitoarele locuri ale crimei imperialiste. Floarea tineretului şi cele mai bune forţe ale poporului au fost secerate. O bună parte a forţelor de producţie au fost nimicite. Omenirea este pe cale de a-şi pierde toată vlaga în această sîngerare fără precedent în istoria mondială. Învingătorii, ca şi cei învinşi, se află la marginea prăpastiei. Omenirea este ameninţată de cea mai îngrozitoare foamete, de stagnarea întregului mecanism al producţiei, de molimi şi degenerare.

Marii criminali, principalii vinovaţi de această îngrozitoare anarhie, de acest haos dezlănţuit sînt clasele dominante, care nu sînt capabile să stăpînească propria lor operă. Capitalul, această bestie care a dezlănţuit iadul războiului mondial, nu este în stare să-l mai struneascǎ, să stabilească o adevărată ordine, să asigure omenirii chinuite pîine şi muncă, pace şi cultură, dreptate şi libertate.

Ceea ce clasele stăpînitoare pregătesc sub numele de pace şi dreptate nu este altceva decît o nouă creaţie a forţei brutale, din care hidra subjugării, a urii şi a unor viitoare războaie sîngeroase ridică miile ei de capete.

Numai socialismul este în stare să înfăptuiască marea operă a păcii trainice, să vindece nenumăratele răni sîngerînde ale omenirii, să schimbe în grădini înfloritoare cîmpiile Europei pustiite de marşul apocaliptic al cavalerilor războiului, să ridice în locul forţelor de producţie distruse altele noi, de zeci de ori mai puternice, să trezească toate energiile fizice şi spirituale ale omenirii şi să pună în locul urii şi dezbinării solidaritatea frăţească, grija şi respectul faţă de tot ce poartă chip omenesc.

Dacă reprezentanţii proletarilor din toate ţările îşi vor da mîna sub steagul socialismului pentru a instaura pacea, atunci în cîteva ore pacea va fi încheiată. Atunci nu vor mai exista certuri în jurul malului stîng al Rinului, al Mesopotamiei, al Egiptului sau al coloniilor. Atunci va exista un singur popor: omenirea muncitoare de toate rasele şi limbile. Atunci va exista un singur drept: egalitatea tuturor oamenilor. Atunci va exista un singur scop: bunăstare şi progres pentru toţi.

Omenirea stă în faţa alternativei: destrămare şi pieire în anarhia capitalistă sau renaştere prin revoluţie socialistă. Ceasul hotărîtor a sunat. Dacă credeţi în socialism, acum este momentul să o dovediţi prin fapte. Dacă sînteţi socialişti, acum este timpul să acţionaţi.

Proletari din toate ţările, dacă vă chemăm acum la luptă comună, nu o facem de dragul capitaliştilor germani, care sub firma „naţiunea germană“ încearcă să se sustragă de la răspundere pentru crimele lor, ci o facem în interesul nostru şi al vostru. Gîndiţi-vă bine: capitaliştii voştri învingători sînt gata să înece în sînge revoluţia noastră, de care se tem ca de a voastră proprie. Voi înşivă nu sînteţi mai liberi datorită „victoriei“, ci, dimpotrivă, sînteţi încă şi mai oprimaţi. Dacă clasele voastre dominante vor izbuti să sugrume revoluţia proletară din Germania şi pe cea din Rusia, ele se vor îndrepta cu îndoită furie contra voastră. Capitaliştii voştri speră că victoria împotriva noastră şi împotriva Rusiei revoluţionare le va da puterea să vă înrobească definitiv şi să ridice pe mormîntul socialismului internaţional imperiul milenar al exploatării.

De aceea, în ceasul acesta, proletariatul din Germania îşi îndreaptă privirile spre voi. Germania e pe cale să înfăptuiască revoluţia socialistă, dar socialismul poate fi realizat numai de către proletariatul mondial.

De aceea vă adresăm chemarea: la luptă! la fapte! Timpul manifestelor deşarte, al rezoluţiilor platonice şi al cuvintelor răsunătoare a trecut; pentru Internaţională a sunat ceasul faptelor. Vă cerem: alegeţi pretutindeni consilii de muncitori şi soldaţi care să preia puterea politică şi care împreună cu noi să instaureze pacea.

Nu Lloyd George şi Poincaré, nu Sonnino, Wilson şi Erzberger sau Scheidemann trebuie să încheie pacea. Pacea trebuie să fie încheiată sub steagurile fluturînde ale revoluţiei socialiste mondiale.

Proletari din toate ţările! Vă chemăm să înfăptuiţi opera de eliberare socialistă, să-i redaţi lumii pîngărite chipul omenesc şi să transformaţi în realitate cuvintele cu care pe timpuri ne-am salutat şi ne-am despărţit de atîtea ori:

Internaţionala prin noi s-o făurim!

Trăiască revoluţia mondială a proletariatului!
Proletari din toate ţările, uniţi-vă!

În numele Ligii „Spartacus":
Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg,
Franz Mehring, Clara Zetkin

„Die Rote Fahne" din 25 noiembrie 1918

Acheronul în mişcare

Frumoasele planuri cu privire la o revoluţie germană calmă, blîndă, „constituţională", care păstrează „ordinea şi liniştea" şi care consideră drept prima şi cea mai importantă sarcină a ei apărarea proprietăţii private capitaliste, sînt spulberate: *Acheronul s-a pus în mişcare*! În timp ce sus, în cercurile guvernamentale, se menţine prin toate mijloacele o înţelegere paşnică cu burghezia, jos se ridică masa proletariatului şi agită ameninţător pumnul: *grevele au început*! Sînt greve în Silezia superioară, la Daimler şi în alte părţi, şi acesta este abia un început. Mişcarea se va desfăşura, fireşte, în valuri tot mai mari şi mai puternice.

Şi cum ar putea fi altfel? A avut doar loc o revoluţie. Au făcut-o muncitorii, proletarii îmbrăcaţi în haină militară sau în salopetă. În guvern se găsesc socialişti, reprezentanţi ai muncitorilor.

Dar s-a schimbat oare ceva pentru masele muncitoare în ce priveşte salariul lor, condiţiile lor de trai? Nimic sau aproape nimic! De-abia s-au făcut ici-colo unele mici concesii, că patronul şi încearcă să le răpească din nou proletariatului.

Li se făgăduiesc maselor roadele de aur care urmează să le pice în poală de pe urma Adunării naţionale. Prin lungi dezbateri, prin pălăvrăgeală şi hotărîri parlamentare ale majorităţii urmează să ne furişăm blajin şi „în linişte" în mult lăudata ţară a socialismului.

Instinctul sănătos de clasă al proletariatului se ridică însă împotriva şablonului cretinismului parlamentar. „Eliberarea muncitorilor trebuie să fie opera clasei muncitoare însăşi", se spune în „Manifestul Comunist". Dar „clasa muncitoare" nu e formată din cîteva sute de reprezentanţi aleşi, care cred că pot hotărî destinele societăţii prin cuvîntări şi replici la cuvîntări, şi încă şi mai puţin din cei cîţiva zeci de conducători care ocupă funcţii guvernamentale. Clasa muncitoare este însăşi masa cea mai largă. Numai prin participarea ei activă la răsturnarea relaţiilor capitaliste poate fi pregătită socializarea economiei.

În loc de a aştepta să le fericească decretele guvernului sau hotărîrile faimoasei Adunări naţionale, masele trec instinctiv la singurul mijloc adevărat care duce la socialism: *lupta contra capitalului*. Guvernul a depus pînă acum toate eforturile pentru a castra revoluţia şi pentru a instaura, în acompaniamentul strigătelor împotriva oricărei ameninţări a „ordinii şi liniştei", armonia între clase.

Masa proletariatului răstoarnă însă pretinsa armonie dintre clase ca pe un castel de cărţi de joc şi ridică temutul steag al luptei de clasă.

Mişcarea grevistă care a început este o dovadă că revoluţia politică a cuprins temelia socială a societăţii. Revoluţia îşi aminteşte de sarcina ei propriu-zisă, dă la o parte culisele de carton, răstoarnă vechea distribuţie şi sfidînd ordonanţele care nu au schimbat încă absolut nimic în relaţiile sociale dintre capital şi muncă intră ea însăşi pe scena evenimentelor.

Burghezia simte, fără îndoială, că i s-a descoperit punctul cel mai vulnerabil, că acum se termină cu tihnitele farse guvernamentale şi că începe, cu o seriozitate înfricoşătoare, înfruntarea directă, decisivă dintre doi duşmani de moarte. Aşa se explică frica groaznică şi furia oarbă contra grevelor. Aşa se explică străduinţele înfrigurate ale conducătorilor sindicali dependenţi de a capta uraganul care se dezlănţuie

în plasa măruntelor lor mijloace birocratice şi de a paraliza şi încătuşa masele.

Zadarnică osteneală! Măruntele cătuşe ale diplomaţiei sindicale, aflată în slujba dominaţiei capitalului, s-au dovedit perfecte în perioada de stagnare politică care a precedat războiul mondial. În perioada revoluţiei însă, ele vor suferi un eşec lamentabil. Chiar şi revoluţiile burgheze din epoca modernă au fost însoţite de o furtunoasă mişcare grevistă — atît în Franţa, la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, în revoluţiile din februarie şi iulie, cît şi în Germania, Austria, Ungaria şi Italia. Orice mare zguduire socială stîrneşte în mod firesc într-o societate bazată pe exploatare şi subjugare violente lupte de clasă. Atîta timp cît orînduirea burgheză îşi menţine echilibrul parlamentar obişnuit şi proletariatul poartă cu răbdare jugul relaţiilor de muncă salariată, grevele sale au numai caracterul unor mici corecturi aduse sclaviei salariate, care pare de nezdruncinat.

Îndată însă ce echilibrul claselor este zdruncinat printr-o furtună revoluţionară, grevele se transformă dintr-un joc molcom al valurilor mici într-o vîltoare care mătură totul din calea ei; înseşi adîncurile se pun în mişcare — sclavul nu se ridică numai împotriva apăsării prea dureroase a lanţului, ci se răzvrăteşte împotriva lanţului însuşi.

Aşa s-a întîmplat în toate revoluţiile *burgheze* de pînă acum. O dată cu încheierea acestor revoluţii, care duceau întotdeauna la întărirea societăţii burgheze, se prăbuşea şi revolta sclavilor salariaţi, proletarii trebuind să-şi plece din nou capul în jugul lor.

În revoluţia actuală, grevele care au izbucnit nu mai sînt discuţii „sindicale" pentru fleacuri, tocmeli în cadrul relaţiilor de muncă salariată. Ele sînt o reacţie firească a maselor, provocată de zguduirea extraordinară a relaţiilor capitaliste în urma prăbuşirii imperialismului german, în urma scurtei revoluţii politice a muncitorilor şi soldaţilor. Ele sînt primele semne ale unei dispute generale între capital şi muncă în Germania şi vestesc începutul unei puternice lupte de clasă

deschise, al cărei rezultat nu poate fi altul decît înlăturarea sistemului capitalist al muncii salariate şi crearea economiei socialiste. Ele descătuşează forţele sociale vii ale revoluţiei actuale : energia revoluţionară a maselor proletare. Ele deschid era activităţii nemijlocite a maselor celor mai largi, a unei activităţi faţă de care pălesc toate decretele de socializare şi măsurile luate de vreun corp reprezentativ sau guvern.

Acest început al mişcării greviste este, totodată, cea mai lapidară critică a maselor la adresa plăsmuirii himerice a aşa-zişilor lor „conducători" despre „Adunarea naţională". Ei *au* în faţa lor de pe acum „majoritatea" : proletarii grevişti din fabrici şi mine ! Nătărăii ! De ce nu-i invită pe patroni la o mică „dispută", pentru ca să-i biruie printr-o „majoritate covîrşitoare" şi să le impună apoi, calm şi „respectînd ordinea", toate revendicările lor ? Doar nu este vorba, la urma urmelor, decît de fleacuri, de simple formalităţi ale relaţiilor de muncă salariată !

Să încerce numai domnii Ebert sau Haase să vină cu acest plan nerod în faţa minerilor grevişti din Silezia superioară : ei vor primi răspunsul cuvenit. Ei îşi închipuie că ceea ce se spulberă ca un balon de săpun la cea mai mică adiere rezistă atunci cînd se dezlănţuie furtuna care răstoarnă întreaga ordine socială !

Prin simpla sa apariţie pe scena luptei de clasă sociale, masa proletariatului a trecut la ordinea de zi, biruind toate lipsurile, compromisurile şi laşităţile de pînă acum ale revoluţiei. Acheronul s-a pus în mişcare şi pigmeii care îşi joacă meschinul rol în fruntea revoluţiei vor fi înlăturaţi sau îşi vor da, în fine, seama de grandioasele proporţii ale dramei istorice mondiale la care participă.

„Die Rote Fahne" din 27 noiembrie 1918

Calea spre neant

Din lungul şir de vorbe goale şi de preparate post-revoluţionare, gustul cel mai fad îl are şi astăzi pelteaua independentă. Pregătită după reţete vechi, dar cu surogate moderne, ea aduce la gust mai mult cu gumă şi cu apă de Spreea decît chiar şi cel mai insipid tort berlinez de cafea. Şi asta spune mult.

Noi nu am avut niciodată o părere prea bună despre domnii Haase, Dittmann şi Kautsky, şi am constatat adeseori în timpul războiului că ei aveau întotdeauna gura plină, iar uneori — mai cu seamă în momentele hotărîtoare — aveau şi pantalonii plini. Dar nici un iepure nu devine peste noapte un leu, o frînă politică ca cea în care s-a transformat cercul din jurul lui Kautsky şi Ströbel nu devine o maşină cu aburi, bună de împins revoluţia înainte.

Haase şi Kautsky-Ströbel doresc reîntoarcerea la situaţii ordonate, primul pentru a digera liniştit şi paşnic foile fragede ale rezoluţiilor proaspete ale congreselor, ceilalţi pentru a nu-şi pierde răsuflarea în goana evenimentelor, care trec pe lîngă toate tăbliţele de avertizare aflate la marginea drumului fără să ţină seama de ele.

Situaţia — o recunoaştem — este foarte neplăcută pentru aceia care guvernează împreună cu Ebert şi Scheidemann şi care totuşi trebuie să predice proletariatului că socialismul, şi numai socialismul, este steaua călăuzitoare a acţiunii lor. Dar ce putem face, cine se aşază atît de tihnit şi comod în noroi cum o fac prietenii noştri independenţi, acela merită

cu prisosinţă să-i îngheţe puţin şezutul. Independenţii pot, desigur, să încerce şi în viitor să-şi convingă contemporanii de avantajele poziţiei sau situaţiei lor — chiar şi definirea stării geografice-politice devine dificilă. Dar nimeni nu va lua în serios gîngăvitul care se face auzit în foaia ce poartă frumosul titlu de „Freiheit" („Libertate").

Adunare constituantă sau Consiliu central al delegaţiilor de muncitori şi soldaţi — iată cele două reprezentanţe ale unor organizaţii de clasă diferite, pe care realitatea necruţătoare a istoriei le-a pus faţă în faţă în mod implacabil. Numai una din cele două poate fi cea justă. Trebuie ales, iar pentru această alegere trebuie să se pună totul în joc. Dar independenţii nu au curajul să facă aceasta. Ei au încercat la prea multe congrese să vîre cele mai diferite capete sub aceeaşi pălărie, care ulterior nu i se mai potrivea nici unuia, pentru a nu căuta şi acum un compromis. Dar ceea ce nici în trecut nu ajuta prea mult devine astăzi trădare faţă de revoluţie. Mai rău şi mai periculos decît un adversar cinstit este un prieten care te împiedică să acţionezi. Şi că independenţii pun piedici, aceasta o dovedeşte apelul conducerii partidului publicat în „Freiheit" în numărul de miercuri. Adevăratul conţinut al apelului se poate rezuma foarte scurt. În primul rînd, se spune aici : „Organizaţia consiliilor de muncitori şi soldaţi se lărgeşte şi se întăreşte". Dar după aceasta nu urmează singura concluzie justă : toată puterea consiliilor de muncitori şi soldaţi, ci se face un salt îndrăzneţ în împărăţia burgheziei, spre Constituantă. „Nu vă îmbrînciţi, îi vine fiecăruia rîndul", răsună parola. Şi Constituantei. Dar mai întîi trebuie pregătit terenul.

După acest îndrăzneţ salt mortal eşti curios să ştii ce va urma. Şi iată, pentru ca nici banalul să nu lipsească, urmează vechiul, drăgălaşul, naivul cîntec al conducerii partidului, cu refrenul : întărirea organizaţiilor.

Nu trebuie să li se reproşeze independenţilor, aşa cum o face „Vorwärts", că duc o politică confuză, de compromis. Ceea ce au făcut în ultimele zile şi ceea ce fac din nou cu

acest apel nu se poate numi de loc politică. Aceasta este purtarea unui moşneag care a pierdut simţul de orientare şi se învîrteşte în cerc, repetînd într-o monotonie fără de sfîrşit vechile rugăciuni ale copilăriei. Încă cîteva fapte sau apeluri de acest fel, şi mîndrul partid independent de guvernămînt va deveni politiceşte imposibil încă înainte de a fi aruncat peste bord de viitorul val revoluţionar.

„Die Rote Fahne" din 28 noiembrie 1918

Masa „necoaptă“

Joia trecută a avut loc la Berlin, în clădirea Reichstagului, o şedinţă a consiliilor de soldaţi. A fost o şedinţă furtunoasă : o clică contrarevoluţionară constituită cu o zi înainte şi grupată în jurul locotenentului Walz — domnul locotenent Walz a recunoscut el însuşi că a luat parte la pregătirea revoluţiei pentru a putea da informaţii comandamentului general — s-a manifestat ca grup închegat, cu o bună regie, încercînd să obţină un mare număr de voturi pentru a da la cap revoluţiei. N-a reuşit însă. După îndelungate scene zgomotoase, adunarea s-a dizolvat cu o hotărîre de compromis, adoptată aproape în unanimitate — poate singurul lucru compromiţător în întreaga această şedinţă.

Căci nimic nu-i mai firesc decît ca în timpuri de revoluţie agitaţia şi zelul politic să se manifeste în forme zgomotoase : capetele înfierbîntate pot să nu fie expresia unei înalte educaţii politice a unui popor, totuşi ele sînt preferabile pleoapelor pe jumătate închise ale „vechiului şi merituosului membru de partid“ care în serile cotizaţiilor moţăie fericit în timp ce secretarul de partid prezintă raportul financiar.

De aceea, noi nu am ridicat glasul împotriva agitaţiei şi patosului frenetic al maselor nici atunci cînd în prima şedinţă plenară a consiliilor de muncitori şi soldaţi de la circul „Busch“ întreaga agitaţie a fost îndreptată contra noastră, cînd soldaţii au ridicat arma asupra tovarăşului Liebknecht : noi i-am combătut pe aceia a căror josnică demagogie a îndreptat voinţa titanică a maselor pe drumuri greşite ; noi am

încercat şi încercăm să lămurim masele asupra situaţiei şi scopurilor lor, dar în acelaşi timp le lăsăm tot entuziasmul şi toată combativitatea pentru sarcinile măreţe pe care ele trebuie să le rezolve. Noi sîntem încredinţaţi că lucrurile măreţe se pot înfăptui numai dacă există entuziasm.

Ziarul „Vorwärts“ vede însă altfel lucrurile. Undeva, într-un birou al redacţiei „Vorwärts“, stă un redactoraş şi întreabă pe tonul unui filistin, ton specific tuturor geambaşilor : „Cu mîna pe inimă ! Credeţi că o adunare ca cea de ieri este chemată şi capabilă să rostească un cuvînt hotărîtor asupra soartei poporului nostru ?“

După ce prin această întrebare retorică a pronunţat sentinţa asupra adunării, „Vorwärts“ se grăbeşte să recomande vechile sale leacuri băbeşti. În primul rînd, acestea sînt : legalitate şi ordine. După ce toate darurile acestei binecuvîntate fiice a cerului au fost preamărite aşa cum se cuvine, ne dă şi a doua reţetă : educaţie politică şi parlamentară. Noi am zugrăvit prea adesea teribilele roade pe care le aduc clasei muncitoare educaţia politică şi parlamentară pentru ca să mai revenim asupra lor : priviţi cuceririle „revoluţionare“ ale acestui guvern socialist în trei săptămîni de revoluţie şi priviţi rezultatele obţinute de domnul Friedrich Ebert, omul cu „educaţie politică şi parlamentară“, în tratativele sale cu Wilson. Vă veţi sătura atunci de „educaţie politică şi parlamentară“.

Dar „Vorwärts“ nu s-a săturat. O singură adunare a consiliilor de soldaţi din Berlin, care nu corespundea gustului său trecut prin „educaţie politică şi parlamentară“, a fost suficientă pentru el ca să generalizeze şi să conchidă : „Cine a trăit întîmplări ca cele de ieri înţelege, de bună seamă, ce josnică înşelăciune a poporului este guvernul rus al Sovietelor, lăudat de proşti. Muncitorii şi soldaţii noştri — aceasta putem s-o spunem fără îngîmfare naţionalistă — sînt mult superiori celor ruşi ca educaţie politică şi cultură generală. Dacă sistemul «consiliilor» dă greş la noi, aceasta este cea mai bună dovadă că el nu poate fi adoptat nici de poporul

cel mai cult şi mai inteligent, deoarece acest sistem este o imposibilitate lăuntrică". El face deci, „fără îngîmfare naţionalistă", următoarele două constatări:

Întîi, că muncitorii şi soldaţii germani sînt cu mult superiori celor ruşi ca educaţie politică şi cultură generală;

apoi, că întregul sistem nu poate fi înfăptuit, că suferă de o imposibilitate lăuntrică, deoarece cultura şi inteligenţa celui mai cult şi inteligent popor nu sînt suficiente pentru a-l adopta, iar toate acestea îl duc la o a treia constatare: „salvarea din acest talmeş-balmeş o poate aduce numai Adunarea naţională constituantă".

Un lucru este adevărat din toate acestea. Poporul german a frecventat în medie mai mult timp şcoala, a învăţat să scrie şi să socotească mai bine decît cel rus. Pe lîngă aceasta, el s-a bucurat mai mult timp decît poporul rus de lecţiile de religie şi istorie patriotică — una dintre formele de bază ale „educaţiei politice şi parlamentare" — şi a urmat apoi universitatea „educaţiei politice şi parlamentare" a social-democraţiei. Această pedagogă l-a învăţat să considere cel mai neruşinat război de jaf din lume drept apărare contra unui „atac infam", să considere casele de bani ameninţate ale capitaliştilor drept bunuri sfinte, prădarea Belgiei şi Franţei de nord drept „cauza noastră dreaptă", iar asasinarea fraţilor lor proletari din Finlanda, Ucraina, Letonia, Estonia, Crimeea drept o luptă pentru „ordine şi legalitate".

Întregul sens al revoluţiei actuale este răzvrătirea impetuoasă a maselor contra rezultatelor acestei „educaţii politice şi parlamentare", contra acestei şcoli şi a pedagogiei ei, şi iată că „Vorwärts" se grăbeşte să trimită masele din nou la şcoala „Adunării naţionale constituante".

Desigur, în acest caz s-ar întoarce din nou domnii „cu educaţie politică şi parlamentară", alde Westarp şi Erzberger, Stresemann şi Groeber, Payer şi Haussman, toţi moştenitorii artei de a înşela poporul, însuşită de burghezie în cursul secolelor. O dată cu el s-ar întoarce Scheidemannii şi Ebertii,

Davidii şi Lenschii, care au învăţat de la ei să tuşească cu importanţă şi să împroaşte cu salivă. Ei s-ar întoarce cu toţii şi şi-ar continua profesiunea de înşelare a poporului, pe care ultima oară au exercitat-o cu o virtuozitate înspăimîntătoare în cei patru ani de război şi care a luat sfîrşit pe sîngeroasele cîmpuri de luptă din Franţa şi în urma primei acţiuni de masă a muncitorilor şi soldaţilor germani.

Prin lovitura de pumnal pe care a dat-o revoluţiei, „Vorwärts" se arată demn să stea alături de stăpînul său Friedrich Ebert; dacă acesta din urmă a încercat, mînă în mînă cu domnul Wilson, să ucidă revoluţia fiziceşte, prin înfometare, „Vorwärts" încearcă să o asasineze spiritualiceşte, ridicînd din nou în faţa maselor acea tăbliţă de fier pe care burghezia şi toate clasele dominante au ţinut-o timp de milenii în faţa celor asupriţi şi pe care stă scris: „Nu sînteţi copţi; nu puteţi fi niciodată copţi; e o «imposibilitate lăuntrică»; aveţi nevoie de conducători; conducătorii sîntem noi".

Ei s-au ridicat acum cu succes pînă la filozofia de stat a reacţionarilor tuturor timpurilor şi a tuturor ţărilor, iar acest spectacol nu devine mai plăcut la vedere prin faptul că acelaşi „Vorwärts", douăsprezece ore după ce a declarat „filozofic", într-un articol de fond, că severitatea spirituală a maselor este un fenomen veşnic, invocă, într-o dispută demagogică cu un membru al Consiliului executiv al consiliilor de muncitori şi soldaţi, ruşinea, onoarea şi conştiinţa, pentru că acesta a afirmat că „masele nu sînt încă coapte". Acest spectacol nu devine mai plăcut nici prin aceea că, o zi mai tîrziu, „Vorwärts" a eliberat aceluiaşi Consiliu executiv o „diplomă de maturitate" pentru simplul fapt că a luat o hotărîre care era pe placul ziarului „Vorwärts". Neruşinarea ziarului „Vorwärts" nu devine mai mică prin făţărnicia sa.

Nici un proletariat din lume, nici chiar cel german, nu poate să şteargă dintr-o dată, de azi pe mîine, urmele unei robiri seculare, urmele lanţurilor pe care i le-au pus domnii Scheidemann şi consorţii. În primele zile ale revoluţiei, nivelul spiritual al proletariatului atinge tot atît de puţin punctul

culminant ca şi nivelul său politic. Abia luptele revoluţionare vor duce proletariatul la deplină maturitate în toate privinţele.

Izbucnirea revoluţiei a fost semnalul că acest proces de maturizare începe. El va progresa repede, şi „Vorwärts“ are un bun criteriu pentru a stabili cînd se va ajunge la deplina maturizare. Ziua în care redactorii săi vor fi izgoniţi împreună cu domnii Scheidemann, Ebert, David şi consorţii acolo unde se află acum Hohenzollern şi Ludendorff — acea zi va marca momentul maturizării depline.

„Die Rote Fahne“ din 3 decembrie 1918

Pentru Consiliul executiv

În vîltoarea atacurilor, aţîţărilor şi conspiraţiilor contrarevoluţionare, care se succed, are loc un fapt de cea mai mare importanţă pentru soarta revoluţiei : *înlăturarea Consiliului executiv al consiliilor de muncitori şi soldaţi şi condamnarea lui la totală neputinţă şi inactivitate.*

Să ne amintim cum stăteau lucrurile la începutul revoluţiei. Revoluţia de la 9 noiembrie a fost făcută de muncitori şi soldaţi. Crearea consiliilor de muncitori şi soldaţi a fost prima faptă, primul produs durabil, prima victorie vizibilă a revoluţiei. Consiliile de muncitori şi soldaţi erau pretutindeni un semn că dominaţia burgheziei imperialiste a fost înlăturată şi că urma să fie instaurată o nouă orînduire socială şi politică, în spiritul maselor largi populare, formate din muncitori şi soldaţi.

Consiliile de muncitori şi soldaţi au fost deci organe ale revoluţiei, purtătoarele noii ordini create, executoarele voinţei maselor muncitoare în salopete şi în haine militare. În faţa consiliilor de muncitori şi soldaţi se deschidea un uriaş cîmp de activitate. Lor le revenea sarcina de a transpune în realitate voinţa maselor populare revoluţionare şi de a transforma întreaga maşinărie socială şi politică a statului în spirit proletar-socialist.

Pentru a începe această muncă, consiliile de muncitori şi soldaţi, constituite în întreaga ţară, aveau nevoie de un organ central, care să exprime unitar voinţa lor de acţiune ; ca

astfel de organ a fost ales la 10 noiembrie, la circul „Busch", *Consiliul executiv* al consiliilor de muncitori şi soldaţi.

Desigur, el a fost ales la început numai de consiliul de muncitori şi soldaţi din *Berlin*. Convocarea adunării pe întreaga ţară a consiliilor de muncitori şi soldaţi nu putea fi efectuată imediat. De aceea, Consiliul executiv ales de consiliul de muncitori şi soldaţi din Berlin urma să-şi exercite funcţiile *provizoriu* ca organ central al muncitorilor şi soldaţilor germani.

Prin urmare, Consiliul executiv trebuia să fie, pînă la întrunirea Consiliului central al consiliilor de muncitori şi soldaţi, autoritatea supremă în Germania, apărătorul suveranităţii întregului popor muncitor, organul suprem al puterii republicii socialiste.

Aşa se şi spune în primul manifest publicat de Consiliul executiv la 11 noiembrie, a doua zi după constituirea sa :

„Către locuitorii şi soldaţii din marele Berlin!

Consiliul executiv al consiliilor de muncitori şi soldaţi, ales de consiliul de muncitori şi soldaţi din marele Berlin, şi-a început activitatea.

Toate autorităţile comunale, ale landurilor, ale Reichului şi cele militare îşi continuă activitatea. *Toate dispoziţiile acestor autorităţi vor fi date în numele Consiliului executiv al consiliilor de muncitori şi soldaţi*".

Aici este exprimat clar ca lumina zilei, ca un lucru de la sine înţeles, fără ca cineva să fi protestat împotriva acestui fapt, că Consiliul executiv reprezintă întreaga putere politică în republică, că *toate* celelalte organe şi autorităţi ale Reichului îi sînt subordonate şi sînt numai organe executante ale voinţei sale.

Ce a devenit acest organ suveran al puterii în cele patru săptămîni care au trecut de atunci ?

Alături de Consiliul executiv a fost instituit de la început un „Consiliu al împuterniciţilor poporului", „cabinetul politic" al lui Ebert-Haase.

După cum se ştie, Consiliul împuterniciţilor poporului a luat fiinţă în urma unei convenţii încheiate pe bază de paritate între partidele dependent şi independent, iar ulterior a fost confirmat de aceeaşi şedinţă plenară de la 10 noiembrie, din circul „Busch", a consiliilor de muncitori şi soldaţi din marele Berlin, care a ales Consiliul executiv.

Care trebuiau să fie relaţiile dintre cele două organe ?

Este clar că, dacă Consiliul executiv trebuia să fie — aşa cum cereau consiliile de muncitori şi soldaţi şi aşa cum se arăta în manifestul de la 11 noiembrie, pe care nimeni nu l-a contestat — organul *suprem* al republicii, atunci şi „Consiliul împuterniciţilor poporului", adică cabinetul Ebert-Haase, trebuia să fie *subordonat* Consiliului executiv, ca şi toate celelalte autorităţi ale statului. Cabinetul Ebert-Haase nu putea fi decît organul care să execute dispoziţiile şi voinţa Consiliului executiv.

Tocmai aceasta a şi fost concepţia *generală* despre cele două organe în primul moment după constituirea lor.

Dar aceasta nu a durat prea mult. Chiar a doua zi au început încercările vădite ale Scheidemannilor de a pune cabinetul Ebert, ca organ independent, întîi *alături*, iar apoi pas cu pas *deasupra* Consiliului executiv. Vechea teză a lui Lassalle despre constituţia scrisă şi adevăratele raporturi de forţe s-a adeverit încă o dată. Dreptul de suveranitate era, conform voinţei consiliilor de muncitori şi soldaţi, de partea Consiliului executiv, *puterea reală* au ştiut însă să şi-o acapareze Ebert şi compania.

Prin şedinţe nesfîrşite ale comisiilor, prin consfătuiri despre competenţă şi manevre de tărăgănare, aceşti oameni s-au priceput să poarte cu vorba Consiliul executiv şi să ţină în suspensie chestiunea relaţiilor reciproce. În timp ce în faţa culiselor se discuta numai, în culise oamenii lui Ebert *au trecut la acţiune*. Mobilizînd elementele contrarevoluţionare şi sprijinindu-se pe corpul ofiţeresc reacţionar, pe cercurile burgheziei şi ale militarilor, ei au imobilizat cu cinism Consiliul executiv.

Rezultatul acestor maşinaţii febrile, acţiunea care le-a încununat a fost puciul de la 6 decembrie, care a proclamat dictatura lui Ebert şi a înlăturat Consiliul executiv, iar desăvîrşirea acestei acţiuni a fost intrarea trupelor de gardă în Berlin.

Pentru caracterizarea situaţiei actuale a Consiliului executiv este suficient să arătăm că un act de o atît de covîrşitoare importanţă cum este intrarea trupelor şi nedezarmarea lor *a putut avea loc fără aprobarea, ba chiar împotriva protestului Consiliului executiv.*

Încununarea tuturor acestor josnicii a constituit-o *jurămîntul* pe care trupele de gardă l-au prestat lui Ebert:

„Noi jurăm, totodată şi în numele trupelor pe care le reprezentăm, să apărăm cu întreaga noastră forţă Republica Germană unită şi guvernul ei provizoriu, Consiliul împuterniciţilor poporului".

Deci trupelor de gardă li s-a cerut să jure că vor apăra numai Consiliul împuterniciţilor poporului. Numai cabinetul Ebert este „guvernul", Consiliul executiv nu este nici măcar amintit, el *nici nu există!* E ignorat complet.

Întreaga acţiune de primire a trupelor, nedezarmarea lor, jurămîntul au fost organizate, desigur, *fără* Consiliul executiv şi în spatele lui. Noi sîntem absolut convinşi că Consiliul executiv a aflat despre aceste evenimente, ca şi restul poporului, din ziare.

Tocmai de aceea, această acţiune, acest jurămînt, de la care Consiliul executiv a fost complet exclus, apare evident ca o acţiune îndreptată împotriva Consiliului executiv. Intrarea gărzii în Berlin, înarmarea ei, jurămîntul ei — acestea toate au fost o demonstraţie a cabinetului Ebert, o desfăşurare de forţe, o ameninţare şi o provocare îndreptate, în primul rînd, împotriva Consiliului executiv al consiliilor de muncitori şi soldaţi!

Consiliul executiv este o umbră, un nimic — iată ce trebuie să exprime în faţa întregii lumi demonstraţia organizată de Ebert cu prilejul primirii gărzii.

Cît cinism, cîtă aroganţă din partea contrarevoluţiei la numai patru săptămîni de la revoluţie, pe care au făcut-o muncitorii şi soldaţii!

Este limpede că, lovind în Consiliul executiv, ea a căutat să lovească în consiliile de muncitori şi soldaţi, în masele de muncitori şi soldaţi. Organul *lor*, organul revoluţiei proletare, a fost condamnat la totală neputinţă, puterea le-a fost smulsă şi predată burgheziei contrarevoluţionare.

Desigur, nici un organ al puterii politice nu lasă să-i scape puterea din mînă, doar dacă o pierde din propria sa vină. Numai incapacitatea de acţiune şi indolenţa Consiliului executiv au înlesnit jocul lui Ebert-Scheidemann.

De suferit trebuie să sufere însă clasa muncitoare! Ea este aceea care trebuie să creeze, la viitoarea adunare a consiliilor de muncitori şi soldaţi din întregul Reich, un Consiliu executiv puternic, care să nu ducă numai o existenţă de umbră, ci să smulgă cu mînă forte puterea acaparată prin uneltiri contrarevoluţionare de Ebert şi compania. Dacă consiliile de muncitori şi soldaţi din întreaga Germanie nu vor zdrobi fără cruţare cuibul Scheidemann-Ebert, atunci vor fi ele însele foarte curînd înlăturate, la fel ca actualul Consiliu executiv, şi vor fi în cele din urmă măturate de contrarevoluţia victorioasă.

„Die Rote Fahne" din 11 decembrie 1918

Pe redute

Mîine se va întruni la Berlin *Consiliul central* al consiliilor de muncitori şi soldaţi din întreaga Germanie ; se va întruni corpul în care proletariatul revoluţionar al întregii Germanii, fie muncitori, fie soldaţi, vede, cel puţin din punct de vedere organizatoric, cel mai frumos rod pe copacul revoluţiei în dezvoltare.

Poate că mulţi şi-au închipuit altfel această primă şedinţă. Poate că au crezut că încă primul val ascendent al mişcării proletare ne va aduce Consiliul central, că ceasul naşterii sale va avea loc într-un moment cînd stelele revoluţiei mai strălucesc cu acelaşi foc viu care la 9 noiembrie i-a luminat proletariatului calea în noaptea îngrozitoare a războiului şi a lipsei de libertate.

În acele prime ceasuri, Consiliul central n-a existat încă. În locul său aveam un surogat : Consiliul executiv al consiliului de muncitori şi soldaţi din Berlin a luat în mîinile sale — în mîini mult prea slabe — sarcinile Consiliului central. Şi astfel, Consiliul central se întruneşte într-un ceas în care revoluţia şi-a pierdut iniţiala ei strălucire de cometă, acea strălucire care în primele zile i-a orbit pe toţi adversarii revoluţiei şi, din păcate, şi pe adepţii ei. Mulţi dintre adepţii ei au crezut că prin minunile pe care le-a adus 9 noiembrie s-ar fi rezolvat sarcinile revoluţiei. Astăzi şi-au recăpătat cu toţii vederea. Căci ei, care au crezut că vechile forţe istorice, clasele dominante ale unei stăpîniri de milenii, pot fi intimidate de mase care jubilează, de soldaţi surîzători şi de steaguri

roşii arborate la Berlin pe „Unter den Linden", trebuie să vadă astăzi cu toţii cum reînvie contrarevoluţia, capitalismul. În acele zile, capitalismul a făcut, asemenea ploşniţei, pe mortul. Astăzi i se pare că a şi venit timpul cînd are din nou posibilitatea să sugă sîngele maselor.

Uneltirile contrarevoluţiei se văd limpede. Ele au început încă din clipa cînd reacţiunea a reuşit să delege în guvern, ca agenţi ai săi, pe Ebert-Scheidemann, paralizînd astfel întreaga lui energie revoluţionară şi canalizînd energia lui politică pe calea contrarevoluţiei.

Cîte n-a făcut acest guvern „socialist" ! Zi de zi cîte un decret : un decret care restabilea vechile organizaţii administrative ; un decret care încerca să readucă pe toţi subprefecţii, prefecţii de poliţie şi primarii ; un decret care declara drept inviolabilă proprietatea privată ; un decret care declara drept „independente" tribunalele, organele justiţiei capitaliste, dîndu-le mînă liberă pentru aplicarea aceleiaşi justiţii de clasă ; un decret care ordona să se plătească impozitele ca şi pînă acum. Nulla dies sine linea *, nici o zi fără un decret care să consolideze cîte o cărămidă ce ameninţa să cadă din edificiul putredei dominaţii capitaliste.

Cine ar putea să ia în nume de rău burgheziei că în împrejurări atît de prielnice, simţindu-se destul de puternică, a încercat să-i înlăture pe agenţii ei, guvernul Ebert-Scheidemann-Haase, şi să ia din nou în propriile mîini hăţurile scăpate ? Într-un ritm calm, ea înaintează pas cu pas. Mai întîi a obţinut de la agenţii ei ca să-i cedeze, pe căi ocolite, prin Adunarea naţională, din nou puterea. Ebert-Scheidemann s-au grăbit să îndeplinească această sarcină cu zelul înfocat al renegaţilor : au pregătit Adunarea naţională zi şi noapte, pe toate străzile şi în toate pieţele, s-au străduit din răsputeri pentru a sluji burghezia, au organizat puciuri şi au ordonat să fie împuşcaţi proletari, s-au ploconit în faţa militarilor, în

* Nici o zi fără o linie. — *Nota trad.*

fața steagului negru-alb-roșu ; și, cu toate acestea, încă nu și-au cîștigat recunoștința patronilor, a capitalismului.

Stăpînul a devenit nerăbdător, e sătul de servitori, timpul presează, el consideră că i-a venit din nou rîndul, nu se mai sinchisește de Adunarea națională, el vrea restabilirea vechiului Reichstag.

Într-un astfel de moment se întrunește Consiliul central pentru Germania. Capitalismul, din nou consolidat, e gata de fapte.

Și revoluția ? Nu trebuie să ne înșelăm în această privință : dacă revoluția s-ar desfășura în cadrul organelor revoluționare create în primele zile, în consiliile de muncitori și soldați, dacă situația și importanța revoluției s-ar măsura după situația și importanța acestor consilii, atunci am sta prost cu revoluția.

S-a dezlănțuit o campanie de ațîțare furibundă împotriva consiliilor de muncitori și soldați. Orice mică greșeală, aproape inevitabilă în timpuri tulburi și care nu este decît urmarea lipsei de experiență, este prezentată imediat drept crimă capitală și pecetluită ca o dovadă definitivă a incapacității sistemului consiliilor, deși în trecut, sub vechiul regim, abuzurile erau ceva obișnuit, deveniseră o regulă.

Apoi, pentru a zdrobi definitiv consiliile, au fost evocate spiritele Antantei. Și domnul *Ebert* a fost primul : el a fost acela care a propus *de bunăvoie* Americii sacrificarea consiliilor în schimbul alimentelor ; da, el *a cerut* să se livreze alimente numai în schimbul sacrificării consiliilor de muncitori și soldați. Guvernul *Ebert-Scheidemann-Haase* amenința cu stafia foametei în Germania ; el a fost acela care a împuiat capetele oamenilor cu ideea : *ori consiliile, ori pîine.*

Știrile că Antanta amenință cu intervenția în Germania se țineau lanț. În fiecare zi o știre de acest fel : Antanta sosește chiar acum, Antanta amenință, o notă a Antantei a și fost emisă, Clemenceau a declarat..., Lloyd George a declarat... Zi de zi o nouă știre, zi de zi o nouă înșelăciune.

Căci totul a fost înșelăciune. Nici un cuvînt din toate acestea nu era adevărat, fiecare cuvînt tipărit era născocit în Ministerul de Externe și în cancelaria Reichului. În această privință a fost întrecut chiar și vechiul regim ; nici vechiul regim n-a mințit poporul german cu atîta neobrăzare, cu atîta tenacitate, nerușinare și ticăloșie ca acest guvern.

Consiliile nu au știut să prevină toate acestea. Ele au lăsat în mîinile guvernului, ale contrarevoluției întregul aparat pentru influențarea „opiniei publice“ și au privit în tăcere cum acest guvern, acest club contrarevoluționar, le arunca zilnic cărbuni aprinși în casă.

Dar slăbiciunile consiliilor nu sînt slăbiciuni ale revoluției. *Revoluția* nu poate fi lovită și nici distrusă prin aceste mijloace meschine. *Ea* este în creștere și abia acum devine ceea ce de fapt trebuie să fie : revoluția proletară. Grevele cuprind țara ca văpaia focului. Ieri în Silezia Superioară, azi la Berlin, iar mîine în Renania-Vestfalia, la Stuttgart, la Hamburg se ridică proletarii, rupînd toate lanțurile în care i-au ferecat guvernul, partidul și sindicatul și înfruntînd deschis dușmanul — capitalismul. Zorzoanele „democratice“, care au încîntat atît de mult în primele zile ale revoluției ochii unor pretinși socialiști, au dispărut, și astăzi revoluția apare despuiată, în adevărata ei statură uriașă, arătîndu-și forțele care au sfărîmat lumea veche și o vor făuri pe cea nouă.

Numai ea unește forțele pe care se pot sprijini Consiliul central, toate consiliile, care trebuie să fie concomitent slujitori voluntari și conducători activi ai revoluției. Ea este *singurul* izvor din care ele pot sorbi tărie și vlagă.

Revoluția poate trăi și fără consilii, consiliile însă sînt moarte fără revoluție.

S-a pierdut mult timp. Adesea consiliile și-au urmat drumul bîjbîind și șovăind, devenind prizonierele unor devize de partid perimate și avînd perspectiva artificial îngustată de lozinci și fraze care le înșelau asupra importanței rolului care le incumba în evenimentele ce aveau loc și chiar asupra marii însemnătăți a acestor evenimente.

Trebuie luate de urgenţă patru măsuri, prin a căror îndeplinire Consiliul central poate să recîştige timpul pierdut şi să-şi asigure locul ce i se cuvine.

1. El trebuie să înlăture cuibul contrarevoluţionar, nodul unde se întîlnesc toate firele conspiraţiei contrarevoluţionare — cabinetul Ebert-Scheidemann-Haase.

2. El trebuie să ceară dezarmarea tuturor trupelor de front care nu recunosc necondiţionat suprema autoritate a consiliilor de muncitori şi soldaţi, devenind astfel garda cabinetului Ebert-Haase.

3. El trebuie să ceară dezarmarea tuturor ofiţerilor şi a gărzii albe, constituită de guvernul Ebert-Haase, şi să creeze garda roşie.

4. El trebuie să respingă Adunarea naţională ca un atentat împotriva revoluţiei şi a consiliilor de muncitori şi soldaţi.

Consiliile de muncitori şi soldaţi mai au posibilitatea să se pună în fruntea revoluţiei, traducînd nemijlocit în fapt aceste patru măsuri; proletariatul e dispus să se lase condus de ele, cu condiţia ca ele să fie un conducător ferm în lupta împotriva capitalismului; proletariatul e gata să le dea totul şi să le ridice pe cele mai înalte culmi, cu lozinca:

Toată puterea în mîinile consiliilor de muncitori şi soldaţi!

„Die Rote Fahne" din 15 decembrie 1918

Adunarea naţională sau guvern al consiliilor?

Aşa sună al doilea punct al ordinii de zi a Adunării consiliilor de muncitori şi soldaţi din întregul Reich şi, de fapt, aceasta este în momentul de faţă problema cardinală a revoluţiei. Ori Adunare naţională, ori toată puterea în mîinile consiliilor de muncitori şi soldaţi; ori renunţare la socialism, ori cea mai ascuţită luptă de clasă, cu întregul armament de care dispune proletariatul, împotriva burgheziei: aceasta este dilema.

Este o utopie să vrei să realizezi socialismul pe cale parlamentară, prin simpla hotărîre a majorităţii! Păcat că această idilică fantezie irealizabilă nu ţine seama nici de experienţa istorică a revoluţiei burgheze, şi cu atît mai puţin de specificul revoluţiei proletare.

Cum se prezentau lucrurile în Anglia? Această ţară este leagănul parlamentarismului burghez, care s-a dezvoltat acolo cel mai de timpuriu şi cel mai puternic. În 1649, cînd a sunat în Anglia ceasul primei revoluţii moderne burgheze, parlamentul englez avea în urma sa o istorie de peste 300 de ani. Parlamentul a şi devenit din primul moment al revoluţiei centrul, bastionul, cartierul ei general. Renumitul parlament lung, care a purtat în sînul său fazele revoluţiei engleze de la prima înfruntare dintre opoziţie şi puterea regală pînă la procesul şi executarea lui Carol Stuart, acest parlament a fost o unealtă neîntrecută, supusă în mîinile burgheziei ascendente.

Şi ce a rezultat ? Acelaşi parlament a trebuit să-şi creeze o „armată parlamentară" deosebită, pe care generali aleşi din sînul parlamentului au comandat-o pe cîmpul de luptă, pentru ca, printr-un îndelungat, dîrz şi sîngeros război civil, să înfrîngă feudalismul, armata „cavalerilor" devotaţi regelui. Nu prin dezbaterile de la mănăstirea Westminster — deşi acolo era centrul spiritual al revoluţiei — s-a hotărît soarta revoluţiei engleze, ci pe cîmpurile de luptă de la Marstonmoor şi Naseby, nu prin strălucitele discursuri parlamentare, ci prin cavaleria ţărănească, prin „pintenii de fier" ai lui Cromwell. Drumul revoluţiei a dus de la parlament — prin războiul civil — la cele două „curăţiri" forţate ale parlamentului şi, în cele din urmă, la dictatura lui Cromwell.

Dar în Franţa ? Acolo s-a născut pentru prima oară ideea Adunării naţionale. A fost o inspiraţie genială de importanţă istorică mondială a instinctului de clasă cînd în 1789 Mirabeau şi ceilalţi au declarat : cele trei „stări", care înainte se adunau întotdeauna separat — nobilimea, clerul şi „starea a treia" —, vor trebui să se întrunească de acum încolo *împreună* în Adunarea naţională. Această Adunare era, tocmai prin şedinţele comune ale stărilor, un instrument al luptei de clasă burgheze. Împreună cu minorităţile puternice ale celor două stări superioare, „starea a treia", adică burghezia revoluţionară, reprezenta în Adunarea naţională de la început o majoritate compactă.

Şi ce a urmat după aceea ? Vandeea, emigrarea, trădarea generalilor, uneltirile clerului, răscoala a 50 de departamente, războaiele de coaliţie ale Europei feudale şi, în sfîrşit, ca singurul mijloc pentru a asigura victoria revoluţiei : dictatura, iar ca o încununare a ei, teroarea !

Atît de puţin a fost în stare să facă majoritatea parlamentară pentru a cuceri victoria revoluţiei *burgheze*. Şi, totuşi, ce însemna contrastul dintre burghezie şi feudalism în raport cu prăpastia fără fund care desparte astăzi munca de capital ! Ce reprezenta conştiinţa de clasă de ambele părţi ale adversarilor care în 1649 sau 1789 au intrat în luptă unii împotriva altora dacă o comparăm cu ura de neîmpăcat, cu ura de moarte care s-a aprins astăzi între proletariat şi clasa capitalistă ! Nu degeaba a luminat *Karl Marx* cu făclia ştiinţei cele mai ascunse resoarte ale maşinăriei economice şi politice a societăţii burgheze. Nu degeaba a demascat el acţiunile şi procedeele ei pînă în cele mai mici amănunte, chiar şi cele mai ascunse intenţii şi gînduri ale ei, izvorîte din marea realitate fundamentală că burghezia îşi duce viaţa, asemenea vampirului, sugînd sîngele proletariatului.

Nu degeaba a exclamat *August Bebel* în încheierea celebrei sale cuvîntări la Congresul partidului de la Dresden : „Sînt şi rămîn un duşman de moarte al societăţii burgheze !"

Este ultima mare bătălie în care se hotărăşte existenţa sau inexistenţa exploatării, în care e vorba de o cotitură în istoria omenirii, de o luptă în care nu au ce căuta ezitarea, compromisurile, mila.

Această ultimă bătălie, care depăşeşte, în ceea ce priveşte amploarea sarcinilor, toate luptele de pînă acum, trebuie, după unii, să îndeplinească ceea ce nici o luptă de clasă, nici o revoluţie n-a izbutit să facă : să pună capăt luptei pe viaţă şi pe moarte dintre două lumi prin freamătul lin al controverselor parlamentare şi al hotărîrilor majorităţii !

Şi parlamentarismul a fost una dintre arenele luptei de clasă a proletariatului atîta timp cît a durat viaţa liniştită, de toate zilele, a societăţii burgheze ; el a fost tribuna de pe care masele, strînse în jurul steagului socialismului, puteau fi educate pentru luptă. Astăzi ne aflăm însă în plină revoluţie proletară şi e vorba de a tăia cu toporul însăşi rădăcina copacului exploatării capitaliste. Parlamentarismul burghez, ca şi dominaţia burgheză de clasă, al cărei ţel cel mai nobil este, şi-a pierdut dreptul la existenţă. Acum lupta de clasă se duce deschis, într-o formă nevoalată, făţişă. Capitalul şi munca nu mai au nimic să-şi spună, nu le mai rămîne decît să se prindă într-o supremă încleştare şi să hotărască prin lupta finală cine va fi doborît.

Cuvîntul lui Lassalle este astăzi mai valabil ca oricînd: fapta revoluţionară constă întotdeauna în *a exprima ceea ce este*. Şi ceea ce este vedem: aici muncă — dincolo capital! Ar fi o ipocrizie să duci negocieri binevoitoare acolo unde este vorba de viaţă sau de moarte, să urmăreşti realizarea unui acord comun acolo unde trebuie luată poziţie de o parte sau de alta. Clar, deschis şi cinstit, cu puterile sporite prin claritate şi cinste, proletariatul, *constituit ca clasă*, trebuie să concentreze întreaga putere politică în mîinile sale.

„Drepturi politice egale, democraţie!" — ne-au propovăduit timp de decenii predicatorii mari şi mărunţi ai dominaţiei burgheze de clasă.

Şi tot „Drepturi politice egale, democraţie!" — repetă astăzi după ei, ca un ecou, uneltele burgheziei, Scheidemannii.

Da, ele urmează abia să fie realizate. Căci „drepturile politice egale" vor deveni realitate abia în momentul cînd exploatarea economică va fi stîrpită din rădăcină. Iar „democraţia" — dominaţia poporului — începe abia atunci cînd poporul muncitor pune mîna pe puterea politică.

Cuvintele de care au abuzat un secol şi jumătate clasele burgheze trebuie supuse criticii practice a acţiunilor istorice. Pentru prima oară lozinca „Libertate, egalitate, fraternitate", care în 1789 a fost lansată în Franţa de către burghezie, urmează să fie tradusă în fapt prin desfiinţarea dominaţiei de clasă a burgheziei. Ca prim pas către această acţiune salvatoare trebuie să se declare răspicat în faţa întregii lumi şi în faţa istoriei seculare că tot ceea ce a fost socotit pînă acum ca drepturi egale şi democraţie — parlament, Adunare naţională, drept de vot egal — era minciună şi înşelătorie! Întreaga putere în mîna maselor muncitoare, pe care ele să o folosească drept armă revoluţionară pentru zdrobirea capitalismului — iată ce înseamnă cu adevărat drepturi egale, iată ce înseamnă democraţie adevărată!

„Die Rote Fahne" din 17 decembrie 1918

Mamelucii lui Ebert

Opera conferinţei pe întregul Reich a consiliilor de muncitori şi soldaţi a fost încununată de lauri. După ce a dat cel mai puternic sprijin cartierului general contrarevoluţionar al lui Ebert, după ce s-a izolat de stradă, de masele revoluţionare ale proletariatului, conferinţa a terminat prin a se sinucide, prin a da lovitura de graţie consiliilor de muncitori şi soldaţi.

Vom da numai două exemple care dovedesc cu cîtă lipsă de jenă, cu cît cinism au manevrat oamenii lui Ebert conferinţa ca pe o marionetă, bizuindu-se pe ignoranţa şi stîngăcia parlamentară a delegaţilor muncitorilor şi soldaţilor.

Miercuri seara a apărut deodată, foarte modest, o „propunere Ludemann", care cerea să se predea, „pînă la o nouă reglementare de către Adunarea naţională", întreaga putere legislativă şi executivă *conducerii Reichului*, adică cabinetului lui Ebert. Această propunere a fost aprobată miercuri seara, în mare grabă, fără nici o dezbatere! Congresul nici nu a băgat de seamă că prin aceasta a şi anticipat o nouă „reglementare" a lucrurilor de către Adunarea naţională înainte chiar de a se fi dezbătut problema Adunării naţionale, necum să se fi luat vreo hotărîre în privinţa ei! Aşadar, ordinea de zi prevăzuse pentru joi dezbaterea chestiunii dacă în genere urmează să fie convocată Adunarea naţională, iar miercuri seara clica lui Ebert a determinat congresul să decidă că reglementarea definitivă a relaţiilor îi revine Adunării naţionale şi că întreaga putere politică urmează să fie predată fără

întîrziere cabinetului Ebert! Congresul a fost îndemnat să considere dezbaterile în jurul problemei cardinale a revoluţiei ca un fapt consumat, ca o comedie.

Al doilea exemplu: joi, după prezentarea referatelor şi rostirea cuvîntului de încheiere la punctul „Adunarea naţională" se trece la vot. Din mulţimea de propuneri sînt desprinse două, hotărîtoare: „propunerea Däumig", care ridică problema principială — Adunare naţională sau consilii, şi propunerea lagărului Ebert, care fixează termenul alegerilor pentru Adunarea naţională la 19 ianuarie.

Oricine ştie că, înainte de a se stabili *termenul* alegerilor, trebuie să se hotărască asupra problemei fundamentale dacă *în genere* trebuie să aibă loc alegeri. Înainte de a stabili data la care să fie sugrumate consiliile trebuie să se declare principial dacă o astfel de lovitură trebuie dată sau nu.

Dar preşedintele Leinert are despre delegaţii muncitorilor şi soldaţilor la acest congres aceeaşi părere ca şi patronii despre muncitorii lor: „Cu aceştia poţi să te porţi oricum". Şi într-adevăr! Congresul admite *ca întîi* să se voteze termenul alegerilor şi abia la urmă se pune la vot propunerea principială a lui Däumig, după ce, de fapt, soarta ei fusese hotărîtă dinainte printr-un simplu truc.

Cu toate acestea, nu vrem să susţinem nicidecum că congresul s-ar fi lăsat prins în laţ din cauza a tot felul de superficialităţi exterioare şi stîngăcii, aşa cum s-ar lăsa sedusă o fată fără experienţă de un seducător viclean. Componenţa acestui congres, atitudinea sa de la început şi pînă la sfîrşit atestă, dimpotrivă, că el s-a situat ferm şi hotărît de partea lagărului contrarevoluţiei scheidemanniene. Manevrele neruşinate ale clicii lui Ebert dezvăluie numai că ea a degradat congresul consiliilor pînă la nivelul unei gărzi de mameluci, că în cadrul acestui prim congres al revoluţiei ei au reînnoit — şi au reînnoit cu succes! — toate vechile trucuri şi artificii de regie cu care alde Scheidemann-Legien, „forurile" vechiului partid şi ale sindicatelor, au corupt şi au ţinut sub

tutelă clasa muncitoare, pregătind-o pentru eşecul moral de la 4 august.

Congresul consiliilor, această unealtă supusă a contrarevoluţiei, a făcut şi ultimul pas: a respins hotărît orice participare a Consiliului executiv la exercitarea puterii legislative prin Consiliul împuterniciţilor poporului şi a dat în realitate guvernului Ebert depline puteri dictatoriale.

Congresul consiliilor de muncitori şi soldaţi îşi încununează opera prin aceea că deposedează consiliile de muncitori şi soldaţi de orice putere şi cedează întreaga putere clicii lui Ebert, care are pe conştiinţă lovitura de stat de la 6 decembrie, cele 14 cadavre de pe strada Chaussée, conspiraţiile lui Marten şi Lorenz! [11]

Punctul de plecare şi singura cucerire reală a revoluţiei de la 9 noiembrie a fost constituirea consiliilor de muncitori şi soldaţi. Primul Congres al acestor consilii se încheie prin anihilarea acestei singure cuceriri, prin smulgerea puterii din mîinile proletariatului, prin desfiinţarea operei lui 9 noiembrie şi revizuirea revoluţiei.

Dar, prin aceasta, contrarevoluţia, din exces de zel, taie în propria sa carne. Mamelucii gărzii lui Ebert au mers prea departe cu supunerea lor oarbă. Arcul supraîntins aruncă săgeata înapoi asupra arcaşului.

Congresul consiliilor, condamnînd la o existenţă pur aparentă însuşi corpul de la care şi-a primit împuternicirea — consiliile de muncitori şi soldaţi —, *a depăşit de fapt împuternicirile sale, a trădat mandatul care i-a fost dat de consiliile de muncitori şi soldaţi, a desfiinţat baza pe care se sprijinea existenţa şi autoritatea sa.* Prin hotărîrea de a deposeda consiliile de muncitori şi soldaţi de orice putere, congresul consiliilor de muncitori şi soldaţi nu le-a dizolvat pe *acestea*, ci s-a lichidat pe sine însuşi ca putere politică, a făcut nule şi nevalabile hotărîrile sale relative la consiliile de muncitori şi soldaţi, cărora voia să le dea lovitura de graţie.

Consiliile de muncitori şi soldaţi *nu au fost* dizolvate ca putere politică, ele *nu pot fi* dizolvate. Ele nu există din graţia vreunui congres, ele s-au născut la 9 noiembrie din acţiunea revoluţionară a maselor. Masele revoluţionare *nu vor* comite sinuciderea spre care sînt împinse. Consiliile de muncitori şi soldaţi vor rămîne, ele îşi vor manifesta cu o energie înzecită puterea lor şi dreptul lor la existenţă, apărînd revoluţia de la 9 noiembrie. Ele vor declara opera contrarevoluţionară a necredincioşilor lor oameni de încredere drept nulă şi nevalabilă şi vor găsi puterea şi curajul necesar pentru a declara în acest ceas hotărîtor, aşa cum a făcut Luther cîndva :

Aceasta e poziţia pe care stau, nu pot altfel !

Două completări.

Avînd în vedere că Consiliului executiv i s-a luat orice posibilitate de participare la puterea legislativă, fiind astfel condamnat la existenţa iluzorie a unei „instanţe de control" fără putere şi influenţă, fracţiunea partidului social-democrat independent a declarat că nu mai poate face parte din Consiliul executiv. *Ca urmare, Consiliul executiv a fost ales numai din oamenii lui Ebert.* „Controlul" lui Ebert asupra guvernului Ebert ! Dracul controlat de soacra sa. Întreaga putere politică şi toate organele ei se află exclusiv în mîinile Scheidemannilor...

Şi, totuşi, pînă şi această ruşine ţine să aibă frunza ei de viţă. Căci *Haase* rămîne în Consiliul împuterniciţilor poporului, prins de şoldul lui Ebert ca o centură de castitate. Da, el rămîne ! Şi Dittmann, Barth rămîn, desigur, şi ei. Pentru a-şi salva onoarea, stînga partidului social-democrat independent se retrage din Consiliul executiv, dar dreapta rămîne neclintită ca acoperire „principială" a prostituţiei politice.

Grupul lui Haase evită să dea ochi cu congresul partidului pentru a scăpa de răspundere şi de o hotărîre clară împotriva sa, dar logica firească a lucrurilor impune o astfel de hotărîre şi claritate. Masele membrilor de partid sînt direct *provocate* şi *silite* să-şi rostească sentinţa.

Congresul consiliilor este tratat de regizorii săi aşa cum merită. După ce a făcut şi a admis să se facă tot ceea ce îi trebuia contrarevoluţiei, el urma să fie trimis la plimbare. După rezolvarea punctului al doilea — Adunarea naţională — s-a propus fără nici o jenă renunţarea la celelalte puncte de pe ordinea de zi. La ce bun pălăvrăgeala inutilă despre socializare, despre pace cînd principalul — dictatura guvernului Ebert — a fost obţinut ! Maurul şi-a făcut datoria, maurul putea să plece...

Maurul era şi gata să o facă. Dar iată că a intervenit „strada". Cînd s-a aflat despre acest plan murdar, din tribune s-a pornit un protest atît de vehement şi energic, încît mamelucilor de la parterul sălii li s-a făcut frică. S-a hotărît să fie ascultate cele două referate : unul cu privire la socializare şi altul cu privire la pace.

De altfel, o simplă formalitate. Două exerciţii de retorică platonică, ascultate „din politeţe" de oameni gata de plecare, îmbrăcaţi în paltoane.

Dar pînă şi această ultimă picătură de pudoare şi bunăcuviinţă a trebuit să fie stoarsă de pumnul puternic al maselor din afară.

„Die Rote Fahne" din 20 decembrie 1918

Alegerile pentru Adunarea naţională

După strălucita „victorie" de la congresul consiliilor, oamenii lui Ebert îşi închipuie că principala lor lovitură împotriva puterii consiliilor de muncitori şi soldaţi, împotriva revoluţiei proletare şi socialismului a reuşit.

Ei se înşală. Trebuie nimicit acest plan al contrarevoluţiei, trebuie zădărnicită acţiunea trupelor capitaliste de apărare prin acţiunea revoluţionară a maselor.

După cum am folosit infamul sistem electoral prusian cu trei colegii pentru a lupta *în* parlamentul celor trei colegii *împotriva* parlamentului celor trei colegii, tot aşa vom folosi şi alegerile pentru Adunarea naţională pentru a lupta împotriva Adunării naţionale.

Aici nu mai poate fi vorba, desigur, de nici o analogie. Astăzi, participarea adevăraţilor apărători ai revoluţiei şi socialismului la Adunarea naţională nu ar avea nimic comun cu schema moştenită, cu tradiţionala „folosire a parlamentului" pentru aşa-numite „cuceriri pozitive". Astăzi nu se mai poate continua cu vechea rutină a parlamentarismului pentru a aduce proiectelor de lege mici îmbunătăţiri şi a le lipi benghiuri de înfrumuseţare şi nici pentru „a-şi măsura puterile", a trece în revistă numărul adepţilor sau pentru a aplica alte formule cunoscute din timpul rutinarului parlament burghez, din vocabularul lui Haase şi al prietenilor săi.

Ne aflăm în plină revoluţie, iar Adunarea naţională este o citadelă contrarevoluţionară îndreptată *împotriva* proletariatului revoluţionar. Sarcina constă în a lua cu asalt şi a

dărîma această citadelă. Alegerile, tribuna Adunării naţionale trebuie folosite pentru a mobiliza masele *împotriva* Adunării naţionale şi a le chema la lupta cea mai îndîrjită.

Participarea la alegeri este necesară nu pentru a elabora legi împreună cu burghezia şi scutierii ei, ci pentru a alunga din templu burghezia şi pe scutierii ei, pentru a cuceri citadela contrarevoluţiei şi a înălţa deasupra ei steagul victorios al revoluţiei proletare.

Este nevoie oare pentru aceasta de majoritate în Adunarea naţională ? Aceasta o cred numai cei care se închină cretinismului parlamentar, cei care vor să hotărască soarta revoluţiei şi socialismului printr-o majoritate parlamentară. Nici soarta Adunării naţionale însăşi nu se va hotărî de către majoritatea parlamentară *din* Adunarea naţională, ci de către masa proletară din afară, din întreprinderi şi de pe stradă.

S-ar putea să le convină domnilor din jurul lui Ebert-Haase, iuncherilor, capitaliştilor şi suitei lor să fie lăsaţi numai ei între ei, iar proletarii revoluţionari să se mulţumească să fie spectatori care privesc liniştiţi prin gard cum înăuntru le este scoasă pielea la mezat !

Dar aceasta nu le va reuşi acestor domni ! Oricît de repede au reuşit ei, datorită congresului de mameluci ai consiliilor de muncitori şi soldaţi, să pună la adăpost opera lor contrarevoluţionară, totuşi socoteala lor de acasă nu se potriveşte cu cea din tîrg. Căci aici îi aşteaptă masa proletară, adevărata purtătoare a revoluţiei şi a sarcinilor socialiste. Ea, masa, are de hotărît asupra soartei şi activităţii Adunării naţionale. Depinde de propriile ei acţiuni revoluţionare ce se va petrece *în* Adunarea naţională şi ce se va alege *din* ea. Rolul hotărîtor îl au acţiunile din afară, care trebuie să bată violent la porţile parlamentului contrarevoluţionar. Dar şi alegerile şi activitatea reprezentanţilor revoluţionari ai maselor în cadrul ei trebuie să slujească cauza revoluţiei. Participarea la Adunarea naţională trebuie să aibă ca scop denunţarea

necruţătoare, energică a tuturor manevrelor şi uneltirilor onoratei adunări, demascarea la fiecare pas, în faţa maselor, a activităţii ei contrarevoluţionare şi mobilizarea maselor pentru un amestec hotărîtor în treburile ei.

Domnii burghezi, în frunte cu guvernul Ebert, vor să folosească Adunarea naţională pentru a paraliza lupta de clasă, pentru a evita lupta revoluţionară hotărîtoare. Pentru a zădărnici acest plan, lupta de clasă trebuie să năvălească chiar în Adunarea naţională, ea trebuie să folosească alegerile, precum şi dezbaterile Adunării naţionale tocmai pentru a urgenta deznodămîntul revoluţionar.

Avem perspectiva unor timpuri agitate. În următoarele săptămîni şi luni, şomajul, conflictele economice vor creşte impetuos. Marea bătălie dintre capital şi muncă, care poartă în sînul ei viitorul revoluţiei şi care nu admite nici un alt rezultat final decît înfrîngerea dominaţiei capitaliste de clasă şi triumful socialismului, această mare bătălie va avea grijă ca starea de spirit şi activitatea revoluţionară a maselor să crească în ţară zi de zi.

Potrivit planului oamenilor lui Ebert, Adunarea naţională trebuie să fie un zăgaz în calea valurilor revoluţionare. Tocmai de aceea, aceste valuri trebuie să se reverse asupra Adunării naţionale pentru a mătura zăgazul.

Acţiunea electorală, tribuna acestui parlament contrarevoluţionar trebuie să devină un mijloc de educare, de atragere şi mobilizare a maselor revoluţionare, o etapă în lupta pentru instituirea dictaturii proletariatului.

Un asalt al maselor la porţile Adunării naţionale, pumnul strîns al proletariatului revoluţionar care se ridică în mijlocul Adunării şi agită steagul pe care stă scris cu litere de foc : *toată puterea în mîinile consiliilor de muncitori şi soldaţi!* — aceasta trebuie să fie participarea noastră la Adunarea naţională.

Proletari, tovarăşi, la acţiune! Nu-i timp de pierdut. Astăzi, clasele dominante mai jubilează în urma manevrelor

victorioase ale guvernului Ebert la congresul consiliilor ; ele aşteaptă şi speră că 19 ianuarie le va aduce reîntoarcerea netulburată a dominaţiei lor de clasă. Numai să nu jubileze prea devreme. Ideile lui martie n-au încetat să trăiască şi nici cele ale lui ianuarie. Viitorul aparţine revoluţiei proletare, ei trebuie să-i slujească totul — chiar şi alegerile pentru Adunarea naţională.

„Die Rote Fahne" din 23 decembrie 1918

Cuvîntare cu privire la program, rostită la congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania (Liga „Spartacus")

30 decembrie 1918

Tovarăşi şi tovarăşe! Dacă ne propunem astăzi să discutăm şi să adoptăm programul nostru, aceasta se datoreşte nu numai simplei împrejurări formale că ne-am constituit ieri ca partid nou, independent şi că un partid nou trebuie să adopte oficial un program; discuţiile de astăzi referitoare la program sînt prilejuite de mari evenimente istorice, de faptul că a sosit momentul cînd programul social-democrat, programul socialist al proletariatului trebuie să capete în general o temelie nouă. Tovarăşi, vom reînnoda cu acest prilej firul pe care cu 70 de ani în urmă *Marx* şi *Engels* l-au depănat în *„Manifestul Comunist"*. După cum ştiţi, „Manifestul Comunist" a considerat socialismul, realizarea ţelurilor finale socialiste ca o sarcină nemijlocită a revoluţiei proletare. Această concepţie Marx şi Engels au reprezentat-o în timpul revoluţiei de la 1848 şi au considerat-o şi în sens internaţional drept bază a acţiunilor proletare. Pe atunci ei credeau, şi tot astfel credeau şi toate spiritele conducătoare ale mişcării proletare, că proletariatul s-ar afla în faţa sarcinii nemijlocite de a instaura socialismul; pentru ca socialismul să devină imediat o realitate ar fi necesar numai să se înfăptuiască revoluţia politică, să se pună mîna pe puterea politică în stat. După cum ştiţi, mai tîrziu Marx şi Engels au revizuit ei înşişi în mod radical acest punct de vedere. În prefaţa la ediţia germană din 1872 a *„Manifestului Comunist"*, care mai poartă semnătura comună a lui Marx şi Engels, ei spun despre propria lor operă: „Astăzi acest pasaj" (sfîrşitul capitolului al II-lea,

adică expunerea măsurilor practice pentru realizarea socialismului) „ar suna în multe privinţe altfel. Faţă de formidabila dezvoltare a marii industrii în ultimii douăzeci şi cinci de ani, cît şi faţă de progresul realizat o dată cu aceasta pe tărîmul organizării ca partid a clasei muncitoare, faţă de experienţa practică mai întîi a revoluţiei din februarie şi mai ales a Comunei din Paris, unde proletariatul a deţinut pentru prima oară puterea politică timp de două luni, — programul acesta este astăzi pe alocuri învechit. Comuna a dovedit îndeosebi că «clasa muncitoare nu poate să ia pur şi simplu în stăpînire maşina de stat aşa cum este şi să o pună în funcţiune pentru propriile sale scopuri»"*.

Dar iată cum sună pasajul din „Manifestul Comunist", care a fost declarat învechit:

„Proletariatul va folosi dominaţia lui politică pentru a smulge burgheziei, pas cu pas, întreg capitalul, pentru a centraliza toate uneltele de producţie în mîinile statului, adică în mîinile proletariatului organizat ca clasă dominantă, şi pentru a mări, cît se poate de repede, masa forţelor de producţie.

La început acest lucru nu se poate face, fireşte, decît printr-o încălcare despotică a dreptului de proprietate şi a relaţiilor de producţie burgheze, adică prin măsuri care, din punct de vedere economic, apar neîndestulătoare şi şubrede, dar care se depăşesc singure în decursul mişcării şi care sînt inevitabile ca mijloc pentru revoluţionarea întregului mod de producţie.

Aceste măsuri vor fi, se-nţelege, diferite în diferitele ţări.

În ţările cele mai înaintate va fi totuşi posibilă aproape pretutindeni aplicarea următoarelor măsuri:

1. Exproprierea proprietăţii funciare şi întrebuinţarea rentei funciare pentru acoperirea cheltuielilor de stat.
2. Impozit cu puternic caracter progresiv.
3. Desfiinţarea dreptului de moştenire.

* *K. Marx* şi *F. Engels*: „Manifestul Partidului Comunist", Editura politică, 1962, ediţia a VIII-a, pag. 4.

4. Confiscarea proprietăţii tuturor emigranţilor şi rebelilor.

5. Centralizarea creditului în mîinile statului cu ajutorul unei bănci naţionale cu capital de stat şi cu monopol exclusiv.

6. Centralizarea tuturor mijloacelor de transport în mîinile statului.

7. Sporirea numărului fabricilor de stat, a uneltelor de producţie, desţelenirea şi ameliorarea pămînturilor după un plan general.

8. Egală obligativitate a muncii pentru toţi, organizarea de armate industriale, îndeosebi pentru agricultură.

9. Îmbinarea muncii agricole cu cea industrială, măsuri avînd ca scop înlăturarea treptată a opoziţiei dintre sat şi oraş.

10. Învăţămînt public gratuit pentru toţi copiii. Interzicerea muncii în fabrici a copiilor, sub actuala ei formă. Îmbinarea educaţiei cu producţia materială etc. etc."*

După cum vedeţi, cu unele excepţii, sînt aceleaşi sarcini care ne stau astăzi nemijlocit în faţă : înfăptuirea, realizarea socialismului. Din momentul cînd a fost elaborat acest program şi pînă astăzi s-au scurs 70 de ani de dezvoltare capitalistă, şi dialectica istoriei ne obligă astăzi să ne reîntoarcem la concepţia la care Marx şi Engels renunţaseră între timp, socotind-o greşită. Pe bună dreptate au renunţat ei atunci la această concepţie, socotind-o greşită. Dezvoltarea capitalului care a avut loc între timp a făcut ca ceea ce pe atunci era eroare să fie acum adevăr ; astăzi a devenit pentru noi o îndatorire nemijlocită să îndeplinim sarcina care în 1848 stătea în faţa lui Marx şi Engels. Desigur, între acel punct de dezvoltare, între acel început şi concepţia şi sarcinile noastre actuale se află o întreagă perioadă de dezvoltare nu numai a capitalismului, ci şi a mişcării muncitoreşti socialiste, şi în primul rînd a celei din Germania, ţară cu un numeros proletariat modern. Dezvoltarea a decurs într-o formă tipică. După ce, în urma decepţiilor revoluţiei din 1848, Marx şi Engels au

* Op. cit., pag. 54—55.

renunţat la punctul de vedere că proletariatul s-ar afla nemijlocit în situaţia de a trece direct la realizarea socialismului, în fiecare ţară au fost create partide social-democrate socialiste, care au adoptat un punct de vedere cu totul diferit. Ca sarcină imediată a fost declarată lupta măruntă, zilnică pe tărîm politic şi economic, pentru ca treptat să se formeze armatele proletariatului care, atunci cînd dezvoltarea capitalistă va ajunge la maturitate, vor fi chemate să realizeze socialismul. Această nouă orientare, această bază cu totul nouă pe care s-a elaborat programul socialist a îmbrăcat, în special în Germania, o formă tipică. Pînă la prăbuşirea de la 4 august, social-democraţia germană s-a călăuzit după programul de la Erfurt, în care pe primul plan se aflau aşa-numitele sarcini minimale imediate, iar socialismul era prezentat ca o stea luminoasă îndepărtată, ca scop final. Însă totul depinde nu de ceea ce scrie în program, ci de felul cum este interpretat programul în viaţă ; iar în privinţa interpretării programului, hotărîtor a fost un important document istoric al mişcării noastre muncitoreşti, şi anume introducerea pe care a scris-o în 1895 Friedrich Engels la lucrarea lui Marx *„Luptele de clasă în Franţa"*. Tovarăşi, insist asupra acestor fapte nu din simplu interes istoric, ci pentru că a devenit o sarcină foarte actuală şi o datorie istorică pentru noi să punem programul nostru pe aceeaşi bază pe care se situau în 1848 Marx şi Engels. Date fiind schimbările pe care le-a adus între timp dezvoltarea istorică, avem datoria să facem o revizuire clară şi conştientă a concepţiei care era hotărîtoare pentru social-democraţia germană pînă la prăbuşirea de la 4 august. Această revizuire urmează să fie făcută aici, în mod oficial.

Tovarăşi, cum a privit Engels această problemă în cunoscuta sa introducere la lucrarea lui Marx „Luptele de clasă în Franţa", pe care a scris-o în 1895, deci după moartea lui Marx ? Aruncînd o privire retrospectivă pînă în 1848, el arată mai întîi că este învechită concepţia după care ne-am afla nemijlocit în faţa revoluţiei socialiste. Apoi el continuă :

„Istoria a arătat că n-am avut dreptate nici noi şi nici cei care gîndeau la fel cu noi. Ea a arătat limpede că starea dezvoltării economice pe continent era încă departe de a fi coaptă pentru înlăturarea producţiei capitaliste ; ea a demonstrat acest lucru prin revoluţia economică care a cuprins, începînd din 1848, întregul continent, încetăţenind abia atunci cu adevărat marea industrie în Franţa, Austria, Ungaria, Polonia şi recent şi în Rusia, şi făcînd din Germania o ţară de-a dreptul industrială şi de prim rang — şi toate acestea pe bază capitalistă, adică pe o bază care în 1848 oferea mari posibilităţi de dezvoltare"*.

Pe urmă el descrie cum au evoluat lucrurile de atunci şi vorbeşte despre sarcinile care stau în faţa partidului în Germania : „Războiul din 1870—1871 şi înfrîngerea Comunei strămutară vremelnic, după cum prevăzuse Marx, centrul de greutate al mişcării muncitoreşti europene din Franţa în Germania. Franţa avea, desigur, nevoie de ani de zile pînă să-şi revină de pe urma sîngerării din mai 1871. Dimpotrivă, în Germania, unde industria, favorizată, în plus, ca într-o seră de mana binefăcătoare a miliardelor franţuzeşti, se dezvolta tot mai rapid, social-democraţia creştea încă şi mai repede, şi mai temeinic. Datorită priceperii cu care muncitorii germani au folosit votul universal introdus în 1866, creşterea uimitoare a partidului apare în faţa lumii întregi în cifre incontestabile..." **

Engels arată apoi cum numărul adepţilor noştri a crescut de la o alegere parlamentară la alta, ajungînd la milioane, şi de aici el trage următoarea concluzie :

„O dată cu această folosire cu succes a votului universal fusese însă inaugurat, luînd o dezvoltare rapidă, şi un mod de luptă cu totul nou al proletariatului. Se constată că instituţiile de stat prin care burghezia îşi organizează dominaţia mai oferă şi alte elemente cu ajutorul cărora clasa muncitoare poate combate chiar aceste instituţii. Se participa la

* *K. Marx*: „Luptele de clasă în Franţa", E.S.P.L.P. 1957. ediţia a II-a, pag. 12.

** Op. cit., pag. 15—16.

alegerile pentru diferite diete, consilii comunale, instanţe de jurisdicţie profesională, se disputa burgheziei fiecare funcţie, la ocuparea căreia îşi spunea cuvîntul o parte destul de mare a proletariatului. Şi astfel burghezia şi guvernul ajunseseră să se teamă cu mult mai mult de acţiunea legală a partidului muncitoresc decît de cea ilegală, de succesele în alegeri decît de cele ale insurecţiei" *.

În continuare, Engels face o critică amănunţită a iluziei că, în condiţiile moderne ale capitalismului, proletariatul ar putea obţine ceva prin revoluţie de stradă. Cred că astăzi, avînd în vedere că ne aflăm în toiul revoluţiei, al unei revoluţii de stradă cu tot ceea ce ţine de ea, este timpul să respingem concepţia care pînă deunăzi a fost concepţia oficială a social-democraţiei germane şi care a contribuit la faptul că a trebuit să trăim ziua de 4 august 1914 **. *(Exclamaţii : „Foarte just!")*

Nu vreau să spun că prin aceste expuneri Engels s-a făcut şi el vinovat de întregul curs al dezvoltării din Germania, ci spun numai că ele conţin un rezumat clasic al concepţiei care a dăinuit în social-democraţia germană sau, mai degrabă, care a distrus social-democraţia germană. Aici, tovarăşi, Engels arată, cu toată competenţa pe care o avea şi în domeniul ştiinţelor militare, că este o pură iluzie să crezi că în actualele condiţii de dezvoltare a militarismului, industriei şi marilor oraşe poporul muncitor putea să facă revoluţii de stradă şi să învingă. Această opunere a uneia dintre laturi celeilalte a avut două urmări : în primul rînd, lupta parlamentară a fost considerată ca fiind în opoziţie cu acţiunea revoluţionară directă a proletariatului şi chiar ca singurul mijloc al luptei de clasă. Din această critică a rezultat parlamentarismul pur. În al doilea rînd, lucru ciudat, tocmai organizaţia cea mai puternică a statului bazat pe dominaţia de clasă — milita-

* Op. cit., pag. 18.

** Aici Rosa Luxemburg se bazează, fără să ştie, pe un text denaturat al introducerii lui Engels la lucrarea „Luptele de clasă în Franţa". (Vezi adnotarea nr. 12.)

rismul, masa proletarilor îmbrăcaţi în haină soldăţească — era prezentată din capul locului ca imună şi inaccesibilă oricărei influenţe socialiste. Şi dacă în introducere se spune că în actualele condiţii ale existenţei unor armate uriaşe ar fi o absurditate să se presupună că proletariatul ar putea să le vie de hac soldaţilor înarmaţi cu mitraliere şi cu cele mai noi mijloace tehnice de luptă, atunci, evident, se porneşte de la ideea că cine este soldat trebuie să fie şi să rămînă pentru totdeauna un sprijinitor al claselor dominante; or, aceasta este o greşeală care, judecată din punctul de vedere al actualei experienţe şi comisă de către un om care la timpul său s-a aflat în fruntea mişcării noastre, ar fi de-a dreptul de neconceput dacă n-am şti în ce împrejurări concrete a fost scris documentul istoric citat. Spre cinstea celor doi mari dascăli ai noştri, şi îndeosebi a lui Engels, care a murit mai tîrziu şi care a apărat concepţiile şi autoritatea lui Marx, trebuie spus că Engels a scris această introducere, după cum se ştie, sub presiunea directă a fracţiunii parlamentare de atunci [12]. Aceasta s-a întîmplat într-un moment cînd în Germania, după căderea legii împotriva socialiştilor, la începutul ultimului deceniu al secolului trecut, în sînul mişcării muncitoreşti germane s-a remarcat un puternic curent radical de stînga, care a încercat să determine partidul să nu-şi irosească puterile într-o luptă pur parlamentară. Pentru a învinge teoretic elementele radicale şi a le ţine în frîu, pentru a folosi autoritatea marilor noştri dascăli în scopul izolării acestor elemente de mase, Bebel şi tovarăşii lui au stăruit pe lîngă Engels, care trăia în străinătate şi era deci silit să se bizuie pe spusele lor — caracteristic pentru starea de lucruri de la noi era pe atunci că fracţiunea parlamentară a Reichstagului hotăra, spiritual şi tactic, asupra destinelor şi sarcinilor partidului —, să scrie această introducere, deoarece, spuneau ei, în momentul acela cea mai imperioasă necesitate ar fi fost salvarea mişcării muncitoreşti germane de la deraieri anarhiste. Începînd de atunci şi pînă la faimosul eveniment de la 4 august 1914, această concepţie a pus, într-adevăr, stăpînire pe

întreaga activitate a social-democraţiei germane. Aceasta a însemnat de fapt proclamarea principiului „nimic în afară de parlamentarism". Engels n-a mai apucat să vadă rezultatele, urmările practice ale aplicării introducerii sale, a teoriei sale. Sînt sigură, şi oricine cunoaşte operele lui Marx şi Engels, spiritul viu, revoluţionar, autentic, nefalsificat care se degajă din toate scrierile şi învăţăturile lor, este convins că Engels şi, dacă ar mai fi trăit, Marx ar fi fost primii care s-ar fi ridicat împotriva exceselor care au rezultat de pe urma parlamentarismului pur, împotriva acestei înnămoliri şi decăderi a mişcării muncitoreşti, cum s-au manifestat în Germania încă cu decenii înainte de 4 august — deoarece 4 august n-a căzut din cer ca o cotitură neaşteptată, ci a fost o urmare logică a tot ce am trăit noi pînă atunci, zi de zi, an de an. *(Exclamaţii: „Foarte just!")* Oricine trebuie să fie convins că Engels şi, dacă ar mai fi trăit, Marx ar fi fost primii care ar fi protestat cu toată tăria împotriva acestei politici şi ar fi tras cu mînă puternică înapoi carul ca să nu se împotmolească în mlaştină. Dar Engels a murit chiar în anul cînd a scris introducerea. L-am pierdut în 1895; conducerea teoretică a trecut, din nefericire, din mîinile lui Engels în mîinile unui Kautsky. Şi de atunci am putut constata mereu că orice răzvrătire împotriva parlamentarismului pur — răzvrătire care se manifesta la fiecare congres al partidului, fiind pornită de un grup mai mare sau mai mic de tovarăşi de stînga care prin lupte îndîrjite se opuneau înnămolirii, de ale cărei urmări ameninţătoare ar fi trebuit să-şi dea seama fiecare — era înfierată ca anarhism sau anarhosocialism, sau cel puţin ca antimarxism. Marxismul oficial trebuia să servească drept paravan pentru camuflarea a tot felul de calcule meschine, a oricăror abateri de la adevărata luptă de clasă revoluţionară, a oricăror compromisuri care condamnau social-democraţia germană şi, în genere, mişcarea muncitorească şi sindicală la lîncezire în cadrul şi pe terenul societăţii capitaliste şi paralizau orice străduinţă serioasă de a zdruncina şi a răsturna această societate.

Acum, tovarăşi, trăim momentul cînd putem spune : ne-am întors la Marx, ne-am strîns din nou sub stindardul său. Dacă declarăm astăzi în programul nostru că sarcina nemijlocită a proletariatului nu este alta decît — rezumat pe scurt — de a transpune socialismul în realitate şi de a stîrpi din rădăcini capitalismul, aceasta înseamnă că ne situăm pe poziţia pe care s-a situat în 1848 Marx şi Engels şi de la care nu s-au abătut principial niciodată. Acum se vede clar ce este marxismul adevărat şi ce a fost acei surogat de marxism *(exclamaţii : „Foarte bine !")* care s-a afişat atîta timp în cadrul social-democraţiei germane ca marxism oficial. Acum se vede clar ce au ajuns reprezentanţii acestui „marxism" : o anexă, un sprijin al lui Ebert, David şi consorţii. Iată ce au ajuns reprezentanţii oficiali ai învăţăturii pe care timp de zeci de ani ei ne-au prezentat-o drept marxism adevărat, nefalsificat. Nu, marxismul nu te-a învăţat niciodată să faci împreună cu Scheidemannii politică contrarevoluţionară. Adevăratul marxism luptă chiar şi împotriva acelora care caută să-l falsifice ; el sapă ca o cîrtiţă la temelia societăţii capitaliste şi a făcut ca astăzi partea cea mai bună a proletariatului german să păşească sub steagul nostru, sub steagul de asalt al revoluţiei, a făcut ca şi dincolo, unde se pare că mai domneşte încă contrarevoluţia, să avem adepţii noştri, viitori tovarăşi de luptă.

Tovarăşi, după cum am mai spus, ne aflăm astăzi — datorită desfăşurării dialectice a istoriei şi dezvoltării pe care capitalismul a cunoscut-o în cei 70 de ani parcurşi între timp — din nou acolo unde s-au aflat Marx şi Engels în 1848, cînd au desfăşurat pentru prima oară steagul socialismului internaţional. Cînd s-a făcut reexaminarea greşelilor şi iluziilor anului 1848, se credea că proletariatul mai are de parcurs un drum nesfîrşit de lung pînă cînd socialismul va putea deveni realitate. Fireşte, teoreticienii serioşi nu s-au apucat niciodată să indice vreun termen sigur şi obligatoriu pentru prăbuşirea capitalismului ; dar, în general, se considera că drumul este încă foarte lung, şi acest lucru reiese şi

din fiecare rînd al introducerii scrise de Engels în 1895. Acum însă putem să facem o asemenea socoteală. Oare nu a fost aceasta o perioadă foarte scurtă în comparaţie cu dezvoltarea luptelor de clasă de odinioară ? Au fost de ajuns 70 de ani de dezvoltare a marelui capital pentru a ne aduce pînă acolo încît astăzi să putem păşi cu adevărat la înlăturarea capitalismului din lume. Ba mai mult, astăzi nu numai că sîntem în stare să îndeplinim această sarcină, ea nu numai că este datoria noastră faţă de proletariat, ci îndeplinirea ei este astăzi în general singura salvare pentru existenţa societăţii omeneşti. *(Exclamaţii vii de aprobare.)*

Căci, tovarăşi, ce a lăsat acest război din societatea burgheză afară de un imens morman de ruine ? Formal se mai află încă în mîinile clasei dominante toate mijloacele de producţie şi încă multe mijloace ale puterii, aproape toate mijloacele principale ale puterii ; în privinţa aceasta nu ne amăgim. Dar la ce poate duce aceasta în afară de încercări convulsive de a restabili prin băi de sînge exploatarea, în afară de anarhie. Burghezia a mers atît de departe, încît astăzi dilema în faţa căreia se află omenirea este : ori pieire prin anarhie, ori salvare prin socialism. În urma rezultatelor războiului mondial, dominaţia de clasă burgheză şi capitalismul nu pot oferi claselor dominante nici o cale de ieşire. Aşa se face că noi trăim astăzi adevărul pe care Marx şi Engels l-au exprimat pentru prima oară, ca bază ştiinţifică a socialismului. în memorabilul lor document, în *„Manifestul Comunist"* : socialismul va deveni o necesitate istorică în sensul cel mai exact al cuvîntului. Socialismul a devenit o necesitate nu numai pentru că proletariatul nu mai vrea să trăiască în condiţiile pe care i le creează clasele capitaliste, ci pentru că, în cazul cînd proletariatul nu-şi va îndeplini îndatoririle sale de clasă şi nu va înfăptui socialismul, pe noi toţi ne aşteaptă pieirea. *(Exclamaţii vii de aprobare.)*

Tovarăşi, aceasta este baza generală a programului nostru, pe care îl adoptăm astăzi oficial şi al cărui proiect l-aţi cunoscut din broşura „Ce vrea Liga «Spartacus» ?" Acest pro-

gram se află în opoziţie conştientă cu punctul de vedere de pînă acum exprimat în programul de la Erfurt, care separa aşa-numitele revendicări minimale, imediate ale luptei politice şi economice de ţelul socialist ca program maximal... În opoziţie conştientă cu aceasta, noi lichidăm rezultatele ultimilor 70 de ani de evoluţie şi rezultatul nemijlocit al războiului mondial, spunînd: pentru noi nu există acum program minimal şi program maximal; socialismul este unul şi acelaşi; el este minimul pe care noi trebuie să-l înfăptuim astăzi. *(Exclamaţii: „Foarte bine!")*

Nu voi insista asupra fiecărei prevederi a proiectului nostru de program, căci aveţi posibilitatea să luaţi atitudine faţă de fiecare dintre ele şi ar cere prea mult timp dacă le-am discuta amănunţit aici. Consider drept sarcina mea să caracterizez şi să formulez numai marile trăsături fundamentale care deosebesc poziţia noastră programatică de poziţia programatică de pînă acum a aşa-numitei social-democraţii germane oficiale. Cred însă că este mai important şi mai urgent să cădem de acord asupra felului cum trebuie apreciate condiţiile concrete, cum trebuie concepute sarcinile tactice, lozincile practice care rezultă din situaţia politică, din desfăşurarea de pînă acum a revoluţiei şi din direcţia previzibilă a dezvoltării ei în continuare. Să încercăm să discutăm situaţia politică potrivit concepţiei pe care am încercat să o caracterizez, deci din punctul de vedere al realizării socialismului ca sarcină imediată, prin prisma căreia trebuie văzută orice măsură, orice luare de atitudine din partea noastră.

Tovarăşi, congresul nostru de astăzi, care este, cred că o pot spune cu mîndrie, congresul de constituire a unicului partid socialist revoluţionar al proletariatului german, acest congres coincide din întîmplare, sau, la drept vorbind, nu din întîmplare, cu un punct crucial în dezvoltarea revoluţiei germane. Se poate spune că prin evenimentele din ultimele zile faza de început a revoluţiei germane s-a încheiat, că acum păşim în al doilea stadiu al ei de dezvoltare, şi deci este de datoria noastră a tuturor ca pentru o mai bună şi mai pro-

fundă înţelegere a sarcinilor noastre de viitor să ne facem autocritica, să întreprindem o cercetare critică pătrunzătoare a ceea ce s-a făcut, a ceea ce s-a realizat şi a ceea ce s-a neglijat, spre a trage învăţăminte pentru viitoarele noastre acţiuni. Să aruncăm o privire scrutătoare asupra primei faze, abia încheiate, a revoluţiei.

Punctul de plecare a fost 9 noiembrie. Revoluţia de la 9 noiembrie a cunoscut multe lipsuri şi slăbiciuni. Nu-i de mirare. Revoluţia a venit după cei 4 ani de război, după cei 4 ani în care proletariatul german, ca urmare a educaţiei primite în cadrul social-democraţiei şi în cadrul sindicatelor libere, s-a făcut într-atît de ruşine prin trădarea sarcinilor sale socialiste cum nu s-a mai întîmplat cu proletariatul din nici o altă ţară. Privind lucrurile prin prisma dezvoltării istorice — aşa cum fac adevăraţii marxişti şi socialişti —, nu ne-am putut aştepta în Germania, care a oferit îngrozitorul tablou al lui 4 august şi al celor 4 ani care au urmat, să vedem dintr-o dată, la 9 noiembrie 1918, o măreaţă revoluţie de clasă, conştientă de ţelurile ei. Ceea ce s-a petrecut la 9 noiembrie s-a datorat pe trei sferturi prăbuşirii imperialismului existent şi numai pe sfert victoriei unui nou principiu. *(Exclamaţii de aprobare.)* A venit, în sfîrşit, momentul cînd imperialismul, acest colos cu picioarele de lut, putred pe dinăuntru, trebuia să se prăbuşească; ceea ce a urmat a fost o mişcare mai mult sau mai puţin haotică, necoordonată şi foarte puţin conştientă, dar care avea totuşi o trăsătură de unitate, un principiu permanent, salvator în lozinca: constituirea consiliilor de muncitori şi soldaţi. Iată deci lozinca acestei revoluţii care i-a imprimat de la început un caracter deosebit, de revoluţie proletară, socialistă, cu toate lipsurile şi slăbiciunile primului moment. Şi atunci cînd auzim că sînt calomniaţi bolşevicii ruşi, să nu uităm niciodată să răspundem: unde aţi învăţat abc-ul revoluţiei voastre de astăzi? L-aţi învăţat de la ruşi: consiliile de muncitori şi soldaţi. *(Exclamaţii de aprobare.)* Acei oameni mărunţi care, fiind în fruntea aşa-numitului guvern socialist german, consideră astăzi drept sarcina lor să

asasineze, mînă în mînă cu imperialiştii englezi, pe bolşevicii ruşi se sprijină formal tot pe consiliile de muncitori şi soldaţi şi, prin urmare, trebuie să recunoască şi ei că revoluţia rusă a fost prima care a lansat lozinca revoluţiei mondiale. Putem afirma cu siguranţă — şi acest lucru rezultă de la sine din întreaga situaţie — că, oricare va fi ţara în care va izbucni, după Germania, revoluţia proletară, primul ei gest va fi constituirea consiliilor de muncitori şi soldaţi. *(Exclamaţii : „Foarte just!")*

Tocmai în aceasta constă trăsătura internaţională comună a acţiunii noastre. Aceasta este lozinca care deosebeşte complet revoluţia noastră de toate revoluţiile burgheze premergătoare. Este un fapt foarte caracteristic pentru contradicţiile dialectice în cadrul cărora se mişcă această revoluţie, ca, de altfel, toate revoluţiile, că încă la 9 noiembrie, cînd a scos primul său strigăt, am putea spune strigătul de naştere, ea a lansat lozinca care ne conduce pînă în socialism : consilii de muncitori şi soldaţi, şi că această lozincă, în jurul căreia s-a grupat totul, revoluţia a găsit-o instinctiv, deşi la 9 noiembrie era încă aşa de înapoiată, încît din cauza insuficienţelor, a slăbiciunilor, a lipsei de iniţiativă proprie şi de înţelegere clară a sarcinilor ei a lăsat să-i scape din mîini, chiar a doua zi după revoluţie, jumătate din mijloacele puterii pe care le-a cucerit la 9 noiembrie. Pe de o parte, aceasta dovedeşte că revoluţia actuală este dictată de legea atotputernică a necesităţii istorice, ceea ce constituie şi garanţia că vom ajunge pas cu pas la ţelul nostru, în ciuda tuturor dificultăţilor, complicaţiilor şi propriilor slăbiciuni. Pe de altă parte, dacă comparăm această lozincă clară cu practica defectuoasă de care a fost urmată, trebuie să spunem că revoluţia a făcut numai primii paşi de copil şi că mai are foarte multe de realizat şi un drum lung de parcurs pînă cînd, dezvoltîndu-se, va putea să înfăptuiască pe deplin primele ei lozinci.

Tovarăşi, această primă fază se caracterizează, începînd de la 9 noiembrie şi pînă în ultimele zile, prin iluzii în toate direcţiile. Unirea sub steagul aşa-numitului socialism, în care

puneau atîtea speranţe proletariatul şi soldaţii revoluţionari, n-a fost decît o iluzie. Ce poate fi mai caracteristic pentru slăbiciunea internă a revoluţiei din 9 noiembrie decît primul ei rezultat, şi anume că în fruntea mişcării au trecut elemente care cu două ore înainte de izbucnirea revoluţiei şi-au propus ca sarcină primordială să uneltească împotriva ei *(exclamaţii : „Foarte just!")*, să o zădărnicească : Ebert-Scheidemann şi Haase ! Ideea unirii diferitelor curente politice sub un singur stindard socialist, acesta a fost motto-ul revoluţiei din 9 noiembrie — o iluzie care avea să se răzbune sîngeros şi în care noi am încetat să credem abia în ultimele zile ; o autoînşelare şi din partea lui Scheidemann-Ebert, şi din partea burgheziei, din toate părţile. De asemenea, speranţa burgheziei că în această fază încheiată a revoluţiei va putea, cu ajutorul combinaţiei Ebert-Haase, al aşa-numitului guvern socialist, să ţină realmente în frîu masele proletare şi să înăbuşe revoluţia socialistă s-a dovedit a fi tot numai o iluzie ; şi nici speranţa guvernului Ebert-Scheidemann că va putea reţine, cu ajutorul soldaţilor de pe fronturi, masele de muncitori de la lupta de clasă socialistă n-a fost decît o iluzie. Aceste iluzii explică şi evenimentele din ultimul timp. Toate iluziile s-au spulberat. S-a dovedit că unirea dintre Haase şi Ebert-Scheidemann sub firma „socialismului" nu însemna în realitate nimic altceva decît o frunză de viţă pe o politică pur contrarevoluţionară ; şi iată că ne-am lecuit de această autoînşelare, ca în toate revoluţiile. Există o metodă revoluţionară de vindecare a poporului de iluziile sale, dar, din nefericire, această vindecare este plătită cu sîngele poporului. La fel ca în revoluţiile trecute s-a întîmplat şi acum. Sîngele victimelor de pe Chausseestrasse, din 6 decembrie, sîngele marinarilor ucişi la 24 decembrie [13] a pecetluit un adevăr pe care l-au înţeles masele largi : ceea ce aţi cîrpăcit aici şi i-aţi zis guvern socialist nu este decît un guvern al contrarevoluţiei burgheze, iar cei care rabdă mai departe această situaţie acţionează împotriva proletariatului şi împotriva socialismului. *(Exclamaţii : „Foarte bine!")*

Tovarăşi, s-au spulberat şi speranţele domnilor Ebert-Scheidemann că ar fi în stare să ţină şi în continuare în frîu proletariatul cu ajutorul soldaţilor de pe front. Oare ce ne-au arătat zilele de 6 şi 24 decembrie ? Am putut să ne dăm cu toţii seama de trezirea maselor de soldaţi, care au început să adopte o atitudine critică faţă de domnii care au vrut să-i folosească drept unealtă împotriva proletariatului socialist. Legea dezvoltării obiective, necesare a revoluţiei socialiste face ca fiecare detaşament al mişcării muncitoreşti în parte să ajungă să recunoască treptat, uneori abia în urma unor experienţe dureroase pe pielea proprie, calea justă a revoluţiei. La Berlin au fost aduse noi detaşamente ale armatei, care trebuiau să înăbuşe mişcarea proletariatului socialist ; dar iată că din diferite cazărmi se cer astăzi manifestele Ligii „Spartacus". Tovarăşi, aceasta înseamnă că prima fază a revoluţiei s-a încheiat. Speranţele lui Ebert-Scheidemann că vor putea domina proletariatul cu ajutorul soldaţilor înapoiaţi de pe front au fost în mare măsură spulberate. Ei trebuie să se aştepte, într-un timp nu prea îndepărtat, la cristalizarea unei concepţii revoluţionare tot mai clare şi în cazărmi şi deci la creşterea armatei proletariatului luptător şi la slăbirea lagărului contrarevoluţiei. De aici mai rezultă însă că-şi va pierde speranţele şi burghezia, clasa dominantă. Dacă veţi citi ziarele din ultimele zile, după evenimentele din 24 decembrie, veţi observa că ele scriu cu un ton de decepţie, de indignare : slugile, acolo sus, s-au dovedit incapabile. *(Exclamaţii : „Foarte bine !")*

Burghezia aştepta ca Ebert-Scheidemann să se dovedească a fi bărbaţi cu mînă forte, în stare să ţină în frîu fiara. Or, ce au făcut ei ? Au organizat cîteva lovituri neînsemnate, după care hidra revoluţiei a ridicat capul şi mai hotărîtă. Aşadar, o decepţie generală, de toate părţile ! Proletariatul şi-a pierdut orice iluzii în privinţa aşa-numitului guvern socialist format de combinaţia Ebert-Scheidemann-Haase. Ebert-Scheidemann şi-au pierdut iluzia că ar putea ţine şi pe mai departe în frîu, cu ajutorul proletariatului în haină militară,

proletariatul în salopetă, iar burghezia şi-a pierdut iluzia că, cu ajutorul lui Ebert-Scheidemann-Haase, ar putea înşela întreaga revoluţie socialistă din Germania în privinţa ţelurilor ei. Totul a fost însă un calcul greşit, din care n-a rămas decît pulberea unor iluzii pierdute. Dar faptul că după prima fază a revoluţiei n-a rămas decît pulberea iluziilor pierdute este cel mai mare cîştig pentru proletariat ; căci nimic nu este mai dăunător revoluţiei ca iluziile şi nimic nu-i este mai folositor ca adevărul pur şi deschis. Mă voi referi la părerea unui clasic al gîndirii germane care n-a fost un revoluţionar al proletariatului, în schimb a fost un revoluţionar spiritual al burgheziei. E vorba de Lessing, care, ca bibliotecar la Wolfenbüttel, a formulat într-una din ultimele sale scrieri următoarele idei deosebit de interesante şi simpatice mie.

„Nu ştiu dacă este o datorie să sacrifici norocul şi viaţa adevărului... Dar ştiu că este o datorie, dacă vrei să-i înveţi pe alţii adevărul, să-l înveţi în întregime sau de loc, să-l înveţi limpede şi explicit, fără enigme, fără rezerve, fără neîncredere în puterea lui... Căci cu cît este mai grosolană eroarea, cu atît este mai scurt şi mai drept drumul spre adevăr ; şi, dimpotrivă, o eroare mai rafinată ne poate ţine pe veci departe de adevăr, fiindcă ni se dezvăluie mai greu... Cine se gîndeşte să prezinte oamenilor adevărul sub tot felul de măşti şi sulemeneli, acela nu poate fi decît un codoş al lui, dar îndrăgostit de adevăr n-a fost niciodată".

Tovarăşi, domnii Haase, Dittman etc., care s-au străduit, cu ajutorul a tot felul de sulemeneli şi farduri, să facă revoluţia, această marfă socialistă, mai prezentabilă, s-au dovedit a fi codoşii contrarevoluţiei ; astăzi ne putem da seama de această înşelăciune, marfa se află în faţa masei poporului german în persoana brutală şi butucănoasă a domnilor Ebert şi Scheidemann. Astăzi şi cel mai prost trebuie să-şi dea seama că ei reprezintă contrarevoluţia, şi nimic altceva.

Care sînt perspectivele dezvoltării revoluţiei după ce s-a încheiat prima ei fază ? Fireşte, nu poate fi vorba de a face profeţii, ci numai de a trage concluziile logice din cele trăite

pînă acum şi de a conchide asupra căilor previzibile ale viitoarei ei dezvoltări, pentru a ne orienta în consecinţă tactica, propriul nostru mod de luptă. Tovarăşi, încotro duce drumul mai departe ? O aluzie în această privinţă găsim, într-o formă pură, nefalsificată, în ultimele declaraţii ale noului guvern Ebert-Scheidemann. Încotro poate să se îndrepte cursul aşa-numitului guvern socialist, după ce, aşa cum am arătat, şi-a pierdut toate iluziile ? Zi de zi, acest guvern pierde tot mai mult sprijinul maselor largi ale proletariatului. În afară de mica burghezie, acest guvern e sprijinit numai de rămăşiţe, de jalnice rămăşiţe ale proletarilor, despre care nu se ştie precis cît timp îi mai vor urma pe Ebert-Scheidemann. Ei vor pierde din ce în ce mai mult sprijinul maselor de soldaţi, în rîndurile cărora a început un proces al criticii, al trezirii, proces care deocamdată se desfăşoară încet, dar care nu se poate opri decît la totala conştiinţă socialistă. Ei au pierdut creditul la burghezie pentru că nu s-au dovedit suficient de tari. Încotro poate deci duce drumul lor ? Ei vor termina foarte curînd şi cu mascarada politicii socialiste. Şi, dacă veţi citi noul program al acestor domni, veţi vedea că ei vîslesc cu toată puterea spre a doua fază, spre contrarevoluţia deschisă, da, trebuie s-o spun fără ocol — spre restaurarea relaţiilor din trecut, prerevoluţionare. Care este programul noului guvern ? În primul rînd, alegerea unui preşedinte care să ocupe o poziţie de mijloc între regele Angliei şi preşedintele Americii *(exclamaţii: „Foarte bine!")*, să fie deci un fel de rege Ebert; în al doilea rînd, restabilirea Consiliului federal. Aţi putut citi astăzi dezideratele formulate de guvernele din Germania de sud care subliniază caracterul de stat federal al Reichului german. Restabilirea vechiului şi bravului Consiliu federal şi, desigur, şi a anexei sale, a Reichstagului german, este doar o chestiune de cîteva săptămîni. Tovarăşi, Ebert-Scheidemannii au pornit prin aceasta pe calea restaurării nemijlocite a relaţiilor dinainte de 9 noiembrie. Dar astfel ei au pornit pe o pantă care îi duce în fundul prăpastiei şi îşi vor frînge oasele. Căci restabilirea relaţiilor de *dinainte* de

9 noiembrie era cu neputinţă încă la 9 noiembrie, iar astăzi Germania este la o depărtare incalculabilă de această posibilitate. Guvernul, pentru a-şi consolida sprijinul din partea burgheziei, de fapt singura clasă ale cărei interese le reprezintă — sprijin care a slăbit vizibil din cauza ultimelor evenimente —, se va vedea silit să ducă o politică din ce în ce mai accentuat contrarevoluţionară. Din dezideratele formulate de statele din Germania de sud, publicate astăzi în ziarele din Berlin, se vede limpede dorinţa de a întări, cum s-ar spune, securitatea Reichului german, ceea ce în limbaj simplu înseamnă a proclama starea de asediu împotriva elementelor „anarhiste", „puciste", „bolşevice", într-un cuvînt socialiste. Ebert-Scheidemann sînt împinşi de situaţie să recurgă la dictatură cu sau fără stare de asediu. De aici rezultă însă că, tocmai datorită dezvoltării de pînă acum şi datorită uriaşei poveri care apăsa asupra lui Ebert-Scheidemann, vom ajunge, prin însăşi logica lucrurilor, să asistăm în a doua fază a revoluţiei la un conflict mult mai ascuţit, la lupte de clasă mult mai violente *(exclamaţii: „Foarte just!")* decît în trecut; conflictul va fi mult mai ascuţit nu numai pentru că momentele politice enumerate pînă acum împing la o luptă fără iluzii, piept la piept, între revoluţie şi contrarevoluţie, ci pentru că un nou foc, o flacără nouă ţîşnită din adîncuri învăluie totul, şi anume focul luptelor economice.

Tovarăşi, este foarte caracteristic pentru prima fază a revoluţiei, care a durat, putem spune, pînă la 24 decembrie, că ea a fost — de acest lucru trebuie să fim pe deplin conştienţi — o revoluţie exclusiv politică; în aceasta a şi constat caracterul incipient, neîndestulător, mărginit şi inconştient al acestei revoluţii. A fost prima fază a unei transformări, ale cărei principale sarcini se află în domeniul economiei: schimbarea relaţiilor economice. Ea era neexperimentată, inconştientă ca un copil care bîjbîie fără să ştie încotro s-o apuce, ea avea, după cum s-a mai spus, un caracter pur politic. Abia în ultimele săptămîni au început să se facă simţite greve cu totul spontane. E timpul s-o spunem deschis :

Întreaga esenţă a acestei revoluţii constă tocmai în faptul că grevele trebuie să se înmulţească, trebuie să devină din ce în ce mai mult centrul, factorul principal al revoluţiei. *(Exclamaţii : „Foarte just!")* Atunci ea va fi şi o revoluţie economică şi va putea să devină o revoluţie socialistă. Bătălia pentru socialism nu poate fi hotărîtă decît de mase, prin lupta nemijlocită, piept la piept, cu capitalismul în fiecare întreprindere, prin lupta fiecărui proletar împotriva patronului său. Numai atunci va fi ea o revoluţie socialistă.

Fireşte, unii oameni nechibzuiţi şi-au închipuit altfel mersul revoluţiei. Ei credeau că ajunge să fie răsturnat vechiul guvern şi instituit un guvern socialist pentru ca acesta să elaboreze decrete prin care să fie introdus socialismul. Şi aceasta a fost, desigur, numai o iluzie. Socialismul nu se înfăptuieşte şi nu poate fi înfăptuit prin decrete nici chiar de cel mai bun guvern socialist. Socialismul trebuie să fie înfăptuit de către mase, de către fiecare proletar. Acolo unde masele sînt ferecate în lanţurile capitalului, ele trebuie să sfarme aceste lanţuri. Numai aşa se ajunge la socialism, numai aşa poate fi înfăptuit socialismul.

Şi care este forma exterioară a luptei pentru socialism ? Este greva. Am văzut că lupta economică a trecut acum, în a doua fază a revoluţiei, pe primul plan. Aş vrea să subliniez şi aici că noi, Liga „Spartacus", Partidul Comunist din Germania, putem afirma cu mîndrie, şi nimeni nu o va putea tăgădui, că sîntem singurii din întreaga Germanie care ne situăm de partea muncitorilor grevişti aflaţi în luptă. *(Exclamaţii : „Foarte just!")* Aţi avut prilejul să citiţi şi să vedeţi cum s-a comportat partidul independent faţă de greve. N-a fost nici un fel de deosebire între atitudinea ziarului „Vorwärts" şi cea a ziarului „Freiheit". Se spunea în aceste ziare : trebuie să fiţi harnici, socialismul cere muncă multă. Şi aceasta o spuneau într-un moment cînd capitalul avea pîinea şi cuţitul în mîini ! Aşa nu se poate realiza însă socialismul, ci numai prin combaterea energică a capitalismului, ale cărui pretenţii sînt apărate de toţi, începînd cu aţîţătorii cei mai înrăiţi şi cu partidul

independent şi pînă la „Freiheit", excepţie făcînd doar partidul nostru comunist. Chiar şi acest fapt arată clar că astăzi luptă cu toată îndîrjirea împotriva grevelor, fără excepţie, toţi aceia care nu se situează pe poziţia noastră revoluţionară, comunistă.

De aici rezultă că, în viitoarea fază a revoluţiei, grevele nu numai că se vor extinde tot mai mult, dar vor deveni centrul, factorul hotărîtor al revoluţiei, împingînd pe planul al doilea problemele pur politice. Vă daţi seama deci că în cursul luptelor economice se va ajunge la o ascuţire nemaipomenită a situaţiei. Căci acum revoluţia va atinge punctul unde burghezia nu mai ştie de glumă. Burghezia îşi permite mistificări în domeniul politic, unde este posibilă o mascaradă, unde pot apărea oameni ca Ebert-Scheidemann cu etichete socialiste, dar nu şi într-un domeniu unde este vorba de profit. Acum burghezia va pune guvernul Ebert-Scheidemann în faţa alternativei : sau va pune capăt grevelor şi va înlătura pericolul de a fi sugrumată de către mişcarea grevistă, sau vor fi înlăturaţi domnii Ebert-Scheidemann înşişi. Eu cred că foarte curînd chiar şi măsurile lor politice vor face ca ei să fie înlăturaţi. Ebert-Scheidemannii sînt profund îndureraţi că nu s-au bucurat de suficientă încredere din partea burgheziei. Burghezia va mai reflecta dacă e cazul să îmbrace în mantie de hermină trupul grosolan de parvenit al lui Ebert. Dacă se va ajunge pînă acolo, în cele din urmă, ea îşi va spune : nu este suficient că are mîinile mînjite de sînge, el trebuie să aibă sînge albastru în vine *(exclamaţii : „Foarte bine!")* ; dacă se va ajunge pînă acolo, ea îşi va spune : dacă e să avem un rege, nu avem nevoie de un parvenit, care nici măcar nu ştie să se comporte ca un rege. *(Ilaritate.)*

Astfel, tovarăşi, domnii Ebert-Scheidemann vor împinge lucrurile spre extinderea mişcării contrarevoluţionare. Ei nu vor putea face faţă nici vîlvătăilor luptei de clasă economice şi, cu toate străduinţele lor, nu vor putea satisface nici cerinţele burgheziei. Ei se vor da la fund fie pentru a permite contrarevoluţiei să-şi adune forţele pentru o luptă desperată în frunte cu un oarecare domn Groener, sau să instaureze chiar

o dictatură militară sub Hindenburg, fie pentru a face loc altor forțe contrarevoluționare.

Nu se poate prezice exact și nici nu se poate spune concret ce anume urmează să se întîmple. Dar nu forma exterioară este ceea ce interesează în primul rînd și nici momentul cînd va avea loc un eveniment sau altul; nouă ne este suficient să cunoaștem liniile principale ale viitoarei dezvoltări, iar acestea indică următoarea direcție: după prima fază a revoluției, aceea a preponderenței luptei politice, vine o fază în care lupta economică va crește progresiv, devenind factorul principal, ca apoi, într-un timp mai scurt sau mai lung, guvernul Ebert-Scheidemann să dispară în neant.

Este tot atît de greu de prezis ce va deveni Adunarea națională în a doua fază a dezvoltării. Ea va deveni poate, dacă va lua ființă, o nouă școală de educare a clasei muncitoare, sau, nici acest lucru nu este exclus, nu se va ajunge de loc la Adunarea națională; nimic nu se poate prezice. Vreau să adaug numai în paranteză, pentru ca să înțelegeți din ce punct de vedere am apărat ieri poziția noastră, că noi ne opunem ca tactica noastră să fie clădită numai pe una din căile posibile ale alternativei. Nu vreau să reîncep aici discuția. Spun cele ce urmează numai pentru ca nimănui să nu-i vină ideea, dacă a urmărit cumva fără prea mare atenție expunerea, să zică: aha, acum se aude parcă un alt ton. Noi stăm strîns uniți pe aceeași poziție ca și ieri. Nu vrem să ne construim tactica noastră față de Adunarea națională numai pe eventualitatea, care s-ar putea ivi, dar care nu este obligatorie, că Adunarea națională va sări în aer, ci vrem s-o clădim pe toate eventualitățile, inclusiv pe eventualitatea folosirii revoluționare a Adunării naționale, dacă ea va fi constituită. Pentru noi este indiferent dacă va fi constituită sau nu Adunarea națională, revoluția în orice caz nu poate decît să cîștige.

Și ce-i mai rămîne de făcut guvernului uzat Ebert-Scheidemann, sau oricărui alt guvern așa-zis social-democrat care s-ar afla la cîrmă? Am arătat că proletariatul ca masă i-a și scăpat din mîini și nici soldații nu mai pot fi folosiți drept unealtă contrarevoluționară. Ce le mai rămîne, în genere, de făcut acestor sărmani pigmei pentru a-și salva situația? nu le rămîne decît o singură șansă, și dacă ați citit astăzi, tovarăși, știrile din presă, ați văzut, desigur, unde se află ultimele rezerve pe care contrarevoluția germană le va arunca în luptă împotriva noastră cînd va sosi momentul hotărîtor. Ați citit cu toții că la Riga trupele germane luptă cot la cot cu englezii împotriva bolșevicilor ruși. Tovarăși, am aici documente care dau un răspuns la ceea ce se petrece acum la Riga. Întreaga chestiune pornește de la Comandamentul suprem al Armatei a VIII-a, în strînsă colaborare cu social-democratul german și liderul sindical d-l August Winnig. Lucrurile au fost prezentate întotdeauna ca și cum bieții Ebert-Scheidemann ar fi victimele Antantei. De săptămîni de zile, ba de la începutul revoluției, tactica ziarului „Vorwärts" a constat în a prezenta lucrurile în așa fel încît să se creadă că înăbușirea revoluției din Rusia ar fi dorința supremă a Antantei, pe cînd, în realitate, abia acum i-a fost sugerată Antantei această idee. Am văzut aici, pe bază de documente, cum s-a făcut acest lucru în detrimentul proletariatului rus și al revoluției germane. La 26 decembrie, într-o telegramă, locotenent-colonelul Buerkner, șeful statului-major al Armatei a VIII-a, raporta despre tratativele care au dus la convenția de la Riga. În respectiva telegramă se spune:

„La 23 decembrie au avut loc convorbiri între împuternicitul Reichului, Winnig, și reprezentantul guvernului englez, fostul consul general la Riga, Monsanquet, pe bordul vasului englez «Prințesa Margret», convorbiri la care a fost invitat să participe și comandantul suprem german sau reprezentantul său. Eu am fost desemnat pentru participare.

Scopul convorbirilor:

Executarea condițiilor de armistițiu.

Conținutul convorbirilor:

Englezi:

Vasele care se află în acestă regiune vor supraveghea executarea condiţiilor de armistiţiu. Pe baza condiţiilor de armistiţiu se cer următoarele:

1. Germanii să menţină în această regiune forţe suficiente pentru a-i ţine în şah pe bolşevici şi a nu le permite să înainteze dincolo de actualele lor poziţii".

Mai departe:

„3. Să se trimită către ofiţerul de stat-major britanic, pentru informarea ofiţerului de marină cu gradul cel mai mare, un raport cu privire la actualele dispoziţii date trupelor, atît celor germane cît şi celor letone, care luptă împotriva bolşevicilor. Toate dispoziţiile viitoare cu privire la trupele destinate să lupte împotriva bolşevicilor vor fi comunicate prin acelaşi ofiţer.

4. În punctele: Walk, Wolmar, Wenden, Friedrichstadt, Pensk, Mitau urmează să fie menţinute sub arme forţe militare suficiente pentru a împiedica cucerirea acestor localităţi de către bolşevici sau înaintarea lor pe o linie generală care leagă localităţile respective.

5. Calea ferată Riga-Libau să fie asigurată împotriva atacurilor bolşevice, iar transporturile şi poşta engleze să se bucure pe acest traseu de prioritate".

Urmează o altă serie de revendicări. Iată şi răspunsul împuternicitului german, d-l Winnig:

„Ar fi un lucru neobişnuit să sileşti un guvern să ţină sub ocupaţie un stat străin dacă în cazul de faţă aceasta n-ar fi şi dorinţa noastră",

aceasta o spune d-l Winnig, liderul sindical german!

„căci e vorba de a apăra sîngele german"

— pe baronii baltici —,

„şi noi ne simţim obligaţi şi moraliceşte să ajutăm ţării pe care am eliberat-o de relaţiile de stat din trecut. Străduinţele noastre sînt însă îngreuiate, în primul rînd, de starea trupelor, care nu mai vor să lupte, şi, fiind influenţate de efectul produs de condiţiile de armistiţiu, vor să se

întoarcă acasă şi care, în afară de aceasta, se compun din invalizi de război bătrîni, şi, în al doilea rînd, din cauza atitudinii guvernelor de aici"

— este vorba de cele baltice —,

„care îi consideră pe germani ca pe asupritorii lor. Ne străduim să formăm unităţi voluntare dornice de luptă, ceea ce în parte am şi reuşit".

Ceea ce se pune la cale aici este contrarevoluţia. Acum cîtva timp aţi citit despre formarea diviziei de fier, care a fost constituită special pentru combaterea bolşevicilor în ţările baltice. Pe atunci nu era încă limpede care este atitudinea guvernului Ebert-Scheidemann faţă de această divizie. Acum ştiţi însă că însuşi acest guvern a propus formarea ei.

Tovarăşi, încă o mică remarcă în legătură cu Winnig. Putem s-o spunem liniştiţi că liderii sindicali germani — nu este întîmplător că un lider sindical aduce astfel de servicii politice — şi social-democraţii germani sînt cele mai infame canalii care au trăit vreodată pe lume. *(Aplauze furtunoase.)* Ştiţi unde este locul unor oameni ca Winnig, Ebert, Scheidemann? Potrivit Codului penal german, pe care ei înşişi îl declară perfect valabil şi după care ei înşişi împart dreptatea, locul acestor oameni este la închisoare! *(Exclamaţii aprobative şi aplauze furtunoase.)* Potrivit Codului penal german, cel care recrutează trupe germane pentru servicii străine este pedepsit cu închisoarea. Astăzi însă, în fruntea guvernului „socialist" se află oameni care sînt — o putem spune liniştiţi — nu numai trădători ai mişcării socialiste, ai revoluţiei proletare, ci şi scelerați, care în genere n-au ce căuta într-o societate onestă. *(Aplauze furtunoase.)*

În legătură cu acest punct vă voi citi la sfîrşitul expunerii mele o rezoluţie [14], pe care sper că o veţi aproba în unanimitate, pentru ca să putem lua atitudine fermă îm-

potriva acestor oameni care conduc în momentul de față destinele Germaniei.

Tovarăşi, reluînd firul expunerii mele, cred că este limpede că toate aceste uneltiri, constituirea diviziilor de fier şi, în special, înțelegerea realizată cu imperialismul englez nu înseamnă altceva decît punerea în acțiune a ultimelor rezerve pentru înăbuşirea mişcării socialiste germane. În strînsă legătură cu aceasta trebuie văzută şi chestiunea cardinală, chestiunea perspectivelor de pace. Căci ce altceva ar putea să ne aducă aceste convenții decît dezlănțuirea din nou a războiului ? În timp ce aceşti ticăloşi se prefac în Germania că principala lor preocupare ar fi restabilirea păcii, învinuindu-ne pe noi că am fi elemente turbulente care trezesc nemulțumirea Antantei şi întîrzie pacea, ei pregătesc cu propriile lor mîini o nouă dezlănțuire a războiului, a războiului din Est, după care va urma imediat războiul şi în Germania. Astfel s-a creat şi în privința aceasta o situație care duce la o perioadă de conflicte dintre cele mai ascuțite. O dată cu socialismul şi cu interesele revoluției va trebui să apărăm şi interesele păcii mondiale, şi aceasta este o nouă confirmare a tacticii pe care tot numai noi, spartachiştii, am reprezentat-o în timpul celor 4 ani de război. Pacea înseamnă revoluția mondială a proletariatului ! Nu există altă cale de a restabili şi a asigura cu adevărat pacea decît victoria proletariatului socialist. *(Aplauze vii.)*

Tovarăşi, ce linie tactică generală va trebui să adoptăm în situația în care ne vom afla în viitorul apropiat ? Putem spera, în primul rînd, că guvernul Ebert-Scheidemann va cădea şi va fi înlocuit printr-un guvern cu adevărat socialist, proletar-revoluționar. Numai că nu trebuie să ne îndreptăm atenția spre vîrfuri, în sus, ci în jos. Nu trebuie să mai cultivăm şi să repetăm iluzia primei faze a revoluției, a revoluției de la 9 noiembrie, că pentru desfăşurarea revoluției socialiste ar fi de ajuns să fie răsturnat guvernul capitalist şi înlocuit cu un altul. Victoria revoluției se poate obține numai procedînd invers, prin subminarea, pas cu pas, a guvernului Ebert-Scheidemann, printr-o luptă socială, revoluționară de masă a proletariatului ; aş vrea să vă mai atrag atenția aici asupra unor lipsuri ale revoluției germane care n-au fost remediate în prima fază şi care arată limpede că, din păcate, noi n-am ajuns încă în situația ca prin răsturnarea guvernului să asigurăm victoria socialismului. Am arătat că revoluția de la 9 noiembrie a fost, înainte de toate, o revoluție politică şi că ea va trebui să devină, ceea ce este lucrul principal, şi una economică. Ea a fost însă numai o revoluție orăşenească, satele au rămas pînă acum neatinse. Ar fi o iluzie să se creadă că socialismul poate fi realizat fără agricultură. Din punctul de vedere al economiei socialiste, industria nici nu poate fi transformată fără reorganizarea agriculturii pe baze socialiste. Una dintre sarcinile cele mai importante ale orînduirii economice socialiste este înlăturarea opoziției şi separării dintre oraş şi sat. Această separare, acest contrast, această opoziție este un fenomen pur capitalist, care trebuie să fie înlăturat îndată ce păşim pe terenul socialismului. Dacă vrem să păşim în mod serios la transformări socialiste, trebuie să ne îndreptăm atenția asupra satelor în aceeaşi măsură în care ne-o îndreptăm asupra centrelor industriale. În această privință nu ne aflăm încă, din păcate, nici măcar la începutul începutului. Acum lucrurile trebuie luate în serios nu numai pentru că nu putem înfăptui transformările socialiste fără agricultură, dar şi pentru că din enumerarea de pînă acum a ultimelor rezerve ale contrarevoluției în lupta ei împotriva noastră şi a tendințelor noastre am omis o importantă rezervă a ei : țărănimea. Tocmai pentru că a rămas pînă acum neatinsă țărănimea mai constituie o rezervă pentru burghezia contrarevoluționară. Şi primul lucru pe care-l va face burghezia cînd flacăra grevei socialiste îi va arde călcîiele va fi mobilizarea țărănimii, a adeptei celei mai fanatice a proprietății private. Împotriva acestei puteri contrarevoluționare amenințătoare nu există alt mijloc decît extinderea luptei de clasă la sate, mobilizarea proletariatului

agricol şi a micilor ţărani împotriva ţărănimii *. *(Exclamaţii: „Bravo!" şi aplauze.)*

De aici rezultă şi ce avem de făcut ca să creăm premisele pentru reuşita revoluţiei. Viitoarele noastre sarcini ar putea fi rezumate după cum urmează: trebuie, înainte de toate, să dezvoltăm în viitor în toate direcţiile sistemul consiliilor de muncitori şi soldaţi, mai ales sistemul consiliilor de muncitori. Ceea ce am preluat la 9 noiembrie sînt numai începuturi slabe. Dar aceasta nu este totul. În prima fază a revoluţiei, noi am pierdut o mare parte din puterea pe care o deţineam la început. Este cunoscut că contrarevoluţia a desfăşurat o permanentă activitate de subminare a sistemului consiliilor de muncitori şi soldaţi. La Hessen, consiliile de muncitori şi soldaţi au fost pur şi simplu desfiinţate de către guvernul contrarevoluţionar, iar în alte locuri le este smulsă puterea din mînă. De aceea, noi trebuie nu numai să dezvoltăm sistemul consiliilor de muncitori şi soldaţi, ci şi să atragem în ele pe proletarii agricoli şi pe ţăranii săraci. Trebuie să cucerim puterea, trebuie să punem problema cuceririi puterii în felul următor: ce face, ce poate şi ce trebuie să facă fiecare consiliu de muncitori şi soldaţi din întreaga Germanie? *(Exclamaţii: „Bravo!")* În consilii se află puterea; trebuie să subminăm de la rădăcină statul burghez, şi anume, în loc să separăm puterea executivă, legislativă şi administrativă una de alta, noi trebuie să le unim şi să concentrăm întreaga putere în mîinile consiliilor de muncitori şi soldaţi.

Tovarăşi, iată un ogor uriaş care urmează a fi arat. Noi trebuie să facem pregătirile de jos în sus, trebuie să învestim consiliile de muncitori şi soldaţi cu asemenea puteri, încît atunci cînd va fi răsturnat guvernul Ebert-Scheidemann sau vreun alt guvern similar, aceasta să constituie doar actul final. Aşadar, cucerirea puterii nu se va înfăptui dintr-o dată, ci progresiv, urmînd să smulgem statului burghez poziţie după poziţie, pînă cînd se va afla în mîinile noastre întreaga putere, pe care o vom apăra cu îndîrjire. După părerea mea şi părerea celor mai apropiaţi tovarăşi ai mei, şi lupta economică trebuie condusă tot de către consiliile de muncitori. Conducerea conflictelor economice şi canalizarea lor pe căi din ce în ce mai largi trebuie, de asemenea, să se afle în mîinile consiliilor de muncitori. Consiliile de muncitori trebuie să deţină întreaga putere de stat. Iată direcţia spre care trebuie să ne îndreptăm acţiunile în viitorul apropiat; şi, punîndu-ne această sarcină, trebuie să ne aşteptăm în curînd la o colosală ascuţire a luptei. Va fi nevoie să luptăm cu burghezia piept la piept în fiecare land, în fiecare oraş, în fiecare comună şi în fiecare sat pentru a-i smulge pas cu pas, una după alta, toate mijloacele puterii de stat şi pentru a le trece în mîinile consiliilor de muncitori şi soldaţi. Însă pentru o astfel de luptă trebuie mai întîi educaţi tovarăşii noştri de partid şi toţi proletarii. Chiar şi acolo unde există deja consilii de muncitori şi soldaţi lipseşte încă conştiinţa rolului pe care îl au de jucat aceste consilii. *(Exclamaţii: „Foarte just!")* Trebuie să educăm masele, să le arătăm că consiliul de muncitori şi soldaţi este pîrghia cu ajutorul căreia putem pune în mişcare maşina de stat în toate direcţiile, că el trebuie să preia întreaga putere şi s-o folosească în scopul transformării socialiste. Chiar şi acele mase de muncitori care sînt deja organizate în consilii de muncitori şi soldaţi sînt departe încă de a înţelege acest lucru, cu excepţia, bineînţeles, a unei mici minorităţi de proletari care sînt conştienţi de sarcina lor. Aceasta nu constituie însă o lipsă, ci este ceva cu totul normal. Masa trebuie să înveţe să-şi exercite puterea tocmai exercitînd această putere. Nu există alt mijloc pentru a o învăţa acest lucru. Spre norocul nostru, am depăşit timpurile cînd lozinca era educarea socialistă a proletariatului. Pentru Kautsky şi discipolii săi se pare că aceste timpuri nici pînă în ziua de astăzi n-au apus încă. După ei, a da maselor proletare o educaţie socialistă

* Vezi nota de la pag. 58.

înseamnă a le ţine conferinţe şi a difuza manifeste şi broşuri. Dar şcoala proletară socialistă nu are nevoie de toate acestea. Proletarii vor învăţa trecînd la fapte! * *(Exclamaţii: „Foarte just!")* Trebuie să arătăm că la început a fost fapta; şi această faptă va putea fi continuată numai dacă consiliile de muncitori şi soldaţi se vor simţi chemate şi vor învăţa să devină singura putere publică în întregul Reich. Numai astfel vom reuşi să subminăm într-atît terenul, încît el să devină copt pentru revoluţie, care va fi încununarea operei noastre. De aceea, tovarăşi, nu fără rost, nu fără o prealabilă chibzuinţă v-am spus noi ieri, v-am spus şi eu special: nu vă aşteptaţi ca pe viitor lupta să fie atît de comodă! Unii tovarăşi, înţelegînd greşit spusele mele, au dedus că eu aş presupune despre ei că intenţionează să stea cu braţele încrucişate la boicotarea Adunării naţionale. Nu m-am gîndit nici o clipă la aşa ceva. Numai că ieri n-am avut posibilitatea să vorbesc mai amănunţit despre aceasta; dar cadrul şi subiectul de astăzi îmi oferă această posibilitate. Am vrut să spun că istoria nu ne face treaba atît de uşoară cum s-a întîmplat în revoluţiile burgheze, în care era de ajuns să fie răsturnată puterea oficială centrală şi înlocuită cu cîţiva sau cu cîteva zeci de oameni noi. Trebuie să lucrăm de jos în sus. Această cerinţă decurge din însuşi caracterul de masă al revoluţiei noastre, din scopurile ei, care privesc baza orînduirii sociale, ea decurge din caracterul revoluţiei proletare de astăzi; noi trebuie să cucerim puterea politică nu pornind de sus, ci de jos. La 9 noiembrie am încercat să zdruncinăm forţa publică, dominaţia de clasă; a fost o încercare slabă, incompletă, inconştientă, haotică. Ceea ce trebuie să facem acum este să îndreptăm întreaga putere a proletariatului în mod conştient împotriva temeliei societăţii capitaliste. Jos, acolo unde fiecare patron se află faţă în faţă cu sclavul său salariat, acolo unde toate organele executive ale dominaţiei politice de clasă acţionează împotriva obiectelor acestei dominaţii, împotriva maselor, acolo trebuie să le smulgem stăpînitorilor pas cu pas puterea şi să o concentrăm în mîinile noastre. Prezentînd astfel lucrurile, procesul pare ceva mai îndelungat decît am fi înclinat să ni-l închipuim în primul moment. Cred că este bine să ne facem o imagine clară despre toate greutăţile şi complicaţiile acestei revoluţii. Şi sper că zugrăvirea marilor dificultăţi şi a sarcinilor care ne asaltează nu va avea asupra nici unuia dintre dv., după cum n-a avut nici asupra mea, un efect care să vă taie elanul şi să vă reducă energia; dimpotrivă, cu cît vor fi mai mari sarcinile, cu atît mai mult ne vom încorda toate forţele şi nu vom uita: revoluţia poate să-şi îndeplinească opera cu o *repeziciune* uimitoare. Nu încerc să prezic cît timp necesită acest proces. Dar ce importanţă are, pe cine-l interesează acest lucru; numai de ne-ar ajunge viaţa pentru a o duce la bun sfîrşit! Important este să ştim clar şi precis ce avem de făcut; şi acest lucru sper că am reuşit să vi-l explic într-o oarecare măsură cu slabele mele puteri, cel puţin în linii generale. *(Aplauze furtunoase.)*

* Rosa Luxemburg critică aici „educaţia socialistă" făcută de social-democraţie, care, în general, se limita la probleme culturale. Totodată observăm însă la ea o subestimare a adevăratei educaţii politice, o rupere a teoriei de practică.

Textul integral al cuvîntării
a fost publicat pentru prima dată
în broşura
„Cuvîntare cu privire la program".
Editura „Rote Fahne".
Berlin, 1919

Îndatoriri neglijate

Începînd din 9 noiembrie, valurile revoluţionare se lovesc mereu de acelaşi zid : guvernul Ebert-Scheidemann. Motivul, forma şi forţa acestor ciocniri erau diferite pentru fiecare val revoluţionar pe care le-am văzut ridicîndu-se în aceste 8 săptămîni. Dar strigătul : jos Ebert-Scheidemann este laitmotivul *tuturor* acestor valuri, şi lozinca cu care se termină ele, o lozincă care răsună cu tot mai multă putere, tot mai unanim şi mai energic din piepturile maselor.

Acest lucru este cît se poate de firesc. Dezvoltarea revoluţiei suferă de pe urma greşelii fundamentale a lui 9 noiembrie, cînd în fruntea guvernului revoluţionar au fost puşi oameni care pînă în ultimul moment au făcut tot ce le-a stat în putinţă pentru a împiedica izbucnirea revoluţiei şi care, după ce a izbucnit revoluţia, s-au situat în fruntea ei cu intenţia vădită de a o gîtui îndată ce li se oferă prilejul.

Pentru ca revoluţia să-şi continue drumul, pentru ca să parcurgă etapă cu etapă dezvoltarea ei şi să-şi îndeplinească sarcinile istorice — desfiinţarea dominaţiei burgheze de clasă şi înfăptuirea socialismului —, ea trebuie să înlăture zidul ce îi stă în cale : guvernul Ebert-Scheidemann.

Revoluţia nu va putea ocoli această sarcină specială ; această sarcină este dictată de întreaga experienţă a celor 8 săptămîni de istorie revoluţionară. Chiar provocările guvernului Ebert — 6 decembrie, depunerea jurămîntului de către trupele de gardă, 24 decembrie, recenta lovitură împotriva

prefecturii de poliţie — pun masele revoluţionare direct în faţa alternativei aspre, făţişe, neînduplecate : ori revoluţia trebuie să renunţe la caracterul ei proletar, la misiunea ei socialistă, ori Ebert-Scheidemann cu suita lor trebuie alungaţi de la putere.

Acest lucru l-au înţeles şi masele cele mai largi ale proletariatului din Berlin şi din principalele centre ale revoluţiei din Reich. Această conştiinţă clară şi precisă, care la fiecare pas se manifestă puternic şi implacabil în puternicele strigăte care izbucnesc din mii de piepturi : „Jos Ebert-Scheidemann!", reprezintă cîştigul, maturitatea, progresul pe care ni le-au adus ultimele evenimente.

Ceea ce nici pe departe *nu* este însă limpede şi ceea ce scoate la iveală slăbiciunea şi lipsa de maturitate a revoluţiei este problema : *cum* să se ducă lupta pentru a mătura guvernul Ebert, *cum* să se transpună în fapte şi să se transforme într-un factor de putere treapta de maturitate internă pe care a atins-o revoluţia. Nimic n-a scos la iveală atît de cras aceste slăbiciuni şi lipsuri ca evenimentele din ultimele 3 zile.

A mătura guvernul Ebert-Scheidemann nu înseamnă a lua cu asalt palatul cancelariatului Reichului şi a alunga de acolo mănunchiul de oameni sau a-i aresta, ci înseamnă, mai ales, a pune mîna pe toate poziţiile reale ale puterii, a le *păstra* şi a le *folosi*.

Ce am văzut însă în cursul ultimelor 3 zile ? Toate poziţiile cucerite, adică recucerirea prefecturii de poliţie, ocuparea ziarului „Vorwärts", ocuparea agenţiei telegrafice Wolff şi a redacţiilor burgheze, au fost rezultatul acţiunii spontane a maselor. Ce au făcut în acest timp cei care se aflau sau pretindeau că se află în fruntea maselor : delegaţii revoluţionari ai muncitorilor şi conducerea centrală a Partidului social-democrat independent (P.S.D.I.) din Marele Berlin ? Ei au nesocotit cele mai elementare reguli ale acţiunii revoluţionare :

1. Cînd masele ocupă ziarul „Vorwärts", prima datorie a delegaţilor revoluţionari ai muncitorilor şi a conducerii centrale a P.S.D.I. din Marele Berlin, care pretind că sînt reprezentanţii oficiali ai muncitorimii din Berlin, este să asigure redacţiei o conducere corespunzătoare spiritului revoluţionar al muncitorilor din Berlin. Dar unde sînt redactorii ? Ce fac Däumig, Ledebour — ziarişti şi redactori cu renume şi de profesie —, care, făcînd parte din aripa de stînga a P.S.D.I., acum nici nu au ziar ; de ce au părăsit ei masele ? Este oare mai important acum să „deliberezi" decît să acţionezi ?

2. Cînd masele ocupă agenţia telegrafică a lui Wolff, prima sarcină a organelor revoluţionare ale muncitorilor este să se *servească* de agenţie pentru cauza revoluţiei, să informeze opinia publică, masele de tovarăşi din Reich despre evenimentele din Berlin, să le lămurească asupra situaţiei. Numai pe această cale se poate realiza coeziunea spirituală dintre muncitorii din Berlin şi mişcarea revoluţionară din întregul Reich, coeziune fără care revoluţia nu poate birui nicăieri.

3. Cînd te afli în luptă crîncenă cu guvernul Ebert-Scheidemann, nu duci „negocieri" cu acest guvern. Haase şi compania sa, Oskar Cohn, Zietz, Kautsky, Breitscheid şi cum s-or mai fi numind toate aceste personalităţi şovăielnice, n-au decît să folosească orice prilej pentru a reînnoda cît mai grabnic firele cu clica lui Ebert, de care s-au despărţit cu inimă grea. Delegaţii revoluţionari ai muncitorilor, cei care au contact cu masele ştiu prea bine că Ebert-Scheidemann sînt duşmani de moarte ai revoluţiei. Poţi duce oare negocieri cu un duşman de moarte ? Din aceste negocieri pot rezulta numai două lucruri : ori un compromis, ori — mai degrabă — o tergiversare, de care clica lui Ebert se va folosi pentru a pregăti cele mai brutale măsuri de represiune.

4. Cînd masele sînt chemate să iasă în stradă şi sînt ţinute în stare de alarmă, trebuie să li se spună clar şi răspicat ce

au de făcut sau cel puţin ce se petrece, ce fac şi ce plănuiesc prietenii şi duşmanii. Bineînţeles că în timpurile de criză revoluţionară masele trebuie să fie în stradă. Ele sînt singurul sprijin, singura garanţie a revoluţiei. Cînd revoluţia este în primejdie — *şi ea este acum în cea mai mare primejdie !* —, datoria maselor proletare este să stea de veghe acolo unde-şi pot exercita puterea : în stradă ! Însăşi prezenţa lor, solidaritatea dintre ele sînt un pericol şi un avertisment pentru toţi duşmanii făţişi şi ascunşi ai revoluţiei : feriţi-vă !

Dar masele nu trebuie numai chemate să iasă în stradă, ci ele trebuie să desfăşoare şi o activitate politică. Ele trebuie să fie chemate să hotărască în toate chestiunile. De ce n-au socotit necesar delegaţii revoluţionari ai muncitorilor şi conducerea centrală a P.S.D.I. din Marele Berlin să vină cu hotărîrea lor, de a duce „negocieri" cu Ebert-Scheidemann, în faţa maselor adunate în Siegesallee ? Ei ar fi primit un răspuns atît de răspicat, încît le-ar fi pierit orice chef de a duce negocieri !

Masele sînt gata să sprijine orice acţiune revoluţionară, să intre şi în foc pentru cauza socialismului. Trebuie să li se dea lozinci clare, să li se indice o atitudine consecventă, hotărîtă. Însufleţirea muncitorilor, devotamentul revoluţionar al soldaţilor pot fi întărite numai dacă organele conducătoare au o atitudine fermă şi promovează o politică clară şi hotărîtă. Şi o asemenea politică poate fi astăzi o politică care nu cunoaşte şovăieli şi compromisuri, ci numai laitmotivul : Jos Ebert-Scheidemann ! Încă o învăţătură !

Germania a fost ţara clasică a organizării, a fanatismului organizatoric şi chiar a înfumurării organizatorice. De dragul „organizării" au fost sacrificate idealurile, ţelurile, capacitatea de acţiune a mişcării. Şi ce vedem astăzi ? În momentele cele mai importante ale revoluţiei eşuează, în primul rînd, în chipul cel mai jalnic, tocmai vestitul „talent organizatoric". A organiza acţiuni revoluţionare este cu totul altceva decît a „organiza" alegeri parlamentare sau alegeri pentru

tribunalele profesionale după schema F. Organizarea acţiunilor revoluţionare trebuie şi poate fi învăţată numai în revoluţie, după cum înotul poate fi învăţat numai în apă. Pentru aceasta există experienţa istorică! Dar, desigur, din experienţă trebuie să *tragem şi învăţăminte.*

Experienţa ultimelor 3 zile îndeamnă stăruitor organele conducătoare ale muncitorilor: Mai puţine vorbe! Nu deliberaţi la infinit! Treceţi de la vorbe la *fapte!*

„Die Rote Fahne" din 8 ianuarie 1919

Falimentul conducătorilor

La Berlin, lucrurile au luat o întorsătură care stîrneşte în rîndul maselor muncitoare critica cea mai aspră şi le pune serios pe gînduri.

În ultimele zile, noi am atras în repetate rînduri atenţia asupra faptului că conducerea mişcării de masă de la Berlin a dat dovadă de mari slăbiciuni în ceea ce priveşte hotărîrea, puterea de acţiune şi elanul revoluţionar. Am arătat deschis că, în privinţa maturităţii şi a spiritului combativ, conducerea a rămas mult în urma maselor. Noi am făcut tot ce am putut, atît în cadrul organelor conducătoare, prin iniţiativă şi persuasiune, cît şi în afara lor — în „Rote Fahne" —, prin critică, pentru a împinge înainte mişcarea, pentru a-i îndemna pe delegaţii revoluţionari ai muncitorilor din marile întreprinderi la o acţiune energică.

Toate eforturile şi încercările noastre au eşuat însă pînă la urmă din cauza atitudinii timide şi şovăielnice a organelor conducătoare. Delegaţii revoluţionari ai muncitorilor s-au hotărît în cele din urmă, în noaptea de miercuri spre joi — după ce timp de 4 zile au lăsat să se irosească într-o atmosferă de totală lipsă de orientare elanul şi energia de luptă a maselor, după ce au început de două ori negocieri cu guvernul Ebert-Scheidemann, ceea ce a redus foarte mult şansele luptei revoluţionare şi a consolidat puternic poziţiile guvernului —, să întrerupă negocierile şi să reia lupta pe toată linia. Au fost lansate lozinca *grevei generale* şi chemarea *la arme.*

Dar acesta a fost singurul lucru pe care au cutezat să-l facă delegaţii revoluţionari ai muncitorilor.

Se înţelege de la sine că, atunci cînd se lansează lozinca grevei generale şi se cheamă masele la arme, trebuie făcut totul pentru a asigura transpunerea în fapt a acestei lozinci şi a acestei chemări. Delegaţii revoluţionari ai muncitorilor nu au întreprins nimic în sensul acesta ! Ei n-au făcut decît să lanseze această lozincă şi această chemare, pentru ca joi seara să înceapă, pentru a treia oară, negocieri cu Ebert-Scheidemann !

De data aceasta, mişcarea pentru unitate, care începuse printre muncitorii de la întreprinderea „Schwartzkopff" şi din alte cîteva mari întreprinderi, le-a oferit pretextul dorit pentru a curma din nou lupta care abia începuse. Muncitorii de la uzinele „Schwartzkopff", A.E.G. şi „Knorr-Bremse" fac parte din detaşamentele de bază ale proletariatului revoluţionar berlinez şi nu încape nici o îndoială că ei aveau cele mai bune intenţii. Dar în cazul de faţă muncitorii au fost obiectul unor uneltiri puse la cale de alde Oskar Cohn, Dittman etc., oameni din clica lui Haase. Aceşti oameni, făcînd demagogie cu lozincile lor preferate, ca „unitate", „nici o vărsare de sînge", caută să paralizeze energia de luptă a maselor, să semene confuzie şi să transforme valul revoluţionar hotărîtor într-un compromis putred cu contrarevoluţia.

Este limpede pentru orice om care nu vrea să se lase înşelat că această zarvă făcută de P.S.D.I. în jurul unificării este cel mai mare serviciu ce poate fi adus lui Ebert-Scheidemann în actuala situaţie. Pierzînd terenul de sub picioare, tremurînd în faţa primejdioasei măsurări a puterilor cu muncitorimea, sprijiniţi numai pe jumătate şi fără convingere de trupele şovăitoare, priviţi cu neîncredere de burghezie, trădătorii socialismului au trăit în ultimele zile cele mai grele clipe din scurta lor carieră guvernamentală. Puternica demonstraţie de stradă a maselor, întorsătura pe care a luat-o provocarea brutală pusă la cale chiar de acest guvern în

legătură cu cazul Eichhorn i-au depăşit pe aceşti aventurieri. Ei se şi credeau pe jumătate pierduţi : acest lucru s-a văzut limpede din totala nehotărîre şi nesiguranţa şovăielnică a măsurilor contrarevoluţionare din ultimele zile.

Pentru a cîştiga timp, ei au recurs la negocieri şi, în cele din urmă, la mişcarea de unificare. P.S.D.I. s-a dovedit încă o dată a fi îngerul salvator al contrarevoluţiei. Haase-Dittmann s-au retras din guvernul Ebert, dar ei continuă pe stradă aceeaşi politică a frunzei de viţă pe care o duc Scheidemannii.

Aripa de stînga a P.S.D.I. sprijină această politică şi contribuie la înfăptuirea ei ! Condiţiile pentru proiectatele negocieri cu guvernul, condiţii care au fost acceptate de delegaţii revoluţionari ai muncitorilor, au fost formulate de *Ledebour*. S-a cerut drept preţ al capitulării muncitorilor, printre altele, retragerea din guvern a lui Ebert, Scheidemann, Noske şi Landsberg. Ca şi cum totul ar depinde de *persoane*, şi nu de o anumită linie politică ! Înlăturarea de pe avanscenă a reprezentanţilor tipici şi marcanţi ai politicii infame a Scheidemannilor şi înlocuirea lor cu nişte figuranţi incolori, oameni de paie ai aceleiaşi politici, în timp ce Ebert-Scheidemann continuă să tragă sforile din dosul culiselor, sustrăgîndu-se astfel judecăţii maselor, nu înseamnă decît zăpăcirea şi derutarea maselor !

Şi într-un caz şi într-altul, întreaga politică a negocierilor, iniţiată de P.S.D.I. şi sprijinită de delegaţii revoluţionari ai muncitorilor, urmăreşte capitularea muncitorilor revoluţionari, estomparea divergenţelor şi contradicţiilor interne. Ei vor să împingă înapoi la 9 noiembrie întreaga situaţie care s-a copt în ultimele 8 săptămîni şi solidaritatea politică de astăzi a maselor.

Partidul comunist nu participă, bineînţeles, la această politică ruşinoasă şi îşi declină orice răspundere în legătură cu ea. Ca şi pînă acum, considerăm de datoria noastră să împingem înainte cauza revoluţiei, să ne opunem cu energie

de fier tuturor încercărilor de a deruta masele şi, printr-o critică necruţătoare, să le atragem atenţia asupra primejdiei politicii şovăielnice a delegaţilor revoluţionari ai muncitorilor, cît şi a politicii de mlaştină duse de P.S.D.I.

Criza din ultimele zile oferă maselor posibilitatea de a trage neîntîrziat învăţăminte de cea mai mare importanţă. Situaţia de pînă acum, cînd muncitorii din Berlin n-aveau o conducere fermă, cînd erau lipsiţi de un centru organizatoric, a devenit de nesuportat. Pentru ca să progreseze cauza revoluţiei, pentru ca victoria proletariatului, a socialismului să fie mai mult decît un vis, muncitorii revoluţionari trebuie să-şi creeze organe conducătoare care să fie la înălţimea sarcinilor lor, care să ştie să conducă şi să folosească energia de luptă a maselor. Înainte de toate însă trebuie lichidat, în viitorul apropiat, P.S.D.I., acest cadavru intrat în putrefacţie, ale cărui exalaţii otrăvesc revoluţia. Conflictul cu clasa capitalistă îmbracă în Germania, în primul rînd, forma încheierii socotelilor cu Scheidemann-Ebert, care sînt pavăza burgheziei. Iar încheierea socotelilor cu Scheidemannii presupune lichidarea Partidului social-democrat independent, care constituie pavăza lui Ebert-Scheidemann.

Claritate, lupta îndîrjită şi necruţătoare împotriva tuturor încercărilor de muşamalizare, de mediere şi de înnămolire, concentrarea întregii energii revoluţionare a maselor şi crearea unor organe corespunzătoare care să le conducă în luptă — acestea sînt cele mai arzătoare sarcini în perioada următoare, acestea sînt importantele învăţăminte din ultimele 5 zile ale celui mai puternic avînt al maselor şi ale celui mai regretabil eşec al conducătorilor.

„Die Rote Fahne" din 11 ianuarie 1919

Castele de cărţi de joc

Croindu-şi drum printre ruinele fumegînde, printre băltoacele de sînge şi cadavrele „spartachiştilor" asasinaţi, cavalerii „ordinii" se grăbesc să-şi consolideze din nou stăpînirea. Guvernul Ebert face sforţări desperate pentru a-şi consolida puterea; de acum încolo vrea să se sprijine pe baionete. Ebert, dîndu-şi aere regeşti, trece în revistă trupele de gardă şi le ţine un discurs în care, de faţă cu morţii şi răniţii de pe caldarîmurile Berlinului, le aduce „vitezelor trupe mulţumirile guvernului" şi le cere ca pe viitor să asigure cu forţa armelor securitatea *Adunării Naţionale*. „Comandantul suprem" Noske reia în ordinea de zi din 11 ianuarie vechiul cîntec cunoscut de pe timpul lui Hindenburg, von Kessel şi al celorlalţi zbiri ai regimului Hohenzollernilor: „În răsărit, bande spartachiste în maşini pradă cu revolverul în mînă casă după casă... Ultima mască de mişcare politică a căzut, jaful apare ca ultimul şi unicul scop al răscoalei"... Răbdarea guvernului a ajuns la capăt şi acum trebuie să-şi spună cuvîntul „puternica artilerie" şi mitralierele. „*Unirea clasei muncitoare trebuie să fie înfăptuită împotriva spartachiştilor*", încheie acest parvenit sîngeros.

Astfel, călcînd în picioare cadavrele muncitorilor revoluţionari din Berlin, Scheidemannii speră să reinstaureze puterea lor guvernamentală cu ajutorul material al militarilor contrarevoluţionari şi cu sprijinul moral al burgheziei.

Ei şi-au greşit însă socotelile. Militarii şi burghezia, care ajută astăzi pe Ebert-Scheidemann să iasă din încurcătură,

vor să se bucure ei *înşişi* de roadele recoltei sîngeroase. Aceste elemente erau dispuse să sprijine guvernul „socialist“ numai atîta timp cît mai sperau că acest guvern va putea ţine în frîu masele proletare arborînd un steag fals şi că va putea înăbuşi prin influenţă „morală“ revoluţia, socialismul. Acum însă vraja s-a rupt. Ultima săptămînă a lărgit şi mai mult prăpastia care desparte guvernul Ebert de revoluţie. Astăzi este limpede că guvernul Ebert-Scheidemann nu se poate menţine decît cu ajutorul baionetelor. Dar în această situaţie baioneta vrea să stăpînească *fără* Ebert şi Scheidemann. Burghezia vrea totul înapoi şi cere proclamarea deschisă a dictaturii baionetelor, restabilirea totală a vechii „ordini“ :

„Locul răsculaţilor este în faţa curţii marţiale sau la închisoare — ţipă răguşit „Tägliche Rundschau“ —, ei nu trebuie să se bucure de libertate... Liniştea şi ordinea trebuie să fie reinstaurate pînă în cele mai mici amănunte ; poliţia, care după 9 noiembrie abia a mai existat, trebuie să fie restabilită şi trebuie să-şi recapete importanţa, poliţiştii să fie reînarmaţi şi să li se acorde puteri depline“.

În acelaşi timp, comandantul gărzii „Noske“, *colonelul Reinhardt,* declară că el *va decreta legea marţială şi nu are de primit ordine de la nimeni — nici chiar de la guvern — deoarece este soldat şi poate hotărî independent.* Iar Regimentul 3 de gardă declară pe cont propriu că este „hotărît“ să instaureze Adunarea Naţională „cu forţa armelor“. La Berlin şi în împrejurimi, ofiţerii operează arestări după cum îi taie capul.

Corpul ofiţeresc contrarevoluţionar se revoltă împotriva guvernului Ebert şi îi dă de înţeles că lucrurile trebuiau să se desfăşoare în ordine inversă : Ebert-Scheidemann trebuiau să scoată castanele din foc pentru burghezie, şi nu burghezia pentru Ebert-Scheidemann. Dacă s-a ajuns la o situaţie în care burghezia trebuie să salveze guvernul „socialist“ de mînia muncitorilor revoluţionari, jocul ia sfîrşit, căci burghezia îşi spune, pe drept cuvînt, că are candidaţi

mai capabili pentru dictatura săbiilor decît parveniţii de Ebert şi Noske.

Pe de altă parte însă, adepţii lui Haase caută să folosească criza pentru a institui un guvern de coaliţie al *„tuturor curentelor socialiste“*, care, credincios politicii frunzei de viţă duse de Haase, să treacă peste toate contradicţiile interne ale revoluţiei, să muşamalizeze toate opoziţiile şi să dizolve energia de luptă a maselor într-un compromis putred. Ei ar vrea să părăsească scena numai „conducătorii compromişi“ — Ebert, Scheidemann, Landsberg, Noske —, să se facă numai un *schimb de persoane,* la cîrmă rămînînd, ca şi înainte, *politica* lui Scheidemann, şi pe baza ei „toate curentele socialiste“ să constituie un guvern comun.

Deoarece „spartachiştii“, după ce au văzut cadavrele proletarilor ucişi şi orgiile sîngeroase organizate de Scheidemanni, privesc astăzi această ticăloasă politică de compromisuri şi de trădare a cauzei revoluţiei cu dispreţ şi cu pumnii încleştaţi, formula coaliţiei între „toate curentele socialiste“ lansată de adepţii lui Haase se reduce în realitate la vechea combinaţie cunoscută : Scheidemannii şi independenţii. Reînvierea guvernului Ebert-Haase sub alte nume — acesta este ţelul urmărit de P.S.D.I. prin zarva pe care o face în jurul unificării. Şi, cu cît sînt mai mult înjuraţi astăzi Ebert şi Scheidemann în „Freiheit“, cu atît mai sigur este că în dosul acestei aparente canonade se pregăteşte o cotitură ruşinoasă a P.S.D.I., care, în ciuda tuturor învăţămintelor, în ciuda faptului că la 28 decembrie a fost silit să renunţe la tovărăşia cu Scheidemannii, vrea totuşi să se reîntoarcă la ea, dar sub altă firmă.

Aşadar, din actuala criză rezultă trei combinaţii :

Ebert-Scheidemann vor să menţină statu-quo, propria lor dominaţie sprijinită pe baionetele burgheziei ;

P.S.D.I. vrea să se întoarcă la ceea ce a fost la 9 noiembrie, la un guvern Ebert-Haase, dar sub un alt nume ;

burghezia vrea să readucă lucrurile la stadiul de *dinainte* de 9 noiembrie, la dictatura brutală a baionetelor.

Dar toate aceste combinaţii sînt simple castele de cărţi de joc, chiar şi numai pentru motivul că toate trei se referă la etape depăşite, perimate. Revoluţia nu se lasă reîntoarsă sau readusă nici la situaţia din 9 noiembrie şi nici la frumoasele timpuri de *dinainte* de 9 noiembrie, şi cu atît mai puţin se lasă ea ţintuită într-un punct mort, sub sceptrul lui Ebert.

Întregul sens politic şi conţinut istoric al crizei din ultima săptămînă constă tocmai în faptul că revoluţia este împinsă înainte, datorită forţei ei interne şi dezvoltării ei logice, spre cucerirea puterii de către proletariat şi înfăptuirea socialismului, cu toate că astăzi mai întîlneşte piedici la fiecare pas. Chiar dacă forţele potrivnice ar cîştiga pentru moment supremaţia, recurgînd la mijloace brutale de violenţă, ele sînt totuşi complet neputincioase să oprească dezvoltarea, înaintarea triumfală a revoluţiei.

Acest lucru reiese cel mai bine din faptul că după săptămîna care a trecut nu poate fi înfăptuită nici una din aceste combinaţii cu şanse să fie cît de cît trainică. Orice va lua fiinţă mîine sau poimîine ca rezultat şi ca soluţionare a crizei nu va fi decît un *provizorat,* un castel de cărţi de joc. Indiferent dacă supremaţia va fi cîştigată de forţa brutală a mitralierelor sau de politica de duplicitate prin care se camuflează P.S.D.I., în timpul cel mai scurt toate aceste socoteli vor fi date peste cap de forţele elementare ale revoluţiei : *luptele economice.* Revoluţia va pune mereu pe ordinea de zi problema fundamentală : răfuiala generală dintre muncă şi capital. Această răfuială este însă un conflict istoric mondial între doi duşmani de moarte care poate fi rezolvat numai printr-o îndelungată luptă crîncenă dusă piept la piept.

Îndată ce vor fi înlăturate ruinele şi cadavrele acestui episod recent, revoluţia îşi va continua neobosită această muncă zilnică. „Spartachiştii" îşi continuă drumul lor cu o fermitate de nezdruncinat. Numărul jertfelor aduse de ei creşte cu fiecare săptămînă, dar numărul aderenţilor lor creşte

însutit. În timpul războiului, cînd ne aflam sub stare de asediu, ei au umplut închisorile şi temniţele, sub guvernul „socialist" Ebert-Scheidemann ei umplu gropile din cimitirul Friedrichshain. Dar în jurul steagului luptei revoluţionare necruţătoare se strîng mase din ce în ce mai compacte de proletari. Şi dacă unele pături se mai lasă astăzi adormite şi atrase de demagogia şi frazele despre „unitate", cu atît mai mare va fi fermitatea şi credinţa cu care vor sta ele mîine, după o nouă decepţie şi dezmeticire, alături de singurul partid care nu cunoaşte compromisuri şi şovăieli şi care merge înainte pe calea trasată de istorie, fără să se uite în dreapta sau în stînga, fără să numere duşmanii şi primejdiile, — pînă la victorie.

„Die Rote Fahne" din 13 ianuarie 1919

La Berlin domnește ordinea

În 1831, ministrul Sebastiani anunța în Camera franceză : *„La Varșovia domnește ordinea !”*

„La Berlin domnește ordinea !” — anunță, triumfînd, presa burgheză, Ebert și Noske, ofițerii „trupelor victorioase“, pe care gloata mic-burgheză din Berlin îi primește cu entuziasm, fluturînd batistele și strigînd ura ! Gloria și onoarea armatei germane sînt salvate în fața istoriei mondiale. Cei care au suferit o jalnică înfrîngere în Flandra și Argonne și-au recăpătat faima prin strălucita victorie asupra celor 300 de „spartachiști” care au apărat sediul ziarului „Vorwärts”. Timpurile primei intrări glorioase a trupelor germane în Belgia, timpurile generalului von Emmich, ale învingătorului de la Liège pălesc în fața faptelor vitejești ale lui Reinhardt și compania pe străzile Berlinului. În fața *parlamentarilor* măcelăriți care au vrut să ducă tratative pentru predarea ziarului „Vorwärts“ și care au fost loviți de soldățimea guvernului cu patul puștii pînă la desfigurare, așa încît este imposibilă identificarea cadavrelor lor, în fața prizonierilor care au fost puși la zid și uciși zdrobindu-li-se craniile și creierii, în fața unor fapte atît de glorioase cine se mai gîndește la înfrîngerile rușinoase pe care ni le-au provocat francezii, englezii și americanii ? Dușmanul se numește „Spartacus“, Berlin este locul unde ofițerii noștri și-au demonstrat arta de a învinge, „muncitorul” Noske este generalul care a știut să repurteze victorii acolo unde a dat greș Ludendorff.

Cine nu-și amintește de beția victoriei care cuprinsese haita „ordinii“ de la Paris, de bacanalele pe care burghezia le organizase cu cadavrele luptătorilor Comunei, aceeași burghezie care, după ce capitulase rușinos în fața prusacilor și predase în mîinile dușmanului din afară capitala țării, a dat bir cu fugiții ca cel din urmă laș ! Și cum s-a aprins din nou curajul feciorașilor burghezi, al „tineretului de aur”, al ofițerilor în fața proletarilor Parisului, prost înarmați și flămînzi, în fața soțiilor și copiilor lor fără apărare ! Cum a degenerat vitejia acestor fii ai lui Marte, zdrobiți de dușmanul din afară, în bestialități fără seamăn față de oameni lipsiți de apărare, față de prizonieri, față de cei doborîți.

„La Varșovia domnește ordinea !”, „La Paris domnește ordinea !“, „La Berlin domnește ordinea !” — așa sună știrile apărătorilor „ordinii” la fiecare jumătate de veac, trecînd de la un centru de luptă al istoriei mondiale la celălalt. „Învingătorii” care jubilează nu-și dau însă seama că o „ordine“ care trebuie menținută prin masacre periodice se îndreaptă inevitabil către soarta hărăzită acestei ordini de istorie, către pieirea ei. Ce a fost această ultimă „săptămînă Spartacus” la Berlin, ce a adus ea, ce ne învață ea ? Încă în toiul luptei, în vacarmul urletelor de victorie ale contrarevoluției, proletarii revoluționari trebuie să-și dea seama de cele întîmplate, să măsoare evenimentele și rezultatele lor cu marea măsură a istoriei. Revoluția nu are timp de pierdut, ea își continuă drumul furtunos, peste gropi încă deschise, peste „victorii“ și „înfrîngeri”, spre marile ei țeluri. Prima datorie a luptătorilor pentru socialismul internațional este să meargă neabătuți spre țelul lor, pe calea lor.

Oare în această bătălie era de așteptat o victorie definitivă a proletariatului revoluționar, era de așteptat căderea lui Ebert-Sheidemann și instaurarea dictaturii socialiste ? O chibzuință matură asupra tuturor factorilor care hotărau desfășurarea evenimentelor nu îndreptățea, desigur, astfel de speranțe. Punctul nevralgic al cauzei revoluționare în momentul de față — lipsa de maturitate politică a masei soldaților,

pe care ofiţerii îi mai pot folosi în scopuri antipopulare, contrarevoluţionare — este el însuşi o dovadă suficientă că în această ciocnire nu era posibilă o victorie *de durată* a revoluţiei. Pe de altă parte, lipsa de maturitate a armatei este numai un simptom pentru lipsa generală de maturitate a revoluţiei germane.

Satele, de unde provine un mare procent al masei soldaţilor, au rămas, ca şi în trecut, aproape neatinse de revoluţie. Deocamdată, Berlinul este ca şi izolat de restul Reichului. E drept că şi în provincie — în Renania, pe coasta mării, în Braunschweig, Saxonia, Württemberg — există centre revoluţionare care sînt cu trup şi suflet de partea proletariatului berlinez. Dar ele nu şi-au adaptat încă pasul la ritmul marşului general, lipseşte încă comunitatea directă de acţiune care ar face ca atacul şi combativitatea muncitorilor din Berlin să fie infinit mai eficace. Apoi, luptele economice, adevăratul izvor clocotitor care alimentează în permanenţă lupta de clasă revoluţionară, se află abia în stadiu incipient, ceea ce constituie cauza mai adîncă a acelei lipse de maturitate politică a revoluţiei.

Din toate acestea rezultă că în momentul de faţă nu se poate conta încă pe o victorie hotărîtoare şi trainică. A fost oare o „greşeală" lupta din ultima săptămînă ? Da, dacă ar fi vorba numai de un „atac" intenţionat, de un aşa-zis „puci" ! Dar care a fost semnalul de pornire al ultimei săptămîni de luptă ? Ca în toate cazurile de pînă acum, ca la 6 decembrie şi la 24 decembrie, acest semnal a fost dat de provocarea brutală pusă la cale de guvern. După baia de sînge împotriva demonstranţilor lipsiţi de apărare de pe Chausseestrasse şi masacrul împotriva marinarilor, de data aceasta atacul împotriva prefecturii de poliţie de la Berlin a fost cauza evenimentelor care au urmat. Revoluţia nu operează din proprie iniţiativă, într-un cîmp deschis, după un plan întocmit cu ingeniozitate de „strategi". Adversarii *au şi ei* iniţiativa, o au chiar mult mai des decît revoluţia.

În urma provocării cinice puse la cale de Ebert-Scheidemann, muncitorii revoluţionari au fost *siliţi* să recurgă la arme. Da, era *o chestiune de onoare* a revoluţiei de a respinge imediat atacul cu toată energia, pentru a nu permite contrarevoluţiei să pornească alte atacuri, pentru a nu permite zdruncinarea rîndurilor revoluţionare ale proletariatului şi a creditului moral de care se bucura revoluţia germană din partea Internaţionalei.

Rezistenţa imediată a şi venit spontan din partea maselor berlineze, cu o energie atît de firească, încît de la primul atac victoria morală a fost de partea „străzii".

Una dintre legile vitale interne ale revoluţiei este de a nu se opri niciodată după primul pas făcut, de a nu lîncezi în inactivitate, în pasivitate. Cea mai bună apărare este o lovitură puternică. Această regulă elementară a oricărei lupte este valabilă pentru toţi paşii revoluţiei. Faptul că proletariatul berlinez nu s-a liniştit o dată cu repunerea lui Eichhorn în funcţia sa, că el a păşit spontan la cucerirea altor avanposturi ale contrarevoluţiei, cum sînt presa burgheză, agenţia oficioasă de presă şi ziarul „Vorwärts", constituie o dovadă a instinctului sănătos, a prospeţimii forţei interne a acestui proletariat. Toate aceste măsuri au pornit din convingerea instinctivă a maselor că contrarevoluţia nu se va linişti în urma înfrîngerii suferite, ci va tinde spre o încercare generală a forţelor.

Este şi aceasta una dintre marile legi istorice ale revoluţiei, în faţa căreia dau greş toate sofismele şi stratagemele acelor mărunţi „revoluţionari" de genul Partidului social-democrat independent, a căror principală preocupare în fiecare luptă este să caute pretexte pentru retragere. O dată ce problema fundamentală a revoluţiei este pusă cu toată claritatea — şi în *această* revoluţie ea constă în răsturnarea guvernului Ebert-Scheidemann, principalul obstacol în calea victoriei socialismului —, această problemă apare la fiecare pas în întreaga ei actualitate, şi fiecare episod al luptei dezvăluie această problemă în toată amploarea ei cu fatalitatea unei

legi a naturii, oricît de nepregătită ar fi revoluţia, oricît de necoaptă ar fi situaţia pentru soluţionarea ei. „Jos Ebert-Scheidemann !” — această lozincă apare inevitabil în toate crizele revoluţionare, fiind singura formulă atotcuprinzătoare în toate conflictele parţiale şi, prin însăşi logica ei obiectivă internă, fie că vrem sau nu, împinge la apogeu fiecare episod al luptei.

Din contradicţia dintre acuitatea sarcinii şi lipsa condiţiilor preliminare pentru rezolvarea ei într-o fază incipientă a dezvoltării revoluţionare rezultă că luptele izolate ale revoluţiei se termină formal cu o *înfrîngere*. Dar revoluţia este singura formă a „războiului“ — aceasta este o altă lege vitală a ei — în care victoria finală poate fi pregătită numai printr-o serie de „înfrîngeri” !

Ce ne arată întreaga istorie a revoluţiilor moderne şi a luptei pentru socialism ? Primul val al luptei de clasă în Europa, răscoala ţesătorilor de mătase de la Lyon din 1831, s-a soldat cu o grea înfrîngere. În Anglia, mişcarea cartistă a luat sfîrşit cu o înfrîngere. Răscoala proletariatului parizian din iunie 1848 s-a terminat cu o înfrîngere zdrobitoare. Comuna din Paris s-a terminat cu o înfrîngere îngrozitoare. Întregul drum al socialismului — în măsura în care este vorba de lupte revoluţionare — este presărat numai cu înfrîngeri.

Şi, totuşi, aceeaşi istorie duce pas cu pas, fără putinţă de oprire, la victoria finală ! Unde am fi astăzi *fără* acele „înfrîngeri” prin care noi am dobîndit experienţă istorică, conştiinţă, forţă, idealuri ! Astăzi, cînd ne-am apropiat nemijlocit de ajunul bătăliei finale a luptei de clasă proletare, noi ne bazăm tocmai pe acele înfrîngeri şi nu putem să ne lipsim de *nici una* dintre ele, căci fiecare dintre ele constituie o parte din forţa şi claritatea ţelului nostru.

În această privinţă, luptele revoluţionare sînt tocmai contrarul luptelor parlamentare. În Germania am avut timp de patru decenii numai „victorii“ parlamentare, am mers de-a dreptul din victorie în victorie. Dar, cu prilejul marii probe istorice de la 4 august 1914, rezultatul a fost o înfrîngere

politică şi morală distrugătoare, o prăbuşire nemaiauzită, un faliment fără precedent. Revoluţiile ne-au adus pînă acum numai înfrîngeri, dar tocmai aceste înfrîngeri inevitabile constituie chezăşia viitoarei victorii finale.

Aceasta însă cu *o singură* condiţie ! Se pune întrebarea în ce împrejurări a avut loc fiecare înfrîngere : s-a produs ea pentru că energia năvalnică a luptei maselor s-a lovit de bariera unor condiţii istorice nematurizate, sau pentru că acţiunea revoluţionară a fost paralizată de propriile imperfecţiuni, de lipsa de hotărîre şi de slăbiciunile interne ?

Exemple clasice sînt, pe de o parte, revoluţia franceză din februarie şi, pe de altă parte, revoluţia germană din martie. Acţiunea eroică a proletariatului parizian din 1848 a devenit izvorul viu al energiei de clasă pentru întregul proletariat internaţional. Lamentabila revoluţie germana din martie i-a atîrnat întregii dezvoltări moderne germane o ghiulea de picioare. Influenţa ei s-a resimţit, datorită istoriei deosebite a social-democraţiei oficiale germane, chiar şi în ultimele evenimente ale revoluţiei germane, chiar şi în dramatica criză pe care am trăit-o recent.

Cum apare înfrîngerea acestei aşa-numite „săptămîni Spartacus” dacă o privim prin prisma problemei istorice de mai sus ? A fost ea o înfrîngere pricinuită de energia revoluţionară năvalnică şi de insuficienta maturitate a situaţiei, sau de slăbiciunea şi imperfecţiunea acţiunii ?

Şi de una şi de alta ! Caracterul hibrid al acestei crize, contradicţia dintre acţiunea energică, hotărîtă, ofensivă a maselor berlineze şi nehotărîrea, şovăiala, imperfecţiunea conducerii din Berlin sînt particularitatea distinctivă a acestui ultim episod.

Conducerea a dat faliment. Dar o conducere nouă poate şi trebuie să fie creată de către mase şi din rîndul maselor. Masele sînt cele care hotărăsc, ele sînt stînca pe care se va construi victoria finală a revoluţiei. Masele au fost la înălţime, ele au făcut ca această „înfrîngere” să constituie în istorie o verigă în lanţul înfrîngerilor care sînt mîndria şi forţa socia-

lismului internaţional. De aceea, din această „înfrîngere“ va înflori viitoarea victorie.

„La Berlin domneşte ordinea!” O, voi zbiri mărginiţi! „Ordinea” voastră este clădită pe nisip. Mîine chiar revoluţia „se va ridica din nou tumultuos“ şi, spre spaima voastră, va anunţa în sunet de trîmbiţă:

am fost, sînt, voi fi!

„Die Rote Fahne“ din 14 ianuarie 1919

Adnotări

1 Rosa Luxemburg se referă aici la prima serie a articolelor ei îndreptate împotriva lui Eduard Bernstein, care au apărut şi în lucrarea sa „Reformă socială sau revoluţie?“, tipărită în 1899. — 27.

2 Această frază oportunistă a fost formulată de Eduard Bernstein, teoreticianul revizionismului, într-un articol al său apărut în „Neue Zeit“ (ianuarie 1898). — 28.

3 Waldeck-Rousseau, unul dintre conducătorii republicanilor moderaţi, a fost chemat în 1899 în fruntea guvernului francez. El a invitat pe Galliffet, călăul Comunei din Paris, şi pe „socialistul“ Millerand să intre în cabinetul său. Participarea lui Millerand la guvernul reacţionar al lui Waldeck-Rousseau a dus în Franţa la o sciziune în rîndurile socialiştilor şi a provocat vii discuţii în partidele Internaţionalei a II-a. Adepţii lui Bernstein în Germania şi cei ai lui Jaurès în Franţa au luat apărarea millerandismului. — 30.

4 N. E. Baumann (1873—1905), bolşevic, membru al Comitetului de partid din Moscova al P.M.S.D.R., a fost ucis de agenţi ţarişti la 18 octombrie 1905. — 66.

5 Rosa Luxemburg a participat la Congresul de la Londra al P.M.S.D.R. ca reprezentantă a Partidului social-democrat din Germania şi ca delegată a Social-democraţiei poloneze. Cuvîntarea şi-a ţinut-o în limba rusă. — 73.

6 La balotajul din 1912, conducerea partidului a încheiat cu progresiştii o convenţie de sprijin mutual în alegeri, prin care progresiştii se obligau să sprijine Partidul social-democrat din Germania în 31 de circumscripţii electorale. În circulara emisă de conducerea partidului în legătură cu această convenţie electorală se spune textual: „În schimb, *noi*, pe lîngă faptul că îi sprijinim, bineînţeles, pe progresişti... în acele circumscripţii în care ei participă împreună cu noi la balotaj, am încuviinţat următoarele: să atenuăm lupta electorală în acele circumscripţii electorale pe care, în cazul că progresiştii s-ar alia cu dreapta, după părerea noastră nu le-am putea

cîştiga, şi anume..." (urmează denumirile a 16 circumscripţii electorale). — 106.

7 Rosa Luxemburg a fost acuzată de a fi îndemnat pe soldaţi la nesupunere faţă de superiorii lor. Acuzaţia se baza pe o cuvîntare ţinută la o adunare populară care a avut loc la 25 septembrie 1913, la Fechenheim lîngă Frankfurt, în care Rosa Luxemburg a rostit cuvintele : „Dacă ni se va cere să ridicăm armele ucigaşe împotriva fraţilor noştri din Franţa sau din altă ţară, noi vom declara : nu, acest lucru nu-l vom face !" — 108.

8 Cazul Faşoda a fost unul dintre momentele luptei dintre englezi şi francezi pentru dominaţia asupra cursului superior al Nilului. Faşoda, o localitate din Sudanul Egiptean, a fost ocupată în iulie 1898 de unităţi militare franceze. Ameninţînd cu războiul, Anglia a obţinut capitularea Franţei în problema dominaţiei în această regiune a Africii. — 117.

9 Este vorba de scufundarea unui submarin german de către crucişătorul englez „Baralong" (19 august 1915) şi de împuşcarea echipajului naufragiat. — 143.

10 La 24 martie 1916, 18 deputaţi, în frunte cu Ledebour, au refuzat să voteze în Reichstag bugetul şi, ca urmare, au fost excluşi din fracţiunea parlamentară social-democrată. Cei excluşi au întemeiat o fracţiune proprie, aşa-numita „comunitate de lucru social-democrată". — 155.

11 La 6 decembrie a avut loc la Berlin o demonstraţie militară contrarevoluţionară, care l-a proclamat pe Ebert preşedinte. Tot atunci a fost ocupată redacţia ziarului „Rote Fahne" şi s-a făcut încercarea de a aresta consiliul executiv. Cercetările în legătură cu aceste fapte au dus la descoperirea existenţei unei organizaţii secrete create de social-democratul Wels, pe atunci comandant al garnizoanei oraşului, iar mai tîrziu preşedinte al partidului, de Marten, Lorenz şi de alţii, purtînd numele conspirativ „Uniunea femeilor germane pentru primirea trupelor". În după-amiaza aceleiaşi zile a avut loc o demonstraţie organizată de Liga „Spartacus", şi pe Chausseestrasse s-a tras în demonstranţi din ordinul lui Wels. — 225.

12 Rosa Luxemburg se înşală în aprecierile ei asupra introducerii scrise de Friedrich Engels la „Luptele de clasă în Franţa". Ea nu avea cunoştinţă de faptul că această introducere fusese falsificată, denaturată de către oportunişti. Într-o scrisoare adresată la 1 aprilie 1895 lui Kautsky, Engels scrie în legătură cu aceasta : „Spre surprinderea mea, văd azi în «Vorwärts» un extras din introducerea mea tipărit fără ştirea mea şi ticluit în aşa fel, încît eu apar quand même (cu orice preţ) ca un adorator paşnic al legalităţii". Iar la 3 aprilie 1895, Engels îi scrie lui Lafargue : „X (W. Liebknecht) tocmai mi-a jucat o festă urîtă. El a extras din introducerea mea la articolele lui Marx despre Franţa anilor 1848—1850 tot ce putea să-i servească în sprijinul tacticii cu orice preţ paşnice şi de dezaprobare a folosirii violenţei, tactică pe care de la un timp încoace şi mai ales în momentul de faţă îi place s-o propovăduiască..." (Traducere din franceză.) Textul complet şi nefalsificat a fost publicat pentru prima oară în Uniunea Sovietică. — 238.

13 La 24 decembrie 1918, trupe contrarevoluţionare au atacat divizia Marinei populare aliate cu muncitorimea revoluţionară berlineză. Divizia Marinei populare era adăpostită în palatul şi în grajdurile princiare. — 245.

14 Datorită nesiguranţei în care partidul comunist era silit să trăiască pe atunci din cauza împrejurărilor, textul original al rezoluţiei s-a pierdut şi nu a mai fost regăsit. — 255.

Date biografice

1871

5 martie Rosa Luxemburg se naşte la Zamosc, gubernia Lublin, în Polonia, în familia unui comerciant.

1873

Familia Luxemburg se mută la Varşovia.

1877—1887

Rosa Luxemburg frecventează Liceul de fete nr. 2 din Varşovia.

1887

Rosa Luxemburg devine membră a unei organizaţii varşoviene a „Partidului socialist-revoluţionar al proletariatului", primul partid polonez care se situează pe poziţiile ideologiei marxiste. În această perioadă, ea începe să studieze în mod intens literatura marxistă.

1889

Ea părăseşte Polonia pentru a scăpa de primejdia de a fi arestată de către jandarmeria ţaristă şi pleacă în Elveţia, la Zürich, unde în semestrul de iarnă 1889—1890 se înscrie la Facultatea de filozofie.

1890—1892

Ea studiază ştiinţele naturale şi matematica.

1893—1897

Este studentă la Facultatea de ştiinţe juridice, unde studiază dreptul şi economia politică. În perioada pe care o petrece în Elveţia, Rosa Luxemburg stabileşte legături strînse cu cei mai de seamă emigranţi marxişti polonezi şi ruşi şi participă tot timpul la mişcarea socialistă elveţiană şi mai ales la cea poloneză.

Din iulie 1893 pînă în iulie 1896 Rosa Luxemburg conduce la Paris redacţia revistei poloneze „Sprawa Robotnicza" („Cauza muncitorească"), organul Poloniei social-democrate, care din 1894 devine ziarul „Social-democraţiei Regatului Poloniei".

1893

6—12 august Rosa Luxemburg este delegată de „Sprawa Robotnicza", sub numele de Kruszinska, la Congresul internaţional al socialiştilor întrunit la Zürich. Pentru acest congres ea întocmeşte în numele redacţiei un raport despre situaţia mişcării social-democrate din Polonia. În acelaşi an, în focul luptei împotriva tendinţelor naţionaliste ale Partidului socialist polonez şi a încercărilor acestuia de a abate mişcarea muncitorească de pe făgaşul luptei de clasă, ia fiinţă partidul revoluţionar marxist, dar nu tocmai consecvent, al „Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi Lituaniei", în cadrul căruia Rosa Luxemburg are un rol hotărîtor.

1896

Ianuarie şi februarie Rosa Luxemburg publică în ziarul „Arbeiterstimme" („Glasul muncitorilor") din Zürich un articol scris în limba germană în legătură cu problemele mişcării muncitoreşti poloneze. În acelaşi an începe colaborarea ei la organul teoretic al Partidului social-democrat din Germania, „Die Neue Zeit".

1897

12 martie Rosa Luxemburg îşi depune dizertaţia de doctorat, intitulată „Dezvoltarea industrială a Poloniei". Printr-o căsătorie de formă încheiată la Basel cu Gustav Lübeck, Rosa Luxemburg dobîndeşte cetăţenia germană.

1898

Mai Ea se stabileşte în Germania şi devine membră a Partidului social-democrat din Germania

Iunie Rosa Luxemburg activează printre muncitorii polonezi din Silezia Superioară, făcînd agitaţie în vederea alegerilor.

Septembrie Rosa Luxemburg intervine în polemica în legătură cu Bernstein şi publică prima serie de articole împotriva bernsteinismului sub titlul „Reformă socială sau revoluţie ?"

Septembrie-noiembrie Rosa Luxemburg devine redactor-şef la „Sächsische Arbeiterzeitung", iar apoi se stabileşte la Berlin, unde colaborează în special la „Neue Zeit" şi la „Leipziger Volkszeitung."

3—8 octombrie Ca delegată a localităţilor Neustadt, Beuthen şi Tarnowitz din Silezia Superioară, ea participă la Congresul de la Stuttgart al Partidului social-democrat din Germania, luînd cuvîntul în legătură cu probleme privitoare la tactică.

31 octombrie Rosa Luxemburg îi scrie lui Bebel: „Mă mir... că dv. şi tovarăşul Kautsky... nu aţi găsit de cuviinţă să folosiţi atmosfera favorabilă creată de congres pentru o discuţie energică imediată şi că i-aţi dat mai întîi lui Bernstein prilejul să publice o broşură, ceea ce va întîrzia discuţia... Dacă Bernstein este într-adevăr pierdut, atunci partidul trebuie să se obişnuiască cu ideea, oricît de dureros ar fi, de a-l trata de aici înainte ca pe un Schmoller sau alt social-reformist".

1899

Aprilie Rosa Luxemburg publică cea de-a doua serie a articolelor intitulate „Reformă socială sau revoluţie ?" ca replică la cartea lui Bernstein „Premisele socialismului şi sarcinile social-democraţiei".

O dată cu intrarea „socialistului" francez Millerand în guvernul reacţionar burghez Waldeck-Rousseau, Rosa Luxemburg începe să ducă o luptă hotărîtă împotriva politicii de coaliţie. „Reprezentanţii clasei muncitoare... numai într-un singur caz pot intra într-un guvern burghez: pentru a pune stăpînire pe el şi pentru a-l transforma în guvernul clasei muncitoare dominante. În cadrul societăţii burgheze, social-democraţia nu poate avea, în esenţă, decît rolul unui partid de opoziţie; ca partid de guvernămînt ea poate apărea abia pe ruinele statului burghez".

3—14 octombrie Rosa Luxemburg participă ca delegată a localităţilor Ratibor şi Neuss la Congresul de la Hanovra al Partidului social-democrat din Germania şi duce o luptă energică împotriva revizionismului lui Bernstein şi a oportunismului lui Schippel, unul dintre apărătorii militarismului.

Noiembrie Rosa Luxemburg refuză să lucreze ca redactor la ziarul „Vorwärts", care a luat o orientare spre dreapta.

25—31 decembrie Pleacă în Silezia Superioară pentru a duce muncă de agitaţie.

1900

Iulie-august Rosa Luxemburg duce muncă de agitaţie la Poznan şi este aleasă de conferinţa districtuală să participe la Congresul de la Mainz al partidului şi la Congresul socialist internaţional de la Paris.

17—21 septembrie La Congresul de la Mainz, Rosa Luxemburg ia cuvîntul în legătură cu problema războiului chinez.

23—27 septembrie Rosa Luxemburg se află la Paris, unde participă la Congresul socialist internaţional şi prezintă referatul intitulat: „Pacea popoarelor, militarismul şi armata permanentă". Apare broşura scrisă de ea în limba poloneză „Pentru apărarea naţionalităţii", în care cheamă la luptă împotriva tendinţelor de germanizare din Polonia prusiană.

1901

22—28 septembrie Rosa Luxemburg participă la Congresul de la Lübeck al partidului în calitate de delegată a oraşului Poznan.

1902

Începutul lunii februarie Rosa Luxemburg face o deplasare în scopuri agitatorice prin Saxonia (Crimmitschau, Werdau, Glauchau etc.) şi imediat după aceea pleacă la Poznan şi în Silezia Superioară pentru a pregăti alegerile.

1 aprilie „Leipziger Volkszeitung" scrie: „La 1 aprilie 1902, tovarăşa Rosa Luxemburg intră în colectivul redacţiei noastre din Friedenau. Stabilirea ei la Leipzig e prevăzută pentru sfîrşitul verii..." Mehring rămîne redactor politic la Berlin. În rest, colectivul de redacţie rămîne neschimbat.

14—20 septembrie Rosa Luxemburg participă la Congresul de la München al Partidului social-democrat din Germania ca delegată a localităţilor Poznan şi Bromberg şi ia atitudine în problema Social-democraţiei poloneze.

1902—1904

În aceşti ani, Rosa Luxemburg lucrează ca colaboratoare la organul teoretic al Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi Lituaniei, „Przegląd Socjal-Demokratyczny" („Revista social-democrată"), înfiinţată în 1902.

1903

Rosa Luxemburg scrie în limba poloneză broşura „În memoria «proletariatului»," în care îi cinsteşte pe întemeietorii primului partid proletar polonez şi ia apărarea programului „Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi Lituaniei".

1903

13—20 septembrie Rosa Luxemburg participă ca delegată a localităţilor Bromberg şi Poznan la Congresul de la Dresden al partidului şi ia din nou atitudine în problema poloneză.

1904

Aprilie Rosa Luxemburg participă la şedinţa Biroului Socialist Internaţional de la Bruxelles şi ia cuvîntul în legătură cu problema poloneză.

1 Mai În numărul festiv al organului central al Partidului socialist din Franţa, „Le socialiste", apare, alături de articolele lui Bebel şi Mehring, şi un articol semnat de Rosa Luxemburg.

Iulie Rosa Luxemburg este condamnată de instanţa penală a tribunalului din Zwickau la trei luni închisoare din cauză că într-o cuvîntare a spus despre Wilhelm al II-lea: „Omul acesta, care vorbeşte despre existenţa îmbelşugată şi asigurată a muncitorilor germani, habar n-are de realitate".

14—20 august Rosa Luxemburg participă la Congresul socialist internaţional de la Amsterdam, la care ia atitudine împotriva revizionismului şi se pronunţă pentru unitatea partidului pe terenul luptei de clasă.

Septembrie	Criticînd articolul Rosei Luxemburg „Probleme organizatorice ale social-democrației ruse", Lenin scrie pentru „Neue Zeit" un articol în limba germană pe care Kautsky refuză să-l publice. Lenin și-a intitulat articolul critic tot „Un pas înainte, doi pași înapoi", la fel ca broșura pe care o publicase în mai 1904.
23 septembrie-24 octombrie	Rosa Luxemburg își ispășește condamnarea în închisoarea de la Zwickau (celula 7).
25 octombrie	„Sächsische Arbeiterzeitung" publică următoarea notiță: „Tovarășa Rosa Luxemburg, care ispășea la închisoarea din Zwickau o pedeapsă de trei luni, la care a fost condamnată din cauza unui pretins delict de lezmajestate, a fost eliberată ieri dimineața la ora 10, în urma amnistiei. Ea a ispășit aproximativ jumătate din timpul pedepsei". Amnistia, împotriva căreia Rosa Luxemburg a protestat, a avut loc cu ocazia decesului regelui Saxoniei.
	1905
	Rosa Luxemburg studiază felul cum a decurs prima revoluție burghezo-democratică din Rusia și scrie în limba poloneză o serie de broșuri și articole în legătură cu această revoluție. Ea scrie despre această temă, de asemenea, o serie de articole pentru „Neue Zeit", „Sächsische Arbeiterzeitung", „Gleichheit" etc. și la mai multe întruniri de masă vorbește despre revoluția rusă. Prin întreaga ei activitate în cadrul mișcării muncitorești socialiste germane și a celei internaționale, ea urmărește să contribuie la tragerea de învățăminte și la folosirea experienței revoluției ruse.
17—23 septembrie	Rosa Luxemburg participă la lucrările Congresului de la Jena al partidului în calitate de delegată a localităților Poznan și Bromberg și ia poziție mai cu seamă în legătură cu problema grevei politice de masă.
Decembrie	Rosa Luxemburg se află într-o deplasare în Silezia Superioară, unde desfășoară muncă de agitație.
28 decembrie	Ea pleacă în mod ilegal, călătorind cu un pașaport pe numele Anna Matschke, la Varșovia, unde sosește în ziua de 31 decembrie.

	1906
4 martie	Rosa Luxemburg este arestată și deținută mai întîi în arestul poliției, iar apoi în închisoarea Pawiak din Varșovia.
11 aprilie	Ea este transferată în faimosul pavilion X al fortăreței din Varșovia. În închisoare scrie mai multe broșuri cu privire la mișcarea muncitorească socialistă poloneză.
28 iulie	Rosa Luxemburg este eliberată din închisoare din motive de sănătate, pe baza depunerii unei cauțiuni.
31 iulie	I se permite să părăsească Varșovia pentru a urma o cură medicală.
August	Ea pleacă pentru cîtva timp la Kuokkala (Finlanda), unde scrie broșura „Greva de masă, partidul și sindicatele".
11 septembrie	Rosa Luxemburg se întoarce la Berlin, trecînd prin Hamburg, unde se oprește pentru cîteva zile.
23—29 septembrie	Ia parte la Congresul de la Mannheim al partidului ca delegată a localităților Poznan și Bromberg și participă la discuții în legătură cu grevele politice de masă, sindicatele și partidul.
Decembrie	Tribunalul din Weimar condamnă pe Rosa Luxemburg la două luni detențiune pentru „instigare la acte de violență", de care s-ar fi făcut vinovată în cuvîntarea ei ținută la congres cu privire la grevele de masă.
14 noiembrie	Comandantul districtului militar din Varșovia introduce o acțiune împotriva Rosei Luxemburg.
	1907
Ianuarie	Ea refuză să se înfățișeze la procesul de la Varșovia.
13 mai — 1 iunie	Rosa Luxemburg participă ca delegată a „Social-democrației din Regatul Poloniei și Lituaniei" la lucrările Congresului al V-lea al P.M.S.D.R., care s-a ținut la Londra. Ea transmite congresului salutul conducerii partidului din Germania și rostește mai multe cuvîntări în care ia atitudine față de o serie de probleme ale P.M.S.D.R.

12 iunie — 12 august	Rosa Luxemburg execută cele două luni de detenţiune la care a fost condamnată de tribunalul din Weimar.
18—24 august	Participă ca delegată la lucrările Congresului socialist internaţional de la Stuttgart. Luînd cuvîntul în numele delegaţiei ruse şi poloneze, ea prezintă şi susţine prin argumente proiectul elaborat de Lenin cu privire la modificarea rezoluţiei asupra războiului.
1 octombrie	Conducerea partidului o numeşte docentă la şcoala de partid din Berlin, unde ţine o serie de prelegeri de „Introducere în economia politică".
	1908
13—19 septembrie	Rosa Luxemburg participă ca delegată a districtelor Poznan, Züllichau-Grossen la lucrările Congresului de la Nürnberg al partidului. Ea participă la discuţiile legate de sărbătorirea zilei de 1 Mai şi de aprobarea bugetului.
	1908—1910
	Rosa Luxemburg scrie pentru organul teoretic reapărut al Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi Lituaniei, „Przeglad Socjal-Demokratyczny" („Revista social-democrată"), o serie de articole referitoare la probleme ale mişcării muncitoreşti poloneze.
	1910
Aprilie	Rosa Luxemburg vorbeşte în cadrul unor adunări de masă ţinute în opt oraşe, printre care Bremen, Essen, Dortmund, Frankfurt etc., despre greva politică de masă, despre lupta pentru dreptul de vot şi învăţămintele acestei lupte.
28 august-3 septembrie	Participă la lucrările Congresului socialist internaţional de la Copenhaga.
18—24 septembrie	Rosa Luxemburg participă ca delegată a districtelor Lenne, Remscheid, Mettmann la Congresul de la Magdeburg al partidului şi ia cuvîntul la discuţiile în legătură cu aprobarea bugetului şi cu problema dreptului de vot.

1 octombrie	Rosa Luxemburg vorbeşte la Hagen, în cadrul unei mari adunări sindicale, despre „Greva politică de masă şi sindicatele".
	1911
10—16 septembrie	Rosa Luxemburg participă ca delegată a districtelor Hagen şi Schwelm la Congresul de la Jena al partidului, unde ia cuvîntul, înainte de toate, în cadrul discuţiilor referitoare la problema marocană.
	1912
Martie	Rosa Luxemburg vorbeşte la Bremen, în faţa a 5 000 de persoane, despre victoria electorală şi despre învăţămintele ei.
	1913
	Apare cartea Rosei Luxemburg „Acumularea capitalului".
17 iulie	Participă la înhumarea lui August Bebel, la Zürich.
Septembrie	Rosa Luxemburg ţine cuvîntări la Borkenheim şi la Fechenheim lîngă Frankfurt, în care declară: „Dacă ni se va cere să ridicăm armele ucigaşe împotriva fraţilor noştri din Franţa sau din altă ţară, noi vom declara: nu, acest lucru nu-l vom face!"
14—20 septembrie	Rosa Luxemburg participă ca delegată la Congresul de la Jena al partidului şi ia cuvîntul în legătură cu problema grevei de masă şi a impozitelor.
Decembrie	Rosa Luxemburg întemeiază împreună cu Mehring şi cu Karski revista „Sozialdemokratische Korrespondenz".
	1914
20 februarie	Rosa Luxemburg rosteşte în faţa tribunalului din Frankfurt celebra ei cuvîntare de apărare „Militarismul, războiul şi clasa muncitoare". Ea este condamnată la un an închisoare pentru declaraţiile pe care le-a făcut în septembrie 1913 în adunările de la Frankfurt.
22 februarie	La Frankfurt are loc un miting de protest împotriva sentinţei, la care ia cuvîntul şi Rosa Luxemburg. Ministrul de război al Prusiei, generalul von Falkenhayn,

introduce acţiune împotriva Rosei Luxemburg pe motiv că ar fi adus „ofense la adresa tuturor ofiţerilor, subofiţerilor şi soldaţilor armatei germane". Rosa Luxemburg declarase într-o cuvîntare ţinută la Freiburg : „Orice s-ar fi întîmplat la Metz, un lucru este sigur : avem de-a face, fără îndoială, cu una din acele drame care au loc zilnic în cazărmile germane, dar gemetele victimelor acestor drame numai rareori ajung pînă la urechile noastre".

29 iunie — 4 iulie La procesul Rosei Luxemburg în faţa instanţei civile a secţiei corecţionale a tribunalului II din Berlin se prezintă 1 013 victime ale brutalităţilor comise faţă de soldaţi, cerînd să fie audiaţi ca martori. Procesul este amînat în ciuda protestului Rosei Luxemburg şi al apărătorilor ei, iar mai tîrziu este casat.

29—30 iulie Rosa Luxemburg participă la şedinţa de la Bruxelles a Biroului Socialist Internaţional în calitate de reprezentantă a Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi Lituaniei.

4 august La locuinţa Rosei Luxemburg se întruneşte un mic grup (Mehring, Karski etc.), care hotărăşte să lupte împotriva războiului şi a politicii de sprijinire a războiului duse de Partidul social-democrat din Germania.

Vara Lenin, în lucrarea sa „Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare" (V. I. Lenin. Opere, vol. 20, Editura politică, 1959, pag. 395—457), face o critică temeinică a poziţiei oportuniste adoptate de Rosa Luxemburg în problema naţională şi mai ales a atitudinii ei negativiste faţă de lozinca dreptului naţiunilor la autodeterminare.

1915

18 februarie Rosa Luxemburg este arestată şi întemniţată la închisoarea pentru femei de pe Barnimstrasse, din Berlin.

Aprilie Rosa Luxemburg scrie în închisoare broşura „Criza social-democraţiei" (semnată Junius).

Revista „Die Internationale" („Internaţionala"), înfiinţată de Rosa Luxemburg şi Franz Mehring, publică articolele : „Reconstruirea Internaţionalei" şi

„Perspective şi proiecte", scrise de ea şi apărute sub pseudonimul Mortimer.

1916

1 ianuarie La Berlin are loc Conferinţa pe întregul Reich a celor de stînga, la care sînt adoptate tezele formulate de Rosa Luxemburg.

Februarie Apare broşura scrisă de Rosa Luxemburg „Criza social-democraţiei" (semnată Junius). În vara aceluiaşi an, V. I. Lenin supune, în lucrarea sa „Despre broşura lui Junius", unei aspre critici concepţiile greşite pe care Rosa Luxemburg le formulase în broşura şi în tezele elaborate de ea.

18 februarie Rosa Luxemburg este eliberată din închisoare.

1 mai Ea participă împreună cu Karl Liebknecht la demonstraţia din Piaţa Potsdam.

10 iulie Rosa Luxemburg este arestată şi ţinută în arest preventiv în închisoarea pentru femei de pe Barnimstrasse, din Berlin.

Sfîrşitul lunii octombrie Rosa Luxemburg este transferată la Wronke, lîngă Poznan.

Din iulie 1916 pînă în 9 noiembrie 1918 Rosa Luxemburg se află la închisoarea din Breslau. Ea lucrează la traducerea cărţii lui Korolenko „Istoria unui contemporan", studiază istoria şi se ocupă de probleme în legătură cu revoluţiile din februarie şi Octombrie din Rusia, scrie manifeste şi articole pentru „Scrisorile Spartacus".

1918

8 noiembrie Rosa Luxemburg este eliberată din închisoare.

18 noiembrie Apare primul număr al ziarului „Rote Fahne", editat de Rosa Luxemburg şi Karl Liebknecht.

25 decembrie Ziarul „Rote Fahne" publică apelul „Către proletarii din toate ţările", semnat de Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht şi Franz Mehring.

30 decembrie La Congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania (Liga „Spartacus"), Rosa Luxemburg rosteşte o cuvîntare cu privire la program.

1919

14 ianuarie În „Rote Fahne" apare ultimul articol al Rosei Luxemburg, sub titlul „La Berlin domnește ordinea".

15 ianuarie Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht și Wilhelm Pieck sînt arestați la Berlin, în Mannheimerstrasse 33, de o bandă militară contrarevoluționară și transportați la hotelul Eden. Rosa Luxemburg și Karl Liebknecht sînt asasinați mișelește.

Cuprins

Dat la cules 08.11.1962. Bun de tipar 14.12.1962. Apărut 1962. Hirtie semivelină de 63 g/m². 540×840/16. Coli editoriale 14,70. Coli de tipar 19. A.T. 2260/90/1962. C.Z. pentru biblioteci 3CP (D430)=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 3630/21.161 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — R.P.R.